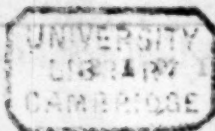

Pagina.	Linea.	Erratum.	Lege.
10	15	Regis	Legis
15	29	etiam	aliam
21	8	Scubanius	Scribanus
23	12	personam	personam:
	13	Casarijs	Casario
24	7	tertio	tertio?
	31	faciendum	faciendum
63	20	reperisti	reperisti.
90	28	aut circumcisi	dele
109	15	quibus ipsos ex-	quos ipsi exorci-
		orcistas vestros	sti vestri
118	31	quam	quum
170	26	possint	possint
205	18	vide	fide
222 :	10	ides	ides
250	22	libentur	libenter

In Margine.

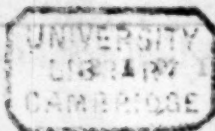
213	10	honesto	honesto
233	1	omnibus	in omnibus
	8	manifestum	manifestum
256	36	resurrectione	resurrectionem
188	5	Regi	Regis

Pagina.	Linea.	Erratum.	Lege.
10	15	Regis	Legis
15	29	etiam	aliam
21	8	Scubanius	Scribanus
23	12	personam	personam:
	13	Casarijs	Casario
24	7	tertio	tertio?
	31	faciendum	faciendum
63	20	reperisti	reperisti.
90	28	aut circumcisi	dele
109	15	quibus ipsos ex-	quos ipsi exorci-
		orcistas vestros	sti vestri
118	31	quam	quum
170	26	possint	possint
205	18	vide	fide
222 :	10	ides	ides
250	22	libentur	libenter

In Margine.

213	10	honesto	honesto
233	1	omnibus	in omnibus
	8	manifestum	manifestum
256	36	resurrectione	resurrectionem
188	5	Regi	Regis

DE POTESTATE
REGIA, ET VSVR-
patione Papali,

PRO TORTURA TORTI,

Contra Parallelum ANDREÆ EVDÆ
MONIOANNIS Cydonij Iesuitæ,

Responsio

ROBERTI BURHILLI
ANGLI.

Tertull. Apol. c. i.

*Ne torti quidem facile, aut semper
confitentur.*

OXONIAE,
Excudebat Iosephus Barnesius,
An. Dom. 1613.

DI POTESTATE

REGIA, DE VSV

patrono

Leo Tertius Tertius

Constitutione Apostolica
in omnibus et singulis

Responso

Responso
Apostolica

Tertius Tertius

Constitutione Apostolica
in omnibus et singulis

301-25

~~756694~~

OXOYAC

Exordium Josephus Bernardus
Ad. P. 101

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI

CAROLO, Potentissimi JACOBI

Regis Magnae Britanniae, &c. filio,

Duci Eboraci, &c.

Regale Sidus, residuum solatium
Non aestimanda calamitatis publica,
Ocelle, nostra quem duobus debita
Vnum sequuntur vota, quo superstite
Lux nostra sibi abit spesq. gentis Anglica.

Ferè alter es, qui Frater es: sed hei mihi
Ubi ipse, cuius dulce nomen pagina
Latata nuper nostra praescribi sibi?
Quis ausit vllas fletibus leges dare:
Quis obthurare lacrymam desiderii?
Sed nimia lamentatio accusatio est:
Nec hominis accusare quod fecit deus.

Quin ecce Patri Filij loco Gener,
Germen Palatinum, inclytum Rheni iubar,
Quem socia thalami, fusa circum amplectitur,
Lentis adherens Elisabeta brachijs.
Geniale vincat omen: & taceat tamen,
Utcunq. nondum poterit aboleri dolor.
Medicina tandem tempus, interim libri

Nec lectioni vestra non atas vacet,
Quin scripta magni vivam imaginem Patris,
Magni ipse Patris viva imago Filij,
Et legere gaudeas; & interdum legas
Defensa: siue comminus, seu per latus
Alterius, improbi laceffunt: quod genus,
Post unius repulsa tela, en alterum

*Nunc Iesuitam. Nomen huic Cydonius
Pro Cretico, Eudamon-joannes Andréas
Pro Iambre, proq, Ianne, proq, Damone.*

*Hunc ipsa mendax Creta mendacem dedit.
Megera linguam tinxit ardentem Styge,
Et felle Echidnae levit: eadem Cerberi
Cum fronte dura, virus, & spumam dedit.
Hunc ut repulsum veritas, edentulum,
Vinctumq, dederit; non dabit mutum tamen.*

*Sed latret vsq, & vsq, dum quadrupes canis
& bipede fiat: Hecuba sicut dicitur,
Solata casus tot suos convicijs,
Tandem caninis appetisse moribus
Laboriosi fimbrias Ulysses:*

Ipsumq, magni Agamemnonis calcaneum.

*Sic iste: Vestra dum secundo Numine
Excelsa, pollens indoles ad gloriam
Ascendet, auspiciata per vestigia
Almi Parentis. Regijs qui laudibus
Vestras subire videat amulas suis:
Et insidentem pectori luctum levet.*

*Sic universi magnus annuat Arbiter:
Populiq, voce, voce quod loquor omnium;
Et omnium potentis vox esto dei.*

Excellentissimæ Celsitudini Vestræ

Servus submississimus

ROBERTVS BURHILLVS.

Summa Tractatum.

Tractatus primus, *De questionibus historicis.* Cap. 1um De contentionibus Const:piⁱ Episcopi cum Romo: 2um De rebus Germanicis: 3um de Gallicanis: 4um, & 5um de Anglicanis.

Tract. 2us, *De concilijs, & Doctoribus.* Cap. 1um De Nicænis canonibus: vbi & de origine Primatus Rom. juxta 28um canonē Chalcedonensem: & ad totam controversiam gravissimam de Sardicensi concilio, & sexto Carthaginensi. Cap. 2um, De duabus Synodis Const:piⁱ, & de paritate privilegiorum, de qua canon 28 Chalced. Cap. 3um De iis, quæ ex concilio Chalced: vrgentur, de Leone, & Dioscoro. 4um De Lateranensi 4to, & aliis recentioribus conciliis. 5um De locis Leonis, Gelasii, & Gregorii. 6um de Romano-catholicis contra Papalem depositionē Regum. 7um De aliis, qui citantur in quæstione, de fundamentis omnipotentie Pontificis.

Tract. 3 *De variis utring, dictis.* Cap. 1um Ad ea quæ pro quibusdam Argumentis, & Responsionibus Belli. 2um, Ad ea, quæ contra quædam Arg^{ta} Rev. Episc. 3um Ad ea, quæ restant de Novitatibus, & contradictionibus.

*Index Responſionum iuxta ordinem
apud Adverſarium.*

Ad Frontiſpiciũ, p. 1. Ad ea quę ad Lectorem
p. 80, 82, 96. Ad primam partem Pręfatio-
nis, de tribus Patronis cauſę Anglicanę p.
79. Ad 2^{am}, de litera L, p. 82 & 96. Ad 3^{am},
de aſſentatione in Metaphora pugna diſpu-
tationum, & in adagio de more Mandrabuli,
p. 83. Ad quartam, de ſucceſſu ſcriptionis
Regię, p. 85. Ad 5^{am} de Propoſito Paralle-
lip. 3.

Ad caput 1um, *ubi ſub ſpecie defendendi Belli à
crimine contumelię, in Regem Sereniſſimum
excurrit.* p. 89 & c. vide plura in Reſponſio-
ne ad Apologiam Belli: & in Iſaaci Caſau-
boni Epiſtola ad Cardinalem Perronium.

Ad cap. 2um (*ubi Torturam Torti accuſat con-
tumelię*) de Martino Turonenſi, pag. 246 in
marg. De Gregorio 1°, & iis qui ab eo miſſi
in Angliam, p. 37. De Pontifice & Cardinali
p. 91. De Hen. 4to Rege Gallicano. p. 30 & c.

Ad cap. 3um (*ubi laborat liberare fidem Belli*) de
interpretatione Brevis Pontificii, p. 63. De
duabus maniſeſtis calumniis, & diſſimulati-
one in citandis verbis Baſilii, p. 95. De cita-
tione Gelatii de iudicio pręſulum, p. 179:
Gregorii, de Imperatore ſe non miſcente in
Eccleſiaſticis, p. 181: Articulorum legis An-
glicanę, p. 66 & c.

Cap. 4^{ti} (*ubi fidem Tort. Ti accuſat circa ſyno-
dos,*

dos, & historias veteres) Pars prior, de re Synodica, excutitur tract. 2 c. 1. 2. 3. 4. Quæ interferit de Epist. Leonis, p. 176. de titulo œcumenici ex Iustiniano & aliis, p. 5. de locis Greg. pro Const:pi subjectione, p. 186 &c. Pars altera de vetere historia, continet quæst: 7: Ad 1^{am}, de Pontif. quos contendit Greg. 7° exemplum præbuisse, p. 19. Ad 2^{am}, de Ignatio Const:po, p. 10. Ad 3^{am}, de exhumatione Imper. Henr. 4ⁱ p. 22. Ad excursus de nobilissima Hheroïna p. 93. Ad 4^{am} de Philippo Imp. cæso, p. 23. Ad 5^{am} de Imp. Frid^o 2°, p. 24. Ad 6^{am}, de prima conversione Anglorum, p. 37. Ad 7^{am}, de pœnitentia Henrici 2ⁱ Regis Angliæ, p. 41.

Cap. 5ⁱ (*vbi fidem Tort. Tⁱ accusat circa historias recētes*) pars prima, de testimonio Sorbonæ, perpenditur p. 210 &c. 2^a de aliis rebus Gallicanis, p. 30. 3^a de Io. Harto Anglo, p. 213. 4^a de reb. Angl. sub Eliab. p. 44 &c. 5^a de conjuratione Pulveraria, p. 51 &c.

Cap. 6ⁱ (*vbi fidem T. Tⁱ accusat circa citationes scriptorum*) Pars 1^a, de auctōribus contra Papalem potestatem deponendi Reges, perpenditur p. 193 &c. 2^a, de auctōribus contra exaggerationem potestatis solvendi, p. 216 &c. 3^a de loco Glossæ, & quodam Vafquii, & alio Comitoli p. 221. 4^a De sex locis Belli, quorum primus, circa comparationē cum Iuliano, perpenditur p. 223. Secundus, de Papa vt Papa est, p. 242. 3us, de Papa rem de-

deferente ad seipsum, p. 236. excursus de Anna Bolena, p. 43. 4us loc⁹, de concil. Constantiensi, p. 173. 5us, de successione Pontificia, p. 258. 6us, de sententiis quibusdam Novi testamenti, p. 234.

Cap. 7ⁱ (*ubi peccatis contra Dialecticā*) pars 1^a vtrum Regia argumenta concludant controversum, excutitur p. 233. 2^a. vtrum iuramentum fidelitatis ex iuramento Primatus intelligendum sit, p. 228. 3^a, de Regia & Pontificia successione, p. 263. 4^a, de assignatione propositionū contradictoriarū, p. 257. 5^a de reconciliatione 4 cōtradictionū apud Bell. p. 257 & c. 6^a, de sex Argumētis T. Ti p. 243 & c. 7^a, vtrū Bell^{us} rectē asseruerit vsū nominis summi Pontificis, p. 242. 8^a de consequentia ex tribus locis Novi Test. p.

Cap. 8ⁱ (*ubi de novis dogmatibus*) proemium diluitur p. 173, 225. & 239. Pars 2^a, de novē novitatibus Recognitionū Belli, quæ p. 81. T. Ti notantur, de quarum prima respondetur p. 239. de 2^a p. 13: de 3^a p. 237: de 4^a p. 241: de 5^a p. 255, de 6^a p. 17: de 7^a p. 255. de 8^a & 9^a p. 224. Pars 3^a huius capituli de Christis Domini, de quo titulo respōdetur, p. 231. 4^a, de exemplo Synagogæ Iudaicæ: resp. p. 250. 5^a de sexdecem argumentis cōtra Regium in Eccles. sup^{rum}: resp. p. 266. & c.

In calce Appendix de pessima fide Martini Becani, qua Auctoris responsioni pro Tortura Ti ante Biennium contra ipsum edita, obtrellat.

RE-

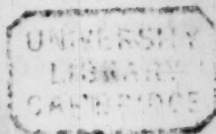

RESPONSIONIS PRO
TORTVRA TORTI, CON-
TRA ANDREAM EVDAE-
MONIOANNEM,
TRACTATVS I.

De questionibus Historicis.

CAP. I.

Ad Prolegomena quedam Adversarij, & deinde ad ea quæ de duplici Constantinopolitarum contentione, cum Romano Episc: alterâ de titulo Oecumenici, alterâ de Iurisdictione Bulgarica.

Alum omen Græculus Iesuita, & peius, è Cretæ cuius & nomen quasi viri duplicis, *Andreas Eudæmonioannes Cydonius*: saltem ex nominibus^a duorum A-^c Socr. hist. eccl. l. 1. c. 20. & 21. thanasii calumniatorû, Eudæmonis, & Iannis coalitum. Rem magnam isto tuo nomine, & illâ, quam novimus, consuetudine, disciplinâ,
A gen-

gente præstitisti, Græcule, si non Græcâ, Cres, si non Creticâ fide contra *Torturam Torti* ab initio ad extremum egisti.

Hinc, quem initio præscribis, titulus non modò proposito tuo, sed & professo contrarius. Quorum enim *Parallelum* scribere profiteris, eosdem, non, ut ex *Parallelo* iuxtâ positos, sed ut ex *Diametro* contrâ positos, & secum invicē pugnantes comparare profiteris. Nec duorum nomina, quos dicis duos comparâdos, *Tortus*, ac *Tortor eius*: sed ut aliena virtus Tortura invidi, nec tamen vir bonus Tortor invidi, sed ipse sui: ita Cardinalis, qui Tortus, idem & Torti huius Tortor: vel eo etiam magis, quòd deprēnsi serpentis more seipsum miserè torqueat, ut evadat: *Parte ferox, ardensq; oculis, & sibila colla arduus attollens, pars vulnere clauda retentat nexantem nodos.*

Ne *responsionem* quidem (ut altero titulo promittis) ad librum, cuius opus præcipuum de quæstionibus dogmatum, à te, qui profiteris *prætermittere quæstiones dogmatum*, vllam hic expectare possumus. Ad particulas nonnullas cavillationem dixisses: ad integram Torturam Torti nullo modo. Nec *pro Bellarmino* (ut præfers) sed contra eum: atq; adeò *Pro Tortura Torti*. Nam & illum (ut docebitur) plerumq; ipse faucias: & huius pauca de multis, eaq; leviora exagitans, Momus cum sis, cetera, quæ maioris momenti sunt, omni tuâ exceptione maiora esse indicas. Itaq; dum pauca calumniando

ando vituperas, multa prætereundo laudas. Quin & ipsa illa laudas, quæ vituperas. Non enim ei deesse potest iustæ reprehensionis voluntas, cui adest frivole. Itaq; dum futiliter carpis, iure reprehendi non posse confiteris.

Per antiphrasin ergo ista omnia: quemadmodum & *Eudæmonio*annes rectius *Cacodæmon*, & quia brevitatis iuvat, *Dæmon Iannes*; quomodo si à nobis audis, acceptum petulantia tuæ referas: qui nostrorum virorum reverendissimorum nominibus illudas. Nec alienū, ut ne nomine quidem longius à Dæmone Diabolo discedas: qui ipsius & tui tam vera (ut patet) Parallela hoc tuo *Parallelo* dederis.

Nec incongruum talibus Parallelis * emblemata tibi optasti, de vestra illa in ipsis tormentis, quæ excellatis, fortitudine. Cum enim Christianorum illorum fortitudo, quam dicis ex *Cypriano*, in longè aliorum tormentorum genere, longè alia fuerit: restat ut in vestris illis *ira & invidia tormentis*, & in *serpentinis*, quos dixi, *tortibus*, fortitudinem non patiendi, sed negandi quicquid opus, & quicquid opus dissimulandi, aut etiam asseverandi intelligamus. Ita scilicet non nos modò, sed & vos ipsos, id est *Tortores vestros*, vincitis fortitudine.

* Nec disconvenit ita *fortibus*, aut ita *Tortis*, quòd tam bellas assignes cæpti tui rationes duas: vnam iracundiæ, ne adversarius impunè ferat: alteram invidentiæ, ne sapientiæ existimationem sibi conciliet: vtramq; , unde rege-

* *Cyprian. lib. 2. ep. 6. steterunt Torti torquentibus fortiores.*

* In calce præfationis. Sed neq; ferendum fuit ut impunè - neq; permittendum ut apud imperitū vulgus sapientiæ sibi existimationem conciliaret.

*. *Que me cau-
sa impulit, ut
dogmatum que-
stionibus præ-
termiſſis de-
monſtrarem qui-
bus in rebus
Tortum repre-
hendit, &c.*

ratur. *fapis non quæ dei sunt sed quæ hominis.* Sed qui paucis ante lineis gloriabare, non posse esse dubium, quid uniuersum hominum genus sentiat (id autem erat, quàm vehementer à nobis dis- sentiat) quomodo nunc metuis, ne vel vulgus nobiscum sentiat? * Quomodo autē, qui, quod istam vulgi rationem habeas, *quæstiones dog- matum*, tanquam imperitis difficiles, omittere profiteris, eodem spiritu promittis demonstrā- dum, quibus in rebus Cardinalem vestrum no- ster Episcopus reprehendit, in iis illum nihil, hunc gravissimè peccare? Cardinalem enim in re dogmatica vel maximè reprehendit: nec fa- cilè in eo quod prætermittes, demonstrabis, aut illum reum culpe, aut hunc immunem. Nec cre- dimus tamen tibi, non si nos obsecres, hac (quā dicis) de causa prætermiſſas tibi quæstiones dogmatum: Ideò hæ tibi quantum poteras (na omninò haud poteras) prætermittendæ, quia ipso auditu intolerabile, quod totâ hac de iura- mento fidelitatis controversiâ contenditis: *Po- tentissimos Monarchas Christianos subditos esse Regi Italo* (quem summum Pontificem voca- tis) *iur in eos habenti non modo status Regij, sed etiam vitæ ac necis.* Non mirum si in hoc tam invidioso dogmate controversiam à rebus ad personas transferre voluisti. Sed ut tibi, dum de personis agere profiteris, de rebus necessariò dicendum fuit: ita mihi, dum rerum demonſtra- tionem ex professo prosequar, abundè erit, vn- de, & personas defendam: ut quamvis non sub-
ruiſ

tui titulis, at sub aliis commodioribus, respō-
sionem iuxta rerum ordinem ad singula vllius
momenti faciliè etiam à me habiturus sis, Inci-
piam à quæstionibus historicis.

§ 2. Pag. 154. *Lis igitur ea de vocabulo potius
quàm de re.* Nihil opus fuerat, vt huc vsq; assē-
tando progredere. Satis si docueris Constan-
tinopolitanum Episcopum interim, dum de ti-
tulo Oecumenici cōtenderet, præ se tulisse Ro-
mano subesse. Non vltra de eo aut *Bellarmini*
locus in Torto, quem defendis, aut qui *Bellar-
mino* huius novitatis (vt quidem videtur) au-
ctor fuit *Baronius* ad annum 606. Vel hoc ip-
sum vltra omnem historicorum fidem; supraq;
modum & modestiam verecundi fallatoris. Te-
stantur enim *Anastasius Bibliothecarius*, *Paulus*
Diaconus, *Regino*, *Hermannus Contractus*,
Marianus Scotus, *Sigebertus Gemblacēsis*, *Got-
fridus Viterbiensis*, Constantinopolitanam ec-
clesiam primā se omniū scripsisse tū, cū hęc con-
tētio durabat. Platina etiam eandem hoc tem-
pore, magna contentione conatam sibi vendicare,
vt caput esset omniū ecclesiarum: vnde & *Bel-
larminus* de pont. l. 2. c. 31. sedem (inquit) Epis-
copi Constantinopolitani Romana æquare, & uni-
versalem facere volebant. Qui æquare volebant
huic illam, tum cum universalem, seu oecume-
nicam, facere volebant, imò qui, dum hoc con-
tra Romanum contenderent, suam ecclesiam
primam omnium scribebant: & vt caput esset om-
nium ecclesiarum magna contentione, Romano

^a Bell. de pont.
l. 2. c. 13 Baron.
ad annum. 595
n. 31.

^b l. 6. Ep. 23.

^c l. 4. Ep. 39.

^d l. 4. Ep. 32.

^e l. 4. Ep. 38.

^f P. 155. Eorū

iudicio qui Pa-

triarchā Const:

pūm œcumenicū

appellabant, cā

appellationem

cum subiectione

ad Romanum

non pugnasse. -

^g Vide exempla

apud Nilum qui

sic plerumq; de

quinq; Patriar-

chalibus Sedib⁹

loquitur: quas

& singulas do-

cet olim dictas

Apostolicas, Se-

des.

reclamante laborabunt; quomodo iidem hoc tempore (vt vultis) nihil affectabant; quod cū subiectione ad Romanum pugnabat? Etiam, teste vtroq; inconstantissimo ^a magistro tuo, Gregorius in epistolis (nec eum, credo, deceptum putarunt) in hac contentione nomen vniuersalis Episcopi accepit pro singulari, & vno solo, prater quem nemo esset Episcopus. Itaq; qui nihil tale cogitatum vultis a Const^{po}, quem interim subiectionem sub Romano professum vultis, Gregorium vestrum facitis ineptissimum clamatorem. Nec solum, si nomen istud œcumenici ita, vt fingitis, accepit: sed etiam quod in re tam frigida, in verbi controuersia, ita saturaret: cum fidem omnium per literas imploraret: Imperatorum, Augustæ, Patriarcharum, Episcoporum: cum testaretur ^b si hanc iniuriam aequanimiter portaret, universam Ecclesiam fidem corrumpi: & in hoc scelesto vocabulo consentire, nihil esse aliud, quam fidem perdere: ^d & eum, qui hoc nomine gauderet, honori imperii se per illud superponere: ^e & Const^{pū} conari cuncta Christi membra universalis appellatione sibi superponere. Nec si postea Sedium vniuersalium appellatio ^f omnibus Patriarchalibus Sedibus communicata (quod post Phocæ sanctionem, factum credo, vt nequid singulare in Romani titulo agnoscerent) ideo & gliscente hac contentione, in hac imbecilliore significatione vel ab ipso Const^{po} hanc appellationem acceptā dixeris. Testis in contrarium Baronius ad annū

595. n. 31. vbi hanc vocem, quàm tu prout tum de ea certabatur, *inanem sine re appellationem* vocas, à Const: p^o *in potentiore significatione* acceptam, ait. Ita si tempore *Trullani concilii* ii ipsi, qui Const: p^{um} *ecumenicum* vocabant, eundem Romano subiectum agnoscebant: non tamen ideo ante annos plus centum (nondum lite secundum Romanum iudicatâ) nihil à Const: p^o affectatum, quod cum subiectione sub Romano non consisteret.

* Sed adiuvabo argumentum tuum, quod per ignorantiam delumbas, nec volo tibi hic *irrisiōem* profitenti, vbi interim te ipsum largitè irridendum propinas, illudere. Epistola quam virges ad Epiphanium Const: p^{um}, scripta est ante Phocæ definitionem, decepit te indotus Florentini concilii defensor, quem Genadium vocatis; eumq; esse vultis qui post captam à Turcis Constantinopolim Patriarcha Const: p^{us} fuit. Eo scilicet tempore Græci Patriarcham sibi Florentini concilii defensorem optârunt: quo tempore huic concilio publice reclamârunt. Sed quisquis hic auctor fuit, te certè ludos fecit: adiuvante etiam typographo Bibliothecæ Patrū, inter quos collocatur Epistola, quam huius fide ais scriptâ Trullani concilii tempore à Iustiniano Iuniore, antiquior est annis circa centum quinquaginta. Nec ad Epiphanium scribi potuit *Trullani concilii tempore* nisi Castore aut Polluce tabellario. *Iustiniani Senioris* est: & habetur integra in codice eius

* --patet ex Iustiniani Iunioris ad Epiphanium &c.

Ep. 158. in conclusione huius loci quibus irrideatur tua.

* P. 156. Hæc
Iustinianus Iu-
nior Trullani
concilii tempore

^h Puta cū hanc
ad Epiphaniū
Epistolam ap-
probavit, ubi
hæc verba ha-
bentur.

Ὁ οὐτὶς γὰρ ἀν-
τιθέμενος μὴ καὶ τῇ
αὐτῇ ἀναφαινοῦ
μεταφράσει.

l. 7. de *summa trinitate*. Nec sic tamen multo ti-
bi melius est. Quæritur enim de tempore, dum
controuersia de titulo œcumenici agitaretur,
sub *Mauritio*, & *Phoca*: hæc autem Epistola
scripta annis non paucis ante hanc controuer-
siam exortam. Sed hoc abeat. * Verba quæ vr-
ges pro genuinis Epistolæ *Iustinianæ*, quæ
quidem maximè ad rem faciunt, hæc sunt: *Li-
cet & vobis dicere sic, & concludere, quòd omnes
qui volunt & habent ipsum (Papam Romanum)
pro capite, sancti sunt & veri dei sacerdotes, &
serui fideles: qui verò nolunt, neq; habent eum pro
capite, non sunt dei sacerdotes: ita enim^h sacra
illa Synodus decrevit: cū dicit, ut capiti omnium
sanctissimorum sacerdotum Dei*. Consule locum
in codice; vel etiam *Baronium*, qui integram
Epistolam recitat. Verba hæc nusquam in illa
Epistola sunt. Miserabilis stupiditas tua: qui, ex
eo quòd *Typographus* hæc omnia iisdem cum
prioribus cursiuis literis notauit, inde scilicet
πληροφορηθεῖς, pro *Iustinianæ* habueris: nec a-
nimaduenteris, id quod verba præ se ferunt, au-
ctoris esse *confusionem*, ex verbis *Iustiniani*,
quæ verba iterum vt à Synodo approbata re-
citatur. Est pulchrè tibi cum tuo *Gennadio*, & cū
Typographo ligneo tui *Gennadii*. Sed & ter-
tiò tibi fucus factus; cum enim verba Impera-
toris, non modò in hac Epistola ad *Epiphani-
um*, sed & in altera ad *Ioannem Romanum*, ex-
pressa sint de rebus Ecclesiasticisⁱ etiam ad Ro-
manum vt ad caput referendis: tu particulam
(etiam)

(etiam) consortii notam, cum Gennadio tuo prætermittis.

* Quod ad hoc tam luculentum testimonium addis multa ex Gregorii Epistolis, quis non videt exponenda hæc esse ex iis quæ supra recitavi? quæ cum proculdubio genuina sint, certè si quid cum iis reconciliari nequit, pro adulterino habendum. * Etiam quod de prima sede, ex *Iustiniano* seniore, & *Trullano* canone (* quo fatetur *Bellarminus* manifestè tolli Primatū Sedis Romanæ) itemq; quod in eandem sententiam ex *Eulagrio*, & *Nicephoro* virges, verbo diluitur. Ut enim non ideò *Alexandrina* Sedes, post secundam Synodum, agnita à veteribus subiecta esse *Const: p:*, quia illa tertia, hæc secunda; ita nec *Constantinopolitana* ideò *Romanæ*, quia hæc prima, illa autem secunda. Fatetur hoc ingenuè *Bell. de Pontif. l. 2. c. 18.*

* Nec melius, quod virges, nullum esse veterū, qui de subiectione ullam fuisse *Gregorio* cum *Const: p:* Episcopis contentione assertat. Inapte, fatemur fuisse nullam: sed ideò nulla fuit: non quia *Constantinopolitanus* iam tum subiectionem ferebatur: sed quia *Romanus*, ne sexagesimo quidem & ducentesimo post anno, palam ausus est eam à *Const: p:* postulare. Cum enim sub finem Synodi octauæ quæ *Ignatium Patriarchatui Const: p:* restituit, Legati Papæ *Romani* in quæstione de iurisdictione *Bulgarica* *Ignatio* contradicente acerrimè se interponerent: cur quæso, si vel tum palam asserere audent,

* P. 154 & seq.
vide tract. 2. c. 5
§ 3.

* § P. 157. &
seq.
* De Pontif. l. 2.
c. 18.

* P. 156. &
157.

! Vide apud *Binnium* in vita *A-*
driani 2.

rent, Romanæ Sedi subiici Const: p^m, ne verbum quidem de hac re opportunitate tanta fecere? cur cum quæstionem proponerent Bulgari (*cui Ecclesia subiici debemus*, Romanæ an Constantinopolitanæ?) nec statim, nec omnino excepere contra id, quod hac quæstione præsumebatur, eos qui Ecclesiæ Const: p^e subiiciebantur, non subiici etiam Romanæ? cur denique iidem adhuc domini sui priuilegium iterum muti, cum Græci postquam in subscriptionibus obreptitium nescio quid obseruassent, imperatorem adeuntes *ex dubitate subscriptionum Const: p^m Ecclesiam in potestatem Romanam redactam flebiliter conquere-*

^m Extat *Græce* rerentur? Certè vt in ^m Diatyposi Leonis sexti, apud Leunclaviu.

cuius sub patre Basilio octava illa Synodus habita est, vbi nominantur septem Græcanici Metropolitæ cum sibi subditis Episcopis (*ἀρχιεπίσκοποι*) avulsi à Dicecesi Romana, & Const: p^e subiecti, clarè supponitur eos qui huic subiecti erant, illi non esse subiectos: ita & in quæstione illa Bulgarorum, cum quærerent cui Ecclesiæ subiici deberent.

§ 3. Per decennium aut circiter in hac controversia Bulgarica post restitutionem suā vique ad mortem (vt notum est) constantissimè persistit Ignatius. Constat etiam non multo ante mortem huius à Ioanne (quem vocatis ^m octavum) missos *Paulum Anconitanum*, & *Eugenium Ostiensem*, Cōst: p^{lim} cum epistola ad Ignatiū, quā ei significaretur, fore, vt à communione Episcopi

^m Nos nullum octavum agnovimus nisi impudicam faminam.

piscopi Romani alienus esset, vel (vt loquimini, nec de hoc nūc pugnabimus) vt excommunicationem incurreret, nisi intra trigesimū diem, postquam illam epistolam acciperet, omni iurisdictioni Bulgaricæ renuntiaret. Nec res parvi momenti quòd Patriarcha generis Imperatorii, qui ambitioni Romanę tendēti ad Pōtificatum oecumenicum, vsq; ad extremū spiritum resisterat, & hac de causa à Papæ Romani communione alienus obierat; nihilominus apud omnem posteritatem, & in ipsa Romana ecclesia, sanctitatis & miraculorum memoriā celebraretur. Merito ergo Rev: Episcopus, contra Baronianam fidei historice falsationem, negat hunc Ignatium in communione Episcopi Romani obiisse. * Nec verum, quod ad contrariam sententiam probādā sumis ex Baronio. Ignatium ante mortuum fuisse, quā trigesimus ille dies post epistolam acceptam adveniret. Data enim epistola illa (vt habes apud ° Baroniū) mense Aprilis Indictione 11: obiit autem Ignatius, teste eodem P. Baronio, vicesimo tertio Octobris sequentis: sex ergo circiter menses intercessere, & illi æstivales navigationi aptiores. Etiam idem P. Baronius ex hac depressione Ignatii per Papam Ioannem (quæ nulla certè fuit antequā legati Constantinopolim pervenerant, & ex literis ei redditis, invidiam confārant) ait, Photium adhuc in exilio agentem, spem concepisse moxq; omnem movisse lapidem, vt reuocaretur. Nec intra mensem

ⁿ In appendice ad annum 878.

* P. 189. At Ignatius ante mortuum est, q̄ am eo pervenirent Legati Sedis Apostolicæ, Eugenius Ostiensis & Paulus Anconitanus.

° Ad ann. 878. n. 7.

P Num. 40.

q Num 8.

* Num. 42.

* - ut auctor
est Stylianus
Neo-Cæsariensis
in Epistola
ad Stephanum
Papam: quam
habes apud B. 1.
volumen an 886

sem vnum aut alterum peragi poterant, quæ
deinde narrat ex Niceta: vt reditum Photius is-
te procurarit: vtq; *Ignatium* redux diuexarit.
Nec omninò ausus fuisset Photius *Ioannis* le-
gatos interpellare, vt cum ipso communica-
rent, nisi postquam *Ignatii* communioni, elap-
sis demùm post redditas literas triginta illis
diebus, renuntiârant. Nec vltra in Epistolis *Io-*
annis post *Ignatii* mortem scriptis (vtcunque
adeas prouocet: *Baronius*) apparet quicquam,
cur *Ignatium* in Papæ Romani communione
mortuum dicamus, nisi quod cum nunc pia,
nunc bonæ memoriæ vocet: quem honorem
leniendæ suæ inuidiæ gratiâ non poterat non
habere, qui Photium, *stupenda* (secundum hunc
Baronium) improbitatis virum, adiuverat cōtra
hunc talem ac tantum virum, qui tum per ora
omnium celebrabatur. * Nec obscurum, quod
Stylianus, cum clero Const: p^o ad *Stephanum*
Papam testatur mortuum *Ignatium* antequam
Legati *Ioannis* Const: plim venerant, non in-
telligendum de legatione, quæ literas illas in-
teremptorias detulit: sed de altera post insecu-
ta, in qua *Petrus* quidam Presbyter *Paulo* illi
& *Eugenio* in legatione socius fuit. Sic enim
Epistola illa ad *Stephanum*, *Petrus Presbyter* à
vobis cum in urbem regiam venisset, cum *Paulo*
& *Eugenio*, *Photium* ab Apostolica sede recep-
tum pramulgârunt. At *Petrum* hunc non fuisse
in legatione priore, quæ literas illas interemp-
torias detulit, sed in posteriore, patet ex *Ioan-*

nis

nis illius Epistola 203. ad Paulum illum & Eugenium: vbi post mentionem prima legationis, ait, vos huic Petro sociamus.

CAP. 2.

Ad ea quæ de rebus Germanicis.

1 De canonibus & consuetudine pro iure Imperatoris in Investituris Episcoporum Imperij.

2 De Gregorio 7° conditore dogmatis de Papa Regum depositore.

3 De exhumatione Henrici quarti, & Philippi Imperatoris cade.

4 De morte Friderici 2ⁱ.

E historiis Germanicis primum quæremus, vtrum Rev. Episcopus Recognitiones Bellarmini novitatis rectè in eo reprehenderit, quòd canonē Adrianus, & canonē In synodo pro reprobis^a habeat: quod-

q; ^b neget Pontifices vnquam eligi solitos ab Imperatoribus.* Ais ex Bellarmino (ille autem ex Baronio) niti Canones illos sola auctoritate Sigeberti Gemblacensis qui non multis annis ante Gratianum floruit. Sed posterioris concessi-

^a Recog. p. 47.

^b Recog. p. 52.

* P. 355.

* Ead. pag.

* Extat in Syn-
tagmate Schar-
diano.

* Ead. p. Nullus
reperitur Sig-
berto antiquior
qui eorum cano-
num meminit.

cessionis sub Leone 8°, de qua canon posterior, Sigebertus ne meminit quidem: Inter quam & etatem Sigeberti vix centum anni intercessere. Itaq; quod de utroq; canone quæris, * *quaratione post 338 annos sine ullo indice eos didicerit Sigebertus*, infania est: prioris enim concessionis posterior expressè meminit. Itaq; si posterior fide digna, certè & prior. Posteriori autem fidem abundè facit Theodericus de Niem, qui ante annos ducentos vixit: & se vocat *literarum Apostolicarum scriptorem & abbreviatorem*. Apud hunc ex antiquissimo libro Florentino fideliter, ut ait, *de verbo ad verbum*, extracta, commemorantur integra Acta synodi quæ canonè posteriorem edidit: quo antiqua concessio Investituræ Episcoporum & Papæ Romani, Otho- ni primo renovatur. * Etiam antiquæ illius cõ- cessionis Carolo Magno factæ meminit, apud Platinam in vita Paschalis primi *Anastasiu* Bibliothecarius: qui Sigeberto annis 150 anti- quior. Ludovicus quoq; Caroli Magni filius apud Platinam, de huius Paschalis electione sa- tisfactionem accipiens, monet, *populo & clero maiorum instituta & pacta servanda esse*. Nec negabis (credo) quin quæ dicitur Panormia I- vonis, in qua uterq; canon extat, etsi Ivonis nō sit, tamen Gratiani decreto antiquior sit. Nec nihili quod Henricus quintus, apud Dodechiniū, Mariani Scoti suppletorem, pro iure suo virget *Apostolicorum* auctoritatem & privilegia: ad quæ etiam verba evidenter respicit Sigebertus,

ad

ad annum 1111: * vbi, quod ait *consuetudine & auctoribus privilegijs usum, dedisse licitè episcopatus*, nihil per istud *licitè* intelligit, nisi sine Simoniaca corruptione: & licitum iure vetere positivo. Alioqui de Anselmo loquens, ad annum 1097, vocat hanc *consuetudinem iniustam*.

Itaq; in hac controversia suspectus esse nō potest. * Nec solum *Imperator* (vt dixi) sed etiam

causæ Imperatoriæ patronus, *Walthramus Namburgensis*, tractatu de Investitura episcoporum, disertè harū concessionum meminit. Nec in canone *Adrianus*, vlla habetur mentio *anuli & baculi*: pudeat sic ad libitum * fingere.

Investituræ quidem mentio est. Et quid si tum in usu hoc nomen non fuit? (quanquam non facilè hoc docebitur) certè nec *Gratianus*, nec

Sigebertus ipsissimis synodi verbis loqui profitetur. * Nec si verbis quibusdam conveniunt

Gratianus & Sigebertus, ideo *Gratiano* nullus auctor nisi *Sigebertus*, quin utriq; idem auctor esse potuit; utcunq; etiam *Gratianus* profiteatur ex historia ecclesiastica transcribere: Nimis putidè ex Baronio hauris ad has feces.

* Gravius fortè quod vrget, Synodi sub *Leone* 8° subscriptiones apud *Luitbrandum*, non consentire cum iis quæ habentur apud *Theodericū*

quem dixi. Sed ne hoc quidem mirum in diversis synodis & perturbatis temporibus. Quod ex libro capitulorum *Caroli Magni*, & *Ludovici Pi*, capitulum 84 profert, quasi in eo *Carolus Magnus*, aut non agnovisset, aut recusasset concessio-

* P. 394. Suf-
fectus haberi po-
test ob nimiam
propensionem
erga imperato-
res.

* Pag. 355 Cum
controversia iā
inde à Grego-
7. agitata fuerit
si qui fuisse ne
huiusmodi cano-
nes eos Impera-
tores eorumque
Patroni protu-
lissent.

* P. 356.

* P. 355. Non
solum constat
ex Inscriptione
quæ est ex histo-
ria Eccles. &c.

* P. 357. Mul-
ta præterea as-
fert Baronius
quibus turpissi-
me imposturæ
Sigebertus cō-
vincat.

* P. 356. Testis
Eginhardus cū
non nisi quater
Romam venisse.

a Cum (inquit)
60 regni sui an.
Desiderium vi-
cisset, & 70 Lō.
Eginhardos (subie-
cisset, Romam
cum triumpho
venit.

cessionē *Adriani* primi, testatur inscriptio ca-
pituli præcedentis, hoc & alia esse *Ludovici*,
non *Caroli*: nec negamus quin de iure suo *Lu-*
dovicus iste remiserit. * Nam quod transcribis
de *Eginhardo* testante *Carolum* non nisi qua-
ter profectum *Romam*, quem quinquies oportet,
si verum est quod dicitur in canone *Adri-*
anus, cum capta *Papia* *Romam* reuersum: vide
quàm multipliciter infirmum sit, quod iactat
pro irrefragabili primum non dicit *Eginhardus*
(vt recitas) *Carolum* non nisi quater *Romam*
venisse: sed non nisi quater illò profectum, pu-
ta ex *Germania*. Nec impedit quin in vna pro-
fectione bis urbem ingressus fuerit: id quod
(ne friuolum putes) *Baronio* necessario admit-
tendum: tertiam enim, quam numerat, profecti-
onem sic interpretandam patet ex *Eginhardo*.
Ex quo etiam iterum malè recitas. Non enim
absolutè dicit, *Carolum* non nisi quater illò
profectum: sed nō nisi quater votorum ac sup-
plicandi causa profectum. rum & ex *Viterbien-*
si Hierosolymis post *Leonem* tertium confir-
matum, *Romam* rediisse constat. Nec hunc ad-
uentum ad vllum ex quatuor illis *Baronianis*
referas. Postremò hoc ipsum, quod ita contē-
dit *Baronius*, *Carolum* capta *Papia* non rediisse
Romam antequam in *Germaniam* reuertere-
tur, non solum a *Hermannus Contractus* con-
tradicit: sed & ipse *Baronius* ad annum 774.
num. 9. Postquam (inquit) *Carolus* tantam vic-
toriam (capta scilicet *Papia*) *Apostolorum* prin-
cipi

*cipti acceptam ferens eius memoriam adisset & omni obsequii genere frequentasset, &c. Scis (credo) quid sit, illud memoriam (id est monumentum seu sepulchrum) Petri adire. * Quidni autem Synodum interim congregatam diceremus, dum Papia obsideretur. ut ea capta non diu in Italia hæreret Carolus, etsi Synodo interfuerit? Nam quod urget Baronius, Synodum vniuersalem dici à Sigeberto, legendum ut est apud Gratianum, & Theodericum illum quem dixi, *Adrianus cum vniuersa Synodo*. Audi autem Eginhardum (quia non putatis ita diu abesse Carolum à bello Saxonico potuisse) *Bellum* (inquit) *Saxonicum* biennio ante hoc *Italicum* sumpsit exordium: tandemq; anno 33° finitum est: & cum sine intermissione gereretur, nihil tamen ex iis, quæ alicubi gerenda, dimissum: aut vlla ex parte ab æque operoso certamine cessatum est.*

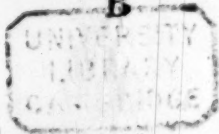
* P. 356. *Constat rebellantibus Saxonibus quam celerrimè compulsam redire, ut concilio tot Episcoporum cogendo habendo, nullo modo interesse potuerit.*

* De consuetudine, testis locuples Hanno Colonienfis: qui Alexandrum 2^m apud Baronium sic affatur. *Quaratione* (inquit) *frater absq; mandato & assensu domini mei Regis, recepisti eligi pontifices Papatum? à longis namq; temporibus à Regibus hoc absq; dubio est obtentum. Et incipiens* (inquit auctor c. Baronii) *à Patriciis Romanorum & Imperatoribus, nominavit eos per quorum mandatum, & assensum, plurimi in sedem Apostolicam habuerunt ingressum. Sed & addictissimus vestre causæ Genebrardus, ad annum 1048, ait tandem Leonem nonum Ecclesiæ ius de eligendo Pontifice exploso Imperatore restituisse. Ita ante*

* P. 353. *Historia nulla evincit solitos aliquando ab Imperatoribus.*

* Ad an. 1064

Leo-

* Ead. pag. ex
facto Leonis 9ⁱ
contrarium col-
ligitur.

† Ad ann. 1047

‡ Ad annum
1054. & 1058.

§ Ad ann. 1064

¶ Ad ann. 1073

* P. 345. Idem-
ne tibi non esse
omnino certum
ac reprobū esse?

Leonem hunc nonum res manifesta.* Sed & in hoc ipso: qui^f teste Lamberto Schafnaburgensi Romanis mortuo Boppone successorem ab Henrico tertio postulantibus, vel (vt ait Platina) *orantibus ut optimum Pontificem sibi daret*, ab eodem Imperatore *datus est*. Etiā post hunc Leonem, itidem consuetudo obtinuit, in huius proximo successore Victore secundo: & in huius deinceps successore Nicolao secundo; testis de utroq; idem § Lambertus. Nec qui huic Nicolao successit Alexander secundus, etsi per Schisma contra Imperatorem electus fuerit, aliā quā Regiā auctoritate præualuit: Hanno enim Colonienfis cum regia auctoritate in Italiam missus, tandem rebus perpensis hunc Alexandrum *constituit* (vt^h loquitur Lambertus) *ordinari*. Quin & huius Alexandri successor Hildebrandus, etsi contraria iam diu animo meditabatur, missa legatione professus *nolle se ordinari, donec in electionem suam tam Regem quā principes regni Teutonici consensisse certa legatione cognosceret*. Additⁱ Lambertus *Regem suscepisse satisfactionem, & latissimo suffragio ut ordinaretur mandasse*. Vides vt historia *evincent*, quod negas eam *evincere*.

* Nec moror de tenuibus discriminibus, quas recitationi verborum Bellarmini pro mēdaciis obiicis. Contendit Baronius vtrumque canonem non dubium sed supposititium esse: fateris autem, immo vrges, Bellarminum idem docere quod docet Baronius: quomodo ergo negas

negas hic Bellarmini esse, quod certè Baronii est? * Nec obscurum, quin loco illo libri de clericis cap. 16, vbi tria tempora distinguuntur, vnum quo clerus & populus, aliud quo Imperatores, tertium quo Cardinales Papam eligebant, ibi delere id quod de Imperatoribus dicitur, negare esset: Itaq; si ibi (vt ait) *poteſt dele- ri*, certè & negari poteſt: nec niſi quod falſum eſt negari quicquam poteſt.

* P. 352. *Cur quod is addubi- tans ſcribit id eiſ abſolute tribuis?*

§ 2.ª Còtrouèrſiæ huic de Imperatoris iure in Investituris Episcopatum, annexa altera gravissima de iure Pontificis in depositione Imperatoris. Ex illa hanc enatam docent ^k hystoriæ. Quæritur vtrum qui illius iuris ^l primus conculcator fuit Gregorius septimus, idem & hu- ius còditor fuerit. Primum mutas quæſtionem: Aliud eſt poteſtas in principes, aliud poteſtas deponendi principes: differunt iſta vt genus, & ſpecies. Nec ſtatim qui hanc, idem & illam ne- gat à Romano vllò Pontifice, ante Gregorium 7um vſurpatam: Ita initium tibi à falſa imputa- tione. Sed nec vſquam negat, Pontificū quen- quam ante Gregorium 7um ſumpſiſſe ſibi po- teſtatem deponendi principes. Nec refert, quid ſibi ſumpſerint, ſed quid ita ſumpſerint ſibi, vt etiam ſententiam ſuam publicè apud plurimos probaverint. Alioqui (credo) non tacuiſſetis de Adriano ſecundo, cuius literas, cum contra Carolum calvum ſibi aliquid in res Regum ac regnorum arrogaret, ^m Galli exploſere. Poſt e- um, etiam Ioannes nonus fruſtrà conatus Im-

* P. 186. *Greg. 7um primū vni- verſium Pontif: ſibi ius ac poteſtatē in principes v- ſurpaſſe interdū aperte dicis.*

^k *Binius in notis ad concil. Wor- maciense anno 1076.*

^l *Vt patet par- tim ex ſupra di- ctis partim ex huius Gregorii ep. 10. lib tertio quam refert Ba- ronius ad ann. 1076.*

^m *Vide Hicma- ri Remenſis re- ſponſionem in ſatalogo teſtium*

perium à Germanis ad Gallas transferre. Sed quicquid ante hunc Gregorium Pontificum vnus & alter, quasi ovum sub ventaneum concepit, certè hic primus fœtum formatum edidit: & in Scholas Theologorum educandum extrusit: eum doctrinam primus in corpus dogmaticum redegit: & in concilio Romano ad

*Ad ann. 1076
nu. 16. & seq.
Ibid. & in E.
pistolis Gregorii
huius libro secū-
do post Epistolā
35.*

certa capita, " vt docet Baronius, revocavit. Quæ & sub nomine *Dictatum Papa* extant apud eundē Baronium. Dictata Satane dicas: ita intimam Antichristianæ tyrannidis medullam continent. Hac scilicet ratione apud Rev. Episcopum hic Gregorius *auctor libertatis huius, iuris conditor, doctrinæ traditor* dicitur. Vbi hic *mendacium in veteri historia*? Certè enim ex sententia P. trium historicorum qui circa hæc tempora floruerunt, ad quorum testimonium nihil respondes, docet hanc opinionem tum quidem vel pro hæresi, vel pro novitate passim habitam fuisse. Quomodo de ea nunquam (credo) locuti fuissent viri illi primarii: si antiquiora, quæ nunc prætenditis, vlla tum probabilitate prætendi poterant.

** P. 187. Ne pueris quidem ignota est imperii occidentalis à Grecis ad Frā-*

*eorum translatio-
* Centuriato-
rum etiā lite-
ris consignata-*

* Sciebant, quæ de translatione imperii *pueris nota* dicis, pueris narranda non viris: nisi forte musca currui citato insidens, rectè dixit *quantam vim pulveris ego excito?* Quod enim Carolo nec opinanti, Leo tertius acclamante populo, & Angustum Imperatoremq; vocante, Coronam imposuit, rem nullam transtulit: nomen Imperatoris transtulit. * Quod quia Cen-

turiatores ⁹ vocant Imperatoris creationem ^{9 Centur. 9 c. 7.}
 (vbi creare Imperatorem, nihil aliud est, quàm
 facere vt Imperator vocaretur) ideo vestram
 sententiã cõsignatã ais etiã literis Centuriato-
 rũ. Quorum tamen princeps Illyricus, integra
 disputatione vestrã hac de re sententiam, Bel-
 larmino reclamante, confutat. * Pacis autem & ^{* .. Qua tran-}
 nuptiarum concilia eo ipso tempore cum Gre- ^{slatione Græcos}
 cis agitabat Carolus: quibuscum transigendo ^{casares Ponti-}
 ius belli & electionis sibi auxit. Nec ^{flex & totius oc-}
 tum ^{ciæntis inre &} *Graci à Pontifice* vllis regionibus: qui & ^{is quas tum in}
 deinceps Calabriam diu & Apuliam, etiam post ^{Occidente possi-}
 annos centum & septuaginta, tempore Otho- ^{debant regioni-}
 nis Magni ^{bis multauit.} tenuerunt. ^{* Siegb. ad ann.}

* De Gregorio 2°, quod Græci quidã scrip- ^{969.}
 tores, *Latinarum rerum ignari* (vtor verbis ^{* P. 187 Gre-}
 quibus Baronius in hac ipsa historia ad ap. 726 ^{gorius 2, vt ex}
 vitur) *in odium atq; inuidiam Romana Eccle-* ^{Theophane ce-}
sia, iacturam factam occidentalis Imperij in Ro- ^{dreno 'Zonara}
manum Pontificem retorquent: interpretamini, ^{habes apud Ba-}
 ac si auctoritate Papali *populos obedientia sol-* ^{ronium ad ann.}
visset. Quid ineptius hac consequentia? auctor ^{730. &c.}
 enim defectionis esse potuit et si tantum ratio-
 nem politicam prætenderit. Quid autem Ante-
 cedente stultius? quibus vt ignaris rerum ista-
 rum & vobis iniquis fidem hac ipsa in re dero-
 gatis, eorum fide contra Latinos historicos lō-
 gè plurimos niti? * Nec si mentio apud Zona- ^{* .. Quæ Zona-}
 ram generalis Synodici contra iconoclastas a- ^{r. 16 Synodicè ac-}
 nathe-matis, quod etiam ad Imperatorem per- ^{sta commemora-}
 tingeret, ideo aut illam *multationem Impera-* ^{rat.}

toris aut obedientia solutionem quam somniant Pontificia potestate sive in Synodo, sive sine Synodo factam testatur. Imò Synodum pro imaginibus sub hoc Gregorio nullam agnoscit Baronius, nisi quam habuit, dum adhuc rebellionem Italiæ resisteret.

* P. 187. Potestatem deponendi inepti principis fieri sibi voluerunt.

* De causa Childerici, quam ais te *omittere*, non omittis fingere. *Consilium* à Papa Zacharia petierunt proceres, ut à viro primario, & perito iuris divini: non potestatem, ut à Regis sui iudice ordinario: Viterbiensis, *omnis Gallia consilio Papæ Zachariæ* consensit. Trithemius *Zacharia quoque, Papa præstante consilium.*

* P. 190. *Quod* ais exhumari à Pontifice iustum esse, id verò mendacium est. & P. 191. Neque Viterbiensis hallucinatio quicquid iuvat.

§ 3. * De exhumatione Imperatoris *Henrici* quarti, ab impudentia exorsus, in impietate desinit. Inscriptit opus suum Viterbiensis Urbano tertio, ne Henricianum putes: tribus Imperatoribus Notarius fuit, ne copia rerum cognoscendarum destitutum putes. Quæ scripsit exorsus ab hac ipsa exhumatione, de iis sic loquitur: *quia* (inquit) *nostrorum quasi temporum sunt. per annos 40 scrutatus sum.* Etiam Vrspergensis, quæ ei opponis, antiquior fuit annis circa quinquaginta. Sed & recôciliari hi duo facile poterunt: ut Papa mortem Henrici præfagiens (quomodo de nostra Regina nuper Clemens octavus) diu ante significaverit, quid eo casu fieri voluerit. * Redi autem ad Grāmatica, unde in verbis Vrspergensis (ut *exhumatum absque vlla sepultura vel exequiarum communione, in loco non consecrato deponerent*) intelligas particulam *vel* dis-

* P. 191. Hæc certe ecclesiasticam tantum, & communem cum fidelibus sepulturam denegatam satis produunt.

disiunctivam esse, eorum quæ tu confundis. Quod & eventus docuit. Per quinquennium enim corpus Imperatoris sine omni sepultura fuit.* Nec benè (quin impiè & sceleratè) iustificas talia exemplo Iosia: qui quod fecit ex oraculo divino fecit, non ex cuiusquam auctoritate, qui mortuos illos insatiabiliter oderat. Nec parentis sui ossa, etsi Idololatræ, exhumari permisit Iosias; nec omninò cuiusquam ossa ob ipsius culpam: sed ut altaria Idolorum còbustis mortuorum ossibus pollueret. Nec cum Henrico (ut deliras) eo mitius actum quod Iosias mortuorum ossa *etiam* còcremaverit. Humanus enim vel sic aboleri, quàm insepulta contemptui esse.

* De minis Innocentii tertii contra Philippum Cæsarem (aut ego illum, aut ille me deponet) leviculum typographi vitium fraudem nescio cui asino facturum in neglecta characterum distinctione, pro *admodum luculento* auctoris mendacio incessis.* Tum & ridiculū esse vis, quod presumat gravem historicum ea, quæ in historiam refert, ut ab aliis accepta, à fide dignis accepisse. Nam quod addit Vrspergensis, *vix credendum* ob personæ reverentiam addit.* Nec ridiculū in Rev: Episcopo, quod ait, *ad rem non valde esse quod historicis inter se non conveniat*, quis Philippi huius percussor fuerit: sed in te recitatore perfidum, quod hæc verba ita recites, ac si dixisset, *dū occisum esse Philippum ab aliquo Othone constet*, parum interesse à quo tandem occi-

* P. 192. *Quæ non ideo facta nego, quod si facta fuissent, digna reprehensione ducerem: tū videam Iosiam, &c.*

* P. 194. *Ita planè literis excudenda curasti, quibus aliorum verba notare solitus es.*

* Ibid. quod addis, eum alioqui id in historiam nunquam relaturum, ridiculus es.

* P. 196. *Illud vero ridiculè dū occisum esse Philippum ab aliquo Othone, &c.*

* P. 195. cum
negas eum peic-
vasse, eius opera
factum signifi-
cas.

sus sit. Certè enim nec moratur multum utrum
ab Othone aliquo occisus fuerit: nec in eo pro-
positum Apologiæ eo loco: sed ut pontificum
sanguinaria & principibus inimica consilia de-
monstret. * Iniuria verò magna scilicet in Pon-
tificem Innocentium tertium, quod neget eum
peierasse de Philippi Diademate auferendo.
Non potes quin accuses mendacii. Factum nò
fuisse *opera Pontificis*, doces ex Vrspergensi: qui
percussori (sic enim necessario interpretandum)
solam causam initi consilii fuisse ait, quod spe
exciderat ducendæ filiæ Imperatoris. Sed ut ei
hæc sola causa fuerit, an ergo coniuratis cete-
ris alia nulla causa? nulla alia Eggiberto Epis-
copo, & fratri eius Marchioni, quos Pontificiæ
factionis contagium corruerat: quorum mi-
litibus percussor ille instructus facinus aggres-
sus est, ad quos deniq; peracto scelere cōfugit?
An & hi ob sponas amissas exacerbat? Ne Pō-
tificem quidem (quantum audere potuit) exi-
mit Vrspergensis tuus: cum narrationi de re-
bus huius Philippi hæc verba interserit. *His*
(inquit) *interpositis de oppositione sedis Aposto-
lice, ut regium genus deperiret: & iterum, constat*
quia omni tempore adversabatur eidem.

* P. 197. Hæc
diverticula sua
sunt.

§ 4 * De Friderico 2°, ut diverticulum con-
temnis, quod ex Petro de vineis ait Rev: Epis-
copus insidiatores vitæ eius confessos se aucto-
re Pontifice negotium suscepisse: quodq; ex
Matthæo Parisiensi ait, bullam Papalem apud
sex alios in vitam eius coniuratos iuventam. A-
cu-

cu rem tangere, tibi diverticula quærere est.

*Nec *insanus* qui ad ista, etsi in Apologia omitta-
 responsionem in Torto desideret. Par enim di-
 ligentiores esse vos in Pontificibus vestris de-
 fendendis, quàm Regem nostrum in accusan-
 dis: etiam hæc tam gravia, tam certa, inania esse
 inde colligis: quia ab Rege præterita sunt: quasi
 omnia non inania persequi statuerat. * Quod
 dicimus à Manfredo huius Friderici notho, ve-
 nenum ei propinatum vnde & mortuus fuerit:
 negas huius rei fidem ullam esse ex Sigonio: vt
 qui suspicionem modò narret. At quis Sigoni-
 us? Gregorii 13i domesticus. Quis autem Man-
 fredus? Qui patris iam ægrè animam ducentis
 mortem iniecto in os pulvillo properarit: idem
 & veneficus, vt qui mox Conradum huius Fri-
 derici legitimum filium, vnicum familiæ à P&-
 tificibus vastatæ columen, veneno sustulerit.
 Parcius ergo locutus Sigonius in favorem pat-
 ris Pontificiæ: ne eius infamia, qui in pernicio-
 em paternæ familiæ studia Pontificis tantope-
 re adiuvit, in ipsum Pontificem redundaret.
 * Nec minuendæ fidei de veneno per Manfre-
 dum propinato, sed aggravandi sceleris causa
 à Sigonio adduntur, ea quæ omissa quereris:
 quod hæres cum fratribus relictus esset hic Ma-
 fredus, quodq; patrem pulvillo in os iniecto
 strangulârit. Quin & ipse mox, ex eo quod hæ-
 res cum ceteris relictus esset, suffocandi paren-
 tis (& quidni igitur & veneni cuius haustu Fri-
 dericus decubuit, propinandi?) huic viperæ
 cau-

* Ibid. Insanis
 huius rei men-
 tionem nullam
 Apologia fecit.

* Ibid. Nisi ina-
 nia esse compe-
 risset, nulla ra-
 tione omisset.

* P. 199. At nisi
 planè plumbus
 es, intelligis quæ
 suspitione modo
 narret, cum ni-
 hil affirmare.

Ibid. Insanis
 huius rei men-
 tionem nullam
 Apologia fecit.

* Quid quod
 hunc ipsum Si-
 gonii locum cor-
 rupisti?

causam aliquam fuisse vis. Et quis nō videt tāto probabilius esse, eum veneni consciū fuisse, quod cum veneno diffideret vel manum ad scelus admoveere non dubitārit? Hæc igitur (nimirum pro se facientia) quod omiserit Rev: Episcopus *hominem nequissimum vocas*, quem scim⁹ valdè bonum: & Sigonii corruptorē quem scimus fide integerrimum.

* P. 198. qui-
bus verbis duo
mendacia dicis.

* Cur verba Matthæi Parisiensis de eodem Friderico (*redijt in Apuliam ut dicitur potionatus*) ita accipiamus, ac si apertè affirmasset de veneno, docent clarè ea quæ ibidem adduntur. Quid autem hac de re *Bellarminus* in Torto? certè non solum negat ferè vllum veneni meminisse; sed & deinde complures nominat qui non meminere. Quomodo ergo non satis indicat sentire se cum istis compluribus? De neutro ergo horum falsus Rev: Episcopus.

* Ibid. ceteros
præter Cuspi-
nium omnes
scriptores de
Pontifice sile-
re.

* Nec valet argumentum à silentio pluriū contra pauciorum affirmationem. Audi Cuspinianum, quem de eo quod crimen Manfredi corrupti ad Pontificem referimus, nō inviti sequimur, etsi complures de hac re fileant. Quasi objectionem hanc vestrā præfagiens ita in historia huius Friderici loquitur. *Hæc* (inquit) *ex varijs & fide dignis Germanorum annalibus excerpimus: quos dum Blondus, Platina, Sabellicus, et id genus hominum contemnunt; sapenumero fædè labuntur, & multa scitu digna pratercunt.* Dabimus autem hîc tibi Manfredum propter cupiditatem regni Siculi patrem oppressisse: con-

tra te ipsum hoc vrges : qui enim hac cupiditate præceps longum putavit expectare mortem senis ; quidni etiam ab initio cum Pontifice capitali patris sui hoste conspirasse videatur ? Nec solo Cuspiniani testimonio (vt credis) nititur Episcopi responsio : quin eo etiam quod *diver- ticulum* vocas , quod Pontifex complures alios partim sicarios contra hunc Fridericū , partim veneficos excitavit . * Nam & sæpius veneficio attentatum fuisse (ne putes hic nobis *habere aquam*) testatur locus apud Parisiensem de quo supra dixi . * Nec si multis *talentorum millibus abuti* solitus Manfredus iste , ideo conducere non potuit : quin eo facilius corrumpi potuit , quo indigentior per luxuriam esset . Erat autem ei ob oculos regnum Sicilię , quod ecclesię feudarium putabatur : ne putes ei *amplum* nihil aut *splendidum* à Pontifice proponi potuisse .

* P. 203. Nimi-
rum hic aqua
penitus best.

* P. 201. Qua
enim mercede
Imperatoris fe-
lium conducere
potuit nisi forte
qui talentorum
etiam millibus,
&c.

CAP.

CAP. 3.

Ad ea quæ de rebus Gallicanis.

1 De causis petite aut dilate absolutionis Henrici quarti, nuper Regis Gallicani, contumeliarum, contradictionum, & mendaciorum crimina diluuntur.

2 De successu huius absolutionis ad varia respondetur: ubi & de doctrina & praxi Iesuitica.

Vdi nunc de Pœnitentia Henrici 4ⁱ, nuper Regis Gallicani (cuius ipsum, si viveret, in primis pœniteret) quam multa habeas quorū te pœniteat. * Ais, in Tortura Torti negari eum metu spiritualis gladii

* P. 50. Negas primum eū consura, aut spiritalis gladii, sed materialis metu cessisse.

* Ead p. & hūc tu tam servilem animum, & p. 51. quod Dei causa non tuisset, regnandi causa tulit. & p. 216. ad theatricam poenitentia simulationē. * P. 216.

cessisse: at verba diserta sunt pagina 273 quam citas, virūq. forte timuisse cordatus nemo negaverit. * Quod metu etiam materialis gladii adductum dicit: exponis, ac si metum dixisset, quo sibi aut vitæ suæ metueret, aut regnum amittere timeret: at verba quæ intueris ibidem diserta sunt de gladiatorum millibus, Regi, quæ suorum curatangeret, certè metuendis. * Quod percussione illam legati Regii cum Regis nomine ab-

solve-

solveretur *theatricam* vocat, & *iocularem um-*
bram *significationis sine significato*: exponis ac si
 in hac submissione omnia ex parte Regis ficta
 ac simulata dixisset: at per *significatum* illud,
 non intelligit submissionem regiam, sed Pon-
 tificiam severitatem. * Mentitum de metu ma-
 terialis gladii ais: & * alibi Regis huius testi-
 monio in sua causa standum contendis. At ipse
 in oratione Legatorum suorum pro absolutio-
 ne proficitur, non solum eo quod patriæ suæ ti-
 meret (quod solum ait Rev. Episcopus) sed *ter-*
riculamentis ob frequentissimas sicariorum insi-
dias adactum se ut in fide Romana se instrui pate-
retur. * Vnde & fallam consequentiam argu-
 menti tui vides, vbi nihil causæ fuisse cur ma-
 terialem gladium tātō perē timeret, ex eo con-
 tendis quod *quo tempore Anathemate solutus*
est nulli iam, aut penē nulli supererant in Gallia
civiles matius. Sed & iterum falsa. Saltem enim
 copiae Hispanicæ in regni visceribus adhuc he-
 rebant. Etiam tertium falsa. Quid enim nobis
 de tempore quo absolutus est? aut (quod adii-
 cis) de tempore quo *Gondium ad Pontificem le-*
gavit? Satis si cum primum mutandæ religionis
 consilium profiteretur (vnde postea pedem re-
 vocare nō potuit) vndiq; erat, quod sibi, quod
 suis timeret. Quomodo fuisse certum est, Sed &
 in Antecedente falsum. Mayennius enim, Ioy-
 ensius, Nemoreus, Espernonius, & cum iis mul-
 tæ vrbes Gallie, & magnus nobilium numerus,
 mense demum octobri anno 1595, ad Regem
 se

* P. 216.

* P. 233.

* P. 216.

se contulere: duobus ferè mensibus post pronuntiatam absolutionem. Nec cum Gondium legaret *sublata* (ut fingis) *spes omnis fore*, ut rex ullus à *fœderatis* crearetur. Statim hoc docebo. Falsum quoq; quod ais *Parisiis iam captos*. Missus enim Gondius, ut ^b alibi narras, ante Nivernensem: hic autem certè mense Septembri anno 1593: cum Parisii vel capti vel dediti Martio sequente. Quo tempore Mansfeldius cū expedito exercitu Galliam Hispani nonnunc intravit. Ita quod de metu materialis gladii mentitum contendis, totum à summo ad imum quasi *ἀλλὰ τὸ βρῦον*.

* P. 55. Si collapsam disciplinam, quid est, quod deinde superbus, &c. ite
P. 54. & 217.

* Quod in historia huius absolutionis, simul collapsam disciplinam, simul pontificis arrogantiam in Regis tanti Legatis feriendis notat, nō pugnant hæc duo: quorum hoc quidē simpliciter dictū (non enim sacerdotis in manu, sed in ore unde Reges feriātur) illud autē tantū *κατὰ τὴν*, & cōparatione ad disciplinā veterem: cū Regem Henricum nostrum secundum, ipsum, non legatum eius, virgis cēdi iussit Alexander tertius. * Nec satis acutè quæ dicit *ἡ ψυχὴ* de dolore ob sic collapsam disciplinā ita accipis ac si sine figura dixisset. * Nec rectè, divisa temporibus coniungis: quasi cum Regem hunc etiam metu eo quem dixi cessisse dicit; simul fatetur Papam postea cum absolutionem pronuntiaret, non modò ephippium, sed & equum cedere potuisse.

* P. 55.

* P. 318.

Timendus quidem vel tum, cum ephippium

um cedere sat habuit : non tamen ideo facile tum quoq; & equum cedere poterat. Alioqui certè & equum cecidisset : atq; adeo conculcasset. * Nec pro severitate disciplinæ, vt multis nugaris (quod nemo rerum gnarus nõ rideat) sed alio consilio tam diu absolutionem distulit. Expectabatur Francisci Aldobrandini nepotis Clementis 8ⁱ reditus ex Hispania : qui sub finem Maii anno 1595 tribus integris mensibus ante Regem absolutum Romam reversus, ducēta quinquaginta millia coronatorum, vnumquemq; coronatum (ne dubites) in vsum belli Turcici secum attulit. Et cur quæso in tã longa narratione siluisti de notissimis potentissimi hostis studiis, ne absolutio Romę impetraretur: dum idem interim in Gallia, non obstante Regis conversione, Henrici Guisii electionem ratam haberi vrgeret. Quin & Legatus ipse Pontificius, nihil moratus Regem iamdiu Romano-catholicissimum, omni ope promovit studia partis Hispanicæ. Vide supplementum Genebrardi vestri, & Chytræi moderati scriptoris Saxoniã. Meminerat Clemens octavus quãti Sixto quinto steterit, quod consilia sua de rebus Gallicis ab Hispano nuper separarat : itaq; vix tandem vbi neq; à cultro Barerii, aut Castelli; neq; omninò à gladio materiali, quem spiritalis gladius hæc tē^o expectabat, spes aliqua restaret, vix tãdem vbi iã ex altera parte exemplum Henrici nostri 8ⁱ pariturire in Gallia videretur : vix tandem vbi spiritali

* P. 57. Ne amplius conquerris narrabo tibi &c.

rituali gladio benè preparata esset vagina aurea, repositus, in hanc auream ille plumbeus.

§ 2 De successu, quem huius qualiscunq; conversionis suæ expertus Rex ille inciytus, defensionem inauspicatius multo quam velle nus, eo ipso tempore scribebas, cum lamentabili eventum iam iam refutandus esses. De re ergo nimis constat. Tantum in obiter dictis nonnulla defendenda. * Quod quasi ex superabundante ait,

* P. 218. At id quidem palmare mendacium est. An tu Mareschalianam conspirationem non in graviss. &c.

Regem illum *deinde* (id est post legati humerum à Pontifice percussum) *nulla planè, aut certè nec multa nec gravia pericula evasisse*, refertur ad Bellarmini verba de *nec paucis nec levibus periculis à nefariorum hominum conatibus* quos Rex ille feliciter post percussione Legati sui evasisset. Itaq; de eiusmodi tantum periculis loquitur, unde vita ipsa Regia, aut status, sive à sicariorum & eiusmodi nefariorum hominum conatibus, sive per apertam in preliis dimicationem, in discrimen adducta esset. De Mareschaliana igitur conspiratione & Arvernus motibus, qui deinde insecuti, nihil ad rem: cum & illa in herbâ suppressa, & hi facillimè sedari, sine vlllo vitæ vel dignitatis regie gravi periculo.

* P. 220. quo duce concitati? quo spectabant? qui milites &c.

Similiter & de quibusdam nostræ professionis hominibus respondendum: de quibus * ne illud quidem temerè dictum, quod ait eorum *neminem extitisse, qui contra illum vel manum levavit vel non ei semper fidus astiterit*. Nā quod Lemovicenses hic iterum excipis, Sedunensesq; (Sedanenses dixisses) in causa duæ Bul-

lionii excitatos tumultus : certè quam in hac
 causa *levârunt manum*, supplicum fuit. Accu-
 satus dux ille nobilissimus conspirationis Ma-
 reschallianæ : quam incredibile crimen ut no-
 strorum hominum quisquam voluerit Galliam
 Hispano subiici? Quid igitur mirum, si cavet sibi
 cum tam incredilibus aurem contra se præ-
 beri animadverteret? Nec tamen declinavit æ-
 quum tribunal Castrensis Senatus. Apud suspi-
 citæ æquitatis iudices si noluit *πεύγην*, cum po-
 tuit *ἀποπεύγην*, nihil mirum fecit. Quid si autem,
 postquam redierat, Regi cum exercitu ei oc-
 currendum fuit? at concurrendum non fuit: nec
 armis ex Bullionii parte sed precibus certatum
 ab honoratissimo Palatino imprimis : tum & à
 Ducis Vitembergici, & Lotharingæ, & Ordia-
 num Belgicæ Legatis, cum Nettancurtio, Villa-
 regio & aliis. * Nec quære *cuius fidei sit*, quid-
 dam quod reformatis Ecclesiis Gallicanis nescio
 qua fide hic obiicis : sed responde qui im-
 peritiam in rebus Gallicis alibi profiteris, quo-
 modo idoneus huius rei accusator esse possis.
 Tum & cuius in hac accusatione æquitatis sit,
 vel minas libelli nescio cuius, editas ut ais *no-
 mine nescio cuius*, reformatis his Ecclesiis im-
 putare: Vel quod rex noster cum expressa ad
 subditos suos restrictione, de quibusdam olim
 sibi parum fidis Puritanis Scoticis dicit, ad ha-
 rum Gallicanarum Ecclesiarum contumeliam
 rapere: * Vel deniq; contra eum qui de solis
 Gallicanis nostri temporis Ecclesiis loquatur,

* P. 220 Requi-
 ram cuius fidei
 sit urbes muni-
 tissimas &c.
 & Contra Arti-
 cionum in pro-
 amio.

* P. 221. At me-
 minisse debue-
 ras quantas in
 Scotia &c. qua
 non Geneva so-
 lum sed tota civi-
 tas Gallia Calvinu-
 &c.

acta olim in Scotia à Genevensibus obiiicere: & siqui Genevenses (quod tamen non apparet) veterum in Gallia sub Carolo novo turbarum incendiarii erant , putare conclusum de Protestantibus qui nunc sunt in Gallia , quasi inde sequeretur nec hos quidem Regi Henrico 4to fidos fuisse.

De vestris utroq; genere peccandi peccas: & scopum malè proponis, & ad malè propositum malè tendis. Confutatum putas, quod de iis ait si Iesuitas trium criminum purgaveris: at ille nec de solis Iesuitis loquitur, nec de iis criminibus quæ societatis potius quàm hominum sunt. Non enim vos solos dicit, aut cum *conatus secta sacerrima* dicit *per Europam suspectos*: aut cum de secta hac iterum loquens ait, ex hac secta fuisse quos Rex ille *semper auctores habuit calamitatis suæ*. Audi ipsum sui ipsius interpretem: *An non* (inquit) *de Liga vestra sancta? an non vel Iesuita, vel Iesuita aliquo pleni?*

* P. 223. *Mentitur primò quod auctoris non facinoris eius facit*

* P. 226. *Illud fucum fecit è nostro numero nescio cui &c.*

* Nec Castelliani sceleris auctores Iesuitas facit, nisi quomodo auctor alicui sæpè dicitur qui doctrinam in thesi tradit, unde alter suam hypothefim consequenter eliciat: qua ratione auctor sceleris esse potest, qui consilii initi ne conscius quidem vnquam fuerit. Nec talem nõ esse vestram doctrinam, aut nullos huiusmodi in vestra societate auctores Castello extitisse, docent, quæ prolixè hoc loco habes contra doctrinam Marianæ. Nega vobis instar non Regum esse quos Papa sub excommunicatio-

ne

ne tali, qualis in Henricum illum inveteraverat
tam inexorabili consilio tenuerit. Nega vitam
Regis in genere rerum temporalium, de qui-
bus Papa in ordine ad spiritualia disponere
possit, contineri. Nega Papam imperasse eadē
huius Regis, cum bello proseguendum impe-
ravit. Nega qui innumeras cades (ut fit in bel-
lo) vnius opprimendi causa, approbavit, cum
eadem opera approbasse, si vel cultro vnico res
confici posset. Nega iustam Castello auctori-
tatem à Sixtiana laudatione percussoris Henrici
tertii fuisse. Nega deniq; necesse vobis esse in
re omni dubia sensus vestros huiusmodi Pon-
tificum sensibus addicere. Horum dum nihil
negas, ad purgandum regicidii infamia ordinē
vestrum, de Mariana ludis operam. Nec tamen
per tot illas paginas aut vlllo Theologico argu-
mento refutas eius doctrinam, aut omnino do-
cces non esse vestram.

Doctrinæ defensione utcunq; expedita, de
conatibus nefariorum (quod de vestris conati-
bus exponis) respondes gloriose. *Quis* * (in- * P. 233.
quis) *ignorat quanti aut Caesar, aut ceteri Re-*
ges Dynasteg, catholici societatem faciant?
quod quæris, quis ignoret, ipse ignoras: nisi
fortè paulatim intelligis quantuli fiatis. Sed
nec vbiq; exploratos dixit conatus, quasi ne-
garet ab vllis Principibus facile probari potu-
isse vestrum ordinem: ne suspectos quidem ab
omnibus, sed *vbiq;* suspectos.

* Nec melius contra Pyramidis Parisiensis

C 2

* P. 235 Nobis
in Galliam resti-
tutus primum de
inde etiam d. 12-
testimo- et Pyramide

testimonium argumentaris. Si enim Regis imperio demolita est, at non vnus sed multorum sapientum decreto erecta atq; inscripta fuerat. Si ne *vestigium* quidem iam eius *extat*, at desideratur tota. Si tandem restituti in Galliam Iesuitæ, at non ante novennium restituti: nec exiguum præiudicium nocentum, quod innocentia vestra Regi non iniquo ante novenniū persuaderi non potuit. * Si Castello contra vos *extorqueri* nihil potuit: at nec cōtra alium quemquam quicquam ei extorqueri potuit: nec tamen ideo neminem habuit conscium. * Si sententiam vestri ordinis purgatricem ex ore ipsius Regis habetis; ne conscii, at non tamen ne eo sensu quem exposui auctores Castello fuisse videantur. Quin & cum ori eius vulnus a Castello infligeretur, quæsisse dicitur, num & ex ore ipsius Iesuitæ condemnari vellent. Vt si tandem orationem illam quam recitas habuit Rex non ignarus iuxta Ludovici vndecimi regulā regnandi (quanquam ne habuisse quidē creditur) ex composito habuisse fortasse videatur: ne si animi erga eos quos beneficiis demereri statuit exulcerati vestigium vllum proderet, *ibi omnis effusus labor, atq; in ventos vitarecedat*. Quicquid erat saltem suorum non valdē multis qui ante dissenserant sententiam suam hac oratione probavit: & nos quidem ἐπέχομεν. Postquā iam non modò ex ore ipsius contra os propriū, sed etiam (ὁμὴ ὁρεῖται γινέσθαι) ex sacro latere eius letaliter saucio, infelix argumentum suppetit.

* P. 323.

* P. 331. extat
apud Antonium
Possevinum in
apparatu sacro
etc.

CAP. 4.

*Ad ea quæ de rebus Anglicanis vsq; ad
serenissimum Regem nostrum Iacobum.*

1 *Ad ea quæ de initijs Romana in Anglia
Hierarchia tempore Gregorij Mⁱ.*

2 *Ad ea quæ de Guilielmo 1°, Henrico 2°,
Henrico 8°, & Anna Bolena.*

3 *Ad ea quæ de regno Elisabetæ.*

Apistis, vniversè scili-
cet omnibus sub Iaco-
bo Rege degētibus, re-
ligionis libertatē Bel-
larminus in ^a Torto
hac ratione deberi cō-
tendit, quod professō-
res sint veteris fidei,
quā à Gregorio Mag-

no acceperint. Hic, cum præsumatur non solum
eorum qui Angli propriè dicuntur, sed cetero-
rum quoq; Regis nostri subditorum, fidem pri-
mitus à Gregorio Magno acceptam fuisse, ^bre-
spondet Rev: Episcopus inter alia, non verè di-
ci veterē nostræ Britannia fidem à Gregorio M^o
acceptam: cum eo ipso tempore, quo ei Monachos
suos huc immittere libuit, habuerit hac insula
Archiepiscopum, septemq; Episcopos, veterisq; fi-
dei cultores ac predicatores. Quid hic ambigui-

* P 204. Am-
biguitas vocis
abuteris ut im-
peritos decipias.

^a P. 22.

^b P. 21.

* Ead. p. Neget,
 si potest, Grego-
 ri operā An-
 glos ad fidem
 conversos fuisse.

tati, aut nugationi de nomine Britannorum de-
 bet: ut verè respōdisse videatur? Vbi (ut vides)
 non solum de Britannis propriè dictis, sed etiā
 de Scotis, & Hibernis excipi poterat? * Nec ta-
 men verum, ne illud quidem, quod habes pro
 certissimo, de Anglis propriè dictis (id est de
 veteris Heptarchiæ populis) & primam, & ma-
 ximam horū conversionem Gregorio huic de-
 beri. Vtrumq; falsum esse colligitur ex iis quæ
 in Bedæ historiā ecclesiasticā sparsim indican-
 tur. lib. 1. cap. 25. de Bertha Regina, & Luid-
 hardo Gallicano Episcopo apud Cātianos. lib.
 2. cap. 15. de Sigeberto Rege, & Felice Burgun-
 do, & Fursēo Hiberno apud Anglos orientales.
 lib. 3. cap. 3. de Oswaldo Rege & Aidano Epif-
 copo apud Northumbros: eodem libro 3. c. 21.
 & 22. de Cedda ex Northumbria, primum apud
 Anglos Mediterraneos, deinde apud orienta-
 les Saxones. Eodem deniq; lib. 3. cap. 7. de Bi-
 rino, & auxilio ecclesiæ Northumbrorū, apud
 Australes Saxones.

* P. 26 Gr. &
 p. 204. Gr.

* Accipe & de his rebus acervum falsatio-
 num, ex quibus Rev: Episcopo contumeliarum
 et mendaciorum crimen impingis, ipse reus v-
 triusq; criminis. Non recusat agnoscere etiam
 meritum Gregorii: nedum credi vult *minimè*
necessariam eius operā fuisse: sed vnus in gra-
 tiam aliis derogandum negat. Non cōtendit li-
 bidine animi impulsus suos misisse: sed quod ait
 hoc ei libuisse, ideo ait quia Pelagio Papæ (ut
 habes apud Bedam l. 2. c. 1.) non libuit. Misiss
 hos

hos Gregorii non vocat *Monachos* per contēp-
tum: sed ob ambiguitatem nominis Augustini,
eorum principis. Non accusat *Gregorium* novæ
fidei, nec cum veteres patres ei anteposit, nec
cum ait ante eius Missos huc appullos, habuisse
hanc insulam *veteris fidei cultores, ac prædicator-
tores*. Nec veteris fidei aliàs otiosa in his verbis
mentio: quæ ideo hic adhibita, quia *Bellarmini*
veterem fidem à Gregorio acceptam di-
xerat. Nec cum *Prædicator* dixit, statim
Anglis prædicasse dixit aut de *Saxonum cōver-
sione laborasse*. Nec Augustinum illum, sed in-
definitè novos illos advenas (id quod c. historie
nostræ docent) curasse vt Britanni opprimerē-
tur. Nec vt Britanni Episcopi (quod ex vitiosa
interpunctione colligis), sed vt Britanni prædi-
catores opprimerentur. Sic ipse mox agnoscis,
cum de Monachis Bangorenſibus dictum ex-
ponis. Quemadmodum & de Augustino illo,
qui hanc mille ducentorum Monachorum la-
nienam procurasset, te ipsum fallē imputationis
convincis: cum addis *Ac ne incitatum Edilfre-
dum ab aliquo superstite Augustini socio commi-
niscare, &c.* Tolle hæc quæ finxisti: restabit v-
num, quod * accusas. Sed id (vel te ipso teste)
immeritò. Vt enim probes mentitum de eo,
quod fingis eum dicere, Britannos laborasse de
Saxonum conversione; vrges ex Beda quod eo-
rum operam huic rei Augustinus ille bis frustra
advocarit: nec persuadebis (credo) advocatam
ab eo hereticorum operam: quorum (vt hoc ip-

*Vide verba
Humphredi Laydi
antiquitatum
nostrarum ad-
modum periti,
apud additissi-
mum Romane
Ecclesie Vnum
Basingstochium
hist. Brit libr. 8,
nota 34.*

* P. 205. Men-
dacium. Nam
illi aberraverāt
à fidē.

so loco ais) non est infideles ad fidem convertere, sed fideles ab ecclesia revocare. Nec si à fide aberraverant, tunc tantum illas pacis & mutue communionis conditiones proposuisset Cantuariensis ille Augustinus, quas^d Beda commemorat, quarum nulla fidem eorum in primariis religionis capitibus reprehendit. Etiam Aidanū, Britannicarum illarum opinionum virum, scis apud Bedam Christianissimum vocari. Quin & idē^f Beda testatur Britānis maximè vitio datum, quod Pascham non suo tempore celebrarent. Qui et testatur, post Germani Altiſidoreſis certamina in Britannia contra Pelagianos, fidem multo ex eo tempore intemeratam perdurasse. Itaq; laxius necessario accipiendum, puta de fide cum ecclesiastica disciplina, quod apud Bedam l. 2. c. 21. ait Augustinus ille, per cuius preces curatus fuerit ager, eius fides atq; operatio Deo devota, atq; omnibus sequenda creditur.

§ 2. Pag. 187. *Præopera* (ut ait Ingulphus) querela Papam consuluit, & ab eo animatus etiā vexillū legitimæ victoriæ munus accepit.] Addidisses quod sequitur (quanquam ne hæc quidē satis fideliter recitas) *Haroldus* verò iudicium Papæ parvipendens, portus circuit, militiam colligit. Papam ut periurii censorem, non (ut fingis) quali de regnorum successionibus iudicē, adiit Guilielmus Normanus. Nec appellādo ut sententiam ferret: sed (ut ipse recitas) consulenda: ut quem sciret per occidentale imperium

non

^d Lib. 2. c. 21.

^e Bed l. 3. c. 4. testis Scoticas opiniones à Britannicis nihil discrepassse. idē l. 3. c. 3. hunc Aidanum Scotica opinionē obtinuisse.

^f L. 3. c. 4.

^g L. 1. c. 21.

non contemnendum auctorem: forte etiam cuius benedictione, & ad Deum precibus adiuvari se posse speraret: & quicum iam dudum generi Normannico (vnde & mox Gregorio septimo contra Henricum 4um fiducia) confœderatio inita fuerat.

Pag. 208. *ô insulsum ac nequam paulone ante ea gesta.* Mitte furere: quod ait paulò antè in Henrico nostro secundo vidimus, *paulò antè* (nimirum pagina 269.) à se expositum intelligit, *οὐδ' ὀλεῖται οὐρεὶ δύνει.*

Pag. 210. ex Stephano Langtono Cantuariensi Archiep^o in vita S. Thomæ *Ad hæc omnia Rex (Henricus noster 2) benignissimè assensum præstitit.* Addidisses hic quoq; quod proximè sequitur, vnde Revⁱ Episcopi interpretatio, de iis quæ Legati P^otificii secretiùs Regi iniunx-
erant, evidenter confirmatur. Quod enim re-
spondet, *acce Domini Legati corpus meum in manu vestra est,* apertè respicit virgè disciplinæ: quam cum constet Regem subiisse, nemo non animadvertat his verbis innui.

Ead. pag. *Quæne publicè gerenda erat? quæq; regno universo inspectante peracta est?* His verbis docet nihil causæ fuisse, cur iniunctio flagellationis inter non vulganda illa haberetur. Quantà autem impudentiâ de universo regno rem inspectante? quàm citò in frustra dissec-
tati fuissent Monachi illi, si vel minima pars populi rem inspectasset. * At cur igitur, qui facti Re-
gem flagellatum, reticerent cuius iussu? Quod

* P. 210. *Ne Maiestatis quidem Regie reverentia (Hovedeno huius silentii causa esse potuit)*

qua deterritus non est quo minus flagellationem ipsam mandaret literis. Sed forte res eiusmodi erat quam vulgari non oporteret: quæne publicè gerenda erat?

de

de Hovedeno hoc quæris, à quo eodem spiritu rem ipsam & expressam & prætermissam supponis, mira hallucinatio. Ne inspexisti quidem hunc de quo ita garris Hovedenum. Non enim Hovedeni sunt sed Legati pontificii verba illa, *quæ non oportet Scriptura serie denotare*. Ex quibus tamen ipsi Hovedeno ista innotuisse colligis. Sed et plures causæ eorum scriptores de iniunctione flagellationis timidius loquerentur, etsi rem ipsam confiterentur palam. Quid si enim Monachis harum narrationum dominis visum magis cedere in honorem sui sancti, aut etiam Regis, si Rex sponte sua, urgente intus conscientia, hanc *usque* sibi fieri voluit? Quid si ideo visum de iniunctione rem obscurare, quia res invidiosa Domino Papæ? Quid si fabulæ recensictæ de Rege ob visum cœleste se huic pœnæ subiiciente, fidem ne ausi quidem derogare? De hoc viso, cum oras *Lectorem*, ut legat apud Edvardum Baronii, orasses etiam ut credat huic Edvardo tam futilia, quæ nemo ei credat nisi precario.

* P. 208.

Pag. 385. *Parlamentum certè eadem iura Henrico 8° tribuit, quæ summo Pontifici ante schismam in Anglia tribuebantur* Immane figmentum. Ea tantum tribuit, ex verbis ipsissimis loquor, *quæ ad Ecclesiæ Anglicanæ caput in terris supremum pertinent*: at antè Pontifici Romano, idq; etiam nomine capitis Ecclesiæ in terris supremi tributa quàm plurima, quæ ad caput huiusmodi nullo modo: quædam etiam quæ

quæ nec ad caput cœleste pertinebant. Sed & iterum malâ fide peccas, quod ante annos quinquaginta septem abrogatam legem, & ab iis latam, qui alioqui Papistæ per omnia essent, pro nostra sententia accuses. Quod enim legi huic sub Maria Regina abrogatæ substitutum est Elisabetæ primo, Regiæ Maiestati expressè negat non parum, de eo, quod pontifici vestro tribuitis.

* Auspiciu huius mutationis ab amoribus nobis contumeliosum putas, atq; adeo ita ut horream recitare de *Evangelij conversione* blasphemias. Et tamen historiæ docent, sæpe in hoc affectu etsi illaudato, divinam providentiam sese ad tutelam aut restorationem Ecclesiæ exeruisse. Nec nisi obstetricis instar hæc occasio fuit: vnde tandem Anglia nostra pareret, quod diu parturiebat. Nec tam amoris æstu illo incitatus animus Regius, quàm indignissime avaritiæ filiâ inconstantia Pontificiâ. Extant tria diplomata Pontificia, primum Iulii secundi, quo Henrici huius 8ⁱ cum fratria nuptias ratas esse iussit anno 1503: Aliud Clementis septimi de nullitate huius matrimonij, in Angliam missum anno 1527. Tertium eiusdem Clementis anno 1532. super validitate eiusdem matrimonij. Hæc tibi saltem in irritamentis animi Regii causâ agnoscenda fuerat: nec tam nuptiis Bolenianis, quàm primum Iulio secundo homini sacerrimo, deinde Clementi septimo imputandum, quod tam opimam prædam Angli-

* P. 61 Hic mihi Anglicanus nescio quis pseudopiscopus, postquam converso in Epithalamij Evangelio in Bolenianis nuptiis regie libidini concinuerit. &c.

* P. 297. &
310.

canam amiseritis.* Sed tu tuorum more, quasi canis in lapidem quo iecti estis, & in Annam Bolenam quavis occasione lævis. Ipsius Regis, anno regni 35, & Parlamenti pœnitentia, tum cum restituta in regni successione Elisabetha huius Annæ filia, satis apertè purgata est. Sed & ipse pag. 297 (etiam imprudens) eandem purgas, cum ais Regem *fictione iuris*, rem ad se ipsum detulisse.

* P. 248. Scri-
bit 23° demum
Elis. anno mul-
tā illam im-
positam, iis qui
Missis interesset
quam Tortus
commemorat.
h Tort. Tort. p.
148.

* In marg. Im-
pudens menda-
cium.

* P. 250. Ra-
stallus quidam
Iudex vester, ti-
tulo Servitium
& sacramenta,
ex ijs Parlamen-
ti statuto c. 2.
anno 1 Elis. l. 5te
eam adscribit.
& p. 249. qui re-
tantam vestrus
etiam volumi-
nibus signa-
tum. &c.

§ 3. De tempore quo cœptum sub Regina Elisabetha severius in Papistas statui, falso mul-
tiplici fretus nimis impotenter lævis, de mente
aut pudore penitus amisso, deq; effronte im-
pudentia: sed assuevimus iamdudum ad ista ob-
durecere. Tolle quinq; falsa (alius totidē men-
dacia dixisset) quibus niteris: & in vanum abi-
bit tibi omnis verborum vesania.* Non scribit
multam illam quam Tortus pag. 37. commemo-
rat, ut in eos latam qui Missis interessent, de-
mum anno 23° Elisabethę impositam fuisse: h sed
simpliciter *multam illam quā dicit Tortus* (pu-
ta nominatissimam illam, in eos quos Recusan-
tes vocamus) tum impositam fuisse.* Quin, si
illud dixisset, verum dixisset: atq; adeo Bellar-
minum rectè reprehendisset: Non enim anno
primo (ut vultis ex Sandero) lata lex vlla con-
tra eos, qui Missas *audirent*, aut *Missis interes-*
sent: sed tantum contra eos qui diversas à no-
stris liturgias *celebrarent*, vel *celebrandas pro-*
curarent, aut *defenderēt*.* Nec Rastallus noster
vllius mendacii Rev: Episcopū convincit: quin
id

id ipsum quod dixi testatur, primam sub Elisabeta legem contra Missam audientes latam anno eius 23°. * Nec ita à vobis dissentit, ut non multum referat. Quæstionem enim instituis de tempore quando imposita multa Missam audientibus: quomodo ergo ad hanc quæstionem non plurimum referat quod à Sandero & Bello Rastallus disertè dissentiat, nec ante annū 23. agnoscat multam impositam Missas audientibus: cum Bellarminus ex Sandero etiam initio regni impositam commemoret? * Nec quia Episcopus loco, ubi potuerat, non reprehendit hanc temporis assignationem, ideo ibi saltem pro vero agnovit: quis enim nisi nimis otiosus omnia persequitur? Ne illud quidem reprehendit, quod Bellarminus legem in Missas audientes non primo (ut recitas) sed secundo Elisab. anno latam ait: an ergo & hoc anno hanc legem latam confitetur, quo anno lex nulla apud nos lata? His scilicet tam bellè propositis concludis te impudentissima hominis mendacia patefecisse. * Addis constare & de causa primæ acrioris animadversionis impudentissime mentitum, quia de tempore: respondeo nō de tempore (ut docui) ideoq; nec de causa: quam rectissime refert ad coniurationes proditorias ex Bulla Pii quinti enatas.

* P. 250. Sed non ita tamen dissentit ut multum referat.

* P. 249. Mirandum quæ ratione quando multam primo Elisab. anno impositam commemoravit Tortus, nihil contra hiscere ausus, rem vile atq; ordine factam defendens, p. 144.

* P. 250. in marg. mendacium de causa ferenda legis.

Pag. 251. Stolidus es, qui ex Philopatri verbis clementia nomine in Catholicos Elisabeta initia laudari existimes. Poterat & ex æquè iniqui Genebrardi confessione idem docuisse: Inde (inquit)

* P. 253. Tibi
quicquid imma-
nissimo minus
est, parum vide-
tur ad crudeli-
tatem.

* P. 247. Calū-
niator & impro-
bus qui viro op-
timo (Sanderō
quo nemo sce-
lere & menda-
cio dānator)
eam notam affu-
git.

* P. 243. Deniq;
inco etiam me-
dax es, quod in
iis quos Sande-
rus nominat,
vix unum aut
alterum esse ais,
cui vestro more
nobilitas con-
veniat.

(inquit) ab anno 1581. (id est ab anno Elisab. 23°) Anglicana persecutio, quæ iā 24 annos du-
rat, ingravescit latis legibus.* Nescis autem hu-
iusmodi argumentum ex inimicorum confessi-
one quàm vim habeat: & tamen, vbi verba illa
Philopatri recitantur, quod additur audire te
existima loquentem invidiam ipsam, monet ex
dimidiata & frigida confessione tam diri inimi-
ci, integrum non malè concludi. Saltem si in-
vidia ipsa fatente, nemo tum admodum pressus, nec
magna tum querela, nullo modo vera Bellarmi-
niana illa ex Sanderō, ita tum refertos carceres:
tot Nobiles Laicos, tot Episcopos actos in exili-
um, aut carceri perpetuo mancipatos.

De Laicis nobilibus, * et si ad exteras natio-
nes scripserit, Sanderus, tamen quia nusquam
secus intelligi monet, cum Latine de rebus no-
stris, homo nostras scribere voluerit, pro more
sermonis Latini, qui cum nostro sermone con-
venit ita loqui putandus est, ut nobilitatis no-
mē angustiore significato accipi voluerit: sicq;
sibi aliquid refugii in voce ambigua reservarit.
Itaq; sine calumnia aut improbitate multi eius
nobiles ad paucissimos apud Episcopum revo-
cantur.* Nec si qui aut voluntario exilio solum
verterunt, aut custodię alia quàm religionis
causa mandati sunt, quicquam id ad rem. Nec si
nostro loquendi more Nobiles sunt qui circa
sacrum latus munera obeunt honoraria, ideo
pari dignitate numerandī erant postquam ea-
dem munera deposuerant.

De Episcopis quod negatur plurimos fuisse qui in carcerem coniecti fuerant, tum quia nec omnes plurimi, nec ex illis qui erant plurimi in carcerem coniecti, inutata questione diligenter * probas omnes vno excepto episcopatibus * *Pag. 242. & 243.* deiectos : id quod noster nunquam negavit. Sic ac rem tangis : dum interea in altera parte dilemmatis, quò istud probas quod nemo negat, Sanderi viri tui *optimi* propositum graphicè notasti : iuxta duo nequissimi adulatoris officia, gloriose de suis, invidiose de adversariis scribere. In altera fingis nos, vt Canonicam Episcoporum nostrorum ordinationem tueamur, ad Græcum nescio quem consecratorem cōfugere. Cum ex Archiepiscopalibus Archivis constet, legitimam Episcoporum nostrorum consecrationem ab iis Episcopis Anglicanis derivari, quos Romana ecclesia approbavit.

Vide D. Rainoldi epistolam ad Barkerum.

De causa cur Episcopi illi in carcerem coniecti, quod *Bellarminum* defendere negligas, non reprehendo. Cur enim tibi curæ esset homo tam sui securus, qui cum dixisset *coniectos in carcerem secundum legem latam Elisab. 2º de Missis non faciendis*, mox eadem pagina 38 ait *tot Episcopos ea solum de causa carceribus ab Elisabeta inclusos, quod ipsam caput ecclesie agnoscere recusarent?* At nostrum tamen offendere non itidem, vt vestrum defendere oblitus es. Initium à falso. Quod enim duas causas assignat cur in eos Elisabeta commotior esse potuerit * fingis ab eo pro duabus causis assignari, non * *P. 243.* modo

* Ead. pag.

modò *cur in carcerem traditi*, sed etiam *cur depositi fuerint*. A falso progredieris ad futile. De priore causa *quod principi ipsorum opinione hæretica diadema imponere recusarant*, recusationem * iustificas, auctoritate scilicet apud nos authentica, ex capite *venerabilem*: ubi tamen peculiariter agitur de Imperatore: non de omnibus Regibus (disputat enim à translatione imperii) nec de coronatione hæreditarii successoris, sed eius cuius oportet *electionem examinari*. Quin & ipse ante legitimam convictionem criminis ac sententiæ declarationem, agi posse negas in quenquam, etsi crimen notoriū sit. Quomodo ergo nondum lata vlla in Elisabetham sententia, vt in hæreticam rectè agere poterant?

* Pag. 244.

De causâ altera, *quòd indictam Westmonasterij collationem per indignissimam contumaciam frustrati fuerant*, vt vnus mendacii Rev^{um} Episcopum convincas ipse de Cretico tuo thesauro quàm plurima accumulas. Mitto otiosa. Falsum quod ais * *propositas quæstiones eiusmodi in quibus non versaretur cardo controversiarum*. Ad Synaxes & communionem mutuam, & ad tempus quo leges variæ partim sanciendæ partim abrogandæ erant, propositæ quæstiones gravissimæ: *prima* de precibus publicis, vtrum lingua vulgari celebrandæ essent: *Secunda* de potestate Metropoliticarum Ecclesiarum in ritibus propria auctoritate tollendis aut constituendis: *Tertia* de sacrificio Missæ. Et vbi demum cardo

cardo controversiarum si non in hoc genere
 quæstionum? Falsum etiam quod ais, * ideo cō-
 stitutum tum *ut Anglicano idiomate*, tum *ut*
de scripto ageretur, ne scholastico more argumē-
tationibus responsionibusq; certaretur. In collo-
 quio Possiacensi, vbi Pontificii dominabantur
 quod his ferè temporibus habitum est in Gal-
 lia, actum itidem sermone vernaculo: quod in
 hoc Westmonasteriensi, petitioni procerum, &
 aliorum, quorum in comitia quæ instabant in-
 formandi animi fuerant, concessum est. Nec in-
 vitis Pontificiis (ut fingis) impositum ut om-
 nia de scripto recitarentur: quin decretum hoc
 auctore Hætho Archiepiscopo Eboracensi
 principe partis Pontificiæ: qui & rationem red-
 didit longè aliam à tua. *Verbis enim (inquit)*
contendere ad nihil utile. Quo indignior sanè
 Pontificiorum contumacia: qui huic conditio-
 ni, quam ipsi optaverant, mutato consilio, nunc
 vnum, nunc aliud causantes nullo modo stare
 voluerint. Primo enim die scripti nihil, nisi no-
 tulas imperfectas, quæ ut scriptæ fuerant reci-
 tari non poterāt, attulere: secundo autem cap-
 tatis excusationibus scriptum de secunda quæ-
 stione, quod ipsi se allaturos promiserant, reci-
 tari nullo modo passi sunt. Tantum intempesti-
 vam responsionem ad primam quæstionem of-
 ferebant. * Quod cum fatetur Foxius, nihil tamē
 contra Episcopum testatur: qui negat respon-
 dere omninò voluisse. Primis enim diebus vsq;
 dum pars vtraq; sententiam suam cum rationi-

* Ead. p.

* P. 246. Men-
 titur impuden-
 tissimè, cum E-
 piscopus negat
 respondere quic-
 busquam voluisse.

bus de singulis quæstionibus recitasset, ex cō-
ventione nulla adhibenda erat responsio. Scie-
bant autem decretum & fixum, vt conventa
observarentur. Itaq; hanc ipsam quam simulatē
prætendebant responsionis oblationem, quam
tum admitti non posse sciebant (nec tamen ali-
ter progredi volebant) prudentissimus ille Ba-
conus (quemadmodum & post eum hic noster)
interpretatur manifestam tergiversationem, &
obstinatam responsionis tandem adhibendæ
negationem. Sic docent verba eius apud Fox-
ium: *quia à nobis audire nō vultis, audietis brevi
à nobis*. Conveniunt ergo ista inter te: vt Foxiū
cum Rev^o Episcopo frustra hic committas.

Tua autem illa quomodo secum conveniunt?
p. 245. *Petierunt vt vel sic respondere liceret, nec
quicquam impetrarunt: & paulò ante, responde-
runt aliquid. Eadem pag. Wintoniensis omnium
nomine respondit se paratos ad argumentandum
venisse: & post tres lineas Coleus nonnulla dispu-
tavit ex tempore. & sequente pag. Coleus eorum
nomine quamvis imparatus. Quomodo autem
per hunc Coleum responderunt aliquid, qui pri-
ore loco dixit? * Quomodo denique testatur*
Foxius, cum primo die respondendi copiam
peterent, nihil impetratum: qui tamen refert
primo die statutum, vt collatione proxima Pō-
tificii responsionem de prima quæstione in
scripto traderent: atq; ita demum scirent quo
die futurum esset vt tum ipsa, tum nostrorum
ad eam replicatio publicè legeretur. Ex quo e-
tiam

* P. 146. Ne
Foxius quidem
ipse negare po-
tuit;

tiam intelligis falsum esse, quod ais, * ita priores dicendi partes vestris assignatas: ut ad nostrorum responsum, si quid vellent, regerendi locum non haberent.

* De causa omnis furoris & machinationum vestrarum, quam Rev. Episcopus ad Zelum primatus Pontificii refert, quem unum si obtinere possetis de aliis minùs contenderetis, quaeritur utrum Elisabethæ unquam aliqua huiusmodi conditio oblata. Res ex ipsius ore narratur: sed fidem detrahis, quia unus à Paulo 4°, alius à Pio 5° oblatam hanc conditionem memorat. Quasi verò non eorum alter de nomine parum meminisse potuerit, ut rem tamen uterq; fideliter retulerit.

* P. 245.

* P. 247. Ipso decennio ab eò dissentis.

Adea quæ de coniuratione Pulveraria, deq; Lege quæ apud Anglos hac occasione lata est anno 1606, deq; Anglicanæ controversiæ inde natæ historia & alijs eòdem pertinentibus.

1 De eo quod, ad purgandos Iesuitas coniurationis pulverariæ, passim nos remittat ad suam Garneti Apologiam: docetur ex hac Apologia apparere, tam ipsum ut approbatorem, quam Garnetum ut socium, huius coniurationis reum esse.

2 De eo quod non metuit dicere, nostros de-

num intellexisse frivolam esse totam actionem iudiciariam : ideoq; insuper Acta varia & Autographa confinxisse.

3 De eo quod contendit, varia apud Rev. Episcopum ex publicis testimoniis refutari.

4 De defensione Pontificia & Bellarminiana accusationis : qua Legem ex hac coniuratione natam gravissime insimulant.

5 De locis varijs in prefatione & toto capite primo & alijs alibi ad controversia Anglicana historiam spectantibus: ubi precipue de ijs qua ad personam aut scripta serenissimi Regis nostri Iacobi.

Ag. 256. Mentitur cum Iesuitis facinus illud adscribit. Nam ut in Apologia Garneti &c.) Huic five Alogiae five Apologiae sua fata maiore sub hoste: praeludium dabo. Cum nihil intersit favere alicui sceleri, five peracto five peragendo, an illud facias: certe si docet Apologia illa teipsum favere, huic facinori, eadem docet hoc facinus tibi, ideoq; alicui Iesuitae adscribi recte posse. Doceri illud in Apologia illa probatur ex varijs locis. Pagina 291 ais Catsbeum (coniuratorum principem) omnium testimonio religiosa admodum atq; a peccato maxime abhorrente conscientia fuisse. Vbi cum

cum tuum illud *alioqui*, quod alibi in communi omnium coniuratorum laude apud te interferitur, omiseris, quærenda tibi alia responsio, quam qua contra Anticotonū acquiescis. Pagina 275, ais *Panormitanum & Felinum, insignes Iuris interpretes, eorum* (coniuratorum) *sententia favere*: planèq; eo tendis, ut doceas in eo solum defendi nō posse hanc coniurationē, quod rem notoriam sententiæ declaratoriæ eousq; equivalere cū Caietano præsumpserint, ut, si non tenerentur, tamen licitè possent, sententiæ à iure latæ executionē sine declaratoria sententia maturare. Vnde cum fatearis *negari non posse quin hæc opinio magnorum virorum auctoritate nitatur*, apertè colligis eos probabiliter existimasse hoc ipsum licuisse quod agebāt. Ad quod cum & illud disertis verbis assumas; *non peccare eum qui probabiliter licere existimat id quod agit*: certè doces hanc coniurationem et si errore non caruerit, peccato tamē caruisse. Ex quo tandem colligis Hammondum, Iesuitā vtcunq; de re dissentientem, rectè fecisse cum coniuratos sine pœnitentia persistentes, sacramentali absolutione dignaretur. In eandem etiam sententiam pro Oldcorno Iesuita, qui detectam coniurationem apud *Littletonum*, hæsitantem vtrum licita fuerit, damnare noluit: ubi & ipsum illud quod negas, post detectam coniurationem auctores statim peccati dānari potuisse, quid est nisi ipsam rei substantiam approbare? Quin & alibi, sub specie *Garneti* apud se

^aP. 261.

consultantis, propositis rationibus doces, et si sacræ confessionis arcanum nullū fuisset, *Garneto* tamē minimē licuisse coniuratos ad magistratum deferre. *Quo iure* (^a inquis) *liceret ut paucorum religionis hostium incolumitati prospicias, tam multorum piorum capita furori impiorū obijcere?* De vno ergo Iesuita, id est de te ipso, ideoq; (ut opinor) & de dominis tuis, qui iudem Romæ dominantur, ex Apologia *Garneti*, ad quam nos remittis, cōstat contrariū eius quod in ea probari ais.

^bP. 257. &

324.

^cP. 252. In literis ad patrem Generalem quæ ibi recitantur, datis Iulii 24. 1605.

De *Garneto* etiam ipso itidem constat ex eadem: Hac enim ^b teste nihil ille de coniuratione sub sacræ confessionis sigillo intellexit, ante quartum octobris ann. 1605: at ^c eadem teste idem iam, plus duobus ante mensibus, literis ad Nuntium Pontificium Bainamo datis, eorū qui coniurationem pulverariam inierāt, ac iam ferē confecerant, sententiam cum rationibus in ytramq; partem *fuse & plenissimē* exposuerat. Audi & ulterius pag. 260. *Garnetus* (inquit) *Grinwellum graviter accusavit quod vel audisset ipse* (Catsbeianam de coniuratione confessionem) *vel ad se audita detulisset.* Quod impedire non poterat, nisi scisset, poterat, autē postquā scisset, cur scisse noluit si impedire voluit? Imo cum literas illas ad patrem Generalem recitas, ubi profitetur *Garnetus* multo magis sibi videri futurum ut à proditione, quam ut ab aperta seditione initium motuum existat, & tamen tantum petit ut omnis armorum vis, non autem etiam

tiam vt omnis prodicionum dolus sub censuris prohibeatur: nonne palàm indicas, noluisse eū vt huiusmodi prodicionum consilia prohiberetur? Adhæc cum aliud nullum impedimentum ei, postquam rem resciverat, esse potuerit, quo minus ipse Catsbeio dissuaderet, præter aut confessionis religionem, aut coniurationis approbationem, certè confessionis religionem omnē hac quidem ex parte per concessionem Catsbeianam sublatam fuisse profiteris, cū ais Catsbeium Grinwello Garneti de re tota consulēdi copiam fecisse; Restat ergo te auctore vnica causa cur non dissuaserit, quod ipse rem approbaverit. Vides quam te meritò poeniteat, quòd his de rebus ad istam Apologiam toties nos remittas.

* Quàm ineptè autem hoc loco, qui tam clara contra te tuosq; confiteris, idem de nostra pro Iesuitis confessione gloriaris. Narrat actio iudiciaria Garnetum circa nonum Iunii anno 1605, cum Grinwello tam de tota coniuratione, quàm de iis quæ deinde constituerentur, collocutum. Hanc tu narrationem in Apologia illa ita arripis pag. 286, ac si vel nostra confessione Garnetus clarè nihil scisset de hac coniuratione ante hoc cum Grinwello colloquium. Inepte, cum mox Bainamum ad Nuntium, ad Patrem Generalem, ad pontificem missurus esset, & ad Nuntium *fuse & plenissimè expositurus coniuratorum sententiam. & in utramq; partem* (puta quoad ea quæ peracta demum con-

* P. 256. *Monstratur cum Iesuitis facinus illud adscribit Nam ut in Apologia Garneti probatum est, ex ipsa in Garnetum actione ad eorum ipsorum Iesuitarum, qui rem in confessione acceperunt, notitiam non nisi multo tempore venis quam inita coniuratio est.*

iuratione agenda essent) disputaturus: opus erat, etsi multa iam ab initio clarè nosset, ne temerè apud tales auctoritatem suam interponeret, ut cum Grinwello de rebus singulis (hoc enim sequestro utebatur) accuratissimam collocationem haberet. Sed & adhuc ineptius ex hac eadem actione iudiciaria colligis, de Grinwello, ne ei quidem, nisi paucis ante hoc colloquium diebus, hanc rem innotuisse: quia nimirum Garnetus ad tribunal dixit, Grinwellum tum ad se perplexum (quasi scilicet re non ante cognita) accurrisse. At quid si Grinwellus recenti aliquo circa coniurationem eventu, ut comitiorum nova prorogatione, aut alio quocunq; casu perplexus? quid si non satis fidei Garneto pro suis, pro se dicenti?

§ 2. Pag. 261. *Nimirum intellexistis in ea actione ad imponendum hominum generi satis non esse presidij* Folia adhuc decutis, mox arbores in nos deiicies. Respice quæ in hac Actione contra Garnetum post copiosam Advocati Regii expositionem, à Nobilissimo Comite Northantonia in summam collecta sunt. Decem capita accusationis recitat gravitate patricia quæ aliis rem vel manu tenendam tradere videntur: tu ad imponendum hominū generi à tantis viris consuta, & ita futiliter consuta, ut ipsi, qui huic Actioni præfucere, inanem eam esse intelligant: nec iam amplius damnationem Garneti eā niti velint, sed aliis argumētis ante eū dānatū nōdū cōpertis. Sic & ulterius, quod mox adda, Cretū
&

& Iesuitarum proiectissimus Dæmon-Iannes, germanus magni Cacodæmonis Dæmoniscus. Non sic Garnetus ipse: qui vbi Comes Ill^{mus} decem illa capita accusationis vrserat, nihil respondit nisi *se plura quidem admisisse, quàm que excusari possent: confessionis tamen sigillum minime sibi violandum fuisse.* Obiter non nihil interseruerat Comes de hoc sigillo: ad quod & hac adiectione respondet Garnetus, ad reliqua nihil addens nisi confessionem. Quemadmodum & statim cum vnum vt erat penè omnium gravissimum, de frivola eius responsione ad questionem cur non ipse re cognita Catsbeio dissuaserit, iterandum putavit honorandæ memoriæ Comes Salisburiensis, quasi secundam confessionem adiecit petitionem illam, *Deum ac Regem supplex orans, ne cum reliquis sua religionis suam unius ob noxam asperius ageretur.* Mox & eodem modo urgente conscientia votum illud emisit: *utinam mihi nunquam innotuisset.* Ita cum aliud ad tam insignes responsionū suarum refutationes nihil reponeret: præterquam primum quidem confessionem apertam, deinde aliud post aliud quod confessionis instar esset: quis non agnoscat in his eius vocibus signum vero victi.* Hoc igitur modo (vt obiter moneam) ex his eius vocibus disputat Rev. Episcopus: vbi argumentum validissimum bis depravas; semel quod cum præter votum seu exclamationem, vna etiam confessionem & petitionē (vt dixi) urgeat, tu his omissis nihil præter

* Pag. 204. in marg. ex quodam Garneti voto ineptè ratiocinatur.

ter votum vrgeri agnoscas : iterum , quod voti huius circumstantiam quam exposui, in qua vis argumenti præcipua ponitur, dissimules.

* Similiter pag. 262. post supposititias illas literas item p. 260 Falsarius est dñ adscribit ad marginem apud Acta. item p. 263.

* Pag. 261. *Ac maiore sumpto ad concinnandum mendacium vestrum spatium, magis coharentem sibi fabulam* (de variis post damnationem Garneti Actis & autographis) *emisistis*] Imò verò in tanta semper copia verorum iudiciorum nihil opus seris commentis, aut impostore subadiuva. Et quos hìc dum imposturas, fabulas, supposititias literas, Actorum falsarios, & similia loqueris, accusas homo nihili? Mitto de reliquis: Rex serenissimus cui perinde odio falsatio testimonii contra sanguinem innocentem, & blasphemia in omnipotentem deum, Autographa illa quæ pro fictis reiicis, & Acta quæ credi vis ementita, fide Regia confirmat. Nec ei, qui quasi animus in corpore in conspectus, & tamen ubiq; præsens, totum hoc negotium gubernavit, imponi invito aut imprudenti potuit Idem, vt habes apud ingenuum Isaacum Casaubonum, ad refutandam impudentiam tuam, & inspicere à pluribus ipsa Authentica autographa, & inter se comparari iussit. Nec^d dissimulas *videri totius ordinis vestri existimatione à Garneto seiungi vix posse*. Quemadmodum & ipse Cowtonæ (quo se ad locum coniuratis cōdictum, vt eo post rem peractam convolarent, receperat) ad^e nuntium detectionis^f exclamavit, *At at actum ergo de Societate tota*. Quid igitur mirum, si ad eum purgandum vel ridiculo

^a Apol. Garnet. c. 11. sub initium.

^c Tort. Tort. p. 280. & 285.

^f Quem famulus Ca'sarii Barresius ad eum à coniuratis cum omni festinatione detulit.

lo straminis miraculo, quod venditas, vel auctoribus & coniecturis quibuscunq; vanissimis apud vos velificatur?

Nec dissimilia straminis miraculo argumenta, quibus incassum furis, ut ignis in stramine.

* Garnetus (puta^f doctor æquivocationis & periurii mortis instantis cogitatione turbatus, idemq; de suis excusandis perplexè æsttuans) literis suis datis Dominico in Ramis Palmarum (quas non putavit interceptas) & quibus in literis clarè de se ipso confitetur, ad patibulum (ut Grinwello melius consuleret) in re quadam alia contradicit;
Ergo supposititia hæc literæ.

* P. 262.

^f Vide Casaub. ad Duceum.^g Vide Torturæ Torti p. 286. i. e. Casaubonum.

* Comes sagacissimus pro Tribunali nullas agnoscit literas Garneti ad Patrem Generalem de coniuratione pulveraria (^hputa de ea prohibenda, miratur enim si eam prohibitam voluit, cur non æquè de prodicione atq; de armis apertis prohibendis scripsisset)
Ergo Acta de edicto Patris Generalis pro precibus ob votum Garneti concipiendis, quod edictum post literas à Garneto acceptas exiret, supposititia sunt. * Prasertim cum idem Comes de literis Garneti loquens, nullam mentionem fecerit huius edicti, quod per eas eliceretur.

* P. 260.

^h Vide sup. § 1.

* Pag. eadem.

* Garnetum variis Autographis sibi imputatis ad patibulum renūtiasse, ac proferri tergiversante adversario postulasse, sanctè apud vos Roma ab ijs qui proximè steterant (imo ab iis qui-

* P. 263.

quibus nihil sancti aut pensi dum referant
quæ vos credere velle putant) *affirmatum est*
Ergo supposititia illa Autographa:

* P. 257.

* *Coniuratorum confessiones fide publica editæ
nullam Iesuitarum mentionem faciunt* (puta
nominatim, et si sub nomine auctoritatis pri-
marie Winterus & Faukius apertè Garnetū
designent) *etiam in publico iudicio* (si tibi sci-
licet Creti mendacissimo credimus) *diserte*
negarunt Iesuitas conscios fuisse:

Ergo falsum quod ex Actis (post editas illas
confessiones confectis) *dicitur coniuratos*
Laicos confessos se à Iesuitis per sacramenta,
tum pœnitentie, tum Eucharistie, ad facinus
confirmatos.

* P. 262.

* *Excellentissimus quidam Legatus, qui tum Lon-*
dini erat (sed qui nihil tamen scire poterat,
nisi privata nescio cuius fide) *litteris, quæ ex-*
tant, testatur Garnetum in detestatione here-
sium Anglicanarum, & in innocentia prote-
statione mortuum: ipsiq; adeo confitemur eum
mortuum in detestatione facinoris (adde quod
& quotidie faciunt qui iustissime condem-
nati sunt)

Ergo falsum quod ex Relatione publica fidei
dicitur, eum, quod ad fidei professionem, nec de
sua locutum, nec de nostra: quod autē ad cau-
sam mortis attineret, falsum se iuste damnatū:
tum quod reticuisset ea quæ in genere scisset, tū
quod prævertere neglexisset.

His

His scilicet stramineis argumentis freti, ne Societas pro meritis malè audiat, omnem omnib⁹ testimoniis fidè duce Crete Iesuita derogemus. Nam quod à Rev: Episcopo varia de Actis & Autographis * *excogitata* ais: ne ipse quidem * P. 261. *Exco-*
 credi vis: vnde statim apud te illa, *intellexistis*, *gitali* hand
 & *mendacium vestrum*, & *fabulam emisistis*. pa. lo expeditius
 probandi genus.

§ 3. Pag. 254. *Digbeius quatuor causas attulit.* At tres ad præposterum religionis zelū revocantur: quartam, amorem Catsbeii, pro causa libitæ non pro causa licitæ coniurationis, assignavit. Episcopus autem, cum ait initam coniurationem zelo tantum ut Romana religio obtineret, de causa loquitur cur licitam aut necessariam putarent. Quod Digbeii huius fide dextram Regiam fidei erga Papistas violatæ hoc loco disertè accusas quam calumniâ scis in ipsa Actione clarè refutatam gravior est quàm ut verbis vindicari debeat.

Pag. 255. *Neg, in edictis neg, in Actione ipsa mentio aliorum presbyterorum præter Iesuitas.* Quid autem Episcopus? *Intercessisse & rem totâ procurasse presbyteros & Iesuitas.* Verè hoc etiâ de presbyteris non Iesuitis. Quis enim nescit sæpe accidere ut qui doctrinam in universo genere tradunt iis auctores consiliorum sint, quos nunquam fortè viderunt: atq; adeo scelerum quorum nunquam conscii fuerunt: Quamquam quid vetat hic eosdem intelligi presbyteros & Iesuitas, ut eadem Iuno Iovis & soror & coniux?

Pag. 257. *Si Actis* (id est Actioni iudiciarie) *ad libidinem aduersariorum perversis inuersisq; credendum*] Infeliciter ibi sic loqueris, ubi ipse ex iisdem Actis bis peccas *pervertendo*. In Actione enim iudicaria non ait Garnetus, post propositam sibi à Catsbeio quæstionem de tollendis in fontibus vnà cum fontibus se *deinde subdubitare cœpisse* : sed *de inde pro certo statuisse*, de Catsbeii animo maleficii aliquid fovente: nec *primo nihil fraudis subesse suspicatum* : sed (quod totam tuam fabulam de Catsbeio etiam tum militiam Belgicam vnde Garnetum falleret prætexente evertit) *primo otiosam putasse*. Nec si non primo aliquid maleficii subodratum est, ideo mentitur qui ait statim subodratum. Quid enim mente velocius? Nec si hæc consistere nequeunt : ideo falsum hoc posterius, quod recitatur ex Autographo Aprilis quarto, quo tempore condēnatus veniā sperabat: cum prius illud ante cōdēnationē dixerit: quo tēpore verisimile est minus cōtra seipsum cōfessum.

Pag. 258. *Audi alterum locum Actionis eius depravatam*] vt hoc ostendas primum negas loqui Actionem eam de precibus *assiduus*, sed fateris tamen loqui eam de *publicis* precibus. Tū & æquē notabilem depravationē ostendis. Negas pagina centesima, sed fateris pagina centesima secunda, mentionem fieri sacrificiorū seu Missificationis. Visne vt moneam non esse paginam Torturæ Torti 248, sed 284 vnde verba hoc loco recitas? Idem autem Garneto ad faci-

cri-

crificia & Missas precanti ne succedat, nisi, & succedat quia ad causam Catholicorum valde fecerit. Sic docemur ex ipso edicto patris Generalis, de re Garneto præ manibus, quæ magno bono causæ Catholicæ futura esset, vt ideo preces quæ Iesuitis solennes pro voto Patris Generalis, tum cōciperentur pro voto Patris Garneti. Recte ergo vbi dicitur missificasse vt ne succedat, nisi pro causa Catholica faceret, ibidē etiam missificasse dicitur, vt succedat, quia non dubitavit, quin pro hac causa faceret.

§ 4. Videamus nunc post discussas calumnias, contra Regis omniumq; regni ordinum iustitiam, ecquid melius Pontificem & Cardinalem contra eorundem in Lege anni 1606 Clementiam declamantes defenderis. Ad huius Legis (quæ occasione coniurationis pulverariæ lata est) exaggerandam severitatem præludit Pontifex *de calamitatibus ac tribulationibus quas pro retinenda fide Catholica sui in Anglia iugiter sustinuisent & qua ipsum magno animi mœrore semper affecissent*: vnde addit, iisdē hoc tempore, post latam hanc legem, *magis exacerbatis, afflictionem mirum in modum sibi auctam*. Hic, cum illud iugiter sustinere continuationē post excessum Elisabetæ sine intermissione notet: quemadmodum & illud Pontificem suorum calamitatibus condolentem, *semper affectum magno animi mœrore*: Apologia post quædam de clementia Elisabetæ, addit & de Regis Iacobi ante detectas Pontificiorum in eum coniu-

¹Tortus p. 37.
²P. 138. & 6.

¹Tortus. p. 26.

* 66.

rationes longè maiore in eisdē clementia. Hæc
 Bellarminus in Torto non modo ¹falsa (ad quē
 locum omnia quæ in *Tortura Torti*^k respon-
 dentur prætermittis) sed etiam, vt pleno ore il-
 ludat, otiosa esse cōtendit. Et nihil contra Bre-
 ve Pontificis : vt quod¹ *neq; Regem inter perse-*
cutores absolutè numeret, sed tantum si pergat
 legem latam exequi : neq; omnino loquatur
 vel de *Elisabeta temporibus*, vel de *Iacobi Regis*
initis : sed tantum de tempore cum Breve il-
 lud scribebatur post latam legem anno 1606.
 de quo tempore contendit verè à Pontifice di-
 ci Catholicos vestros in Anglia coactos ingen-
 tes propter religionem ærumnas ferre. Atq; ita
 sibi ipsi de eo, quod negat Regem à Pontifice
 in persecutoribus numerari, contradicit clarè.
 Quemadmodum * & in hoc & in eo quod addit
 loqui Pontificem tantū de calamitatibus quas
 anno tertio Iacobi post legem in Papistas latā
 sustinerent tu quoq; non minus clarè contra-
 tradicis. Ais enim *sermonem Pontificis intelligi*
debere de ijs ærumnis quas se Pontifex Anglica-
ni Catholici per spatium anni vnus & dimidi,
antequam Breve scriberetur, iugiter sustinuerūt.
 At qui ærumnas pro fidē Catholica iam tū per
 spatium anni vnus & dimidii ab hoc Rege ve-
 stris inflictas dixit, quomodo aut nō eum inter
 persecutores absolutè numerat : aut nō loqui-
 tur de vltiore quā de eo ipso tempore cum
 Breve illud scribebatur? Hoc scilicet tuum de-
 fendere, duplicis falsi convincere. Vidisti insig-
 niter

niter absurdam esse interpretationem Bellarminianam: ut illud *semper affecerunt*, nihil esset nisi *nunc afficiunt*: & *iugiter sustinuitis*, nihil nisi *nunc sustinetis*: utq; postquam dixerat *mœrere* quidem se de eo quod nunc patiuntur, adderet, sed & mirum in modum, præquam de eo quod nunc patiuntur, auctum esse dolorem suum de eo quod nunc patiuntur. Itaq; visum tibi hoc modo corrigere: *semper affecerunt*, & *iugiter sustinuitis*, id est *semper* & *iugiter* ex quo pontifex fui. * Quis enim (inquis) non videt Pontificem de eo tempore loqui, quo ad eum sollicitudo Ecclesiarum pertinebat? respondeo, Bellarminus non videt: qui verba Pontificis (ut dixi) restringit ad ipsum illud tempus quo Breve scribebatur. Deinde etiam rehero tibi tua verba, * Nisi eum fuisse sensum Pontificis optime nosset, * Ead. pag. nihil causa habuisset cur alibi detorqueret. Nam quod & nobis sic obstrui os posse putas, respondeo satis causæ ei fuisse: satis dico homini iniquo. Sæpe enim maligna contentio, non minus quam illa apud Homerum in Cesto Veneris *δαίμων πῶρ' ἄρα τ' ἔλατ' ἐνδορ πύργῳ περ' ὀρεβύλων*. Primum cupidus erat reiectandi in Apologiam falsæ imputationis crimen: deinde gestiebat locum integrum Apologiæ quasi otiosum eludere: ynde & in legem nostram liberius declamandi occasionem avidè captabat. His cupiditatibus præceps, quasi senex in plateam præproperè festinans, cecidit in limine.

Nec minus turpiter in platea, id est in decla-

E

matione

matione contra Legem nostram. Vbi de inversione ordinis articulorum, de corruptione Styli, & (quod pleraq;) de mitigationum omissione, quod verbosis dicitur & fatuis, tibi dictum puta. Quartum malæ fidei vitium in falsis recitationibus: quibus ipsum quatuordecim, quos recitat, articulorum numerum superari docet Tortura Torti. Habe singularum catalogum.

Articulo 1º, Confirmari ait Leges Elisabete adversus Catholicos, qua de re nusquam in tota hac lege quicquam.

Art. 2º, Iuberit inquit, rantur Catholici omnis ætatis atq; ordinis: cum neq; Catholici, nec omnis ordo, sed tantum eorum quos Recusantes dicimus famuli, aut liberi inquirendi: nec omnis ætas sed novænnæ & his maiores: nec ut rei fiant, (quod etiam significat) sed ut cura habeatur.

Artic. eodem ijs, qui inquirere deberent, si negligunt, pœna viginti florenorum, pro decem.

Artic. 3, 4, & 6º ita res refertur, ac si eadem duplex mûlta esset: altera quod preces publicas, altera quod Eucharistiam detrectaret.

Artic. 3 & 6º ita narratur statui in detrectantes Eucharistiam nostram, ac si mûlta ad eos pertineret, qui nullam in religione inconstantiam ostendissent: cum tantum statuatur in eos, qui cum primum omnia nostra sacra detrectassent, deinde tantum ab Eucharistia se ipsos separarent.

Art.

Artic. 5 de multa menstrua ducentorum floren-
norum, statuitur (inquit) onus leve esse viris
copiosis. Nihil tale statuitur.

Artic. eodem addi ait ad hanc mulctam, ut rex
invadat duas tertias partes bonorum omnium.
In edicto nihil de multa nova ad veterem ad-
denda: sed ut alterutram Rex eligat: nec ut
invadat, quod predonum est, aut hostium, nec
ut percipiat, si velit, duas tertias bonorum om-
nium, sed tantum terrarum.

Artic. 7° ait mulctam ei constitui, qui cum tem-
pla nostra frequentare coeperat, postea in pri-
stinam contumaciam relabatur: cui crimini
multa nulla in edicto.

Artic. decimo addi ait, quod in edicto nusquam
est, ut capitis vitæq, dispendium patiatur, qui
iuramentum hac Lege sancitum, tertia vice si-
bi propositum recusaverit.

Artic. 11°, ut tabule quibus Recusantes accu-
sentur, vim suam obtineant, non obstante quo-
cunq, errore, qui in actione formanda, aliter ve
contigerit: pro eo quod dicitur; non obstante
quocunq, errore formulario.

Artic. 12° Perduellionis crimen facit, quod in
edicto tantum felonie est.

Artic. 14° crimen lese maiestatis facit, si quis
quenquam ex Regis subditis ad fidem Carbo-
licam pertrahere conetur: pro eo quod in edicto
est, si quis vel reconciliet eorum quenquam Pa-
pa, vel suadeat cuicumque ut obediens exte-
ro ulli principi aut Sedi Romane spondeat: vel

deniq; reconciliatus Papa, non quamprimum
duobus iuramentis susceptis ostenderit, pœri-
tere se huiusmodi reconciliationis.

Artic. eodem, In duobus illis iuramentis deno-
tandis, ita loquitur, ac si legislatores aperte
definirent, Iuramentum quod fidelitatis dici-
mus esse contra potestatem Papa in principes
Christianos: in quos Papa, non obstante hoc
iuramento, habere potest non exiguam potesta-
tem.

• 281:

De his tam aperte falsis recitationibus, cū
fidem Bellarmini, ex eo quod Breviculum Ro-
thomagensē secutus sit, liberari putas: quo-
modo non & Adamum culpa omni caruisse pu-
tas, qui Evæ, ipsamq; Evam quæ diabolo
crediderit? Quid si autem non credidit Bellar-
minus Evæ, id est Breviculo, sed ipsi Diabolo,
id est Parisiensi Christianovico: cuius Examen,
vbi omnia habentur ut recitas, editum est (si ti-
bi de tempore creditur quo primum ille Brevi-
culus prodiit) non paucis ante mensibus? Pu-
duit forte Bellarminū, auctoris tam fœdi. Vin-
tu autem lepide tibi, & Bellarmino tūo fi-
xi, ac liberaliter? Non acculābimus, vbi aucto-
rem, ut cūq; putidum, sequitur: tam in mitiga-
tionum omissionibus (nam & has ex eodem
Breviculo excusas) quam in falsis recitationi-
bus fide integra egerit, nisi fidem eius auctor
suus redarguit.

De sex mitigationibus omissis responsio
(* inquis)

(inquis) facilis est, quia ne in Breviculo quidem ulla sit earum mentio. At sexta de rebus re-
 sipiscenti in integrum restituendis, expressè in hoc Breviculo habetur, testis tu ipse pag. 116.
 De recitationibus similiter Siqua (inquis) est ea in re cuiusquam culpa, ea auctoris Breviculi, non Torti est. Vide ergo ut Tortus hic tuus à Breviculo, quasi Icarus à Dædalo, sæpe discesserit. Articulo 2º Breviculus locorum præfectos, qui Papistas inquirant ac deferant, non alios intelligit, quàm quos statim templorum præfectos vocat. Vt enim dixerat locorum præfecti deferant: sic statim quod si templorum præfecti nõ deferant. Itaq; quam his indictam pœnam commemorat, illis ipsis indictam intelligit, quibus Bellarminus duplo maiorem imponit. Eodem articulo ille inquirēdos plures agnoscit, quàm deferēdos: hic hos cum illis confundit. Articulo quinto, ille ut repudiata vetere, multa nova exigatur: hic ut addatur nova ad veterem. Atq; ille quidem novam in duabus tertiis partibus terrarum: hic in duabus bonorum omnium. Ille de vetere pœna, quia (inquit) copiosis onus levius esse possit: hic statuitur (inquit) copiosis onus leve esse. Articulo 8º ille cum exceptione minorum annis 18, hic absolutè rem refert. Articulo decimo, ille non iuramentum fidelitatis, sed alterum de Primatu Regis in spiritualibus, tertio recusanti capitale esse, quasi obiter notat: hic de ipso iuramento fidelitatis hoc recitat. Bene ergo præter securum foliaceum Bre-

* P. 36.

* P. 82.

viculitistius, addis pro ingenio tuo cassides
ex nucū putaminibus, thoraces *χαλαράς & πλατέ-
ας ἀπὸ τεύχεων*: tennes brassicas, pellucas ne-
bulas: quibus non magis Bellarmini, postquam
Evæ suæ (id est Breviculo) credidit, nuditatem
regis: quàm suam olim Adamus, postquam Evæ
suæ credidit, textit consutis in subligacula fo-
liis ficulneis.

Æquè vacem dissipare aranearum telas,
Nec ad singula mihi sequendus *clamosus gra-
culus*: qui (vt ait Pindarus) *humilia depescit*: dum
interim *Aquila velox inter volatilia statim pro-
cul vestigans cruentam prædam corripit*. Tantū,
quia corpus disputationis supra modum pue-
rile, prolixum, perplexum, otiosum, frigidum,
vt in eo immorari insania sit, notabo exempla
quædam illustriora, quæ aut animi tui, aut acu-
minis, aut fidei, hoc toto loco exhibes.

Pag. 89. *Legis clausula, vt si parentum alter
fuerit, cui res vel ades de suis non sunt, apud se
habere Recusantem ei liceat*] Sic tibi (& tamen,
ne invitus errares, fateris apud te habere ipsa
comitiorum Acta) ad libidinem ruptis ratio-
nis & sensus communis repagulis, res invertere
& corrumpere licet: vnde turbes, quasi sus in
fonte liquido: & *falsarij, mendacis, calumniato-
ris*, crimina cæcorum audacissimus impingas.
Quid clarius sententiâ Legislatorum? vt quam-
vis prohibeant hospitio diuturno foveri sacro-
rum nostrorum Recusantem, tamen parentem
cui res ac ædes de suo non sint, vtcunq; recu-
san-

sanctissimum, à filio domi suæ ali voluerint. Hoc tu primum ita invertis, ac si loquerentur de parente qui filium aleret: sicq; miseram clementiam vocas, vt parenti qui nec domum nec facultates habeat, permittant domi suæ, quam nullam habeat, & facultatibus suis, quas nullas habeat, filium refractarium alere: imò verò nec omnibus huiusmodi parentibus pauperibus hoc permitti vis: sed tantum vt vitrico, cui res atq; ædes de suo non sint, permittatur privignum Recusantem matre eius superstite apud se habere. Tandem expergiscere de somnio.

Pag. 91. *Quia iuris sui non erat, lege non tenebatur* cave pergas Legislatorum clementiæ de hac re illudere. Nam siue ante matrimonium vxor papistica fuit, siue post talis evasit, plerumq; mariti culpa: illic, quia talem præoptavit: hic, quia cavere debuit, ne corrumpereetur. Nec apud vestram (credo) Inquisitionem obtinet, quod ais, vxorem in hoc delicti genere *lege non teneri*.

Pag. 92. *Nullam vel in speciem tua ista explanatione* (de dote vxori, & de iure liberis conservato) *iusta severitatis moderationem didicimus*. At quod vxori in mariti culpa dos cōservatur, non restringendum (vt restringis) ad eam dotē, quæ à muliere sit, quā Græci *τετήνη* & *εὐπρη* dicunt: sed ad eam extendendum, quæ à viro sit: cuiusmodi donationes propter nuptias Græcis *ιδούα* & *ἀντίεσπρα*: quarum si mulierem solā *determinam* vivente marito dixeris, maritum autem

m De Carb. in.
flu. lit. 23. § 11

tantum *usu fructuarium*, nihil sentis. Nec nulla clementia, quod liberis consulatur contra morem vestrum: apud quos m Simancha cum Lupo suo, filium ob patris hæresim à regni successionem pellendum docet.

Pag. 94. *In odium Catholice fidei, atq; Catholicorum perniciem* (hoc quod resipiscenti omnia in integrum restituatur) *constitutum est*. Vestra scilicet pietatem & clementiam imitari debuerant: aut illam vestrorum apud Sleidanum, qui ad annum 1538 refert nobilem adolescentem Tholosanum, ob esum carniū, quod pœniteret, in magno beneficio, non vivum exustum, sed prius laqueo strangulatum: aut illam apud eum quem dixi Simancham: qui subiectos & Vassallos à Regum hæreticorum dominio, ita liberari docet: *ut nec ius suum recuperetur huiusmodi Regibus, quamvis postea reconcilientur ecclesia*. Vnde & apud Urspergensē, Gregorius septimus de Henrico 4°: *Solam* (inquit) *ei communionem reddidi: non tamen in regno restauravi, à quo eum in synodo deposueram*.

Pag. 101. *Nihilominus severā aut gravē prudens omisit: ita nō exaggerat crudelitātē vestrā*. Similiter iterum pag. 102. utrobique dicimus ea omissa quæ si adderentur severitatē mitigarēt. Ex priorē enim omissionē fit, ut verba Bellarmini ita sonent, ac si eidem vna mulcta subeunda esset, quod preces publicas, & altera quod Eucharistiam nostram recusaret: ex posteriore autem fit, ut verba eius ita sonent; ac si eidem ob

ob preces publicas detrectatas duplex mulcta subeunda esset: altera florenorum, altera tertiae partis bonorum omnium. In Breviculo res aperte aliter narratur: dum non omittit ea, quae à *Bellarmino* ideo omiſſa ſingis, ne ſeveritatem exaggeret. Itaq; non ſolum alibi ſepe (ut ſuprà docui) ſed hìc quoq; verba Breviculi *Bellarmini* male fidei condemnant: quae tamen apud te ad fidem eius liberandam, ubiq; tam prolixè recitantur. Nec tamen neſcimus, aſtutos obtreſtatores aliquando candidos videri velle, ut ita tandem probabilius obtreſtent. * Voluit autem (ut opinor ſi quidem ſe continere potuit, quanquam certè non potuit) non plures eſſe falſitates recitationum ſuarum, quàm ipſos articulos quos recitaret: ideoq; fortè pauculum ſeveritatis quod vidit in Breviculo ſuprà quatuordecim ſuos articulos reſtare, omittendum putavit. Benè autem perſuades, ut profeſſus *ſummam edicti* exponere, vel eo nomine de variis omiſſionibus excuſetur, quod etià plura ſciens & prudens omiſerit. Tum & lepidè poſtulas, ut quem iam ſepiùs de omiſſionibus excuſatum voluiſti, quod Breviculum ſecutus ſit: nunc quoq; eundem ideo de iſſidem excuſem⁹, quòd hunc ipſum auctorem ſuum ſequi noluerit.

* P. 125. Breviculus ipſe duos præterea edicti articulos ſubiicit: quos ideo adſcripſi. ut videas non id conſilium fuiſſe Torto, ut omnia, etiam quae ad Catholicorum calamitates exaggerandas ſpectant, edicti capita proponeret.

Pag. 103. *Age vero tu tã ſevere cenſor-cur poſtèriorem partem planè taces?* peccata hìc tua *ἐλάδεις ἐλάδεις*. Obiicis omiſſionē eius quod non omittit. Habetur enim ubi ait articulo quinto

quinto, quem *Bellarminus* omisit, *caveri de ratione qua multa levare possit, si cessat in persolvendo fuerit*. Simul fingis hanc omissionem ab Episcopo contra *Bellarminum* obijci in *magna crimine*: quæ tamen in nullo crimine obijcitur: tantum peripicuitatis atq; ordinis causa notatur. Adhæc in nostro, cur de hac omissione (quæ apud eum nulla est) reprehendendus esset, rationem eam affers, quod *professus sit se totius edicti vim ob oculos positurum*: & tamen *Bellarmino*, non minus professo, hanc omissionem obijci pro ridiculo habes. Idem ideo pro ridiculo habes quod *Bellarmino* hoc obijciatur (quod tamen ei non obijcitur) partim quia *Breviculus* rem (ut ais) omisit, quam tamen non omisit: partim quia, si res adscriberetur nihil faceret ad crudelitatis existimationem minuendam, & tamen, si adscriberetur, *Bellarminum* in eo mendacii convinceret, quod in nova multa duas tertias, non tantum terrarum, sed bonorum omnium Regi assignari dicat.

Pag. 118. *Quod rationem legis requiris improbe facis*. Non leve est ab eo, qui severitatem legis exagitet, legis rationem, quæ certum æquitatis indicium præferat (præsertim quam in *Breviculo* suo auctore legerit) dissimulari.

* Quid est leges in Catholicos stabilitas ratas habere, si hoc non est?

* Pag. 96. pro primo articulo recitationis *Bellarminiane* sic disputas:

Bona pars articulorum huius edicti, ita meminit legum prius in Papistas latarum: ut ad earum acerbiteriam aliquid semper addat.

Er.

Ergo verè dicitur in hoc edicto confirmari leges omnes, quæ Elisabetha regnante in Papistas latae sunt.

Falsa consequentia: tum & antecedens fallum. Præcipua enim huius edicti constitutio, de iuramento fidelitatis, cum nulli capitalis sit, & totam Pontificis inerè spirituales potestatem intactam transeat, à severitate legis Elisabethæ de suprematu regio plurimum abest: ex qua etiam vestri illud beneficii assequuntur, quod iâ prudentiæ publicæ nihil necesse videatur, inco-lumitati Regiæ per strictiorem alterius legis severioris executionem prospicere. * Nec perinde est, si hoc tempore, si triennio ante confirmatæ fuerint leges Elisabethæ. Tunc enim partim nequa in initio gravis mutatio fieret, partim terroris causa, sanciri oportuit, quæ vix semel hæctenus executioni data.

* P. 96. In tota culpa, quod triennio serius acta commemoravit.

Pag. 98. Non ad Quasitores propriè, sed ad delatores pertinet.] Actuarios, quorum officium est nomina delata in publicas tabulas referre, novo nomine Quasitores vocas; ut ita idem videantur cum iis de quibus Bellarminus, qui nomina perquirere tenentur. Sed Breviculi verba quæ recitas contra (ut dixi) faciunt evidenter. Itaque tuo indicio peris.

Pag. 107. Et miramini deinceps, si longo miseriarum tadio in desperationem acti] *quærti naxōv*, Deo gratia est, per sex jam annos, ex quo lata hæc lex, intestina vestrorum coniuratio apud nos (ut putamus) nulla extitit. Nec quod Regis clemen-

men-

mentissimi arbitrio permissum est mitius an se-
verius agere velit, ad crudelitatem potius, quā
ad clementiam interpretari debueras: sed pro-
typi hoc tui, qui primis parentibus datam in
Paradiso legem ad crudelitatem detorsit. Nec
a deo doctrina illa vestra, aut priscae Christia-
norum patientiæ congrua, de qua negas mirā-
dum si zelotas suos ob partem bonorum amissi-
fam, agi sinat in *desperationem* ac *nefas* præcipi-
tes. Non enim vlla hic extrema mala quæ dicis:
non mors ut nostris apud vos: his qui dogma-
ta etiā statui politico periculosissima obtinent.
Tantum libertatis & bonorum (quibus in pa-
triæ suæ hostes quotidie abutuntur) parte ali-
qua mulctantur.

Pag. 112. Ita disputas, *Minorum ætas, qui le-
ge non tenentur, plerūq; anno 18° definitur, ergo
calumniatur, qui hanc minorum exceptionem om-
missam reprehendit.* Non sequitur: nam hac ipsa
lege, ubi de Recusantib⁹ nostris agitur, appro-
batur lex vetus: quæ Minorum ætatem sexto
decimo anno definit. Adiciamus & alia huius
loci ex præclaris tuis Analyticis: sic disputas.

• P. 114.

** Detrectare iuramentum Politica fidelitatis
crimen est lese Maiestatis (puta secundum
iuris rigorem)*

*Ergo detrectare iuramentum hac lege sancitū
crimen est lese Maiestatis, & vel prima vice
capitale eorum iudicio quibus Politica tantū
fidelitatis esse dicitur.*

Non sequitur: quia Legislatores non ex rigore
iuris

iuris, sed ex clementia de hoc iuramēto sancti-
cnes suas formā runt. Aliud argumentum tuū.

* Constat sacerdotes (puta secundum alias le-
ges morte damnatos) mortis supplicium vitare
potuisse, si hoc iuramentū suscipere voluissent:
O rex ipse (sic loqui debes nil fingere vis) in
Apologia minatur talibus negandam criminū
capitalium, quibus alioqui fortē ignovisset, ve-
niam:

* Ibid.

Ergo verē dicitur hoc iuramentum tertio re-
cusantibus capitale esse.

Non sequitur: quia tam in diuina, quam in Po-
litica iustitia distingui oportet causam suppli-
cii inflicti, & negatæ veniæ. Iterum disputas.

* Tam Feloniæ, quàm laesæ Maiestatis pœna * P. 120.
capitalis est:

Ergo non multum interest quod hanc pro illa
dixerit.

Non sequitur: quia Feloniæ pœna capitalis ei,
qui modò literas legere poterit, apud nos, nisi
in certis casibus, beneficium legis poscenti re-
mittitur. Iam & illud admirabile.

* Dæmon Iannes ipse penē deceptus in horum
duorum criminum distinctione: certē in multis
similibus ob rerum Anglicanarum imperitiā
deceptus est:

* P. 119. Id
quod mihi quocq;
conigisset. Neq;
vero semel aut
iterum deceptus
sum. cum igitur
falli tam facile
sit &c.

Ergo nihil mirum de Brevicrlo, aut Bellarmi-
no.

Non sequitur: quia tua in rebus, vbi nihil nosti,
audacia insignis præ ceteris, planèq; singula-
ris. Nec melius de articulo postremo.

Hor-

*Hortari aliquem ut Papa reconcilietur crimi-
lase Maiestatis est, iuxta edicti definitionem:*

Ergo & hortari ad fidem Catholicam.

Summ. l. 1. c.

14.

Non lequitur: quod & indicat ^o Tole tus his
verbis, *In absolute (inquit) solenni iurare co-
gunt absolvendum ecclesie & absolventis pra-
ceptis pariturum. Nec ignoratur, ut de reconci-
liatis suis Iesuitæ in literis ad Patrem Genera-
lem gloriari soliti, ac ^o spondere eos quacumq;
occasio incideret, à parte sua fore. Pergis eodem
acumine:*

Tol. Tol. p.

138.

P. 123.

** Hortari aliquem ut obedientiam suam pra-
tensa auctoritati Papæ Romani spondeat, in e-
dicto definitur crimen esse lasæ Maiestatis,
Ergo & hortari ad fidem catholicam.*

P. 124.

Non lequitur: nec adiuvat, quod pro certo su-
mis (est enim horribilis impudentiæ figmentū)
Reverendum Episcopum ^p fateri secundum fidē
catholicam in omnes homines christianos pote-
statem spiritualement esse penes summum Pontificē.
*Quomodo qui hoc loco ais q nobis vobiscum tā
multas esse hac de re controversias, vix interposi-
ta respiratione; addis clarius nobis hoc visum,
quā ut in controversiam vocaremus? Inepte,
non clarius, sed à scopo iuramenti fidelitatis a-
licuius. Non ultra agnoscit Rex serenissimus:
non ultra reliqui. Addis de eodem articulo.*

P. 125.

** Iuramentum fidelitatis rectē dicitur iuramē-
tum contra Papæ potestatem in principes qua-
tenus principes sunt,
Ergo rectē dicitur Iuramentum contra pote-
sta-*

statem Papa in Principes.

Non sequitur. Nec verum est quod somnias, absolute enuntiari posse, quicquid secundum formalem aliquam rationem verum est. Sic enim absolute dixeris Papam non esse Principem civilem in patrimonio Petri, quia non est quatenus Papa est: cum Papæ diu multi fuerint, antequam Petrus hoc patrimonium crevit.

§ 5. Finitimus huius loco de lege Anglicana, alius de historia nostræ pro iuramento hac lege sancito contentionis: ubi & de Patronis huius causæ nostræ, & aliis quibusdam rebus affinib⁹, primum hic ad complura quæ in præfationem cōgessisti: deinde ad caput primum, & alia quæ sparsim habes respondebitur. Lepidum verò scurræ nequissimi artificium, quam profiteris revereri maiestatem nominis regii, eandem in præfatione sæpius per latus Reverendissimorum ecclesiæ nostræ Episcoporum, toto autem capite primo sub prætextu excusandæ acrimonie Bellarminianæ, intento impetu incescere. Nec tamen, etsi penè cogis, faciendū ut hoc tempore iustum aliquod huius Regis piissimi. Encomium tuis hominis nihili calumniis opponam, Meliore opus adversario, cui refutando hoc fiat. Interim sacra eius Maiestas ignoscet mihi, ut honorem, quem intus habeo, iuxta cum fidissimis, quàm maximum, hoc tempore satisfit, vel eminus exhibere.

Et caput in magnis ubi non est tangere signis
Ponitur hic imos ante coronam pedes.

Ini-

Initio præfationis, *Serenissimus* (inquis) *Rex cum Apologiam confutatam videret*: Ante omnia in principio principium tibi petendum putasti. Sed addis, *ut eam* (puta quam viderat confutatam) *Maiestate sui nominis tueretur*, Monitoriam præfationem ab eo conscriptam. Acer homo, cui semper sedet ad narē, *tristissimabilis*, Lectori pollicitus acrimoniam in Episcopum, è vestigio irrui in Regem *Serenissimum*. Minus ardua optasses pugnae prologia: saltem non ita impetum in initio effudisses. Quem scimus ingenuum dei famulum: cuius generosæ sinceritatis innumera documenta habet orbis Christianus: cū nec tueri voluisse, quod vidit confutatam? Eū nec scientem videntemq; nubē nominis sui veritati occultandæ obduxisse? veritatem, quam apud se agnovit, oppressam vo-

ἡ συχος, ἡ-
συχος, ἡρέμα
καὶ ὁ δὲ μὴ
μοι τοιαύτης
χάριτος λίσσῃ.

luisse? *Lenius, aequius intus sensit*: gradibus nimium parce superbis primo incedere robore festinus. Sed in scarabeo, qui & in Iovis sinu repositus ausus invadere, nihil horum miramur: talis

Monitoriam (inquis) instituit quæ de Bellarmino gravissime questus est: & post septem paginas, *Apologiam* (inquis) cōgūt Tortas fidem Christianorum omnium principum implorare, & capite 2° Bene, quod *Henricus 4us Gallus Rex* veras iniurias non stylo, nec imploranda fide principum, sed quod principem decet, ferro persequi consuevisse se gloriatur. Notasses ergo locum nugator homo, ubi in Monitoria illa Rex noster apud principes Christianos, quasi Achilles apud

apud matrem, ita querulus: ubi aliqua fidei eorum cōtra Bellum imploratio. Nobis enim ista, quæ sola agnoscis, nusquam apparent: quin alia ubiq; Rege Monitore dignissima: quibus iamdudum flamma lucentia, vnde non modo Palladium vestrum (id est Papatus) sed & ipsum deniq; vestrum *confidat in ignes Ilium: & omnis humi fumet Neptunia Troia.*

Rex (inquis) in Prefatione Monitoria curaturum se dixit ut (Personio) transfuge suo (qui Epistolam contra Apologiam iuramenti Anglicè scripserat) *reste responderetur.* Ne speres per mendacium detrahi posse sapientiæ Regiæ. Nihil minatus est de futuro: neq; in se *curam* illam suscepit: tantum locutus est de eo quod dignum esset. Et tamen acutus homo hinc colligis, librum, qui Personianæ illi Epistolæ respondet, *restem;* auctorem autem (ut cunq; in Ecclesia nostra meritis, doctrina, dignitate, cmineat) carnificem appellandum. Nec contentus, ex hoc imaginario nomine carnificis, & homonymia Torturæ Torti, incruentum Regis nostri regimen *persecutionis* accusas: ipsumque *satellitium regium* à Tortoribus laudas & carnificibus. Sic licet generi Therfitico in Reges potentissimos ludere: ut ceteris scutris in quosvis idiotas. Etiam homo non magna cum re, sed plenus fidei, fidem tuam cum Regia ex altera lance componis. Rex Personium, dum in vis ageret, ait *reste dignum,* tu *virum optimum* fuisse respondes: utri credimus, Creticæ fidei,

an Regiæ?

*Infelix (inquis) Anglia, cui ad Terentianæ dictionis normam fidei magister exigitur: ac diu multamq, versati Plauti Episcopatus pretiū est. De stylo Torturæ Torti, quem, ignarus fontii, Plautinum esse fingis, & Terentianum, habes apud doctissimum Casaubonum ad Ducem, Nec pensi nunc mei de nostræ Angliæ in piissimo, à Deo coronato Rege Iacobo, felicitate dicere: habes insignem locum in Responsione ad Apologiam Belli capite quinto: vnde hoc tantum repetam, serva nobis hæc bona summe deus. Longè alio, quàm fingis, examine apud nos à Rege sapientissimo designari Episcopos, ipsi repleta testantur: quorum quàm plurimi scriptis suis orbi Christiano celebres: totus cōfessus (bonâ fide dicam) Regibus gentium reverendus, Lumen & columnen Ecclesiæ, primæ patrum, flos scholæ, decus curiæ. Mitte quenquam horum vel *Euclioni* comparare, vel *Ludium* dicere. Quàm malè conveniunt hæc inter se? Malus poëta es: aut famam sequere: aut sibi convenientia finge. Nec ex hoc ordine Reverendissimo quenquam vel *stipem* in aula corrogare, vel *crumenam* Regiam, adulari, tecum dicat quispiam: nisi si quis forte tecum derideri se cupit, & ludibrio nobis esse. Nec rectius *Hippocentauros*, *Baaliticos*, *Tortores*, *Decoc-*
tores, *Lupos*, *Lanios*, vocas qui ferino animo sanguinem vestrum sitiant. Scis sanguinaria consilia non nostra esse, sed vestra. Nec Hippocen-*
tauri

tauri inter Papam & Calvinum esse possunt, quos ais Calvinum esse. Medium enim negatur de utroque extremo. Ideoque ipse potius Minotaurus Creticus (id est semibos, si non totus vitulus) qui quos ais esse Calvinum, eosdē eodem spiritum, dum medios esse vis, negas esse Calvinum. Nec nostrorum genus ullum Baaliticum: sed vestrorum potius, qui more sacerdotum Baal, corpus vobis laceratis: nec memoriam sanctae flagellatorum interire finitis.

Dum pugnas (inquis) ac praelio ibi somnias, ubi ne concertationis quidem umbra ulla fuit: reade opera Regem ipsum condemnas, vel summum levitatis, qui apertissimis laudum suorum mendaciis capiatur: vel incredibilis stuporis animi, qui imponi sibi in remanere dubia patiatur. Non possum quin appellem Dominum tuum Claudium Aquavivam.

Claudi (namq; tibi patrum pater, & Regum Rex, Et mulcere dedit Iesuitam, & tollere vento)

Non hunc pistrino traditis atq; asino?

Insulsiissime Graculorum, nihil omnino pertinet ad laudem regis nostri, siue dicatur, siue negetur Pontificem in Brevibus ad Anglo-Romano-Catholicos datis anno 1606, & 1607: aut Bellarminum in Epistola ad Archipresbyterum data anno 1607, in praelium Anglicanae concertationis descendisse. Quomodo ergo, ubi profiteris non invitus audire Regis nostri laudes, ibidem, quod nullo modo ad laudem regiae pertinet, ad indignissimam laudis regiae exag-

b Circa annum

1260. & 1349.

c Vbi in Episto-

la dedicatoria

Torturae Torti

dicatur nec P6.

tifici valde

libere: nec

Cardinali (ut

videtur) ani-

um esse re-

dire in praelio

um.

generationem, quam non sine summo ipsius de-
 decore toleraverit, revocare non crubescis?
 quomodo non dico simplex hic mendacium,
 sed nescio quot apertissima laudum regiarum
 mendacia offendisti, ubi mox ipse nihil aperte
 definire vis, sed in dubio rem relinquere? At e-
 nim ut in praelii metaphora nihil peccaverit,
 plantae infissum ac frigidum & unde vel risus
 Regi vel *Stomachus* moveretur: quod postquam

Torti Sacellani nomen Responsioni ad Apolo-
 giam iuramenti prescriptum, animadverterat,
 statim colligeret nec Pontifici libuisse, nec
 Cardinali animum esse, nomen suum in hac co-
 troverfia iterum profiteri. Immo vero non hac
 collectio ipsius, sed signum tuum, qui quod
 ait ille non *valde libere* pontifici, ita recitas, ac si
 simpliciter negasset libere, & deinde de Cardi-
 nali illud, e (ut videtur) animum non esse rede-
 undi in praelium, eadem deturcas, omitta. Ra-
 renthesi ex fide tua Cretica. Nec ait (ut fecitas)
 nihil ferre a se, addendum ad disputationem re-
 giam, sed *malione pugna parte viribus ac telis re-
 gis depugnata, sibi tantum opus regia vestigia
 insistere*. Satis caute ergo & istud ait, et si ipse

multum addiderit, & illa, et si non solum Car-
 dinalis palam iterum, sed & Pontifex aliquo
 modo cum sua brachygraphia^d redierit in pre-
 sbyterum an-
 lum. Nec post primum Breve emissum (ut eade
 semper fide narras) sed ante accidit Blakwel-
 liana pro iuramento fidelitatis protestatio pub-
 lica: unde & orta inter Papistas Anglicanos co-
 tentio

tentio prius Breve elicuit. Ipsumq; adeo Pontificem (quoniam hoc nullo modo pateris) quasi in praelium iam tum inter suos inchoatū deduxit. Singletonum enim, non tardū Blakwelli nuntium, prævenerunt studia partis contrariæ: ut primo illi Brevi (quo Pontificem se in contentionem iam tum intromissū dicim⁹) Senis in itinere Romam properans occurreret.

Ineptè (inquis) *nobis* (& de re quod patronos in deterius cedente, iuxta morem Mandrabuli) *obiciunt quod exemplo suo factum non ignorant.* Acumen tuum. Quasi porinde dicenda esset cessio in deterius, cum succedit professus dissimulato: atq; cum dissimulatus professio. Nec prim⁹ (credo) priore vlllo deterior: quomodo ergo, qui Anonymum Apologiæ iuramenti auctor ē & *primum in aciem descendisse vis*, idē cessione quadam in deterius rem ad eum redisse vis? Sic oportet hallucinari quisquis detractum sit ei, quem Deus ipse honorat, Nec tam in adagio reprehēdendo felicitas tua maior, quam supra in metaphora. Nam si quia Rex, dum Episcopum Lupum aliquando esse vis, ideo & grē pateris tuos Mandrabuli ovibus, aureæ, argenteæ, æræ, comparari, ne commisisse videaris oves Lupo: permutabimus veniam. Noster ne sit Lupus, sed hostis Luporum: tui ne sint oves, sed hostes ovium.

Nimirum (inquis) *non armis, sed robur, virtusq; Achillem invictum reddunt.* Quasi verò noster Regis nostri in hac causa, velut arma At-

Ex Blakwell
examinatione
habita Lambi-
thi Jul. 2. 1607

Verba Episto-
le dedicatoriæ
Torturæ Torti
cedente inde-
terius re mo-
re (ut est in
Proverbio)
Mandrabuli,
primò Ponti-
fex apparuit,
dein provenit
nobis Cardi-
nalis vltimò
iam Sacellia-
nus submissus
est.

Rex (inquit)
primus ut Co-
dus mutatio ve-
nit illa sine
nomine de-
scendit in aciem

Ex Epistola
ad
Bona
fidei
et

chillea, sine robore, aut virtute insonuisset. Nā
 & statim in hoc felicissimo causæ nostræ patro-
 no nihil, præter splendorem nominis & non con-
 temnendam indolem, agnoscis, quod veterane
 Bellarmini sapientiæ opponamus. Quis credit
 hoc tibi, qui modò aliquid scit, aut in rebus aut
 in literis? Sic apud Simmiam Rhodium canoræ
 luscinia ovum clamosus bubulcus, cum asino
 irruens, æmulo. Addis non potuisse cum ne si
 doctissimè quidem scripsisset atq; adeo victor
 evasisset sine maiestatis detrimento ex hac con-
 certatione discedere, ubi se è regio fastigio ad re-
 liquorum hominum conditionem demiserit. Ita e-
 tiam tuos (nec è vulgo Pontificem & Gardi-
 nalem) beas aspergine borborei tui barbarici.
 Nos enim neutrum vnquam ita sordidum pu-
 tavimus; ut victorem suum macularent ipso at-
 tactu. Nec præter hos duos alius, cui Rex no-
 ster in hac causa contradicit: aut ad quorum se
 conditionem demisisse dicatur. Et ubi iam Apolo-
 giæ Bellarminianæ duo capita: alterum, quo
 Pontificem Regi anteponebat; alterum quo Car-
 dinalem saltem æquat? Quam autem nunc de-
 lirarunt antiqui illi, qui beatas resp. putarunt
 in Rege Philosopho? Et cur non olim hunc titu-
 lum aut^b Romani, autⁱ Const:piⁱ Imperatores,
 aut^k Anglicani Regis nostri maiores erubue-
 runt: si Iacobo Regi inhonestum iam erit, quod
 Theologicæ veritatis de iure regio, cuius in-
 primis gnarum esse Regem oportet, assertor &
 patronus audiat? Magna laboratis penuria re-
 pre-

^a Ex quibus M.
 Antoninus

ⁱ Ex quibus Leo
 sextus Philoso-
 phi nomine glo-
 riatus.

^k Ex quibus Hæ-
 ricus cognom-
 ine Beau-
 clerk à doctri-
 na præstantia.

prehensionum, qui ad ista confugitis, unde Regibus longè optimis detrahatis. Sic & piissimi victoriosissimiq; Iustiniani Senioris¹ librum de fide Orthodoxa, quem vocatis *edictum contra tria capitula*, quo libro vix quisquam patrum luculentior emisit; indignissimè^m calumniatur Baronius: totumq; optimi Imperatoris de religione studium, auctorem Ethnicum secur^o, reprehendit: quasi res imperii (quas tamen nemo maiore cum gloria aut felicitate administravit) negligeret: dum, ut memorat ex Procopio, intra palatii cubiculum reclusus, ad multam noctem sederet, circumstantibus sacratis quibusdam & effete atatis viris, Christianorum scriptis miro studio revolvendis intentus. Quin & vltia paribus tecum passibus in hunc Imperatorem provehitur: dum, postquam mirum istud rerum Theologicarum studium, quasi tanto principe indignum, reprehenderat; paucis interiectis, contrarium quoddam imputat: *palliatum Theologum, qui nunquam sciverit, vel ipsum foris inscriptum sacrorum librorum titulum legere, planèq; Analphabetumⁿ* vocans. Idque (quod magis mireris) postquam hanc ipsam calumniam ex Vigilii Papæ Epistola, & ex Eustathio suorum temporum historico, refutari non ita multo ante^o monuerat. Nimirum idem partium studium pariter vos in utrumq; herodæ precipites agit. Nam & Iustinianus hic in rebus Ecclesiasticis suprematum, quod nec Baronius negare potest, exercuit notabilem: quem nisi

¹ Extat Græcè apud Leuclaviu inter antiquiores iuris Græco Romani.

^m Ad ann. 551. nu. 2.

ⁿ Ad ann. 551. nu. 4.

^o Ad ann. 528. nu. 3.

Rex noster Pótifici vestro remiserit, ne doctrinæ quidem nomine apud vos facile laudabitur: donec ad privatas eius lucubrationes custodes capsularum, & studiorum arbitri admitterentur. Saltem non aliter iam credetis, nisi fortè iuratis testibus, aut quam subito & memoriter de rebus gravissimis ad morem Scholæ differere soleat: aut quantum, qui ad mensam cōsistunt, quotidie discant: aut deniq; ut nunquam perire sinat vacua, quæ incurrunt, tempora.

Neg, ullus (inquis) est respectus imperij, ubi par est conditio litigantium. Immo verò quia est respectus imperij, ideo par non est conditio litigantium. Et quid quæso impedit (nisi ubi tui similes è nativis sordibus excitantur) quo minus simul opinioni plurimū detrahatur, simul personæ plurimum tribuatur.

Assentationibus (inquis) suis (de Episcopis autem nostris loqueris) calcaria cupiditatibus eius subdunt. Morata scilicet & civilis in regia Maiestatem Metaphora: ob quam dignus ipse qui inequitante simia *calcaribus* & stimulis fodiare. De sanctiore consilio Regem à scribendo revocante mentitus, de Episcopis incitantibus itidem fingis: vnàq; tibi clamoso graculo, esurienti Graculo credi postulas de vanæ gloriæ cupiditatibus, quibus generosissimus Regis animus efferatur. Scio quorum gloriam æmularis. De Patriarcha tuo Simhio Beniaminita Theodoretus homo (P inquit) planè obscurus & illiberalis, ex sua indivinum Davidem in-

so-

solentia celeberrimus evasit. Similiter & Therfites Homericus ex sua in Agamemnonem.

Nunc (inquis) eores progressa est, ut levis iam Regi ista Maiestatis iactura sit, nisi etiam dedecus timeatur. Nec furibus placent, qui lucernas accēdunt: nec vobis Reges Therlogice veritatis vindices. Metuant scilicet omnes vnus exemplo: quem ridiculus cacodæmon, perambulator terræ vniversæ, ex sententia vniversi generis humani pronuntias, non modò maiestatis, sed & existimationis iacturam fecisse. Et quod tandem istud uniuersum genus ideale & Platicum, quod extra individua consistat? ut enim in Corinthiorum vituperium acutè Pindarus, Corinthios nō reprehendit Ilium: ita huic potentissimo iuris regii Patrono honorifica omnis à vobis reprehensio. Nec tam minui sentit gloriam suam vestro odio, quàm ex causa huius odii crescere.

Pugnatur (inquis) Europa indice. Hoc scilicet vnde tibi tantum fiducie: quasi quæ olim à tauro trāsportari potuerit in Cretam tuā mendacem, eadem & à Cretensi vitulo quouis trāsportari & circumduci posset. Et quidni potius Europam Regis filiam, Regis matrē, Regis sororem, vereri tibi subiit calumnianti Regē optimum? Nam & toto etiam capite primo pergis eadem rabie.

Pag. 3. Ut intelligat Lector quàm fecundus conviciorum liber is sit.] De regia Iuramenti Apologia loqueris: cum autem in finem hoc docen-

cendum proponis, vt hoc nomine excusatio-
 fit *Bellarminus* in Torto: vtcunq; Serenissimū
 Regem minus honorificè acceperit. Vnde &
 pagina 24. eòdem rediens, si tã multis (inquis)
convicijs laceffit, iusto dolori suo quippiam con-
 cessisset Tortus, non laudarem, quòd Regem minus
 honorificè accepisset. Condonarem tamē lese eim
 patientia non nihil. Ita in lucem & in qua sita ve-
 ritas venit: & defensionum quas affers pro sty-
 lo *Bellarminiano* vna alterā iugulat. Vis enim,
 & multis hoc vrges, eo quoq; nomine excusa-
 tiorem esse: quòd nescierit Regem Apologia
 iuramenti auctorem fuisse: nec attendis priore
 defensione hoc ipsum negari: vbi merito in Re-
 gem commotum fuisse vis, ob ea quæ in ipsum
 & in Pontificem ab auctore Apologia dicta a-
 nimadverterat. Non enim ob ignoti auctoris
 contumelias iusta esse potuit, aut vlla ex parte
 excusabilis ira aut vindicta in Regem. Nec æ-
 quum credo putavit, vt fabā *Decani*, aut *Chro-
 nologi*, quem dicit, in Rege minus honorificè
 habendo cuderet. Sed satis tibi in his defensi-
 unculis, vtcunq; inter se pugnantibus, quod
 hinc aperueris tibi ianuam excurrendi in Regē
 potentissimum. Prima excursio in moderatio-
 nem; secunda in modestiam styli regii; tertia
 in ipsius pietatem erga maternam memoriam.
 De stylo minus moderato ipse, qui accusas, ab-
 solvis. Adhuc enim herens in purgando *Bellar-
 mino* de contumelia & distinguis, increpationes
 à contumeliis. Nec parcis exemplis aut senten-
 tiis

tiis pro reprehensionum, etiam in viros principes, libertate. Nec tamen si Regis aut etiam Episcopi nostri stylū hoc pacto excusamus, ideo & *Bellarminianum* eodem modo: vbi non solum atrocita sunt, quæ fingit in Regem optimum: sed etiam quod maximè propriū est contumeliæ, ita quæ sita, & affectata, vt nec ipse quidem hoc clarè profiteri omiserit: dum in hanc sententiam^r loquitur, vt dicat, quia Apologia Regia consultum voluit honori Regio, vt in singulis Iuliano cui in epistola ad Archipresbyterum comparatur, dissimilem ostendat: ideo se quidem multò magis quàm initio cogitârat, eidem honori Regio detracturum: atq; ostensurum etiam in personis per singula similitudinem constare. Quæ potuit esse apertior professio contumeliæ? Nec defendis, nisi impudenter nugando. Obiicitur contumeliosum *Bellarminianum* propositum in Torto: tu respondes de eiusdem proposito in epistola ad Archipresbyterū. Obiicitur, quod tandem sine causa egit, vltra quàm initio cogitârat: tu respōdes de eo quod initio cogitârat. Locum deniq; vbi proficitur de eo, quod initio cogitârat, ita vrges, ac si nec vltra progressus tandem fuerat: & tamen ipse ibidem proficitur se vltra progressurum. Ac nos quidem, quibus Pontifices vestri iam diu tyranni in Ecclesia: & quasi *Austri floribus, et liquidis immissi fontibus apri*: ctsi neq; ipsis, neq; iis quorum dignitas ab his depēdet, eam, quam expectatis, reuerentiam præstamus: culpa

^r Tortus p. 115.
Quia placuit
Auctori Apologia
conferre etiam
personas insistant
mus eius vestigiis &c.

* P. 14. Cum a-
liquis non in
personis sed in
rebus similitudi-
nis summam po-
ni à Bello Tor-
tus docuisset.

tamen omni, si quidem rectè sentimus, immunes sumus: sin fallimur errore peccamus, non contumelia. At in *Iacobo* dei atq; hominū consensu Rege legitimo, alia ratio. Nam ne principem iactites politicum in Petri patrimonio Papam vestrum sine dubio agnoscendū; audi verba *Friderici* primi apud Radevicum Othonis Frisingensis suppletorem: *Cum* (inquit) *divina ordinatione ego Romanus Imperator & dicar, & sim: Speciem tantum dominantis effingo: & inane utiq; nomen sine re: si urbis Roma potestas de manu nostra fuerit excussa.* Adhęc si rerū indignitati, vt¹ alicubi postulas, non nihil concedendū, certè a Pontifice vestro initium turbandi fuit: & illud iis de rebus, quæ caput attingunt et salutem regiam: idem, cruda cum esset, et recens invidia coniurationis pulverariæ, quasi vnguis fuit in vlcere: nec parva res (vt est in *Apologia Regia*) inter principem & subditos iniuste intervenire. Nec minus iusta & de *Bellarmino* indignatio: quod ab hoc magistro tam multa dogmata, tam paci publicæ, & securitati Regiæ inimica dependeant: vnde per omnigenas factionis Pontificiæ machinationes, sacra auctoritas quasi sanguis & spiritus in venis & arteriis diffunditur. * Atq; hinc etiam vides cur *blandam* vbiq; huius viri mentionē in *Regia Apologia* fieri dixerit Episcopus: vt cuius omnem mentionem non asperriamā genuino Anglo vel blandam videri necesse sit. Nec obscurum, vobis, pro iis qui iuramentum fidelitatis detrectant,

scri-

* P. 6. Vides
quā blandē
appellatus &c.

scribentibus, in causa dissimili apologeticum quoddam scribendi genus esse: vt Patriū ad Imperatores; apud quos caverunt (& sedulò) antiqui illi, ne quod sibi vel verbulum irreuerentius excidere paterentur. Ex quo intelligas nō solum atrociam illam apud *Bellarminum* indignissimè contra causam suam vsurpari, sed & leviorū incivilitatum eundem merito (quicquid hic * illudis) admoneri: quod nec titulos Regi, de more, de iure debitos adhiberet; sed interdū *Iacobum* modò, interdum Regem Anglorum diceret. In hac enim causa quasi supplicum, & eā non parum exulceratā, diligentius cavenda offensio fuerat: præsertim vobis, quorum ita suspectus animus. * De viro honorato, & eodem fidei spectatissimæ, quæ simul pro exemplo laudas, simul indignissimè traducis, in causa etiam dissimillimā, longè alia ratio.

Pag. 10. Persuadere sibi non potuit *Bellarminus*, eum librum ab Rege esse conscriptum, qui in eius laudes effectus adeo sit. Nimirum nimia inverecundia, quod ipse de se (sed quasi sub aliena persona) scribens, diceret, Regem suos vexari, pro sua virtute & paterna in eos pietate, non permissurum; similia ferè & cetera, quæ recitas. Et quis Oceanus Regem abluat post hanc quā dicis iactantiam? Quid ergo illa, & nunc magna mei sub terras ibit imago: & magnorum haud unquam indignus avorum, sancta ad vos anima: & sum pius *Aeneas* fama super æthera notus: & alterius *ἡμεῖς χλῆος ὀυραγονίας*? Iam verò, te iudice,

* P. 21. Reliquæ sunt gravissimæ criminationes tres.

* P. 22. Hunc ipsum Regem *Iacobum*, sine vltio Maiestatis titulo nominat.

ce, vim fecit verecundia sua, qui dixit, maior Salomone hic. Epistolam autem effinxit ad suas laudes, qui dixit, non sum inferior summis Apostolis.

Pag. 11. Adde effictas Regina Elisabetha laudes-- Quis enim sibi persuasisset, Regem eum, qui non ignoraret parentem suam-- ab Elisabetha violatis natura atq; omnium gentium iuribus, &c.] Alter remus aquas, alter mihi radit larenas: in altum harum rerum iniussus non provehor. Alius fortè hoc faciet: simulq; mirabitur, quòd nondum hæc tam inimica bonorum

lingua execta avido sit data vulturio:

Quod nondum effossos voret ater corvus oculos:

Intestina canes, cetera membra lupi.

Contra fidem Regiam, contra confirmationes, tam Regias, in Præfatione Monitoria, quàm Episcopales in Tortura Torti, nuda assertione fretus, cōptendis effictas, & cum summa in maternam memoriam iniuria effictas, à Rege magnamino Regina Elisabethæ laudes: nec omnino laudari hanc ab eo sine impietate posse: Quomodo hæc tibi tam dira nudè asseueranti credere possumus, qui scimus, suffragante Apostolo, vobis Cretibus in ore semper mēdaciū, in corde feritatem, in ventre causam vtriusq;? Addis eādem Creticā fide complura, unde ut nemo tibi credat, saltem nobis infandum luctum renoves: nec contentus obductam cicatricē semel refricasse, pag. 193, ex occasione mētionis de carcere Imperatoris Henrici quarti,

* De aris, de cōsecratione, de evocatione, de servilem in modum habita: itē de sepultura, que & ab initio honorifica fuit: & nuper regia.

ti, eisdem de rebus importunissimè excurris. Ne memoranda quidem mihi, quæ evomis: nec morâda hæc maledicentię intemperãtia: evome & reliquũ, cũ voles, quod habes intus venenorũ: *Oris Cerberei spumas, & virus Echidnae.* Et quia quæstionem de cædis iniuria haberi, sepulta effodi, obducta redulcerari * postulas, postula & à Gallicano Ludovico 13° paternam vindictam, & simul Castelli columnam resuscita. Ignominiam enim nomini excellentissimæ heroi-
nunc, quantum in vobis est, i. cetis sordibus, neq. vos vestri pudet sicut ser- vilis &c.
 ne per summum scelus impositam esse verè dicis (*excidat illa dies ævo*) sed per quorum hominũ summum scelus, id quæritur: nostri enim cum catechismo Iesuitico hominis Papistæ, & ex literis Pii quinti, contendunt vestrorum hominũ scelera, & quidem summa, fuisse fontem huius mali. Vestris machinationibus, vestra invidia, emotum loco laxum, & de montis vertice devolutum, quod non modò spineta obvia prostravit, sed & in sacram arborem, quam æternũ deslebibimus, fataliter offendit.

*Perfidia te Roma ducem, te triste manebit
 Supplicium: votisq. deum venerabere seris.*

Nec minus maledicã in sacram maiestatem petulantia & alibi passim tui similis es. Postquam iam omnibus notum, quis auctor Apologi iuramenti, nihilominus quæ per contemptum & illusionem in auctorem huius Apologi dixerat Bellarminus, de imitatione impii dicti Galeniani, deq. auctore iactante se gravem Theologum, utrunq; (sed ita ut refutare
 pi-

* P. 69.

u Pag. 50.

* Contr. Anii.
60. p. 106.

pigeat) defendis nulla adhibita mitigatione. Alibi quod fidem Bellarmini in loco Theodoret de Basilio desiderat, nihil veritus, *calumniam* * vocas ore barbaro. & tamen reticuit ibi Bellarminus *de favore Regio, ubi per pietatem licet, magni pendendo*: id quod omnem eius ad Archipresbyterum cohortationem perturbaret. Nec omittis alibi per totam disputationem iminiscere de eodem fermento: ut tua tibi verba longè rectius regerere possim⁹, quàm ipse egeris: *u* ubi iævis de imaginariis in Regem Gallicanum contumeliis: *Quis te furor incitavit, ut herò a præstantissimum conviciis tam virulentis incesceres?* Quis verò iterum furor, ut horum omnium tibi conscius, * vsquam diceres Regē nostrum nunquam à te nisi honorificè appellatum? Quis deniq; furor, ut toto secundo libri tui capite tam acriter accusares crimen hoc ipsum maledicentiæ: quod totum tam in Reges, quàm in alios tuum est: *περὶ τούτου, καὶ ὅς αὐτος, ἐν τῷ μέπρισι.*

Nec pudet Revum auctorem Torturæ Torti, cum tali heròe (ut taceam de ceteris quos conspurcas) & à tali scurra irreverenter accipi, Boni libenter deferent, quam vocat Pindarus *κούραν δότιν*, ut pro laboribus omnigenis communi-
ne bonum benè loquendo stabiliant. De ceteris nihil moratur: nec nescit, quàm *καὶ ἐν τοῖς αἰσθεσι ἀνακρίσας ἐν τῷ ἀνδρὶ*: tuum præsertim; cuius fidē iam satis indicavi, etiam ultra indicaturus, ita factioni Pontificiæ mancipatam esse, ut dubitari

tari nequeat, quin simul dirissimum quodque scelus, & improbissimum quemq; mortalium laudaturus sis, simul facta quæq; pulcherrima, virosq; præstantissimos irrisurus: modò sic causa Põtificia postulet. Itaq; quod sic passim blasphemum, impudentem, nequam, perditum, & (vt aliam mittam) penè sexcenties mendacem voces, vbi, vt docet per singula, nè semel quidem falsi convinci potest, dum ipse interim passim, pudore omni posito, plus quàm Cretica licentia adversario affingis, quæ nunquam cogitavit: non infigis dentem fragili, sed offendis solido. Aves, quibus insidiaris, auceps imperitus maledictorum strepitu absterres. Nec facile conviciis contra pastorem proficis, lupus apud oves: apud quas ne argumentis quidem quicquam efficias. Planè contra muros Ecclesiæ Anglicanæ similiter apud nos agis, vt olim Lacedæmonii, cum seriò Atheniensibus suaderet, vt muros suæ vrbs demolirentur, quibus aliquanditu delusis, respondit Themistocles (quod & tui sibi dictum à nobis putent) *ad nos cū mittis, ne mitte quasi ad fatios*: Addo, nec fatuū clamatorem immittant. Qui enim crediderunt se tibi homini callido, docto, malo rē mādasse: homini, qui quando principium prehenderet, porrò sua virtute teneret: qui deniq; deprensus vt anguilla, elaberetur: si nunc rē mādāunt lapidi maximo: qui cum nihil ferè de rebus circūspiciat, tantam vbiq; prodit & perfidiam, & iniquitatem suam: vt si nos oret, vt sibi nihil credamus, vix illud quidem ausimus credere.

TRACT, 2º.

AD EA QUÆ DE CONCILI-
IS, ET DOCTORIBUS EC-
CLESIASTICIS.

CAP. I.

*Ad ea quæ de primo Nicæno, & de Sar-
dicensi concilio: ubi & aliqua de Chalce-
donensi.*

1 De inconstantia Pontificiorum: de q, eo,
quod negat Adversarius, 6º Canone Nicæno sta-
tuit quicquam de Episcopo Romano; ubi explican-
tur quatuor argumenta, quæ ex hoc concilio con-
tra Romanum Pontificatum suppeditantur.

2 De quarto, quod Chalcedonensium testi-
monio nititur, simul tractatur questio: utrum
Chalcedonenses ullum primatum Sedis Romane
in Scripturis fundatum agnoverint.

3 De eo quod negat Nicæni huius concilij
maiorem esse auctoritatem quàm Sardicensis: ubi
& ad totam controversiam de Sardicensi, & 6º
Carthaginensi concilio.

Pag.

P Ag. 138. Nihil à Nicæ-
no concilio tributum Ro-
mano Pontifici. Tempora
mutantur: Maiores
vestri nihil non ei tribu-
tum ab hoc concilio vo-
luerunt. Testes Alexan-
drinorum, & Athanasii
Epistola ad Iulium, ad
Felicem: Rescriptum quoq; Iulii ad orientales
aliaq; his similia: quorum nunc tandem vos pro-
det: cum diu inter vos pro genuinis obtinue-
rint. Nec qui præsidia Pontificatus vestri iam-
pridem, quòd Nicæno concilio diffiderent, ad
Canones Sardicenses transtulerunt, ita (credo)
desertum voluerunt antiquum apud Nicæam
refugium, vt non integrum vobis esset, si forte
nouo propugnaculo Sardicensi exeidoretis, vel
huc vos iterum recipere. Itaq; ceteri Baronius
ad ann. 419. num. 88, quasi stabula aspectans;
regnis excedit avitis. Nec satis (credo) probat,
aut tuū illud, nihil tributum: aut Bellarminianū
illud de Pontif. l. 2. c. 13. Nihil statuerunt circa
Romanam Ecclesiam quoniam potestas eius non
ab hominibus, sed à deo est. Et cur igitur Sardicenses
vix viginti post annis statuere de ex alio
quid, & id, de quo ita gloriamini? nescierunt
(credo) eius potestatem à deo esse.

Arenim sexto (inquis) Canone Nicæni nihil
de Romano statuunt. At quinto tamen statuunt:
& id quod œcumenicum vestrum Pontificatum

Ex Græco
cuius fides
certissima sic
legitur hic
canon. Anti-
quus mos obtine-
at qui in Ægyp-
to & Libya &
Pentapoli est: ut
qui Alexandria
est Episcopus
habeat istorum
omni in potesta-
tem quandoqui-
dem Episcopo
qui Romæ est hoc
consuetum est.
Similiterq; &
Antiochiæ & in
aliis provinciis
primas suas
servari. Omnino
autem manife-
stum est quod si
quis præter vo-
luntatem & cō-
scientiam Me-
tropolitani Epi-
scopi fuerit ordi-
natus, hunc con-
cilium magnum
& sanctam cen-
suit non debere
esse Episcopum
&c.

euertit testes Patres sexti concilii Carthaginē-
sis, qui in Synodali sua ad Cælestinum, contra
hunc Canonem fuisse volunt, quod Episcopus
Romanus Apiarium presbyterum, ab ipsis ex-
communicatū, communioni reddiderat: quod
postulārat, ut negotia Romæ, non autem suis
in locis, ubi orta essent, finirentur: quod pres-
byterorum ex Africanis Ecclesiis appellatio-
nes per Legatos suos, quos è latere suo in Afri-
cā mitteret, iudicandas contenderet: postre-
mo quod non modò inferioribus clericis, sed
& Episcopis licere veller, Romanum Episcopū
ex Africa appellare. Sed & a textus itidem ca-
non, dum ex iure vetore, quod extat Digest. tit.
3.1.32, de sequenda consuetudine urbis Rō-
mæ, quoties propria loci consuetudo non im-
pedit, Alexandrini potestatem Patriarchalem
confirmat: obiter & de Romano statuit. Qui e-
nim Alexandrini in suis provinciis (7870) hoc
ipsum concedunt, quod Romano in suis pro-
vinciis consueverat: certè idem simul Ro-
mano in suis provinciis maiorem potestatem
negāt, quā illam quæ Alexandrini esset in su-
is. Aliquid ergo etiā hoc canone, & illud quod
vbi tangit: (vbi mirum non sit quod nihil statu-
isse velitis) de Romano statuerunt.
Eadem pag. Exemplo eius confirmat potesta-
tem Alexandrina Ecclesia. Rectè hoc, & verè,
tūq; & ex Nicolai primi Epistola ad Michae-
lem, Magister tuus. Sed nec sequi hunc ducem
poteris, nisi incurses sequendo: ita in contraria
fer-

tur doctor Mæandrius. Si enim Nicæni hoc canone, ut ais, ex Romana Ecclesia exemplo confirmarunt (vel ut Bellus ex huius forma constituerunt) statum aliarum Ecclesiarum: quomodo non illa Bellarminiana huius canonis interpretatio in signis depravatio erit: cum reiectis aliis expositionibus, sine omni auctore ^b asserit, verba illa, quia hoc consuetum est & Episcopo Romano, perinde accipienda esse, ac si dixissent, quia Romanus ante omnem conciliorum definitionem Alexandrino provinciarum, de quibus loquuntur, regimen permittere consuevit: Vel quia consuevit per Alexandrinum illas provincias gubernare? Nec tamen istud, quod verè dicis, & (ut vides) contra Bellarminum, ad rem omnino dicis. Quid si enim ab exemplo Primatus Episcopi Romani in suis provinciis, confirmant & Alexandrino hunc ipsum Primatum in suis? An ergo Romano nihil hic tribuere dicendi sunt? Imo verò cum hanc agnoscunt Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, certè & hanc consuetudinem huic ecclesiæ confirmant: præsertim cum & universè iubeant sua ecclesiis privilegia conservari. Atq; ita aliquid, nempe vim canonis ecclesiastici, privilegio Romano ecclesiæ tribuunt: quod ante sola consuetudine nitebatur. Vbi cum constitutionis suæ rationem petunt, non à Iure divino, sed à consuetudine, iterum, idq; ab ipso fundamento, evertunt Primatum vestrum œcumenicum. Quæ & iterum evertunt, si ^c Bellarmino credimus asseri.

^b De pont. l. 2. c. 13.

^c Verba Belli de Pont. l. 2. c. 17. Quid quod in eo decreto (Chalcedonensi) duo sunt manifeste fallæ? Alterum est Romano Pontifici à Patribus Nicænis Primatum esse attributum: Alterum, causâ cui Patres Rom. urbi Primatum concesserint, esse quia ea civitas sedes esset Imperii.

ferenti Chalcedonenses canone 28° nomine patrum, qui privilegia Sedi Romana ideo concesserint, quod urbs illa Orbi imperaret, Patres Nicænos intellexisse. Et quidni etiā magistro tuo hoc credamus, vel te invito? Quanquam si daremus quod vis, quod contendis, quod contra sententiam Bellarminianam, ipsius argumentū in ipsum retorquendo, contendis: nihil tamen inde (vt fingis) contra nostrum Episcopum: vt qui nusquam neq; dicat, neq; significet, Patrū nomine Nicænos canone illo Chalcedonensi intelligi: tantum ipsissima verba Chalcedonensium ponit: quod tibi est ambiguitate abuti ad imponendum. Ita huius quidem vimbram, Bellarmini autem corpus, & quod indignissimū est, suo ipsius baculo cædis.

* P. 136.

* P. 1. S. Ea

verba Chalce-

donensis 28. ca-

nonis de Nicæ-

nus Patribus non

intelligi, sed om-

nes omnino Ma-

iores Ecclesie

Patrum nomine

comprehendi, ex

ipso Nicæno ca-

none apertissi-

mum est.

§ 2. Quod enim ille & dici à Chalcedonensibus vult, & falso dici, tu non omnino dici, eo ipso argumento probas, quo ille non posse verè dici. Quia scilicet Nicæni agnoscunt Romanum Primatum vt antiquissimum: vnde & eodē auctore vis initium canonis ita legendum, Quod Romana ecclesia semper habuit Primatum, teneat autem & Aegyptus, &c. Vbi quod supponis, Chalcedonenses nihil falsi de Nicænis patribus hoc canone dixisse, rectè id quoq; & verè: sed hoc etiam in probrum Bellarmini; disertè enim

• Supra ad litem

nam.

ait, alterum manifestè falsum in canone illo Chalcedonensi, illud esse, quod dicant, Romano Pontifici à Patribus Nicænis Primatum esse attributum. Ita veritatis, quasi Absyrti membra

la-

ladera partim hinc, partim istinc colligimus: quod hoc dixerint *Bellarmino*, quod nihil falsi hic dixerint, tibi credimus.

* Nec solum palam hic oppugnando, sed & stultè sequēdo lædis Magistrum. Alteram enim quam obtrudit depravationem sexti canonis Nicæni, non minùs quàm priorem, quàm dixi, ipse prodis per simplicitatem: dum imaginariū illud sexti huius canonis initium, ex 16ta Actione Chalcedonēsi recitas fide nimis bona. Particula enim (Quòd) quàm *Bellarminus* initio huius clausulæ, vt quæ omnia perturbet, constanter omisit (tu autem, prout in cōcilio Chalcedonensi legitur, retines) Paratitlis & marginalibus notis inservit: vnde manifestè colligitur, clausulam illam, quàm vrgetis, vt ad initiū canonis pertinentem, eodem modo in textum ex margine irrepsisse, quomodo & Actione decima huius concilii Chalcedonensis in gratiam Pontificatûs vestri ineptum & falsum glossema in textum ex margine irrepsit.

* Ita nihil mirum, quòd huic recitationi, de *Romana ecclesia semper potita Primatu*, nemo reclamavit: nulla enim huiusmodi recitatio fuit. Nec cohæret vllò modo hæc clausula, cum sequentibus: & statim ex Patriarchio Const: potius aliter recitatur. Nec si qua talis recitatio fuisset, reclamatione multum opus fuisset, in re non magni momenti. Apud veteres enim Ecclesiasticos scriptores (disceat cōsecraneus tuus, cur potius *suprematum*, quàm *primatum* Regium

* P 139. Ex eodem illo canone 60 patet: qui in hac verba acti illa 16^a Chalced lectus est à Paschasino sedis Apostol. legato: Quod Romana Ecclesia semper habuit Primatum. Teneat autē & Ægyptus &c..

n L. 2. de Pont. c. 13. & 17.

Ubi editio Biniana sub asterisco, forte hæc verba in textum ex margine irrepsit.

* -- Cui canonis ita recitato non modo nemo reclamavit.

* Becanus in suo diffidio Anglicana.

P. 136.

P. 144.

dicamus) vocabulum Primatus, & quod ei respondet *πρωτεύων* (quod nihil significat nisi *ἡ γὰρ* honoraria fratris natu maioris) accipitur, non, ut imperitè exponis, in canone 28° Chalcedonensi, pro *summo in Ecclesia Dei Pontificatu Petri*, unde facis, ut duos Petri summos huiusmodi Pontificatus admiserint. Nec, ut iterū eque imperitè exponis, ut eius tantum sit, qui *parem nullum* in vniversa per orbē ecclesia habeat. Sed pro communi iure omnium Patriarcharum: qui hinc *Primates* provinciarum dicti. Cui appellationi in canonibus Chalcedonensibus ad verbum respondet *ἐξάρχων ἐπαρχίας*: id est, non (ut improbè Magister tuus, ex Nicolao primo ad Michaëlem) *Pōtifex Romanus*, sed (ut rectissimè Iustiniani Novella 123 exponit) *Patriarcha diœceseos*. Atq; ita quidem fateamur, Primatum Romanæ sedis, etsi in Nicæno concilio primū ei iure positivo tributus fuerit, tamen & in eodem concilio agnitum fuisse ut antiquum. Nam quod ais *agnitum ut antiquissimum* non damus, ne de hoc quidem Primatu. De Alexandrino enim cum dicūt *ἀρχαῖα ἐδν*, id est *ἀπὸ ἀρχῆς*, plus dicunt, quàm de Romano cum dicunt *συνηθές*.

P. 136. Vides hic non certum quempiam sed omnem omnino primatum, neq. canones secundū canones, sed cōservari.

Nec solum Patriarcharum, sed etiā Metropolitanorū Primatūs agnoscit in epistolis suis Leo vester ex phrasi illorum temporum. Itaq; immane & insanū, quod fingis, Iudices Chalcedonenses (vestram scilicet imaginariam sexti canonis Nicæni lectionem respicientes, eamq; hac

hac sua sententia approbantes) palam agnovisse, non certum aliquem (puta qualem & nos admittimus) sed omnem omnino Primatum secundum canones, ita conservari Episcopo Romano: ut non concessum, sed tantum conservatum à canonibus existimaverint. Longè aliud volunt; Id nimirum ut Legatorum querelis, de humiliati-
one sedis Apostolicae, satisfaciant: dum monent omnem Primatum, τὸν κατὰ τὸν κανόνα, qui Romano secundum canones ullos competat, à se, in suo illo de parib⁹ privilegiis decreto, factum rectum conservari. Alioquin enim, quomodo addunt oportere Const: p^{um} *isdē Primatibus honoris & ipsum dignum esse?* Sed hæc verba Magister tuus hinc^h disputans, tuq; hinc eius exemplo (si licet uti phrasiⁱ tua) *mentiendi & imponē- di libidine omisistis. prioribus tantum verbis contenti.*

^h De Pont. l. 2.

^c 13.

ⁱ P. 143.

* P. 137. Quo

Manet ergo, quod partim ex Bellarmini, partim ex tua confessione posui, Chalcedonenses verè dicere, non solum à Patribus antiquiorib⁹ tacita consuetudine, sed etiam à Patribus Nicænis iure positivo, sedi Romanæ Primatus suos, seu πρῶτοι^a sua, ideo concessa fuisse¹, quod urbs illa caput esset imperii. * Verissimè dici, si non quod addidi, de Nicænis Patribus, at reliquum de Patribus, id est, de *Maioribus ecclesiæ usq; ad Apostolos* (& quid ni igitur etiā de Nicænis?) disertis verbis confiteris. Nec curas, quod hinc quoq; Magistrum comminus sugilles. Ille enim pro altero duorum quæ in 28° ca-

sen^{su} (ut patrū nomine omnes omnino maiores Ecclesiæ comprehendantur) verissimè dicit Chalcedonensis Synodus, quia urbs Roma imperabat, ideo sedem eius à maioribus nostris Primatus privilegio donatam esse.

* *Supra ad lite-
ram c.*

* *P. 136. vel
fraus vel insci-
tia, quod quæsti-
ones confundit.*

* *P. 136.*

canone Chalcedonensi manifestè falsa esse dicit
(non erubescit sic loqui) hoc ipsum de prima-
tu ob vrbis dignitatem concessio^k commemo-
rat. Sed accipimus quod das: simulq; fatemur
non absurdum esse quod addis, hanc causam à
Chalcedonensibus assignari, non cur primæ se-
dis prærogativæ cum aliquo Episcopatu con-
iungerentur: sed cur cum Romano Episcopa-
tu conjungerentur. * Quæritur vtrum qui hoc,
quod agnoscis, urgeat contra *Primum sedis
Romane in scripturis fundatum* (sic enim p. 134,
quætionem proponis) duas illas quæstiones
confundat, aut à proposito aberret, aut statum
quætionis mutet, aut omnino mendacii accu-
satus sit, quòd hac ratione neget *Chalcedonē-
ses, vidisse Primum Romanæ sedis in scripturis
fundatum.* * Nam quod ais hanc rationem ab
eo ideo afferri, *ut efficiat non collegisse Patres è
sacris literis Pontificiam Petri potestatem, crassū
& apertum fingis.* De fundamento *Primatus
Romane sedis* loquitur. Sic ipse rem initio pro-
posuisti: & verba Iuramenti fidelitatis contra
Papæ (id est sedis Romanæ) potestatem depo-
nendi Regis. Et quid quæso tibi Primatus sedis
Romanæ, nisi coniunctio Pontificatus Petri cū
Episcopatu Romano? Ita qui hanc fundari ne-
gas in scripturis, certè & illum negas. Vt nihil
hic in Rev. Episcopi verbis reperias, quod *men-
daci* accuses, nisi sententiam tuam. Qui dum al-
terum *fraudis vel inscitie* accusas, quod quæsti-
onem transferat: ipse quætionem transfers ni-
mis

mis impudenter.

Nec levis hic *vel fraus tua, vel inscitia*, idum, quod in Actis Chalcedonensium, atq; adeo in ipsius Leonis de hoc concilio epistolis, imprimis extat atq; eminet, nullus agnoscis: vt respondeas, quomodo aut hic, aut illi Primatum sedis Romanæ in iure divino fundatum putarint, & tamen tam hic epist: quinquagesima prima, & aliis compluribus, quam illi Actione 16ta, & epistola ad hunc Leonem, disertissimè quæstiones de privilegiis sedium à *causa fidei* distinguant. * Quam multa autem hic præter ea * P. 137. quæ notavi tibi scandala ponis per *inscitiam*? Si Synodus (vt ais) *verissimè dixit Sedem Romanam Primatus privilegio à Maioribus donatā*, quomodo verum, non dico quod Bellarminus quem iam diu contemnis, ¹ ait *Romani Pontificis successorem in Pontificatum Petri esse ex instituto Christi*: sed quod ipse pag. 300. contendis, *de fide esse Romanum Pontificem esse successorem Petri*? Addis hoc ipso loco, quem præ manib⁹ habemus, *dubium non esse, quin ex facto hominum pendeat, quod Romanus Episcopus idem sit summus Pontifex*. Si à *facto hominum* hoc pendet, imo si (vt ais) *ab omnibus omnino maioribus ecclesiæ donatus ecclesiæ Romanæ suus Primat⁹*, idq; ita vt sedes Petri *alibi figi potuerit*: quomodo aut à Marcello rectè hoc *ad revelationē divinam revocari vis*: aut à Leone, cui & ipse subscribis, ad factum vnius Petri? Et quidni potius Petrum quam patres, dixissent Chalcedonenses

¹ De Pont. l. 2.

c. 12.

* P. 135.

m P. 300.

nenſes, ſi Petrum ſolum cogitaſſent? Aut ſi petrum præcipuè cogitaſſent, cur non Petri ſaltem cum Patribus meminiſſent? * Adhæc ſi Chalcedonenſes cum agnoſcunt Leoni à *Salvatore commiſſam vinea cuſtodiam*, etiam Leonis Primatū in ſcripturis fundatum agnoſcunt : quomodo m alibi (& hoc certè ex recepta apud vos ſententia) concedis de hoc aut illo Pontifice ſic affirmari non poſſe? Scijs autē Salvatorem, qui cum eccleſia ſua eſt ad finem ſæculi, per ordinarias electiones *vineæ ſuæ cuſtodiam* committere. Nec nunc moramur, quod non ex ſynodi (ut prætendis) ſed ex Legatorum Leonis ſententia vrgeſ, de Petro Petra, & de Petro quaſi in Leonis manica latitante.

§ 3. Pag. 134. Pontificibus Zoſimo, Cæleſtino, Bonifacio, perinde fuiſſet Sardicenſem nihilo minoris auctoritatis ſynodum, ac Nicenam proferre] Pareſſe eſſe utriuſq; ſynodi auctoritatem, ex eo cum Magiſtris concludis : quod & Sardicēſis non modò in approbatiſ, ſed & in œcumenicis cenſenda ſit. Vbi dum de Antecedente ſolum laboras, facis ut ſolent ſophiſtæ : qui difficillima quæq; cauſæ, quam agunt, prætereunt, ne quod ſanare nequeunt, exulcerent. De conſequentia enim fateri nullo modo poſſumus, quibus Sardicenſis ſynodus ſive fuerit, ſive non fuerit œcumenica, certè auctoritate longè infra Nicenam. *Solos canones Nicanos* (inquit Innocētius primus ad clerum & pop. Conſt: p^{um}) *conſectari debet eccleſia Catholica: & iuxta eos*
iu-

indicare: si in alijs à quoquam proferuntur à Nicænis canonibus dissonantes. Vnde & Leo ep. 53. Nulla (inquit) sibi met de multiplicatione cōgregationis (qualis synodus Chalcedone fuit, quā & his verbis perstringit) Synodalia concilia blādiuntur: neq; trecentis illis decem & octo (Nicænis) quantumlibet copiosior numerus sacerdotū, vel comparare se audeat, vel preferre. Etiam de ipsis Canonibus Sardicensibus loquens Adrianus primus in epitome canonū: In his (inquit) illa sequi debemus, quæcunq; à Nicæno concilio, & à sancta atq; Apostolica ecclesia Romana non discrepant. Quin & Patres sexti concilii Carthaginensis (quod ex sequentibus plenius intelliges) auctore sancto Augustino, etsi ex decimo septimo canone Sardicensi, qui in Actis in comitorio Zosimi, vt Carthaginensis synodi responsio recitatur, presbyterorum appellationes ad loca transmarina prohibuerant: tamen quia Romanus Episcopus canonem sub nomine Nicæni concilii (eum scilicet qui nunc extat septimus inter canones Sardicenses) protulerat, ideo suum ex Sardicensem auctoritate decretū, quod extat Can. 22. Milevitano salva diligentiore inquisitione concilij Nicæni, observandum esse decernunt. Qua cautione euidenter & sua, & Sardicensia decreta Nicænis postponunt.

Nec aliam huius loci, etsi rumpamini, interpretationem persuadere poteris: dum id agitis, cuius absurditatem agnoscit Baronius: vt Sardicensis canon decimus septimus, qui semper

*in Baronius pes-
simè contra om-
nium exempla-
rium fidem legis
dictum in Sar-
dicensi: ne ab
Africanis ex
Sardicensi obie-
ctum videatur.
Ad ann. 419.
num. 70.*

per in Sardicensibus extitit, quiq; nominatim
in Actis sexti illius Carthaginensis, *ut dictum*
ex Sardicensi concilio, agnoscitur, quiq; (*ut fa-*
tetur Baronius & testatur historia notissima) cō-
tra Zosimum Episcopum Romanum pro Afri-
canis faceret: nihilominus ab ipso Zosimo cō-
tra Africanos, idq; non minus quam prior ille,
qui nunc extat septimus inter Sardicenses sub
nomine Nicæni canonis vrgeretur. *Hæc* (*in-*
quit Baronius) *quomodo sibi cohereant, non satis*
video. Ne Lynceus quidem videat: nec fuga vl-
la, quin vero evidente victi fateamini, auctori-
tatem concilii Nicæni in sexto hoc concilio
Carthaginensi auctore Aug^o canonis Sardicensi
nominatim prælatam fuisse. Ex quo quanta cō-
tra causam Pontificiam consequantur, non ig-
noras. Hinc enim sequitur, canonem de pres-
byteris è latere Episcopi Romani mittēdis, qui
nunc extat Septimus inter Sardicenses, quem
constat à tribus successivè Episcopis Romanis
pro Nicæno canone contra Africanos illos fal-
so obiectum; ne Sardicensis quidem concilii
genuinum esse. Si enim tum inter Sardicenses
extabat, quomodo Africani illi, quibus cano-
nes Sardicenses ita noti erant, in synodali iux-
ta ad Cælestinum, post quinquēnalem investiga-
tionem, profitentur, se eum *in nulla Patrum sy-*
nodo reperire?

Nec obiicias hīc mihi, quod in Tortura Tor-
ti dicitur, de concilio Sardicensi Augustino &
Africanis iuandito. Ex ore vestro hoc sumpsit,
quod

quod contra vos retorqueret : vnde id ipsum quod in præcipuo elaboratissimæ defensionis fundamento ponitis, vobis ipsis incommodum esse ostenderet.

* Non enim ait *obscurum hoc concilium* Sardicense *fuisse* (figmentum hoc tuum) tantum vobis rem obnixè vrgentibus, aliò properans, & quàm nec vobis magni faciendum sit indicans, admittit *tam obscurum* dici: vt Augustino & Africanis inauditum fuerit. & quid Baroni⁹ germani (° inquit) *Concilij Sardicensis nulla ad posterios memoria dimanavit.* Hunc igitur & reliquos accusa insanix: simulq; miseram fatere causam, cuius vnica in re momenti longè maximi defensio, non tam mendacium, quàm insania sit. Nec melior tibi quàm tuis: dum vtramq; nobis propositionē vno eodemq; spiritu suggeris, vnde te insanire concludamus. Quamprimum enim dixeras *insanire eum qui dicat, hoc concilium obscurum fuisse*: addis verbis proximis, * *mirum non esse quod Augustino, aut Patribus sexti concilij Carthaginensis ignotum fuerit*: quod quid est nisi obscurum fuisse? Nisi enim obscurissimum fuerit, fieri certè nullo modo poterit, vt non miremur, de hac Augustini & Africanorū: ignorantia de qua Baronius vel sumè miratur, ad annum 347. num. 93. vbi non solum admirando, sed etiam stupendo ad incommodum istud suæ ipsius sententiæ: tum & salabras & hesitationes, vt quo tandem evadax ignoreret, confitendo, addo & fatendo planè nefas esse

* P. 133. Quod obscurum concilium illud fuisse ait, non tam manifestum, quàm insanit.

° Ad ann. 347. num. 93.

* P. 133.

sus-

susplicari, hoc ipsum, quod tibi ne *mirum* quidem videtur, & sine quo tota vestra defensio corrui, assequitur pulchrè, quod se in hac gravissima quaestione ad ann. 419 numero 74 effecturū gloriatur: *ut veritatem manu tangamus*. Sed quam illam? nimirum quam neque tangi vellet comminus, neq; eminus prospici: nempe hæc, quæ ipsi ita mira sunt, & stupenda, revera incredibilia & planè falsa esse: vtcunq; tibi ne *mira* quidem.

* P. 133.

Et cur non vnde colligitis * *Augustinum* *deceptū ambiguitate* pseudosynodi Sardicensis: ut nullam putarit fuisse orthodoxam Sardicensem: indidem potius intelligitis, eum hac ambiguitate, cum illa, quæ vrgetis scriberet, falli nullo modo potuisse. Ex Epistola enim illa 163 quemadmodum & ex loco altero contra Cresconium lib. 3. c. 24, patet Encyclicam pseudosynodi Sardicensis, quæ extat apud Binium, ab eo diligentissimè perlectam fuisse: at hanc nullo modo legere poterat, ut non facillimè animadverteret, præter pseudosynodum Sardicensem contra Athanasium & Iulium, quam Donatistæ iactabant, legitimam eodem tempore Synodum Sardicæ pro iisdem celebratā fuisse. Nec obscurè Epistola illa 163 Augustini, indicat duo concilia Sardicensia ad eo agnita: cū in iis ipsis verbis, quæ vrgetis, dicitur *in illo Sardicensi*, quasi alterum Sardicense etiam agnovisset, quod & ex eo colligas: quod non statim ad nomen Sardicensis concilii auctoritatem de-

rogavit, sed tandem, postquam legerat illa cōtra Athanasium & alios. Itaq; cum eadem repetens cōtra Cresconium, ait, *Disce quod nescis, Sardicense concilium Arianorum fuit, quod totum iam diu est, ut habemus in manibus, maxime contra Athanasium*: perinde est, ac si verbis transpositis dixisset, *Sardicense concilium, quod totum iam diu est, ut habemus in manibus, maxime contra Athanasium, Arianorum fuit*. Vbi cum ait *Sardicense, quod contra Athanasium est*: apertè hoc Sardicense, ab altero distinguit. Et quidni igitur hoc dixisset, etsi scisset etiam orthodoxam quoq; Synodum Sardicensem fuisse: atq; adeo quintum canonem primi concilii Carthaginensis vidisset: vbi Sardicensis cuiusdam concilii mentio honorifica est? Acumen tædæ demoniacum, sic disputas.

* P. 134. Quem canonem (quintum primi concilii Carthaginensis) si vidisset Aug. nunquam Sardicensem Synodum Arianorum fuisse dixisset.

Africani, & in iis Augustinus, nescierunt quintum canonem primi sui provincialis concilii, ubi mentio est Orthodoxi concilii Sardicensis: ergo nihil mirum, quod hoc Sardicense concilium iisdem ignotum fuit.

Et quomodo probas nescisse primi sui Provincialis concilii quintum canonem? Alioquin (inquis) nunquam Augustinus putasset nullum fuisse Orthodoxum Sardicense. Ita probas mirum non esse, quod Sardicense ignoravit, quia & primum Carthaginense ignoravit: hoc autè rursum ex eo probas, quod Sardicense ei ignotum fuit. Quia superstitiosi/circulis sese a dæmonibus muniunt: ideo ipse Dæmon Iannes

causam suam hoc circulo satis muniri putat. Tū & quia id agis, ut doceas hoc concilium ignotum Africanis fuisse, ideo tibi ex ignotioribus disputandum putasti. Quidni enim contra hoc modo ratiocinemur?

Mirum, atq; adeo incredibile est, eos nescisse 5um Canonem primi concilij Carthaginensis: Ergo mirum atq; adeo incredibile, eos nescisse Orthodoxum Sardicense concilium, cuius in quinto illo canone mentio est.

Africanis enim Episcopis decreta conciliorum edisci solita, atq; etiam clericis ordinandis inculcata ab iis fuisse: testis canon tertius Africanus. Etiam Africanis solenne in posterioribus Synodis priora suarum Ecclesiarum Acta Synodica ante omnia recitare. Quin & ex Epitome canonum Adriani primi, constat Sardicenses Canones olim dictos Africanos. Nimirum quia triginta sex Africani Episcopi, cum Grato Carthaginensi Actis huius concilii pro Athanasio subscribere, frequentiore (ut videtur) usu apud Africanos fuere. Nec dubium quin ex tot illis episcopis complures vsq; ad Augustini ætatem superfuerint: eoq; familiariter vsi fuerint. Nec ab illis *omnium literis* quibus hoc concilium *celebratum* dicis, alienus esse potuit Augustinus: ex cuius libro de hæresibus, constat ab eo Epiphanium de hæresibus, qui semel atq; iterum Orthodoxi Sardicensis concilii meminit, diligentissimè lectum fuisse. Nec iam juvenis Augustinus, sed senex, & per ea tempo-

ra Paulum Orosium, & Prosperum Aquitanicū
Historicos Ecclesiasticos ac Augustini famili-
ares, Carthagine commoratos fuisse p nostri
colligunt. Hieronymum quoq; in Bethleem, cū
Augustini literis salutarunt, qui ex Africa A-
lexandriam missi ad fidem Canonis, quem eti-
am tunc inter Sardicenses extitisse vultis, per-
vestigandam. Nec dubium quin ex legationi-
bus illis ad tres Patriarchas, & ex Africa totius
quinquennali illa tam celebri cū Romanis
episcopis contentione, fama totius rei ad om-
nes Ecclesias dimanarit. Itaq; situm vsquam
notum fuit hunc canonem in approbatis vllius
concilii decretis extitisse, fieri certè non potū-
it, quin aliquis lite tam diu pendente, vel Pā-
pam Romanum, vel Africanos huius rei admo-
nuerit Neutrum factum ex eo discimus, quod
Africani post quinquennalem peruestigatiō-
nem respondeant, se eum non modò non in
Nicæna, quod Romani prætendebant, sed *ne
in vlla quidem patrum Synodo reperire.*

Nec verum quod sumis, Nullam esse cau-
sam aliam, cur canon iste in suspicionem vocetur,
nisi quod Africani hoc modo de eo respō-
derint. Vbiq; argumenta imposturæ. Tum in
Bellarmini & Baronii fluctuationibus insigni-
bus, dum adhuc etiam hæsitant, vtrum dicant,
an negent verè Nicænum esse hunc canonem:
tum in eo etiam non obscure, quod iam tandē
fateamini permulta hic in gratiam huius con-
troversie a sceleratis vestris nebulonibus con-

*P Iunius in E. II.
de Pont l. 2. c.
25. nota 2.*

** P 134. Post
quam contē-
derat hoc
cilium Afri-
nis ignotum
fuisse concilii
die Non. in
impostores
notas &c.*

¶ *Ad am. 419.*

num. 92.

¶ *De Pontif. l. 2*

6. 39.

fieta: quorum alia execratur ¶ Baronius: vt illa de Bonifacio 2º, & Iustino Imperatore, & duobus Eulaliis: alia etiam ¶ Bellarminus refutatur vt illa de Athanasio ad Marcum Papam: nec taceat de aliis ex Baronio Binius. Sed & circa ipsum canonem, atq; adeo in verbis canonis impostura signa loquacia. Vt enim in quarto canone, vbi de Appellationibus aliquid additur ad tertium, nominatim dicitur addendum ad tertium, ita & in septimo isto factum oportuit: at hic ita repetuntur, & iterum cum additione statuuntur, quæ in tertio ante statuta sunt, ac si nulla ante mentio harum rerum fuisset. Vt obscuro non sit, quia tertius ille nominatim de Iulio Papa appellando parum suffecit (personalia enim privilegia cum persona moriuntur, & Iulio pro tempore hoc concessum, quia tum ferè orientales Catholicis iniqui erant) hinc factum, vt ex tertio illo canone nondum vt nunc Latine extat corrupto, sed ita se habente vt adhuc in Græca editione legitur, partim per repetitionem, partim per mutationem, partim per additionem, effectus hic septimus fuerit. Id quod vtrumq; canonem comparanti facillime apparebit. Nec qui primus finxit ita hebes fuit, vt inter Sardicenses (vbi tertius canon fraudè indicaret) extare hunc fictitium voluerit. Tandem vbi ex Nicænis per Africanorum diligentiam exciderat, exul, inops, errans canon, huc se recepit. Vnde cum primum, vt patet ex Actis sexti concilii Carthagenensis, caruisset initio quod

quod pluribus Sardicensibus canonibus commune est, (*Osus Episcopus dixit*) tandem hoc quoque asscivit. Tum ut melius omnia convenirent, expunctum ex tertio canone, quod adhuc in Græca editione extat, ut Iudices à Iulio Papa dandi, ex propinquis provincia essent. In quartum quoque canonem absurdissima simul & indignissima inculcata depravatio: *de negotio agendo in urbe Roma*. Quod cum ita in quarto hoc canone referatur; ac si in tertio sic statutum fuisset: necesse est à mala manu fuisse. In tertio enim nihil, nec in septimo, qui iisdem de rebus agit, quicquam huiusmodi secundum ullam editionem: ne in quarto quidem secundum translationem Græcam. Ac primum quidē (ut ex Græca hac translatione apparet) septimus noster canon, quia de Appellationibus itidem agit ut tertius, & quartus, proximè his adhiēsit: sed cum multa expropinquo malè sonarent, interiecti duo alii canones: atque ita ex quinto loco in septimum erraticus canon migravit. Sed qui ordinē & titulum mutare potuit, dum primum ab vno concilio ad aliud, deinde à quinto loco ad septimum transvolat, pellem discolor, aut verbosam cum barbarismo tautologiam, puriore illa ætate indignam, mutare non potuit. Si ^{ἐν Βυλδοθίνῃ} (inquit) ^{ἀπὸ Μακκῆ-} *qui deiectus est appellaverit, & confugerit ad Episcopum Romanæ ecclesiæ, & voluerit se* ^{ἰσα.} *audiri:* id est & Romanus voluerit cum audiri ^{ἔνθι legitur ἐν} sic in Græca nuper Romæ excusa editione ^{ἐξ ἀπὸς θελήσῃ} primitur. Nam si ex ^{ἀκονίζῃται.} Græca sexti Carthaginē-

sis concilii translatione exposueris, ut dicant, si
 qui appellat, & confugit, voluerit se à Romano
 audiri, quàm paerilis erit tautologia? Cur enim
 dubitarent eum qui, appellat, & cōfugit ad Ro-
 manum, velle se à Romano audiri? Vt rovis mo-
 do indigna locutio trecentis antiqui temporis
 occidentalibus Episcopis: quorum pars valde
 magna ex Italia. Principiò enim latine editos
 hos canones probat^u Baronius. Nec absimilis
 ferè stylus in posteriore parte huius canonis.
 Nec post annos à concilio habito circa quin-
 gentos (testis Adrianus primus in epitome illa
 canonū ad Carolū magnū) apud Græcos sed ma-
 gis apud Latinos inveni canones Sardicēses: pu-
 ta in approbata aliqua translatione: unde &
 Faustinus legatus Pontificius in sexto illo con-
 cilio: Carthagenensi decimo septimo canoni
 Sardicensi (aliter verba eius exponi nullo mo-
 do poterunt) auctoritatem derogat: cum ait *Si
 tamen hoc in approbatis canonibus inveniri pote-
 rit*: & Photius Confis^{us} ad Nicolaum primū
 post annos ab Adriano primo plus minus quin-
 quaginta, testatur canones Sardicenses apud
 Græcos ignorari: id est (non ut^{*} Baronius ex-
 ponit penitus nesciri, & nō omnino apud Græ-
 cos haberi, sed) ob vitiosas ex sola fide Latino-
 rum receptas translationes minus apud Græ-
 cos approbari. Unde & ipse titulo nono No-
 mocanoni sui cap. 2, hunc ipsum septimum Sar-
 dicensem non satis approbat: dū ex nono can.
 Chalced. & Novella 123. cōtra statuit. Ita Græ-
 ca

^u Ad ann. 347.
 num. 25.

^{*} Ad ann. 347.
 num. 52.

ce editioni, etsi satis ponderis sit ad fraudē recentiorum indicandam, ad fidem tamen huic septimo canoni faciendam nequaquā satis. Ne Ferrandi quidem Diaconi Carthaginensis Breviario canonum satis ad hanc rē ponderis, contra tam clara quæ protulimus. Quicquid enim huic Breviario (quod adhuc videre non potui) tribuit Baronius, scriptum oportet saltem annis centum aut circiter post sexti concilii Carthaginensis controversiam: cum iam ad Pontificum suorum infamiam eluendam Latini non nihil ausi videntur: qui postea certē ausi hinc immania. Nec ex alia, quam talium fide exemplaria ad Breviarium suum compilandum petisse videtur Ferrandus ille: postquam circa annum 451 Vandolica in Africa persecutio ita exarserat, ut divinos quoque libros exurerent.

* Vides ut ei, cui animus esset tres illos Episcopos Romanos *in postura accusare*, nihil opus fuerit ad quæstionem de paritate auctoritatis Nicæni & Sardicensis concilii, nedum ad quæstionem utrum Sardicense concilium œcumenicum fuerit descendere. Si hoc (ut fingis) spectasset Rev. Episcopus, ubi harum rerum obiter meminisset, in quæstionem istam, utrum septimus ille canon supposititijs esset, incubuisset potius: unde doceret canonem, qui nullius concilii esset, pro auctoritate Episcopi Romani in Africa à tribus illis nomine canonis Nicæni (ita tum deposita fuit causa Pontificia) obstinatè venditatum fuisse. Nec leve tamen, si tantum minoris

Genebrardus
in Chron.
* P. 134 Blasphemus ac mendax, qui ut impossura sanctos Pontifices accuset.

auctoritatis canonem sub nomine summe auctoritatis ecclesiasticę versere. Nec purgantur (vt docuimus) hoc crimine: vtcunq; canon ille œcumenici alicuius concilii verè fuerit. Nec apud nostros res (vt fingis) certissima Sardicense concilium œcumenicum fuisse. Nescio si quisquam concedit: negant quamplurimi. Iunius, Sutlivius, Lubbertus, Chamierus, & alii.

* Nec vel semel dicit, quod bis, quasi verbis ipsissimis recitas ac si dixisset, *laborare Bellarminum vt hoc cōcilium ad generalia referat.* Tatum ait cum libro 2º de pōtifice cap. 25. *Valde hoc velle.* Quanquam & capite 21 hoc laborat. Nec mendacium Bellarmini in Torto, vbi synographi credo culpa, epistolā Gregorii 25^{am} libri quinti vocat 21^{am}. Nec ideo vt fingis nō laborat capite 25º de hac sententia confirmanda, quod rem putaret certam & ab adversariis concessam: sed quod de hac re quantum poterat iam ante laborarat capite illo 21º.

* Ingens autem impudentia mendacij scilicet: si quis synodum, quam constet non fuisse generalem, provincialem vocet. Omnia concilia prater universalis ecclesie (inquit a Cusanus) dicuntur provincialia. Similiter b Bellarminus, Nationalium & Provincialium differentiam sæpe confundi fatetur: & concilium c ex Italia, Gallia, & Hispania, vnde Chalcedonem missus cōsensus: quod in notis d Binianis (prout Sardicense apud e veteres) occidentale dicitur apud e Bellarminum provinciale vocatur. Quemadmodum

* -- Rem omnium (Protestantium: sic exponendum ex p. 128) confessione certissimam negare ausus est
* P. 128. Mendacium item est quod ait Bellar. laborare &c.
vide & p. 127.
* P. 48.
* P. 128. Nam is eo loco tanquam certum & ab adversariis concessum est.

* P. 127. impudentissimum mendacium est.
* De Concord. l. 2. c. 7.
b l. 1. de conc. c. 4.
c Bell. de concil. l. 1. c. 17.
d Tom. 2. pag. 1018.
e Athanasium, Socrate, Sozom. Epiphanius, Hilarius, & De concil. l. 1. c. 12.

& in Tomo primo conciliorum, Aquileiense ex Italis, Gallis, Pannonicis, & Africanis legatis constans, provinciale dicitur. Nec omnes credo hos, aut illos in sexto Carthaginensi ex viginti duabus provinciis, quorum conciliū Provinciale in Tomis conciliorum vocatur unius nationis fuisse dixeris. Ita non solum prior tua provincialis concilii definitio, unde virum gravissimum *impudentissimi mendacij* condemnas falsa est; sed & correctio ipsa corrigenda; Nec dubium, quin Sardicense hoc concilium, Provinciale dici possit, si modò non fuit Generale.

Generale fuisse contendis, primum ex conditionum enumeratione: vbi falsum quod * sum * P. 127. & 139 mis ex Athanasio, Theodoro, & Hilario, hoc concilium *ex omnium penè Christiani orbis provinciarum Episcopis* conflatum fuisse. De Athanasio Græcum te hominem, quemadmodum & alios, Latina translatio loci in initio Apologiæ secundæ, vel saltem ambiguitas verborum fefellit. Ex verbis Græcis nihil sequitur, nisi Episcopos aliquos ex omnibus illis provinciis subscripsisse iis, quæ in Sardicensi concilio de Athanasio decreta sunt. Quod quomodo intelligendum sit, docet locus in epistola ad solitariā vitam agentes, de duobus Athanasii presbyteris, & Ammonio Laico; post synodum hanc dimissam circumcuntibus, & subscriptiones colligentibus.

De Hilario peccas (opinor) mala fide, Baronius enim unde tua transcripsisti, & ad quem nos

Ad ann. 347.
num. 70.

*h Vbi iidem
condemnatur.
i Vt docet A-
thanasius initio
Apologia 2.*

nos de hac quaestione relègas, eo ipso loco, quem designas docet nos & formulâ fidei Sardicensis quam Hilarius recitat, & nomina provinciarum, quæ formulæ præscribuntur, Pseudosynodi esse: quod & ex inscriptione encyclicæ epistolæ pseudosynodi apud Binium lucet clarius fit. Theodoretum quoq; , qui formulâ illam orthodoxæ synodo ascribit, quemadmodum & Sozomenum, deceptum in hac re fuisse monet. Cautiusculè enim cõcepta est hæc formula: & Arianos nominatim (etsi à Semiarianis conscripta) Vrsacium quoq; & Valentem Athanasii vexatores, qui post emissam orthodoxorum^h encyclicam, simulata ad temp⁹ penitentia se i submiserant, nominatim condemnatur: unde & passim pro orthodoxorum decreto venditam constat, ex Athanasii & synodi Alexandrinæ monitione ad Antiochenos. Itaq; cum etiam nomina provinciarum orientalium prætenderet (vt patet ex loco Hilarii) facile fieri potuit, siue ipsius Theodoreti, etsi viri doctissimi, siue sciorum errore, vt cum ipsa formula à Pseudosynodo decreta ad calcem Epistolæ germani concilii annexeretur, atque ita provinciarum, unde Episcopi vtriusq; Synodi convenerant, nomina epistolæ Orthodoxorum præfigerentur. Ab initio enim inscriptionem, quæ extat apud Theodoretum, Orthodoxorum encyclicæ præfixam non fuisse, patet ex eoⁱ, quod apud Athanasium Apologia 2^a (unde ipsam epistolam transcripsit Theodoretus)

tus) inscriptio huius encyclicæ sine ullo provinci-
 arum Catalogo habetur, etiam quæ alteri
 Synodali Orthodoxorum ad Alexandrinos E-
 pistolæ præfigitur apud Athanasium inscriptio,
 cum catalogo provinciarum 24, parum con-
 sentit cum sua Theodoretii provinciarum 38.

Quamquam & hanc quoque provinciarum 24
 suspectæ fidei esse patet ex eo, quod notat^k Ba-
 ronius præfixam fuisse Encyclicæ, ad quā nul-
 lo modo pertinet. Nihil ergo neque ex catalo-
 gis apud Athanasium, neque ex inscriptionibus
 siue apud eum, siue apud Theodoretum (ut ni-
 hil dicam de Hilario) colligitur, unde cum
 Baronio contra omnem fidem historicam Ori-
 entalis imperii Episcopos idoneo numero eū oc-
 cidentalibus in germano Sardicensi cōcilio cō-
 sensisse dicam⁹. Ex quo intelligis satis causæ ef-
 se cur negemus hoc concilium generale fuisse.

Nota autem duplex hæc, utrumque crassum Ba-
 ronii mendacium: alterum quod dicat Ori-
 entales Episcopos Orthodoxæ communionis 76
 cum occidentalibus conspirasse: quod verum
 esse nequit, nisi bini 76 Orientales eo conve-
 nere. Alterum quod Socrati & Sozomeno
 hæc sententiam attribuat.

Pag. 130. Accedunt ad hæc testimonia vete-
 rum, qui aut Generale vocant, aut ita de illo lo-
 quuntur, ut de Generati. Veteres, quos nominas
 alii postulat, atque adeo indictum Generale
 concilium fuisse, ut Socrates, Sulpitius, Nice-
 phorus, Theodoretus. Alii aut in causis simili-
 bus

^k Ad ann. 347.

nu 31.

^l Ad ann. 347.

In Socratis (in-

quit) atq; Sozo-

meni sententiam

eandem, ut con-

venerit 300. ex

occidente: &

76. ex Oriente

iidemq; omnes

Catholicæ com-

munionis.

bus, ut Augustinus, aut in hac causa, ut iterum Theodoretus, indicant opus fuisse Generali concilio: Chalcedonenses tantum nominant hoc concilium inter illustriores auctoritates. Athanasius magnam fuisse: ipsi patres sanctam & celebrem. Qui Romæ concilia Græca nuper edere cœperunt, erubuerunt (credo) ista tam inepta Belli & Baronii. Itaque addiderunt Iustinianum Seniore in edicto (quod vocatis contra tria capitula) loqui de œcumenico concilio Sardicensi. Sed Arias, de quibus loquitur, etiam Pseudosynodus (ut dixi) condemnavit, et si ipsa Semiariana: Itaque hoc quidem respectu Synodus œcumenica dici potuit. Alioqui cum fateamini (& res certissima est) in nullo numero generalium apud veteres numeratam hanc Synodum: quomodo veteres eam vocant Generalem?

* P. 133. In Sardicensi concilio convertit: cum tamen verbis consequentibus rationem etiam afferat Belli. cur pro eodem Synodo hæc dubitata sint.

* Ead. pag. v. serator ex quo argumentum sumpsit solutionem reticuit, ne incommodaret.

* Nec solum ubi Generalia recensent, hoc concilium omittunt: sed & seorsim numerant: unde patet ingens impudentia vestra, qui ideo in numero Generalium omissum contenditis, quod habitum fuerit pro eodem cum Nicæno. Immo verò non solum seorsim à Nicæno numerant: sed etiam disertè in *maxis* *synodis*, in *Synodis particularibus*. Sic Harmenopulus Iudex Thessalonicensis in Protheoria sua in Epitomen sanctorum canonum. Vide & de Latinorum sententia Gratianum, & de Græcorum Photium. Ita cum ex omni antiquitate constet, non esse factum quod dicitis, ineptissime

vr̄ges Bellarmini ratiunculas cur fieri potue-
rit, quasi inde factum fuisse evinceretur. Nec
tamen vllius ponderis ratiunculæ, illæ quas cū
reticeri quereris, probum Belli reticeri que-
reris. Ait enim l. 1. de conciliis c. 17. in Nicæno
concilio Orientales fuisse longè plurimos, oc-
cidentales tantum quinq; : idem l. 1. de concil.
c. 7. in Sardicensi ex occidente 300. Quomodo
ergo homo amens duò ista concilia, inter quæ
intercessere anni circa viginti, pro vno eodēq;
ideo numeranda fuisse vult, quod *iidē magna ex*
parte patres utriq; concilio interfuissent? Ac ger-
manam quidem Sardicensem Synodum Semi-
ariani, quorum tum & deinceps ingens nume-
rus erat, pro profana palàm habuerunt : Nicæ-
nam saltem ore tenus pro sancta. Itaq; confun-
di hæc duo vel hisce temporibus, vel ab Histo-
ricis horum, temporum, nulla ratione pote-
rant.

*m Vide Epist.
Synodi Alexan-
drine ad Anti-
ochenos, item
primum canonē
concilii ab Anti-
ocheni.*

CAP. 2.

Ade a, quæ de duabus synodis Constantinopolitanis, & de paritate privilegiorum Romani & Const:pi Episcopi: de qua Canon 28 Chalcedonensis.

1 *De duabus synodalibus Constantinopolitanorum epistolis, & de auctoritate quinti canonis Const:pi, quam habuit ante synodum Chalcedonensem.*

2 *De argumentis reverendi Episcopi contra Bellarminianam interpretationem decreti Chalcedonensis, de paribus Romani & Const:pi privilegijs.*

3 *De eiusdem exceptionibus contra duo argumenta Bellarmini.*

Ag. 178. Dubitandū; ne
eam quoq; epistolam (2^a
synodi Generalis ad The
odosium Seniore[m]) pro
tuo ingenio cōmentus sis]
Odiosus es: extat in om-
nibus editionibus Grę-
corum canonum: & in
ea quæ Romę nuper ex-
cusa Græcè conciliorum. Tum & apud Crab-
bam, Surium, Nicolinum, Binium in Latinis
con-

conciliorum tomis. Atomi fortè tui tomis: in quibus negas extare.

Eadem pag. *Mentiris tamen, contrarium in ea epistola, &c.* sic disputas. Poterant Patres secundæ synodi Generalis, Imperatoris literis convocari, & tamen mādato Damasi Papa: ut anno sequente cōtigisse patet, ex verbis epistola ad Damasum: Nos (inquiunt) velut membra propria per Imperatoris sanctissimi literas arcessivisti:

Ergo mentitur qui dicit, Patres, in epistola ad Theodosiū, ubi aiunt, se ab Imperatore literis convocatorijs honoratos, contrarium asserere eius, quod Bellarminus, ut ex literis ad Damasum recitat, eos Constantinopolim cōvenisse ex mandato literarum Damasi ad Theodosium datarum.

Ad antecedentē disce per verba illa, nos per literas Imperatoris arcessivisti, nihil aliud intelligendum, nisi synodum occidentalem (eam enim non solum Damasum alloquuntur) transmississe ad ipsos Imperatoris literas: simulq; & suas fraternè invitantes addidisse. Ex eo, autem quod non paruerint, apparet ne Imperatoris quidem (nedum synodi) ad eos *mandatum* vllū fuisse: quomodo & Aquileiense conciliū convocavit idem Theodosius, ^a *ut nemo deesset volens, nemo cogeretur invitus.* In consequentia quoq; falsum: nec obscurè. Etsi enim in verbis nulla expressa repugnātia: at in eo tamē, quod significant. Id quod inde intelligas, quia absurdum,

^a Verba sunt epistolæ ipsius synodi.

dum, cum de concilii convocatione loquerentur, ut de eo qui princeps convocandi concilii fuisset, silerent, de eo autem, qui tantum executus esset alterius mandatum, bis in brevicula epistola meminissent. Negant ergo de Damasco, quod aiunt de Theodosio, se auctoritate eius, quæ vel iubentis, vel (ut dixi factum anno sequente) invitantis esse potuit, congregatos fuisse:

Pag. 179. *In eo triumphas quod γράμματα id est literarum tantum Damasi* (in posteriore epistola Constantinopolitanorum,) nō autē mandati Græcè mentio fiat.] Ne agnoscit quidem mentionem in hac epistola fieri literarum Damasi. Ineptè, & improbè, quod de literis synodi occidentalium dicitur (ad eam enim hæc epistola, nec vel vocula vna propriè ad Damasum) quasi de vnus Damasi literis dictum venditatis. Aquileiensis, credo, synodi literas ad Theodosium, quæ extant apud Binium, intelligunt cui synodo Damasus ne per legatos quidē interfuit. Saltem quicquid hinc colligitur, non de Papæ, sed de synodi potestate colligendum fuerat. Nec solum vim Græcæ vocis γράμματα vrget Rev. Episc. sed quod dicant se ἐκ γράμματα, ex literis synodi illius, id est, ex occasione literarum illarum concurrisse Constantinopolim. * Ideoq; falsum, quod ais, *planè eadem hæc verba esse cum iis, quæ proferimus ex secundæ synodi generalis epistola ad Theodosium.* Non enim idem *ex literis alicuius concurrere, & literis*

* P. 179. ut ostenderes Imperatoris iussu con-
venisse secundū
Generale concilium, verba plane eadem ex eius epistola tu ipse protulisti, literis nos tu is honorasti cum convocares.

ris alicuius convocari. Quanquam nec ex verbis ad Theodosium necessariò mandatum (ut exposui) sed auctoritatem Imperatoris colligimus. Et quid si in mentione literarum Imperatoris, mandatum literarum intelligimus: an ergo & in mentione literarum Synodi (non dico Damasi) ad Imperatorem, itidem intelligendum? *Plumbeus* est, non qui, ubi legit de literis ad Imperatorem, mandatum literarum ad Imperatorem intelligendum non putat, sed qui non animadvertit, pro diversa personarum ratione verba eadem aliter atq; aliter exponenda. Et quod tandem in omni antiquitate simile exemplum, de particulari Synodo (non dico de Papa) quæ Imperatori vel semel mandavit, ut alterius Imperii Episcopos ex Synodo Generali Constantinopolitana vix dimissos, iterum eodem, unde dimissi fuerant, revocaret? Vestra autem ne hic quidem se sistit interpretatio: quin & addit. postquam Imperator dum non Synodo, sed vni (ut vultis) Damaso satis pro imperio mandanti pareret, ita se ipsum in dimissionibus, & revocationibus inconstante ostendisset: eundem Imperatorem, eodem Damaso iubente, quos Constantinopolim statim à dimissione revocârat, mox Romam evocasse. Sic enim exponis verba illa, *nos per Imperatoris literas arcessivistis*. Sed res ita incredibilis, Damasum, aut etiam Synodum occidentalem, hoc pacto novis subinde mandatis generosissimi Imperatoris obœdientia abuti potuisse, ut

* *Ibid. & verò
quis tam hebes
ac plumbeus?*

* Ad ann. 383.
num 3.

Baronius ab hac Scylla in Charybdim prolabi optaverit. Vult enim non nisi semel hoc biennio ab Imperatore convocatos fuisse Constantinopolim: nec ex secundo concilio Const. p^{no}, sed ex primo Romam evocatos: ipsos autem ne Romam venirent, datâ operâ, & (ut loquitur) *ex condicito* Constantinopolim secundo convenisse: sicq; Imperatori satisfecisse. ex condicito scilicet discessisse Constantiⁿopoli, ut statim eodem redirent: & cum ad redeundum se accingerent, satis scisse ab Imperatore & occidentalibus expetitum, ut Romam venirent. Atq; ita per Baronii interpretationem necesse cos in hac Epistola palam & impudenter bis mentitos esse. Aiunt enim, se antequam de Roma adeunda inaudissent, Constantinopolim, prout eo, non Romam, post dimissam Synodum Generalem revocati fuerant, concurrisse: ad ulteriorem profecti^oem, de qua cum domo exirent nihil suspicati essent, nequaquam preparatos. Similiter & Theodoretus Constantinopolim ab Imperatore, post Generalem Synodum dimissam, revocatos disertè testatur. Hæc scilicet vestrorum fides.

Pag. 176. *Non dixit Tortus Const: pum illed concilium, cuius ea est ad Damasum Epistola, secundum Generale fuisse* At, te ipso teste, concilium cuius hæc epistola est, appellavit œcumenicum: nec omnino citatio huius Epistolæ quicquam ad rē de convocatione concilii œcumenici, nisi cum de sui convocatione loquuntur,
de

de convocatione concilii œcumenici loquuntur. Quomodo ergo non significat, hanc esse epistolam secundæ Synodi Generalis, id est primæ Constantinopolitanæ? Alia enim Synodus Generalis circa hæc tempora certè nulla habitæ est. * Quiq; vt supra Sardicense, ita nunc secundum Const: p^{um}, ideo œcumenicum dici vis, quod convenerint maxima pars eorum qui ante fecerant concilium œcumenicum, ridendus potius quàm refutandus videris. Reclamat hæc ipsa Epistola: quæ cum semel atq; iterum priorem conventum ab isto distinguat, hoc ipso, quod illū œcumenicum vocet: quomodo non simul negat hunc conventum œcumenicum fuisse? præsertim cum in eadem addant se, dum hanc Synodum haberent, quasi membra particularia ad corpus, id est, ad primarium conventum, qui tū Romæ erat, vocatos fuisse. Nec in maxima parte Episcoporum, qui secundam Synodum Generalem fecere, quicquam ad rem momenti. Nam neq; in illa Generali integer numerus Episcoporum 150, causam vllam dedisset, vnde Synodus Generalis diceretur, nisi accessisset vnio cum Synodo occidentali: quam huic Synodo nequaquam accessisse testatur Baronius ad annum 382.

Pag. 149. Canon ille (quintus primi concilii Const: pi de Primatibus honoris Episcopo Const: p^o proximè post Romanū deferēdis) qui nusquam nisi apud Const: p^o inveniatur, neq; vsq; ante id tempus (quo confirmatus est à Chal-

* P. 177. Quod
Œcumenicum
appellavit iure
id optimo fecit
&c.

cedonensibus) *receptus fuerat, magnam faciebat impostura suspicionem*. Genuinum esse hunc canonem testes omni exceptione maiores, præter Socratem l. 5. c. 2, & Sozomenum l. 7. c. 9. sexcenti & triginta patres Chalcedonenses Act. 16ta. Nec hoc (credo) ante novissimam hanc ætatem patronorum Pontificis, negavit quisquā. Quin & auctor tuus Baronius, postquam ad annum 381. num. 35. disertè dixerat supposititium esse hunc canonem, num. 72. concludit, *facile se sibi persuadere, statutum fuisse post discessum Timothei Alexandrini*, puta cum numerus longè minor erat. Quāquam ne hoc quidem verè ait. Chalcedonenses enim canone 28° vocant hanc constitutionem Patrum centum quinquaginta, integri scilicet numeri. Sed & vlu, atq; adeo in Romana ecclesia, receptum fuisse hunc canonem, antequam à Chalcedonensibus confirmaretur, docet Actio 16ta Chalcedonensis: vbi Eusebii Dorylæensis Episcopi hæc verba sunt: *Sponte (inquit) subscripsi, quoniam & hanc regulam sanctissimo Papa in vrbe Roma ego relegi, presentibus clericis Const: pi^s, eumq; suscepit*. Docet & Leo epist. 53. vbi fatetur iam ante concilium Chalcedonense, Alexandrinum secundo, & Antiochenum tertio loco excidisse. Quod ne cum Binio interpreteris, vt non contigerit ex vi canonis Const: pi^s, sed ob invidiam secundæ synodi Ephesinæ: sciendum Hierosolymitanū, cuius partes in illa synodo priores Antiocheno fuerant, non modò veniam in concilio Chalcedonensi

donensi, sed & dignitatem haud paulò ampliore consecutum. Tum & Leonem ipsum epistola illa 53, quasi preoccupare interpretationem vestram: ubi addit, *aliud sunt sedes, aliud Praesidentes*: quibus verbis significat ex culpa Praesidentium nihil de sedium dignitate decessisse. Quin & Actione prima Chalcedonensi, auctore ipso Paschasino Leonis Legato, contra ordinem Sedium in secunda Ephesina synodo perturbatum, reclamatur: *Flavianus in proprio loco quare non sedit? Constantinopolitanum Episcopum quare quintum posuerunt?* Itaq; quod Actione 16ta excipit idem Paschasinus contra constitutiones primi concilii Const:pi, quæ cū in Actis synodicis non haberentur, à Chalcedonensibus tamen pro paritate privilegiorum viderentur, nullo modo ita (vt putas) accipiendū, ac si contra quintum canonem Const:pi^m de Const:po^o proximè post Romanum honorando exciperet. Quomodo enim quem canonem prima Actione, à Dioscoro in Ephesina illa synodo violatum, questus fuisset, eundem Actione 16ta in nullis Actis synodicis reperiri, nec omnino vsu receptum diceret, atq; adeo ne confirmaretur cōtenderet? Quid igitur voluit? certe quintū hunc canonem primi cōcilii Cōst:pi, etiam alia huius concilii decreta ad dignitatē sedis Const:pi spectantia à Chalcedonensibus confirmata fuisse, ex ipso canone 28° Chalcedonensi luce clarius est. Vbi enim quicquam in quinto illo canone Const:po^o, de Metropolitani

*P. 149 *Eam ob rem* (quod in postura suspectum haberent) *Legati confirmari* (quintum canonem Const:pi^m) *nolebant.*

b Adann. 381.
num. 36.

nis Asiæ, Ponticæ, aut Thraciæ à Const: p^o ordi-
nandis. At etiam hoc inter alia, vt à primo illo
concilio Const: p^o ante decretum, canone illo
Chalcedonensi commemoratur. Vnde & b Ba-
ronius de patribus primi illius Const: pⁱ concilii, etsi non de integro eorum numero, *Quorum*
(inquit) *tantum studium fuit, vt orientalem eccle-*
clesiam etiam præferrent occidentali: ipsorumq;
decreto tunc factum (id scilicet quod Chalce-
donenses tam canone 28° quàm Actione ynde-
cima integro numero patrum 150 ascribunt)
vt Episcopus Constantinopolitanus curaret eccle-
sias non Thraciæ tantum, & alias proximas, sed
Asia quoq;. Hæc igitur decreta illa, quæ cū pro-
paritate privilegiorum, itidem vt quintus ille
canon Constantinopolitanus, à Chalcedonen-
sibus prætenderentur, à Leonis Legato dicun-
tur in *Actis synodicis non reperiri*: vnde & quo-
niam nominatim paritatem privilegiorum tūc
decretam iactabant, ne vsos quidem vnquam
Constantinopolitanos hoc beneficio concedit.

c P. 126. &
seq.

§ 2. Hoc posito quid hinc sequatur non ig-
noras. Contendit in^c Torto Bellarminus, cano-
nem Chalcedonensem 28um de paritate privi-
legiorum, intelligendum esse *tantum de parita-*
te respectu inferiorum. Ob triplicem vnus Ma-
ioris propositionis confirmationem, quatuor
eius rationes numeras, quæ duæ tantū sunt.
Primum hoc probare conatur ex eo, *quod de-*
cretum de paritate privilegiorum tantum reno-
vatio sit quinti canonis Const: pⁱ: vnde colligit, cū
quib-

quintus hic canon patriatur, ut Constantinopolitanus Episcopus Romano subiectus sit, similiter & Chalcedonensem canonem interpretandum. Maiorem, quod decretum de paribus privilegijs tatum sit renovatio quinti canonis Const: pⁱ cōfirmat, primum ex verbis ipsius canonis, deinde ex verbis epistolæ Chalcedonensium ad Leonem, & postremo ex epistolis Leonis. Hinc igitur tibi illud non valdè malè, *unum, quod in hac controversia vultis esse, ut doceatis eandem* (puta, ut Chalcedonenses in decreto paritatis privilegiorum nihil ultra statuerint) *esse sententiam Chalcedonensis & Const: pⁱ canonis*, Contra hanc arcem defensionis vestræ ^d excipit Rev. ^d P. 345. Episcop^o, id quod in primis vobis officit, quintum canonem Const: p^{um} iam ante pro canone concilii œcumenici, & à Damaso vestro approbati, receptum fuisse: ideoq; nihil causæ fuisse, cur Legati Leonis tantoperè se huius canonis vel renovationi, vel confirmationi opponerēt. Reipōdes verba Paschasini Legati Leonis, quæ habet contra fidem & vsum quorundam Actorum Synodicorum, de hoc canone intelligēda: ideoq; satis causæ fuisse, cur hac de re contradiceret. Sed satis iam credo intelligis, neq; de fide, neq; de vfu huius canonis excipi potuisse: aliaq; fuisse Cōstantinopolitani huius concilii decreta, de quibus verba illa Paschasini commodissimè, planèq; necessariò exponenda sint.

^c Addit Rev. Episcopus argumentum, quod ^c P. 143. prteris, ex commonitorio Leonis: & ^f aliud ex ^f P. 344.

* Ibidem.

h P. 245.

* P. 147.

1 Tr. 1. c. 1. § 2.

* P. 144.

* Tr. 2. c. 1. § 3.

Legatorum querela *de humiliatione sedis Apostolica*: & quartum quoq; ex ratione constitutionis, quæ in ipso canone Chalcedonensi exprimitur; ^h quintum deniq; ex *emphasi verborum*, quæ præter verba quinti canonis Const:pi^a, à Chalcedonensibus adhibentur. Nec moror hic, quòd frigidas * vocas has coniecturas, præ tuo illo gladio Delphico, & eodem clypeo septemplice, de secundo loco. Quasi verò non vbiq; inter pares loci discrimen ad confusionem vitandam admittatur. Semel ex ipso Bellarmino ⁱ monui, aliud esse locum priorem, aliud potestatem superiorem. * Addis & quod ante habuimus, & semel ^k exposui, de *omni secundum canones Primatu sedi Romana conservato*.

Pag. 149. *Recenti ea adversus præscripta Leonis constitutione, nonnihil detrahi eius dignitati videbatur*] Sic eludi putas Argumentum à Legatorum querela *de humiliatione sedis Apostolica*. Synodo Chalcedonensi præcepisse Leonem nunc primum audio: nunc primum per ea tempora obtinuisse, vt nequid in conciliis, vel *in iussu* Papæ Romani constitui liceret. Intercurrerunt etiam tum veredarii, vt nuper inter Romam & Tridentum, qui in mantica portarent dictata. Sed si *humiliationem* Sedis Romanæ nò in specie constitutionis, sed in modo procedendi, quòd contra Leonis præscripta tenderent, exponi oportet: cur ad hoc decretum peculiariter accommodârunt, quod in commonitorio præcepit Leo, vt retunderent qua dignum esset

con-

constantia, si Constantinopolitanus sedis sua
splendori confusus, quicquam contra dignitatem
persona Leonis sibi usurpare tentaret? Cur nec
rationem hanc contradictionis suæ, de qua ra-
tione suspicari nemo poterat, exposuerunt? Cur
cum iussi canonem quo niterentur proferre, nõ
aliquem (siquis erat) qui Papæ Romano hunc
dominatum in conciliis tribuere videretur, sed
tantum sextum Nicænum protulerunt? in quo
de hac re ne vnus quidem apiculus? Cur ipsi iu-
dices, vbi Legatorum querelam de humiliatio-
ne Papæ Romani in sententia ferenda respici-
unt, nihil dicunt de modo procedendi invito
Leone, sed tantum de suo ei primatu, etsi alterũ
ei parem facerent, conservato? * per candorem
autem (ne nimis hoc ad vivũ refeces) Legatorũ
reclamationẽ, interpretantur patres, ac si Le-
gati à Leone, quàm ab ipsis, vt ita Leoni in ma-
iorem gloriam cederet, consensum præberi ma-
huissent. Ineptè ex hoc patrum cãdore colligis,
quia dicunt Legatos noluisse Leoni gloriã as-
sentien di præripere, ideo eosdem sic interpre-
rari Legatorũ querelam de humiliatione Sedis
Apostolica, ac si humiliationem huius Sedis in
decreto de paribus privilegiis nullam intellex-
issent, nisi quod Leone invito res decernere-
tur?

* P. 149. Id
quod satis in-
nuunt in Epi-
la ad Leonem.

Pag. 143. Ne imperandi quidem iure
Orbi Romæ Constantinopolis exæquata est]
Sic respondes ad argumentum ex ratio-
ne constitutionis: ex qua colligit Episco-
pus

¹De Pontif. l. 2,
c. 25.

pus non aliam sedem, quàm urbium paritatem intelligendam. Vide apud ¹Bellarminum, ubi dictum Nazianzeni, de urbe quæ toti orbi præfideret, contendit intelligendum de præfidentia spirituali; quia etiam eo tempore imperii Romani sedes Const:pli erat, non Romæ. Etiam ex Chalcocondyla vrgetis Constantinum Romanam commississe Pontifici maximo: Imperii autem terreni sedem Const:plim transtulisse. Zosimi quoque dictum, de Maiestate Imperii Const:plim per Constantinum translata, laudatis: etsi rationem quam addit, quia se Romanis ob mutatam religionem invisum sciebat, improbat. Nec dubium, quin Pontificibus vestris iam inde, ex quo primum principatum in Episcopatu invenere, res ingratissima fuerit, ut Roma sedes Imperii haberetur.

Pag. 150. Nam si paritatem dixerit, videat quid responsurus sit Arianis] Sic respondes ad argumentum ex Emphasi verborum: id vis, ut Christus longè aliter vnum cum Patre, quàm fideles secum invicem, vtcunq; dicat, *vnum sint, sicut nos vnum sumus*: ita & Romanum longè aliter quàm Const:pum, in negotiis Ecclesiasticis à Chalcedonensibus magnificeri: vtcunq; decreverint, ut hic sicut ille polleret. Addendum verò tibi fuerat, & de altera locutione, & quærendus locus, ubi sanciretur, ut Monarcha & subditus eius paribus prærogativis fruerentur: ut tamen interim qui subditus fuerat, non desineret esse subditus. Tum & in exemplo fi-
de-

delium manifesta absurditas non finit nos, nisi de longinqua similitudine verba Christi intelligere, vbi *ὅς* & nihil aliud est, quam *ὅς* & *ὅς* quemadmodum & in oratione dominica. quomodo in nostro canone illud *ὅς ἐν αἰῶνι* exponi nullo modo potest. Vbi quis non in tot Patribus prudentiā desideraret; si verbis planè contra quàm sentirent sonantibus vterentur: vt ita tantum perpetuam litibus segetem suppeditarent, nec omnino quicquam certi definirent? Et aliàs quidem satis laxa particularum comparatiuarum significatio, quæ tamen in comparatione dignitatum propriè intelligi amant. vnde quanquam Agamemnoni vel apum regulum similem esse dicas, tamen idem merito indignatur Græcorum quenquam se ei vel *Ἰσὺς* *ὁ ἀνὴρ*, vel *ὁμοιωθῆναι αὐτῷ*. Quanquam quid moramur? verba Iudicum disertè ista *ἴσα* *ὑποβή* exponunt eadem. Quomodo quæ propositis exemplaribus verbatim transcribimus, planè eadem sunt, cum Græcè *ἴσα* dicantur. Tantum, vt. necesse erat ad vitandam confusionem, locum vni præ altero priorem assignant; * Vnde & Balsamon, quem in caput tuum laudas (quis enim primatui vestro infensior?) honoris externi discrimen aliquod agnoscit. Sed quia hic honor loci prioris, vbi potestas æqualis est, apud prudentes instar nihili est, ideo iudices simpliciter eosdem etiam honoris Primatus vtrique; definiunt. Friget ergo quicquid ex Lexicis de *ἴσα* *αὐτῷ* *ὁμοιωθῆναι*: hic enim videmus *ἴσα* expon-

* P. 151.

po-

poni nō aulē?

§ 3. Pag. 141. *Tertirationem* (primā) ad *Dialecticam* formam sic revoco. Sic revocas, ut eum iam nobis minimē *Bellarminum*, nec bellum nobis, nec arma minantem, sed pacis caduceatōrē facias. Ad conclusionem enim (nec aliud ultra quo tendat significas) nihil refers, nisi id quod nemo nostrum negat. Sic ab eo disputari vis. Cum *Chalcedonenses* dicant renovare se *Constantinopolitanum* canōnem, eadem est utriusq; canonis sententia.

At canon *Constantinopolitanus* secundum facit *Constantinū* Episcopum post *Romanum*: Ergo etiam *Chalcedonenses*.

Nolo vexare hominem odiosum & ridiculum, Quorsum hoc cōcluderet, & (ut vis) quatuor rationibus contenderet, quod nec in *Apologia* regia, nec usquam à quoquam nostrorum negatur? An quod hinc nō minus sequitur, quā camelus per foramen acus, *Chalcedonēses* voluisse ut nihilominus *Cōstantinopolitanus* Romano subiectus esset, (hoc enim in quarta illa ratione profiteatur *Bellarminus*) sua spōte secuturum putasti? Et cur non igitur rem vno verbo confecisti? Habes enim confitentem: de *Prima* (inquit) sede non contendimus. - Et statim contendit cum Romano *Cōstantinopolitanus* de *Primatu*, nō quod prior illo esse voluerit, ut *Iohannes* post, sed quod equalis illi, quod cum *Anatolius* fatagebat. Addit & verba *Apologiæ*, *Chalcedonenses* nullo modo passos *Romanæ* sedis privilegiū su-

supra Const: p^m, ex eo quod additur, eos aequalē auctoritatem Const: p^o adscripsisse, intelligendū tantum de privilegiis auctoritatis. Quod & prepositio (supra) non obscurè indicat. In concessione enim prioris loci nihil vni supra alterū, sed tantum pra altero conceditur. Itaq; sophisticū est, & ex arte, quam vocant *ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου*, quod quasi calamo errante interfecit Bellarminus, de loco priorē. Vbi verba ita sonant, ac si cum ait Chalcedonenses intellexisse paria privilegia respectu inferiorum, nihil aliud vellet, nisi eos locum priorem Romano reservasse. Sed benè sit secundo argumento, quod quartū dicitis: vbi cum ex epistola Gregorii contendit, eos qui canonem Chalcedonensem de paribus privilegiis admittebant, agnouisse Const: p^m Rom^o subiectum esse, iatis indicat prioris argumenti, cuius maiorem ab eo tripliciter confirmari dixi, eum esse scopum, quem n^o exposui: quemadmodum & tibi cōfitendum, nisi insigniter nugatum dixeris.

Nec levis (vtrūq;) nugatio, quod cū in triplici illa Maioris confirmatione, vnum, te ipso teste, agat Bellarminus, vt doceat eandem esse Chalcedonensis & Const: pⁱ canonis sententiā: id est vt doceat decretum de paritate privilegiorū nihil esse nisi renovationem quinti illius canonis Const: pⁱ: nusquam tamen quicquam huiusmodi expressè habeat (qui enim haberet. Cum in^o controversiis doceat istud de paritate privilegiorum à Chalcedonensibus additum esse

n^o Supra, § 2.
sub initium.
o De Pont. l. 2.
c. 18. In concilio
Chalced. Act 16
ad istum canonē
addiderunt, o-
portere cum pa-
ria privilegia
habere cum Ro-
m^o: sed in Epi-
stola ad Leonem
non a si sunt
mentionem fa-
cere pⁱum pri-
vilegiorum: sed
tantum scripse-
runt se renova-
se canonem 2°
Synodi.

ad

ad canonem Const.^{p^{um}}) tantum (vt quod non audebat clarè dicere, insinuaret) in prima confirmatione, quam ex ipso canone 28 Chalcedonensi petit, ait *ibi legi patres voluisse renovare quintum canonem Const.^{p^{um}}*: vbi iterum negatio: cū intelligi velit eos nihil aliud voluisse. Similiter in secunda confirmatione ex Chalcedonensium epistola ad Leonem, *patres solū dicere se renovasse hunc canonem*: quasi solummodo hunc canonem renovasse dicendi essent, si *solum* dixere se eum renovasse. Addidisset, quod addit in controversiis, *non ausos* reliquum addicere, vnde sequitur non ideo dicendos solummodo renovasse, quia *solum dicunt* se renovasse.

Ita vtrobiq; tam in eo, quod ex verbis canonis Chalcedonensis, quam in eo, quod ex Chalcedonensium epistola vrget Bellarminus, tota difficultas de consequentia est: Non enim sequitur, *Dicunt canone suo renovari canonem Const.^{p^{um}}: ergo ille nihil est nisi huius renovatio*. Negat hanc consequentiam Episcopus, cū postulat vt probetur *renovari tantum Const.^{p^{um}} illum canonem à Chalcedonensi*. Vtrum enim renovetur, nihil moratur: sed vtrum *tantum* renovetur: seu, quod eodem recidit, vtrum, cum paria privilegia decernūt, etiam in eo (vt recitas) *idem* se statuere dicant, quod quinto canone Const.^{p^o} statutum est, id verò moratur. Atq; hinc illud, quod ait, decretum de paribus privilegiis in verbis canonis Chalcedonensis, *simpli-*

pliciter decretum, & definitionem huius concilii dici, non autem omnino renovationem quinti canonis Const:pi. Nec in eo (vt fingis) momenti aliquid ponit, quod quintus ille cano nō renovetur, sed cōfirmetur: vt ita atrociter de hoc inuoles: tantū negat decretum parium privilegiorum renovationem esse huius quinti canonis. *Agnosce quidem* (inquit) *se dicūt canonem illum* (supple quod vel, si libet, renovationē interpretēre) *Qua verò ipsi statuunt* (puta de paribus privilegiis) *ēplē se dicunt, & inq: d: re- novare non dicunt*: id est hęc quidem nō dicunt renovationē esse quinti illius canonis, vt quæ additio sint, vnde & monet, eos distincti- onis causa aliter de hac additione loqui, aliter de quinto illo canone. * Nō enim dicunt (quo- modo recitas) *se idem* (puta cum quinto illo ca- none) decernere: sed *se eadem* decernere: puta eadem decreta cum patribus, quorum decreta se vbiq; sequi dixerant. Nec obstat quod signi- fican eadem ista, quæ nunc decernunt de pari- tate privilegiorum, & à primo illo concilio Const:po constituta esse. Præter enim quintum istum canonem, & alia (quæ hic respiciuntur) ab hoc Const:po concilio de privilegiis sedi- um decreta fuisse supra docui. Atq; hæc quidem decreta, quia forte, vt obiecerat Paschasius, in *synodicis canonibus non numerabantur*, ideo di- cunt *se decernere ac definire*, vtpote nouæ con- stitutionis indiga. At quintum illum canonē ideo, quia semper & vbiq; in Synodicis cano-

nibus

* P. 141. Quid est idem statuere de privilegiis illius ecclesie, quam canonem eum, quo privilegia concessa sunt, renovare decreto suo?

o Quomodo verba illa Tortura Torti Chalcedonē- ses agnoscere æqualia etiā in Constanti- nopolitano privilegia de- creta esse in- telligenda: vt agnoverint de- creta non in Const:po cano- ne quinto, sed in Const:po illo concilio.

nibus numerabatur, tantum dicunt se *γνώσκουσιν* id est, vel agnoscere, vt habet vulgaris translatio, vel potius declarare, & vt vbiq; agnoscat-
tur postulare. Hæc ergo vis verborum Episco-
pi, quæ recitauit : vbi quia non plus intelligis
quàm lapis, vt mendacii eum multiplicis con-
uincas, imputas ad libitum non sua.

* P. 141. *Quæ-
tu eius ratio-
nem duplici mē-
dacio refellit.
Negas enim pri-
mum eos eum
canonem confir-
mare (dixisset
renouare) quod
dicant se defi-
niri & decer-
nere.*

* Primum enim (vt ex præmissa expositione
patet) non negat, quin Chalcedonenses dixe-
rint se renouasse, nedum quin dixerint se con-
firmasse quintum canonem Const: p^{um}. deinde
nec de quinto canone illo omnino interpre-
tatur, illud quod dicunt Chalcedonenses, se de
quibusdam rebus eadem cum patribus decer-
nere. Itaq; cum nec negat eos renouare quin-
tum illum canonem, nec dicat eos dicere se de
eo statuere aut decernere: certè omnium mini-
mè ex eo probat eos non dicere se renouare
hunc canonem, quod dicant se de eo statuere
& decernere.

Quod sequitur apud Episcopum *Chalcedo-
nenses alijs terminis, quàm qui à Bellarmino po-
nuntur agnoscere quintum canonem Const: p^{um}:
æqualia nempe ibi vtrisque, etiam in Const: p^o (cō-
cilio) Privilegia esse decreta, ideo additur, quia
verba Belli de primo loco ita sonant, quasi il-
lud post Romanum in quinto canone Const: p^o
perinde accipi vellet, ac si dixissent sub Roma-
no. Hanc interpretationem falsam esse docet
Episcopus ex testimonio Chalcedonensium,
quos ait, non solum iis terminis, qui ponuntur
à*

à Bellarmino, agnoscere quintum illum canonem, de Episcopo Const: p^o post Romanum honorando: sed etiam aliis quibusdam: nempe quibus addunt Const: p^o aequalia vtriq; privilegia decreuisse: ex qua additione sequitur, quod ipsi Patres Const: pⁱ Episcopū Const: p^{um} ordine post Romanum statuunt, non ita accipiendum, vt etiam eundem sub Romano esse voluerint. * Ita hic quoq; vt mendacem facias, ipse ter fingis. Non enim negat assumptum, quod vocas, id est, verba illa, quæ recitat Bell^{us}, verè esse Const: pⁱ concilii, sed addit, alia eiusdem concilii, etsi non eiusdem canonis verba esse, ex quibus hic canon exponendus sit. Nec omnino falsæ recitationis Bell^{um} hic insinuat: sed falsæ per fraudem sub terminis ambiguis insinuata expositio: Nec ita loquitur, quasi Bellarminus Chalcedonensis, non Const: pⁱ canonis verba protulerat, aut quasi negaret etiā Chalcedonensi canone Const: p^{um} Episcopum secundum constitui (* vt ideo partem canonis Chalcedonensis vbi hoc constituitur suppresserit) sed tantum huius constitutionis, quam Bellarminus ex canone Const: p^o vrget, expositionem petit à Chalcedonensibus: quorum verba ea recitanda sibi vidit, non quæ itidem Episcopo Const: p^o secundum locum assignarent, (horum enim expositio quæritur) sed quibus Chalcedonenses Constantinopolitanū, in hac secundi loci assignatione, sententiam exponerent. Vides hoc loco vt censor lepidus,

K

qui

* P. 142. *Negat deinde assumptum. Quod patres in Chalcedonensi canone rem iis terminis non explicant quib^{us} exponitur à Torto. Quæ in responsione primum fraus. - quasi is Chalcedonensis non Constantinopolitanus canonis verba protulerit, deinde mendacium, non solum quod negas ea esse Const: pⁱ canonis verba, sed etiam quia negas in Chalcedonensi canone rem iis verbis exponi.*

* P. 143. *Quæ tu mentiendi videlicet atq; imponendi libidine omisisti.*

qui de viro longè gravissimo statim hic quæris, vtrum sobrius scripserit, ex cumulo falsarum imputationum, quas alius totidem mendacia vocaret, larvam responsionis imaginariæ tibi compegeris: quam omisso vero hoste evanidâ convicijs insequeris. *Tales, quæ madidis volant post vina figura: aut quæ sopitos deludunt somnia sensus.*

De secunda quoq; confirmatione, quam dixi ex Chalcedonensium ad Leonem Epistola peti similes & penè gemellæ halucinationes tuæ, cum summa verborum atrocitate. Pauca tantum monebo in magna insulsæ petulantia tuæ patientia.

Pag. 146. *Quid interest?* Renovatio desuetudinem (quæ canonis illius Const:pi nulla, ut docui, fuit) confirmatio tantum reclamationē notat: quæ aliqua fuit ab Alexandrinis. Merito ergo (quanquam & obiter hoc facit) Bellum quasi ex verbis Chalcedonensium urgentem, eos solum dicere quintum Const:p^{um} canonē à se renovatum, monet eos in hac epistola non sic dicere, sed *confirmatum* modò dicere.

Ead. pag. *Cur potius confirmationis meminissent, quæ minoris erat momenti, parium verò privilegiorum* (puta siquid in his præter confirmationem quinti canonis Const:pi intellexerant) *non meminissent?* Immo verò & horum per circumlocutiones meminerunt. Cumq; præter istam confirmationem disertè duas alias partes canonis sui commemorent, nimis duro ore
Bellar-

Bellarminus ait, eos de hoc 28° canone *solum*
dicere se renovasse quintum Const: p^{um}. Quin &
 ipse fide satis Cretica in recitandis horum ver-
 bis illis (*confirmavimus autem & sanctorum pa-* * Pag. 147.
trum 150 regulam) particulam (&) omittis: ut
 quæ, post aliorum quæ canone 28° egerant,
 commemorationem, apertè indicet hanc con-
 firmationem ab aliis illis distingui: sic enim so-
 nat hæc locutio rectè recitata, ac si (id quod
 verbis Bellarmini ex diametro opponitur) dix-
 issent; *Insuper autem præter ista quæ canone illo*
28° egimus, etiam confirmavimus &c. * Itate * P. 146. Sed
 quidem & Bell^{um} verba illa huius epistolæ a- quid coniecturis
 pertissimè mendacii convincunt: Episcopum au- opus, cum aper-
 tem nostrum quomodo? Vtrumq; enim conce- tissimè mendacii
 dit, & confirmatum à Chalcedonensibus cano- eum ipsa episto-
 nem illum Const: p^{um}, & Episcopum Const: p^a le verba, con-
 eo canone loci atq; ordinis honore secundum vincant?
 fieri à Romano: nec in verbis iis vltra quicquā. * P. 147. qua
 Nam si (ut * addis) his verbis apertissimè men- igitur ratione
 dacii convincitur, qui communicatione illa parem fecerunt
 privilegiorum vtrumq; parem fieri ait: certè quem iusserunt
 iterum Bell^{us} his verbis apertissimè mendacii cō- secundo loco
 vincitur. Tolli (q inquit) *Prima tum Romana ec-* consistere?
clesiæ per illam communicationem privilegiorum, * De pont. l. 2.
quam Trullanum concilium decreto suo sancivit, c. 18.
manifestum est. Non enim eminet supra omnes
qui aliquem parem habet. Hæc ille: vbi, cum ag-
noscit Trullano canone pares fieri per hanc
communicationem, certè & Chalcedonensi i-
tidem agnoscat necesse est. Non enim minus

(immò clariùs & disertius) primus locus in Trullano, quàm in Chalcedonensi canone, Romano Episcopo conservatur. * Accusà ergo & Bellum *Aulularia sapientia*: quasi cum docet Trullanos parem facere Const: p^{um} Romano, qui tamen etiam quintum canonem Const: p^{um} renovare profitentur: illud doceat, unde necesse sit, *renovationem* cum *abrogatione* confundi. Tum & * *ridiculum* voca, qui, cum decretum de paribus privilegijs eodem capite vocet additionem ad quintum canonem Const: p^{um}, tamen satis causæ fuisse putet, cur, cum de confirmatione hujus canonis apud Leonem meminissent, parium tamen privilegiorum minimè meminissent. Eundem etiam Bellarminum eodem jure quo * nostrum Episcopum (quanquam noster, cum ait *de prima sede non contendimus*, nihil hic dissimulat) *mendacissimū* voca, qui, cum ait Trullano canone parem fieri Episcopum Const: p^{um} Romano, *dissimulet* ibidem quod de loci prioris discrimine, *tam disertis verbis* in Trullano illo canone *legerat*. A te ipso deniq; (his animadversis) quære, * *satisne sobrius, aut ista scripseris*, aut ita in hoc argumento à Silentio Chalcedonensium triumphaveris: quod tamen in vos inevitabiliter retorquetur. Cum enim in epistola illa, decreti sui invidiam sedare satagerent: proculdubio expressam parium privilegiorum mentionem fecissent, atq; adeo interpretationem (nimirum per paria privilegia nihil intelligendum nisi locum secundum) an-

* Quam ego ei Aululariam sapientiam non invidet: cui idē planē sit veteres canones confirmare, & novis constitutionibus veteres abrogare,
* P. 146. Id vero ridiculum est &c.

* P. 147. mendacissimus qui dissimulet &c.

* P. 148. Quare satisne &c.

te omnia addidissent, si omnino ut insigni impudentia * asseris, nihil aliud intelligi voluissent: Itaq; quod neq; tuam, neq; omnino vllā, quæ cum vestra sententia consentiat, interpretationem adhibent, planēq; ab ipsa parium privilegiorum mentione abstinēt, certē signum est rem Leoni multo, quam interpretamini, odiosiore fuisse: ut paulatim sibi leniendum senserint illud hujus viri, *θερῶν τε βαρύνει τε* *σχλῆρόν τε τραχύ τε*. Cetera hujus loci adjicientur ubi agendum erit de testimoniis Leonis & Gregorii.

* P. 144. Nisi pro eodem acceptum, secundū post urbem Romanam locum habere, & iisdem cum urbe Roma Primatūs honoribus affici, quæ ratione recitato &c.

K 3

CAP

CAP. 3.

Vtrum Pontificatus œcumenicus Romani Episcopi ex ijs colligi possit, quem concilio Chalcedonensi, de Leone Romano, & aut de Dioscoro Alexandrino habentur.

* P. 176. Hæc de concilio chalcedonensi paulo pluribus disputavimus ut videat Sereniss. R. quis de Romana sede fuerit eius concilii sensus cuius iudicio stare se velle proficitur etc.

^a L. 2. de Pont. c. 18. supra cap. 2. sub finem.

^b Supra cap. 1. § 3.

Ovum problema, & admirabile: credi * vis nō modò non iugulari Pōtificatum vestrum œcumenicū à Patrib⁹ Chalcedonensibus (qua de re iam ferè satis egim⁹) sed etiā nihil huc sentire vos, nisi his ipsis auctori b⁹: Et vbi tādē se sistet audacia vestra? Modò recitavi verba *Bellarmini*, quibus ita hoc non approbat, vt sub nomine 36^{ti} Trullani canonis quem nemo (quod ad hanc rem attinet) à Chalcedonensi 28° distinguit, disertè ^a fateatur *Privilegium Episcopi Romani privilegiorum communicatione, quam canon ille sancit, manifestè tolli.* Nec aliud ad obiectionem huius decreti Chalcedonensium in controversiis respondere habet: nisi canonem *non fuisse admissum*: & ^b duo manifestè falsa, quibus sanctio parium privilegiorum nititur, in canone isto contineri. Vidi-
sti

si rem minimè contemnendam esse, si Pontificis vestri Monarchia ante annos 1160, ab orthodoxis Episcopis 630 aut circiter, clarissimo omnium post Nicænum concilio, cuius anniversariam celebritatem Leo vester *secundā*, post *adventum domini, festivitatem*^c vocat, condemnata fuisse dicatur. Itaq; contemptis magistri confessionibus, neglecta eius sententia, & vno spiritu diffatis iis quæ ex canone 28° disputamus, non metuis auctoritate patrum huius concilii, quasi Pontificatum vestrum œcumenicum agnovissent, nominatim vrgere Regem nostrū Serenissimum. Nec nunc quæro verbis quàm * barbaris: quibus quàmq; miscellis, argumentis fretus vrgeas, nunc videndum.

^c Ep. 67. aliàs 63

* P. 146. ne in eos seruiat.

Quia Diaconi quidam, in quibus & presbyter nescio quis, in titulis suorum ad Leonē libellorum supplicum (qui libelli in hoc concilio lecti sunt, nec de titulis, dum alia agerentur, reprehensi) vocant Leonem *Archiepiscopum universalem* (quod saltem non plus est, quā^d Adrianus primus Tarasio Const: p^o tribuit) hinc scilicet tibi insolubile contra nos argumentum * petitur. Præsertim cum (vt vnā vrges) etiam Legati Leonis (quos scilicet, non minus quàm supplices illos, par est de Leone ὑπερβολικώτε-^g locutos) Dominum suum *universalis*, seu (vt videtur) *Catholicæ, ecclesiæ urbis Romæ Papam non semel vocent*. Et quid si horū princeps Paschasinus (is nimirum qui Aetione 16ta Chalcedonēsi duplicis pro Domini sui privilegiis mē-

^d Concilii Nicæni secundi Act. 2. Tarasio Generali Patriarchæ Adrianus servus servorum dei. &c.

* Pag. 169. & 176.

dacii manifestè convictus est) propriam Legatorum Leonis, non (vt sapius insinuas) totius synodi sententiam ferens, dicit *Leonem cū sancto Petro*, quem vocat *fundamentum & crepidinem ecclesie*, condemnare Dioscorum? Quomodo hinc * contendis, Leonem à concilio agnoscere *supremum omnium Iudicem ac Pastorem*? Et quid non iam sequetur ex quovis? *Iungentur iā gryphes equis*. Quid si Imperatores in sacrâ suâ agnoscunt, auctoritatem Leonis decreto Chalcedonensium quasi viam fecisse? (quomodo & Baptistæ auctoritas Salvatoris adventui) an ergo * tecum dicemus illius quàm horum potiorē auctoritatem agnoscere? Quid si ipsi patres, quia ea demum confirmarunt, quæ Leo ante docuerat, vt occidentalis ecclesiæ consensum sibi minimè deesse significant, * vocant *predicationem sedis Petri* (id est doctrinam Leonis) signaculum doctrinæ suæ? An ergo vnus Leonis iudicium vniuersali concilio anteponunt? Nec meliore, quin potius ineptiore consequentia, quia idem patres Leonem per Legatos præsentem Iehosue summo Iudæorum sacerdoti comparant (vbi pietatem in similibus, non potestatem in paribus respexere) hinc * inferunt summum aliquem Leonis Pontificatum ab ijs agnitum esse. Cum ineptus sit, qui ex eo quod Londinum dicitur caput vrbium Anglicanarū, colligat Prætori Londinensi subesse debere omnes reliquarum vrbium Anglicanarum Prætores: pro Pontifice vestro sic * disputans, ex eo quod

Ro-

* P. 169

* Ead. pag.

* P. 136.

* P. 167.

* P. 169.

Romana ecclesia, idq; à Leonis Legatis, vocetur *caput omnium ecclesiarum*, nullum sentis inconsequens.

Ac per ea quidem tempora, & deinceps, œcumenica vocabantur, vel quæ non vltra fines Romani imperij se extenderent. Itaq; si appellationibus illis * *capitis, Patris, summitatis, custodis vineæ*, œcumenicum aliquod privilegium agnoscebant, non tamen ideo vestrum propriè dictum œcumenicum, quod ad omnes extra Romanum Imperium Christianos porrigeretur. Et quid si etiam huiusmodi privilegium? An ergo huiusmodi Pontificatum? Quid si autem & huiusmodi œcumenicum Pontificatum? An ergo & vestrum Monarchicum? Aut si etiam Monarchicum, an ergo perpetuum? Subsit (vt olim) Papa Romanus Domino temporali; atq; adeo generali ejusdem temporalis ditionis synodo: vt vnus tantum sit in vno regno *ἀντὶ τοῦ βασιλέως*: non pugnabimus, quin intra fines domini huius temporalis (modo ne prærogativas suas pro articulis fidei obtrudat) *custos vineæ, caput, & Pater Episcoporum* audiat: ceteraq; quæ sub pijs-
simis Imperatorib⁹ adeptus est, obtineat. Nunc tam multis reb⁹ mutatis, quorum arctissima inter se connexio fuit, stultè & improbè, quâdiu cetera partim nequeunt, partim non debent in integrum restitui, de vno postulatur, vt ad illorum temporum exemplar (ne dicam ad ea quæ vendicatis intolerabilia) restituatur. Quin potius audimus canonem Chalcedonensem 16um,

P. 136. 162.
167. 176.

enullis rationi-
bus reddendis
obnoxius.

&

& Trullanum 39um, *civilium rerum statu mutato ecclesiasticarum quoque rerum ordinem consequi debere*: unde & 2^a synodus œcumenica canone 4to, iniquum putat, ut Ecclesiarum in Barbaricis gentibus (id est extra imperium Romanum) constitutarum disciplina ac regimen, canonibus ad formam Romani imperij conceptis obstringeretur. Nec tamen (credo) nescis, post Romani imperij declinationem incepisse omnem Pontificis vestri propriè dicendam *summitatem*.

Nec obicurum in appellationibus potius nimio honore, quam nimia derogatione peccari solere: præsertim in Metaphoris, et comparationibus, et ubi ab indulgentibus, aut demulcentibus, aut seipsos demittentibus, aut opem et *συνουχίας* postulantibus, honorificè aliquid, et in gratiam dicitur. Itaque longè probabilius, quod ab Episcopo ex nominibus *fratris, collega, confacerdotis, comministri*, et similibus colligitur, ubi ut eum *impudentissimorum* (sic enim loqueris) *mendaciorum* convincas, ipse tria per malam fidem * imputas. Non enim ait, *usque ad Gregorium Magnum*, sed *tū* (puta quo tempore ait Bellarminus Synodos ab Imperatore ad mandatum Pontificis convocatas) ita ferem habuisse, ut cum tale aliquid contigisse vult Bellarminus, interim *parvus fuerit ad Episcopum Romanum respectus*. Nec ait *fratrem tantum*, aut *tantum* similibus æqualitatis appellationibus per ea tempora appellatū: sed sic tum appellatū fuisse: puta etsi etiā aliquando augustioribus nominibus

† Tort. Tort. P.
166.

* P. 167.

minibus: vnde hæc ex illis non refutari, sed exponi vult. Postremo nō ait *summitatem nullam eius tum fuisse*, sed in nominibus consacerdotis & similibus *summitatem nullam esse*.

Nec tamen, cum *summitatem* Leoni tribuunt Chalcedonenses, & caput ac patrem vocāt, se autem *membra ac filios*, ad singulos hoc extendendum, vt etiam ad Patriarchas pertineat: sed ad partem concilij maximam: nec ad eam simpliciter, sed respectu Præsidentiae in hoc concilio: nec hoc respectu, vt eum caput potestatis aut regiminis, sed consultationis atq; ordinis agnoverint. Quod enim distinguunt *Leonem* (supple ex Photio & Nicæno 2° concilio Actione 2^a, cum *Anatolio* (Const: p^o) vt caput membris, Imperatores autem ad ornatum decen-
tissime præsedisse: quia de Ecclesiastico corpore loquuntur, capitis nomen ad Ecclesiasticum Præsidentem restringunt: alioqui res ex singulis Actionibus notissima, Imperatoris vicarios homines Laicos, ipsis Ecclesiasticis Præsidentibus præsedisse: iisq; penè titularem præsentiam reliquisse. Vt planè falsissimum sit, quod ex verbis illis concilij colligis, Imperatorum præsentiam *nihil contulisse præter ornatum*: *ἐνλαξία* enim proculdubio intelligunt, pro qua interpretes ornatum dicit. * P. 162.

Nec in Tortura Torti dicitur (vt fingis) *patres nullam aliam à Leone confirmationem petiisse: quàm vt tanquam Episcopus cum ceteris cō-* * P. 162.
sentiret: id modò dicitur, confirmationem à pag. 344.
Lc-

Leone non aliter petitam, quàm vt suffragio suo (vtcunq; id pluris esset quam alterius cuiusvis Episcopi) decreta Synodi confirmaret. Nec hoc vllius (necum apertissimi) mendacij ex eo convincitur, quod Leonem ita (vt dixi) caput, ac Patrem agnoscant. Vbi si ex debito pressè ac præcisè, vt in argumentum dogmatis, trahi posset, non autem ad demulcendum, & per reverentiam laxè locuti essent, certè nec ita ex pari argumentarentur: cum aiunt, *sicut nos capiti adiecimus consonantiam*: nec omnino dicerent, *decere eum ipsis consentire*: cum addunt, *sic & summitas tua filiis quod decet adimpleat*.

Pag. 161. *Marcianum sine inquisitione amplectum esse decretum fidei, verba edicti eius prioris declarant. Verè (inquit) impius atq; sacrilegus, &c.* Quid nunc faciemus non dico Bello, & locijs, sed Leone, & Gelasio, impijs, si vera sunt quæ vrges, & sacrilegis? qui dum post tot sacerdotum sententiam opinioni suæ reliquum aliquid retractandum putârunt: dum auctoritati hujus concilij in *Gestis multiplicibus causarum specialium*, & in canone 28º ad vniversalem Ecclesiam, & (vt vultis) ad fidē catholicam pertinente, derogârunt, Eutychetianis & Apollinaristis anam ad vastandas Orientis Ecclesias, & ad omnes illas turbas, quæ post insecutæ sunt, acceptissimam dederunt.

Eadem pag. *Atq; hoc demum est, quod sequente edicto ait (Imperator) se decreta concilij confir-*

firmasse] Bis in consequens. Non enim, quia nefas putavit reclamare, ideo nefas putavit iudicare, & inquirere. Nec si non confirmavit iudicando de veritate, ideo nullo alio modo confirmavit, nisi supplicia refractarijs constituendo: est enim & tertius modus concilii à Magistratu Politico confirmandi: cum, accedente magistratus imperio, conscientiae in rebus licitis arctiore obœdientiae vinculo obligantur. Et quæ hæc iniquitas? Imperatorem, qui expresse dicitur hanc *Synodum confirmasse*, vis *amplexum esse*, potius quam confirmasse: Papam tamen, qui expresse dicitur *plexus doctrinam Synodi*, confirmasse autem nusquam dicitur: dici vis confirmasse potius, quam *plexum fuisse*. Ne satis quidem habes, quod confirmasse dicatur, si ita hoc intelligatur, ut non aliter quam *suffragio suo, eam confirmasse* credendus sit.

Ead: pag. in *Epist: ad Valentinianum et Marcianum confirmationem ab iis non petunt*] tam petunt eam evidentè verbis illis, *auctoritate roborantes*, quàm tu petere negas impudentè. hanc enim *roborationem* sibi apud pios fieri petunt; ne forte ad *protectionem a malignorum moliminibus* trahas: de qua prius membrum periodi, quam recitas pag. 136.

§ 2 Pag. 163 *Manifesti mendacii ipsa concilii adversus Dioscorum sententia te convincit*] Ut dogma vestrum nemini mortaliū permissum esse de Papa Romano iudicare, antiquitatis aliqua
spe-

^a Bell. de Pont.
l. 2. c. 26. Tort.
pag. 149.

specie commendetis, non solum causam aliquam sed etiam ^b præcipuam causam, cur Dioscorus Alexandrinus in concilio Chalcedonenfi depositus sit, eam fuisse vultis, quòd Leonem Romanum excommunicarat. vtrumque in Tortura Torti pag. 388 negatur: & consequens, cum ait *de nemine mortalium, syllabam ibi nullam*: & antecedens, cum ait, *nec solam, nec præcipuam hanc fuisse causam*. De consequente, vt nimis absurda, mittis: antecedentis negationem *manifesti mendacii* accusas, hoc argumento.

In sententia concilii adversus Dioscorum Act: 3 testatum habemus, Dioscorum secundis excessibus (quorum præcipuus recensetur, quod Leonem excommunicarat) priorem iniquitatem valde transcendisse.

Ergo hoc ipsum, iuxta concilii sententiam, ex omnibus eius criminibus præcipuum fuit.

Non sequitur: quia posteriora, quæ priorum pertinacem approbationem præ se ferunt (qualia posteriora illa Dioscori) etsi alias gravitate criminum leuiora sint, non male dicuntur peiora prioribus. sed & in Antecedente duo falsa: Nec enim concilii illa sententia, sed Legatorum Leonis: nec iuxta sententiam illam dici potest excommunicationem Leonis habitam pro præcipuo posteriorum excessuum: in quibus & multa illa crimina ponunt quibus, cum in oblati libellis eorum accusatus esset, respondere noluit. Nec satis in his Legatorum verbis exprimitur posteriorum excessuum gravissimus, qui in epistola

stola concilii ad Imperatores habetur: quod
in prioribus arroganter perstitit iniquitatibus.
 Nec rectè crimen contumaciæ, cum quis recu-
 sat ad objecta respondere, pro eodem cum ipsis
 objectis * numeras: à quibus Anatolius hoc
 crimen in hac ipsa causa distinguit. *Non (in-*
quit) propter fidem damnatus est, sed quod exco-
municationem fecit Domino Archiepiscopo Leo-
ni, & tertio vocatus est, & non venit. Nec recti-
 us * negas crimen recepti in communionem
 Eutychetis, eo superatum, quod hoc ipsum po-
 stea pluribus regulariter damnatis fecerit. Nec
 quæ ultra * addis duabus paginis, quicquam
 efficiunt, nisi in gravi crimine habitum quod
 Leonem excommunicarat: cuius criminis gra-
 vitatem non solum in personæ excommunica-
 tæ dignitate: sed & in causæ indignitate poni-
 mus.

De eodem hoc Dioscoro in Synodo ista
 Actione prima a Legatis Leonis iussu surgere
 n^o quod Synodum ausus esset facere sine auctori-
 tate sedis Apostolica; quod (inquiunt) nun-
 quam licuit, factum est: quem locum pro con-
 ciliis à Papa convocandis urget Bellarmi-
 nus in ⁱ Torto: respondet Rev: ^k Episcopus,
 primum de iussione (sic enim vocatis, etsi
 tantum Leonis ad Legatos iussio, ad synodum
 autem postulatio fuerit) deinde de iussionis ra-
 tione. Iussionis nec auctoritatem idoneam ag-
 noscit, nec effectum: non auctoritatem, quia nō
 concilii hæc iussio (vt in Torto innuitur) sed

* P. 164.

* Ibidem.

* P. 165. &

166.

n^o Id est, quod

nobis occidit

libus Synodalia

Acta ausus esset

facere, sine con-

sensu Ecclesie

occidentia in Re-

spiciunt eam

verba Iulii ad

Orientales apud

Athanasium A-

pol 2. plantq. si-

militer vt Sac.

12 c. 17 & Sa-

rom. 1. 3. c. 10

quasi de Solo Pa-

pi Romo loquen-

tur: cum verba

Athanas. Di-

serta sint o-

portuit scri-

bere omni-

nobis vid. En-

sanum. de con-

cord. lib 2 c. 16.

de hac signifi-

catione Scelis A-

postolica.

i P. 138.

k P. 352.

tan-

tantum Legatorum Leonis non effectum: quia cū Legati cum surgere vellent (puta vt ne omnino sederet, sed stans audiretur) iudices, et si vt surgeret concesserint, tamen *etiam sedere iusserunt*: id est ita surgere, vt alio tamen in loco, & eo non alieno ab ordine Episcopi, sederet. * sic interpretandam postulationem seu iussionem legatorum, docent & ipsorum verba (*non patimur vt iste sedeat*) & adversariorum Dioscori, postquam iudicū iussu alio loco sederat, reclamatio: *Dioscorum Homicidam foras mittite*. Ita nullum de eo mendacium, quod neget Legatis obtemperatum. quod vel teipso teste verè negavit. Ais enim *contendisse Legatos vt concilio nō aliter, quàm tanquam reus interesset*: at hic certè postquam locum mutarat: iamque in medio federat, (erant autem varix in medio sedentibus subselliorum differentix, * ne inter Laicos sedisse putes) ita sedit, vt qui ius suffragii haberet. Alioqui cur Theodoretus, quem Iudices non aliter admiscere, quam vt itidem in medio sederet, ingredi iubetur, *vt sit particeps Synodi*? aut quorsum, eo ibi sedente, adversarii eius clamarent, *vocem non habet*? Cūrve Dioscorus eidem infensissimus, quæreretur, *quāobrem in ordine Episcopi sederet*? * Ne in verbis quidem Iudicum interpretandis mendacium vllum (nedum *apertum aut hians*) si tuam imputationem falsam sustuleris: qui illud *iusserunt etiam sedere* (quod nihil est nisi iusserunt ita surgere, vt alio tamen in loco sederet) exponis

* l. 170. *Alterum mendacium paulò testis, quod negas Legatis obtemperatum. Nam cōtendebant ne sederet inter Episcopos sed tanquam reus interesset.*

* Eadem pag. constat post Legatorum intercessionem, in medio, hac est inter Laicos (puta inter ipsos vicarios imperatoris veros concilii præsidentes) iussu sedere.

* P. 169. *Alterum apertum & hians quod iussu sedere Dioscorum affirmas: neq. surge-
re nisi Legati ipsi surgerent.*

ac si dixisset, *iussu non surgere*. Tolle hoc tibi: & quid reprehendis? Quod enim ad vnum è Legatis acrius vrgentem, vt Dioscorus non omnino sedeat, respondent, *si iudicis obtines personam, non vt accusator debes prosegui*: quid est, nisi jubere vt vel desistat, vel ipse etiam ex iudicium confesso surgat, & locum accusatoris capessat: qui statim hac eadem Actione à loco iudicantium distinguitur? Nihil hic *apertius* tuis calumniis: nihil *hians*, nisi virulentum os tuum, per quod *Styx halat opaca Mephitim*.

Pag. 171. *Ambiguitate vocis* (faciendi Synodum) *abuteris, vt mendacium obtrudas* Quod in verbis Legatorum ratio redditur, cur Dioscorum sedere in concilio noluerint, quia *sine auctoritate sedis Apostolica Synodum ausus fuerit facere*, si ita, vt vis, accepit Bellarminus: vt ideo hic reprehensus sit Dioscorus, quod in Synodo sine Papa Romano præsideret: non potest non esse ineptissimum argumentum, quod hinc petit, pro conciliis à Papa convocandis. Quid enim impedit, quo minus alterius sit vel Medicos, vel Episcopos jubere, vt congregati in vnum consultant: alterius autem consultationi præsidere? Nunquam hoc argumentum quod Bello affingis, quasi ex jure, præsidenti conciliis jus convocandi ad Pontificem trahat, vel prolixitas hic tua, vel tautologia confirmabunt. Merito ergo, & sine mendacio Rev. ^{Pag. 174.} Episcopus sententiam Belli ita accipit, ac si re- ^{275.} prehensionem de *facta Synodo*, intellexerat de

* P. 172. &
174.

* Pag. 142. &
143.

Synodo convocata. Vnde & meritò ait crimen Synodi sine Leonis auctoritate convocatae ne auditum quidem in tota contra Dioscorum Actione iudiciaria. Id quod * tibi pro fide tua Cretica, perinde est, ac si negasset causam Præsidentiae sine Leonis auctoritate arrogatae, in iudicio illo auditam. Vnde primum *intolerabilis impudentiae* virum certè bonum & ingenium accusas: deinde, cur nihil miremur rationem reddis, quia *avaritia nihil nisi crumenam videt*. Nec tamen quæ verbosè * narras, & plerumq; fide patria, eorum ferè quicquam eò spectat, vt causam arrogatae, sed tantum vt causam malè administratae præsidentiae in iudicio illo auditam ostendat. Et res quidem aperta ex Actis, nec hanc causam auditam. Et quomodo qui in singulis hujus Chalcedonensis concilij Actionibus, Laicos ab Imperatore, sine Papæ Romani auctoritate, demandatos, Præsidentes pro legitimis agnoscunt: iidem indignum putarèt, quod duobus ante annis in Ephesina Synodo Dioscorus tertiæ, aut (vt vultis) secundæ sedis Episcopus, Imperatoris (vt fateris) auctoritate munitus, præsideret? Ne crede quenquam ex Legatis Leonis hanc rem apud tales iudices sugillare ausum. Quod enim in eorum sententia præsumpti Primatus mentio est; frustra huc rapis. Disce ex eo quod addunt, *priusquam consideret in Epheso*. Eum ergo Primum dicunt, quem jam olim in totum Orientem Episcopi Alexandrini affectarunt: de qua Synodus Con-

Const: p^a anno 440. Quod autem alter Lega-
torum ait, eum cum potestatem judicandi non
haberet, præiumpfisse, & ausum esse Synodum
facere : intellige de præsumptione judicandi
Flaviani Const: pⁱ, Patriarchæ secundæ sedis,
cujus judicandi ipse tertiæ sedis Patriarcha
(^m docui ipsos Legatos ista ex quinto canone
Const: p^o agnovisse) nullam nisi ex speciali de-
legatione potestatem habere potuit. ^m Cap. 2. § 1.

Pag. 171. *Nisi planè stipes esses*] Quàm verus
saltem fungus ipse hoc toto loco sis, satis jam
credo docui: Sed & illud hic addis, non vulgare
hujus rei documentum: quod cum docendum
esset Bellarminum crimen factæ Synodi de ar-
rogata Præfidentia intellexisse: vnum agas vt
doceas, sic eum intelligere debuisse. Sed nec
hoc quidem doces, vt ex prædictis intelligi fa-
cile poterit.

CAP. 4.

Ad ea quæ de 4to Lateranensi, & alijs recentioribus concilijs.

1 *Ad questionem utrum tertius Canon 4us Concilij Lateranensis, qui pro dogmate de Regibus per Papam deponēdis profertur, genuinus sit, docetur Adversarium & dissimulando causam suam ledere, & confitendo. Sententiam autem nostram nec fidei Decretalium derogare, nec frustra niti testimonio Platina.*

2 *De signo novitatis huius dogmatis ex eo quod huic concilio seculi 13ⁱ inprimis innitatur.*

3 *Ad ea quæ de Constantiensi, Lateranensi quinto, & Tridentino concilio.*

Trumq; & pauciloquus es, & multiloquus. Causam tuam lædis utroque modo. De sententia canonis Lateranensis, quæ multa & gravia^a excipit Rev. Episcopus, null^o agnoscis. De auctoritate, quæ locum accuratè expolivit, quàm multa dissimulas? Cum enim quintuplici argumento auctoritatem imminuat: ^b à præscriptione, ^c à testimoniis, ^d à tempore editionis, ^e à tempore constitutionis, & ^f à

^a P. 317.

^b P. 212.

^c P. 212. &

214.

^d P. 213.

^e P. 211.

^f P. 213.

ver-

verbis ipsius canonis : primum argumentum quod sanè permagni est, & varia habet rationū momenta, totum omittis. De testimonijs * mi-
 raris quòd nihil pro nostra sententia extet a-
 pud horum temporum vicinos scriptores. Quasi
 verò nullum hujusmodi scriptorem protulisset:
 qui Matthæum Parisiensem s protulit. Et cur
 non æquè involasti, quod hunc laudaret, atque
 quod Platina? De Platina evasionem in Tor-
 to repereras, quam vociferando tueri te potuiss-
 se sperasti. De altero qui eodem tempore vixit,
 & testatur concilium hoc *in risum & scomm-
 desisse*, & eos, qui convenerant, à Papa ludifi-
 catos fuisse, nihil habebas quod reponeres : ut-
 pote de viro plurimarum rerum sui temporis
 perito, & Romanæ sedis acri alioqui defenso-
 re: quem & Binius in notis in hoc concilium
 auctorem præcipuum habet. Itaq; sic dissimu-
 landum putasti hunc testem tam locupletem,
 ac si solus Platina adhibitus fuisset. De reli-
 quis quoq; argumentis tuo, id est pulicis more,
 saltas ut lubet. Nec longè est, vbi hoc paucilo-
 quii consilium multiloquio facis inexcusabile:
 dum *neceffe esse* ^h dicis, *ut mendacissimus sit, qui* ^h P. 147.
dissimulet ea, qua disertis verbis contra seipsum
legerit. Sed & ultra tibi vel plurimum garrula
 lingua nocet.

Cum enim canonibus, quos quarto huic La-
 teranensi concilio tribuitis, fidem inde facias,
 quia jis in Decretalibus inscribitur, *Innocen-
 tius in concilio generali*, quam inscriptionem de

* 2: 83.

¶ Ut patet ex
Epistola eius a-
pud Crabbam,
quam Bi-
nius sibi omit-
tendam putavit

quarto hoc Lateranensi interpretaris : fateris
tamen hanc inscriptionem in pluribus falsam
esse? *capita*,* inquis, *ista* (quibus scilicet non
minus quam ceteris inscriptio illa præfigitur)
*non sunt Lateranensis concilij, sed Pontificij ca-
nones.* Falsæ ergo, vel te ipso teste decretalium
inscriptiones : quæ juxta tuam interpretationē
contra testantur: unde ex tua confessione sequi-
tur infirmum esse vnicum argumentum, quo
probetur hos canones esse 4^{ti} Lateranensis.
Collectio enim canonum hujus concilij, quæ
extat apud Binium, annis (vt docetur in Tor-
tura Torti) post hâbitum cōcilium plus trecē-
tis primum edita, nihil fidei addit his canoni-
bus : præsertim cum ^k pater hujus editionis
Cochlæus, inventor propagatorq; mendacio-
rum audiat. Addis canonibus istis, quos negas
esse quarti Lateranensis, vtcunq; inscriptiones
huic concilio eos attribuunt, decreta hujus cō-
cilij aut innovari, aut extendi, aut aggravari;
post dimissum ergo concilium conditos fuisse
necesse est : ex quo iterum inscriptiones illas
mendacii convincis. Iam enim ne Innocentij
quidem tertij erunt: vt qui, cum ab hoc conci-
lio nondum, vt videtur, dimisso, saltem conti-
nuò post dimissum, Roma discederet, vix pau-
cos dies superfuerit : eosq; aut in itinere, aut
Perusiæ letaliter ægrotus consumpserit. Nec
credibile, sic positum, animo etiam, vt per mor-
bum potuit, in vrbiū & gentium discordijs
sedandis occupatissimo, ita aliud egisse (si forte
ita

ita inconstans fuit) vt quæ modò auctoritate concilii statuerat, eadem auctoritate propria tam subito partim *innovaret*, partim *extenderet*, partim *aggraveret*. Pergis nimia loquacitate causam tuam lædere. * Eateris (nec hoc tamen temerè, nam & itidem ¹ Bellarminus in fundamento responsionis ad locum Platinæ fateatur) de expeditione quidem in terram sanctam *nihil apertè deccerni potuisse*. Atqui de hac expeditione dicitur constitutione vltima, *communi concilij approbatione statuimus*. Mentitur ergo hæc constitutio teste vtroq; vestrum. Et quidni igitur ceteræ similiter: quæ aliquando ceteris rariùs similiter loquuntur. * Additis multa illa, quæ dicit Platina in consultationem venisse, ad expeditionem Asiaticam restringenda esse: nihil ergo in consultatione venit, nisi hæc expeditio. Et quomodo iam cõciliariter decreti tot canones: quorum nullus ne in consultationem quidem venit. Adhæc & quod dicimus de canonibus falsò imputatis huic cõcilio, * ad-

* P. 181.

* Tortus. p. 74.

* Ead. pag.

* Pag. 180.

§ 2. Non enim ante annum 1538, id est, annis post habitum concilium circa 325, hæc ca-

* Pag. 180 &
181.

pitula sub nomine quarti Lateranensis concilii in lucem prodierunt. Nec in decretalibus (ut cunq; hoc * sumas pro certo) vel omnino huic concilio tribuuntur. Constanter omnibus (vix enim vnus quin in decretalibus reperiatur) præscribitur *Innocētius in cōcilio generali*. Et quidni *Innocentius in Lateranensi*, si modo alicui Lateranensi ascribi possent? Alijs enim multis præscribitur, *Alexander in Lateranensi*. Et quis nescit non modo cecumenica dici generalia, sed etiam quæ ex tota aliqua natione congregantur? Et vero Notæ Gregorii 13ⁱ iussu editæ, vbi aliquid (ut sæpe) in his canonibus dicitur *provisum*, aut *statutum*, aut *prohibitum* fuisse in Lateranensi concilio, constanter exponunt de Lateranensi tertio. Vnde vides quod inscribitur actum ab Innocentio in concilio generali, nullo modo intelligi posse de quarto Lateranensi. Nam & ipse fateris canones illos nō esse quarti Lateranensis: & notæ illæ quod reliquum est fatentur futile, esse quod * ais, ideo hos canones rectè inseri canonibus quarti Lateranensis, quia mentionem faciunt constitutionum hujus concilij. Mentio enim constitutionum quarti hujus Lateranensis, si censoribus illis doctissimis credimus, in illis canonibus omnino nulla est. Nec obstat quod apud Episcopum dicitur, quartum hoc concilium in illis canonibus citari à se ipso. Ex Cochlei enim cōcessionem disputa, ex cuius editione hanc absurditatem admittendam contendit. Et citari quidem

* Pag. 183.

dem, ex eo quod ait (quemadmodū & ipse ais) citationes eas ex quarto Lateranensi esse: à te ipso autem citari, quia non minus hi canones, quàm ceteri juxta hanc editionē præferunt titulum decretorum quarti Lateranensis. * Nullū ergo hic *mendacium*: non si addamus cum censoribus illis revera non citari 4um hoc sub Innocentio, sed tertium sub Alexandro. Quod & verum videtur. Nec credibile canones in quarto Lateranensi conditos, sine vlla distinctione indefinite Lateranense concilium citaturos: ideoq; & tuum illud verum canones illos non esse quarti Lateranensis. Vnde utroq; horum posito sequitur, nullo modo, nec respectu canonum, nec respectu ejus quod in ijs citatur, de quarto Lateranensi intelligendū, quod ijs præferibitur, *Innocentius in concilio generali*. Nec ignoras quid hinc sequatur. Si enim in valde multis hæc inscriptio non debet intelligi de quarto Lateranensi: quidni & de ceteris itidē affirmemus?

Dem^o jam inscriptiones sic, ut vis, intelligendas: demus & veras esse (quanquam mendosissimas passim esse Decretalium inscriptiones docent variæ lectiones per singulas ferè paginas) ne sic quidem *mendacium* vllum in verbis Episcopi. Non enim *negat* (* ut fingis) *quicquam in* * P. 179.
hoc concilio vlla de re constitutum: audi * ver- * P. 212.
ba: Nihil actum, quod quidem constet. Ipse mentiri te, ut illum mendacem facias, agnoscis: cum simul accusas, quod neget *quicquam aperte decretum*

* Ead. pag. At
 hoc mendacium
 tuum est.

*tū. Nec magis refert quid in cōcilio sine cōcilio
 statuerit Innocentius, quàm quid extra cōciliū
 statuerit. In hoc concilio dei simia tyrānus, per
 iuramentum dat sacerdotem: Per sanctum (in-
 quit) Petrum virginitas magna virtus est, & da-
 mus eum vobis. Hæc de Eboracensi nostro Ar-
 chiepiscopo. De Cātuariensi quoq; in hoc cō-
 cilio jurat, sed in ira. Per sanctum (inquit) Pe-
 trum, non ita de facili absolutionem impetrabis.
 Taliter vtrum in hoc concilio decreta 70 capi-
 tula de quibus in Tomis conciliorum, an vt Pa-
 risiensis ne proposita quidem nisi 60, minime
 pugnabimus. Nec vltra quicquam ex inscripti-
 onibus vlio modo sequitur. Itaq; quod solum
 in Tortura Torti dicitur, nihil ibi (puta ab ipso
 concilio) actum, quod constet, verum esse pote-
 rit: vt tamē in decretalium inscriptionibus ve-
 rē dictum fuerit, canones illos omnes ab Inno-
 centio in hoc concilio constitutos. Mitte ergo
 * illa de stolidā, vel potius ex stolidā malignita-
 te. Nihil hic necesse vt fidē accusemus, vel Gre-
 gorij noni (qui tamen vix vllam technam con-
 tra Imperatorem omisit) vel Raimundi capella-
 ni, cuius opera in compilandis decretalibus v-
 sus hic Gregorius, dū ipse interim orbē Chri-
 stianum compilaret.*

* P. 162.

Pag. 181. De Platina etiā mentitur. At quid
 clarius, quàm, quod ex verbis ipsissimis collig-
 git: nihil apertē decerni potuisse, quia ait Pla-
 tina venisse multa in consultationem, nec decerni
 tamen quicquam apertē potuisse? Cum dicat (in-
 quis)

quis) *coactum concilium ad impediendos proces-*
sus Saracenorum, subdatq; multa tum in consul-
tationem venisse, ipsa sermonis consequentia satis
ostendit, multa illa de expeditione Asiatica fuisse.
Falsum: quia non continuò subdit hoc illi; sed
post interjectam alijs de rebus periodum lon-
giusculam. Nec ignoravit Platina, præter ne-
gotium expeditionis Asiaticæ, aliam latè patē-
tem causam indicendi concilij ab Innocentio
in Encyclica sua promulgatam: nempe *refor-*
mationem universalis ecclesiæ: ne illud quidem
nescire potuit, præter causas quarum intuitu cō-
vocantur synodi, alia subinde atq; alia defini-
enda incidere solere: Itaq; facile intellexit,
multa illa sua, quæ dicit in consultationem in hoc
cōcilio venisse, & quod addit, nihil apertè decer-
ni potuisse, de vno tantum genere rerum dici nō
potuisse, sine scelere grammatico.

Pag. 182. *Omisit reliqua ne molestiam faces-*
serent. Tuum hoc crimen etiam hoc ipso loco,
vbi adversario tuo impactum cupis: redde lo-
cum integrum: pro eo, quem hujus omissionis
accusas, contra te faciet. Quod enim recitas,
pro causa integra, cur nihil apertè decerni po-
tuerit, *quia vrbes quadam Italia gentesq; bellum*
inter se gererent: non pro causa, sed occasione
à Platina ponitur. Causa discessio Papæ, quæ ex
dissidiorum occasione contigit: & quidē talis,
vt non iterum redierit. Itaq; omissionum re-
prehensor post ea quæ recitas de occasione, ad-
didisses, quod sequitur apud Platinam de causa
cur

cur nihil apertè decerni potuerit: eo itaq; (inquit) proficiscens tollenda discordia causa, Pontifex, *Pernsi* moritur. Sed tu bonus iste vir scilicet (tua jã & quæ habes hoc ipso loco tibi regero) paucis quibusdã Platina verbis content⁹, quod ea satis essent ad imponendũ, omisisti reliqua, ne molestiam facerent: & quo impuni⁹ mentiri posses.

§ 4. Pag. 184. Tantũ scripsit non esse novam hanc doctrinam, sed in concilio Lateranensi, omnium maximo & celeberrimo approbatam] Si in verbis hæremus, non potest verè negari ante approbatum, quod semel ab vno hæretico ante approbatum fuit. Mitte ergo * cavillari: quasi *Bellarminum* hic faciat nescire, quid Gregorius 7us cū factione sua reclamante orbe christiano approbãrit. Respicitur tam in Torto, quàm in Tortura ejus, ad verba Apologiæ, vbi doctrinæ de regibus per Papã deponẽdis, eo nomine derogatur, quod nondum in vllò legitimo concilio generali definita sit: de tali ergo approbatione Episcopus, cum ait fateri *Bellarminum*, non ante quartum Lateranense approbatam hanc doctrinam. Nec dubium quin protulisset, si quod legitimũ generale antiquius habuisset. De prioribus ergo temporibus silendo confitetur. Est enim, sæpe silentis confessio. Vnde sæpe licere ° vis æquivocatione vti ad fallendum judicem, quia sæpe nihil dicere, fateri est.

* P. 184. Certè
seculo undecimo
&c.

° Pag. 53.

° *Apol. Garni*
p. 30.

Pag.

Pag. 185. *Insanit, cum ita argumentatur, in Lateranensi concilio primam definita res ea est, nova igitur est ea doctrina*] Imo verò nec in Lateranensi isto definitam concedit: nec simpliciter novam vocat hanc doctrinam: sed, ut ipse bis recitas, novam, si ad veterem comparetur. Et olim quidem, si qua doctrina non nisi noviter definita fuerat, non statim ideo novitatis condemnanda erat: at posterioribus hisce seculis, post tot concilia celebrata, si qua doctrina fidei non ante seculum decimūtertium in vllō legitimo concilio generali approbata fuit, quidni novam dicamus, saltem si ad veterem conferatur?

* P. 185. Hæc ratione, quæ adversus Arium in Nicenâ synodo definita sunt, nova dogmata fuisse dicuntur, si cum antiquioribus seculis conferantur.

§ 4. Pag. 298. *Quantum facit ad rem, de qua eo loco disputas, mendacium est, concilium Constantiense reijci à Bellarmino*] Tota vis responsionis Episcopi, non ut reprehendat Bellarminū, quod qua parte ex concilio Constantiensi disputat, ex ea parte hoc concilium rejiciat: sed ut in eo eum reprehendat, quod, cui concilio ipse in multis detrahat, eidem in alijs multū deferri postulet. Quid enim iniquius, quàm ut eundem testem, ubi pro se faciat, fide dignum, ubi contra faciat, indignum esse velit? per absurdum (inquit Origenes l. 2. contra Celsum) eiusdē commentarij lectioni prout odiū dictaverit, nunc credere, nunc non credere. Hæc ergo p. loci quæ car-

p. Tort. Tort. p.

pis sententia: ubi vides planè admitti, & pro 209.

fundamento supponi, id ipsum quod per mendaci-

dacium negari vis.

Pag. 344. *Habetur* (decretum de divina exemptione clericorum) *in concilio Lateranensi sub Leone decimo Sess. 9.* Vel omnium brevissima responsio, id est silentium, hic sufficiat. Iam monui nostris temporibus aliter, quàm ut olim, definiendam esse novitatem dogmatum. Auctoritati hujus concilij, quod & primum definivit papam esse supra concilium, quàm nihil deferant Catholici vestri, ex eo intelligis, quòd eidem statim reclamârint Academiæ celeberrimæ, Parisiensis, Viennensis, Lovaniensis, Coloniensis, Cracoviensis. Quodq; [¶] *Bellarminus* tam facillè pro Catholicis admittat eos, qui istam hujus à papa approbati concilij generalis definitionem non admittunt.

¶ De concil. l. 2. c. 13. usq; ad hunc diem questio inter Catholicos.

Pag. 185. *Adverbium* (ita) *de suo addidit: ut locum* (vnde colligit Tridentinos ex professo parvum honorem Sanctis Patribus habere) *depravaret*. Quod^r ibidem ex alijs eorum verbis doceat, eosdem ex professo digrèdi ab *institutione Christi*, & à non infrequente primævæ ecclesiæ usu, id quidem omittendum putasti. At de patribus *luculentam imposturam* reperisti. Et quidni eodem modo uterq; locus exponendus. Certè enim, quia nòrant consuetudinem veteris ecclesiæ pro communione vtriusq; elementi, seu (ut vocatis) speciei, stare; ideo dicunt se contra statuere: *licet ab initio Christiana religionis non infrequens vtriusq; usus fuerit*. Nec minus nòrant expositiones [¶] *Cypriani*, [¶] *Chrysostomi*.

¶ Tort. Tort. p. 355.

¶ De cœna Domini.
¶ Homil. 83 in Matt.

stemi, Cyrilli, * Augustini in locum Iohannis de esu carnis & potatione sanguinis Christi, de-
fendi nullo modo posse, nisi vtriusq; elementi communionem necessariam dixerimus. Vbi ergo *impostura luculenta*, ejus qui eodem plane modo quo prius dictum intelligi oportet, & hoc exponat, quod negant hunc locum Iohannis de vtraq; communione intelligendum, *ut-
cunq; iuxta varias* (id est vtcunq; vel ita vel aliter juxta plurium) *Sanctorum patrum & doctorum interpretationes intelligatur?* Qui dicunt juxta suam sententiam exponendum hunc locum, quomocunq; eum sancti patres & doctores exposuerint, quomodo non dicunt *aliter exponendum, vtcunq; sancti patres ita exposuerint?* Quomodo hic ais adverbium, *ita*, per depravationem insertum: ipse interim turpissimus depravator, post cujus fucum adhibitum, *qui color ater erat, nunc est contrarius atrox?* Tibi enim istud, *ut-
cunq; intelligant*, non est idem, ac si dixissent, non esse hæsitandum, etsi dissentiant: sed non esse hæsitandum, quia planè consentiunt. Nimirum (vt tua hic tibi verba regerā) *excussit tibi omnem mentiendi pudorem, nō cathedra, sed offæ opimioris aucupium.* Et hac scilicet admodum *luculenta impostura*, * ais te obsignare hunc locum de concilijs. Reperisti dignum futili disputatione sigillum. *Λήσας δ' οὐ ποτε κλεπτομένη.* Quin si a ieno fortè nomine prodijisset, facile tamen quivis scisset Dæmonis Iannis esse, qui Parallela hic quidem, vt promisit, dederit: sed sui & Dæmonis Diaboli.

* In Iohan. 14.
c. 14.

* Contra aduers.
le: is & proph.
c. 24.

* Pag. 186.

* P. 187.

CAP. 5.

Ad ea quæ de locis quibusdam in Epistolis
¹ Leonis, ² Gelasii, ³ & Gregorij.

^a Tert. 2. 126.

Væritur ; cur Papa
 Leo prim^o, si Cōst: p^o
 Episcopo planè eadē
 cū Rom^o auctorita-
 tis privilegia à Chal-
 cedonēsis assigna-
 ri putārit, in epistolis,
 quas de hāc causā scri-
 psit, ita de injuria, quā

sux sedi factam putaret, taceret: cum tamen v-
 biq; acriter damnet Const: pⁱ ambitionē, quod
 se Alexandrino & Antiocheno anteponeret.
^b Respondet Rev. Episcopus, *Liberiorem acri-
 oremq; esse potuisse, si alienam causam ageret, non
 suam.* Nec rusticos modò (vt * vis) quin & vr-
 banos impediisset hic pudor; nisi forte, quia
 posuit jamdudum vrbs vestra pudorem. Contra
 paria enim Patriarcharum privilegia, nisi can-
 dem semper canere vellet de Petri successore
 cantilenam, quam animadvertibat in ipso ca-
 none Chalcedonensi penè nominatim condē-
 natam, nihil habuit, quod exciperet, nisi ratio-
 nem quandam Politicam, quæ consuetudinem
 nescio quam peperit: vnde cum jam Politica
 hæc

^b Tert. Tert. p. 345.

* P. 152. Nihil
 erat quod eum
 pudor iste sub-
 rusticus impedi-
 ret--

hæc ratio Constantinopolitano vrbis regie
Episcopo magis faveret, vidit eam sibi nec at-
tingendam quidem. At pro Alexandrino &
Antiocheno, ne succiderentur Const:po (sic e-
nim canonem Chalcedonensem, vt mox dicam
intellexit) habuit ex sexto canone Nicano,
quod probabiliter exciperet. Nec facile per-
suadebis, Sanctum Petrum, ex quo sanctus fuit
sic terrena sapere, vt sibi factâ injuriâ interpre-
tetur si Leoni Romano æquetur Leunculus
Const:pus. Iustum pudorem, non subrusticum
tuum Leoni vestro, tam tenues prætextus fe-
cissent.

* -- cum ea in-
iuria non bemi-
nis sed sedis.
neq; Leonis, sed
Petri Apostoli
esset.

Iustum etiam pudorem fecisset, si verum fu-
isset, quod dicitis, eum, cum tot Epistolis ad
Imperatorem, ad Imperatricem, ad concilium,
& alios, tam acriter contenderet, ne injuria A-
lexandrino, & Antiocheno fieret, nullam aliam
injuriâ intellexisse, nisi loci prioris amissi:
quæ & levicula fuit, & (vt docui) jamdudum
ipso tempore sanata. Aliud ergo intellexit,
quod in Epistolis (quoniam ad eas provocatis)
minimè dissimulavit. *Doleo* (inquit ad Anato-
lium Epist. 53.) *etiam in hoc dilectionem tuam*
esse prolapsam, vt sacratissimas Nicænorum ca-
nonum Constitutiones confringeres: tanquam op-
portune se tibi hoc tempus obtulerit, quo secundi
honoris privilegium Alexandrina sedes perdidit,
& Antiochena Ecclesia proprietatem tertie
sedis amiserit: vt his locis iuri tuo subditis, om-
nes Metropolitani Episcopi proprio honore pri-

ventur. Vides quale vobis argumentum suppetatur ex Epistolis Leonis, qui injuriæ, quam Alexandrino & Antiocheno à Chalcedonensibus factam queritur, non summam vt vos, sed occasionem in mutatione ordinis sedium, id est in quinto canone Const: p^o ponit.

* P. 152. Tantū meminit iniuriæ quam Alexan- drino &c.

* An verò tantum meminit de iniuria quam his duobus thronis fieri putabat: nunquam autē de ea quam suæ sedi factam interpretaretur? Vide ergo ad Marcianum Epist. 54. vbi, postquam dixerat, Anatolium *illicito augmento crescere* voluisse: benè precatus vrbi Const: p^æ, atq; agnoscens, eam merito Romam alteram esse, addit, *Alia tamen est ratio rerum seculariū, alia divinarum*: id est non tamen ideo & Const: p^{us} debet esse quasi alter Papa Romanus. Cujus rei cum causam addit verbis proximis, *nec præter illam Petram quam Dominus in fundamento posuit, stabilis erit vlla constructio*: Clarè significat canonem Chalcedonensem, dum, ad exemplum bicipitis Aquilæ Imperiali, biceps Ecclesiasticum regimen constituit, aliam Petram præter Romanum Petri successorem statuere.

Pag. 172. *Cum Leo auctoritate Apostolica constituisset*] Quasi enim aut Tridenti res ageretur, aut in Ecclesia Lateranensi sub Gregorio septimo, ita suo jure constituit, quid in secunda Synodo Ephesina observandum esset. In Epistolis quas pro testimonio numeras, tantum significat, quid cupiat agi in Synodo, & quid
suis

fuīs Legatis in Synodo agendum delegārit: Ad Pulcheriam Epist. 17. *Clementia* (inquit) *vestra cognoscat, me his quos misimus delegasse, ut venia concedatur, si error aboletur:* Ad Iulianum Legatum suum Epistola 18, *credimus sanciendum:* ad Flavianum Ep. 19, *volumus adhibere medicinam.* Ad Synodum Ep. 14. *Misi qui vice mea sancto conventui vestra fraternitatis intersint* (non dicit qui præsint, nec qui ex mea præscriptione, sed) *qui communi vobiscum sententia* (non quæ iis cum Roma dimitterentur dictavi, sed) *quæ domino sint placitura constituent.*

§ 2. Pag. 73. *Cum quatuor tanquam distincta, suis singula coniunctionibus efferat Gelasius: cuius vel temeritatis, vel impudentia est, ad solam sacramentorum administrationem, totum eum locum velle referre?* Verba Gelasij ad Anastasij Imperatorem *Nosti inter hac* (puta inter ea de quibus supra dixerat) *te pendere ex iudicio præsulum rerum divinarum.* Bellarminus in *« Tortura »* P. 43. to expuncta restrictione (*inter hac*) ita recitat, ac si simpliciter dixisset, *Nosti ex illorum te pendere iudicio.* Et quid si illud, *inter hac*, non debet ad solam sacramentorum administrationem referri? an ergo excusatur malæ fidei, qui verba simpliciter, & sine restrictione proposuit? Quāquam & tria de tuis quatuor distinctis, de quibus in præcedentibus loquitur Gelasius, *expositio causarum salutis*, (id est sacramentorum) *sumptio sacramentorum, & eorum dispositio, cer-*

tè ad sacramenta pertinent. Quartum, nempe *collorum submissio* (id est benedictionis per capitis demissionem expetitio) cum res iudicanda non sit, & remotius absit, non facile ad ea retuleris, inter quæ Imperator hoc loco dicatur ex *presulum iudicio pendere*.

Ead. pag. - *Præsertim cum verba eo spectent, debere Imperatorem a quo animo Pontificis admonitionem audire*] Immo verò adhuc generaliter agit de sacerdotum admonitionibus, vel ipsi Imperatori æquo animo audiendis : vnde tandem concludit hunc locum, simulq; ad proprium jus suæ sedis transit. Et si (inquit) *cunctis generaliter sacerdotibus rectè divina tractantibus, fidelium convenit corda submitti, quanto certius sedis illius Presuli, &c.* à communi ergo argumento postulat, sacerdos cum sit, ut de rebus ad curam sacerdotalem pertinentibus clementer ab eo audiatur, qui in rebus magni momenti ipse Sacerdotibus quàm plurimum ascribat. Ita vides ad proprium huius loci scopum, ut *Clementer audiatur*, non esse (ut * vis) ineptam

* P. 73. Quam inepta argumentatio esset &c.

argumentationem si illud *inter hæc* ad solam sacramentorum administrationem, restringatur. Sed nec inepta erit respectu communis scopi totius epist. Quia enim Imperator in iis quæ ad sacramenta pertinent, se sacerdotibus submittit, ideo æquum ut patiat se à Sacerdote admoneri, de iis qui ab horum mysteriorum communione alieni esse debent. * Ex tua scilicet interpretatatione acutè disputat : ut, quia Imperator inter submittant. &c. qua-

* P. 74. Prepositi iis sunt. Nā & colla iis (bi) submittant. &c.

quatuor illa agnoscit *se à iudicio Præsulum pendere*, ideo & in toto genere rerum ad religionem spectantium (quasi verò in toto hoc genere præter quatuor illa nihil esset) fateatur se non solum Pontifici, sed etiam aliis Sacerdotibus subiectum.

Pag. 75. *Quamvis in reliquis causis ecclesiasticis* (præter sacramenta Reges sacerdotibus) *prasint*) Sic loqueris, quasi Gelasio hanc sententiam attribuisset. Sed non ignoravit, cum aliàs plus æquo suæ sedis vendicasse. Nec vos hunc auctorem contra nos laudare poteritis, cuius testimonium de communione sub utraq; specie ipsi eluditis. Nec quid alibi statuerit, nunc queritur, sed quid hoc loco, quem præ ceteris delegit *Bellarminus*?, ut Imperatori, & ei fat iniquo, liberè in os, idq; ubi cū demulcere voluit, denegasse videatur potestatem convocandi synodos: quam potestatem Gelasius nunquam aut sibi sumpsit, aut Imperatori invidit: hoc autem loco de ea ne somniavit quidem: nec omnino his verbis de vlla sedis suæ prærogativa cogitavit: sed de communi jure Præsulum.

§ 3. De verbis Gregorij l. 5. ep. 29, *Scimus pi-
ssimos Dominos disciplinam diligere, ordinē ser-
vare, canones venerari, et se sacerdotalibus nego-
tijs non miscere*: desideratur bona fides *Bellar-
mini*, quod, cum iussiones Imperatoris in causa
ecclesiastica Gregorius ter hac epistola agnos-
cat, hic tamen nihil huiusmodi difficultatis sol-
vendum putarit. Nam ne forte *recum iussiones

*P. 76. Officia-
so vocabulo Im-
peratoris luserit
etiam quæ nihil
precipiunt iussi-
ones appellari
solent.

istas interpretemur, quæ nihil præciperent: stat contra Gregorius ipse li. 4. ep. 34. ad Constantiam ubi gravissimè queritur, quod *iussione discurrente præceperit Serenissimus Dominus*, ut Maximum hunc Romam venientem *cum honore suscipiat*. Infelix (inquit) ego in ecclesia ista quid facio, si causa Episcoporum mihi commissorū (id est Episcoporum mei Patriarchatus) apud piissimos dominos aliorum patrocinijs disponuntur? Petitoria (scilicet) iussione sic pressus exclamavit. Nam & hujus iussione in hac nostra epistola meminit, ubi ait *nullas eorum iussiones accepimus, nisi ut ad nos venire debeas*. Adhuc iubendi auctoritatem vel summam ejus esse oportet, cujus etiam petitiones pro iussionibus sint: & quidni tua hic, ^d quæ alibi habes verba tibi regeram? *mendax es, qui cum ignores* utrum juxta Virgilij Theologiæ Iunoni jus nullum fuerit imperandi *Æolo, tamē hoc tam confidenter affirmes*. Sed parum est, nisi (quæ tua virtus) sententiam ipse tuam clarissimè confutas. Si enim ^{*} (ut vis) significat Gregorius, nullum jus fuisse Imperatori agendi id quod in his iussionibus egit, si significat has iussiones disciplinæ adversari, ordinem turbare, canonibus contrarias esse: quomodo eas vel petitorias, vel tantum hortatorias fuisse dixeris? Quomodo tantum icelus erit, si Imperator in causâ ecclesiastica precetur modò, aut hortetur Pontificem?

Sed nec ita meticulousus Gregorius, ut cederet,

* P. 251.

* P. 77.

* P. 77 Rem ip-
sam satis signifi-
cavit. Neque enim
quod disciplinæ
adversatur, quod
ordinem turbat,
quod canonibus
contrarium est,
eius iubendi po-
testatem ullam
habere potuit
Imperator.

ret, si sic de imperatoris jussionibus sensisset (cessit enim ut patet ep. 71. & 83. libri 7i) nec omnino ita aut imprudens, aut inhumanus fuit, ut in re non magni momenti, de eo quod Maximi Salonitani Episcopi causam Imperator Salonis, non Romæ cognosci juberet, eum quem semper sibi conciliare studuit, tā atrociter, idq; apud ipsum Maximum, apud tam certum delatorem, sugillaret. Alia ergo, quā ut exponis, argumentatio Gregoriana. Id vult, quoties nihil invitatæ necessitatis incidit, toties aliquam canonib⁹, disciplinæ, atq; ordini vim fieri, si imperator se ecclesiasticis negotijs immiscet: idēq; , cum & hanc causam talem fuisse crederet, & sciret Imperatorem canonū, disciplinæ, atq; ordinis studiosissimum esse: sic suspicatur jussionem illam obreptitiam fuisse, ut tamen juri Imperatoris nihil deroget. Alioquin enim istud Imperatoris consilium, *non miscendi se negotijs ecclesiasticis*, ep. 20. libri tertij interpretatur, nō quasi jus nullum in hoc genere causarum haberet, aut quasi semper aut plerumq; canonibus, disciplinæ, atq; ordini adversaretur, si se in has curas indueret, sed *ne sacerdotum quoq; peccatis gravaretur*. Rectē ergo Rev: Episcopus, ex eo quod Gregorius nihil cōtra auctoritatem Imperatoris in causā Ecclesiastica, sed tantum cōtra jussionis fidem excipiat, colligit eundem satis hic agnoscere auctoritatem in causā ecclesiastica præcipiendi, penes Imperatorem esse.

Rectē etiam ex eo quod hæc eadem epistola

* P. 78. Si cen-
suræ ius non ha-
bent principes
quod tu conce-
dis &c.

* Ead. p. Laxa
ta censuræ nul-
la ibi mentio.

* P. 80. Duplex
hoc loco menda-
cium est alterū
quod suspensam
docet suspensio-
nem ad Impe-
ratoris arbitri-
um: alterum,
quod hoc ipsum
ad hanc Episto-
lam accommodat.

* Quia ve-
d (inquit) dudum
scripta tibi trans-
misimus, ut quo-
adaq; volunta-
tem serenissimi
domini cognos-
ceremus, Missa-
rum s. ennia
nullo modo cele-
brare auderes.

testetur, censuras in hunc Maximum à Grego-
rio alias juxta iussiones Imperatoris remissas,
alias Imperatoris Iussionibus ita submissas, ut
eas quoq; se remissurum profiteatur, si pro cer-
to cognoverit serenissimum Dominū hoc vel-
le. Ut poëta quærens quod nusquam est, reperit
tamen, ita quatuor hic mendacia reperisse glo-
riaris. De * primo: non tribuit Episcopus Im-
peratori jus solvendi, ex sententia Gregorij, et-
si tribuat jus præcipiendi, cui parendum sit, si
nihil contra ius divinum præcipiatur. Nam nec
Regi tribuimus jus administrandi res cujusq;
domesticas; etsi eidem jus de his quoq; rebus
præcipiendi tribuamus. De * secundo: qui hac e-
pistola culpæ laxatæ meminit, & censuræ me-
minit: culpæ enim, per quam, teste epist. 15. &
20. libri tertij, censuram incurrerat. De * tertio
& quarto, ut bis mendacem facias, ipse bis me-
tiris: nec id in re obscura, sed manifesta. Ex con-
textu enim ipso luce clarius est, nullam hujus e-
pistolæ propriam sententiam ferri, nisi confir-
mationem eorum, quæ ante scripserat, epistola
quadam circa quam, *ne susciperetur*, ait Maxi-
mum *callide egisse*: unde eā, quam hujus episto-
læ propriam sententiam vocas, addit his verbis,
Ideo ea quæ tibi prius scripta transmisimus cōfir-
mamur, ut Missarum solennia, &c. At * in illis
prius scriptis (ideoq; & in hac eorum cōfirma-
tione) censuram suspenderat, id est submiserat
ad Imperatoris arbitrium: falsum ergo quod
ais in hac epistola sententiam præcisè ferri, sine
ullo

ullo ad voluntatem Imperatoris respectu. Alterū
æquè evidenter falsum, quòd cum dicat Gre-
gorius, vt exposui, & vt ipse recitas, se in illis
dudum scriptis Maximum à Missarum solenni-
bus celebrandis suspendisse, quoad vsq; volun-
tatem serenissimi domini cognosceret; jamq;
eandem suspensionem confirmare, clausulam
illam, *quoad vsq; voluntatem serenissimi domini*
cognosceret, exponas, *quoad vsq; cōstaret an esset*
voluntate Imperatoris ordinatus: ex quo sequi-
tur, vt hæc epistola censuram de ea ipsa culpa
confirmaverit, quam hac eadem epistola ait se
ei laxare: vt de ea re minime contra eum movea-
tur. Et quòd adhuc indignius est, vt, quam cul-
pam hac epistola ait se *secundum iussiones sere-*
nissimi Domini laxare, de eadem censuram hac
ipsa epistola infligat: *dum de eiusdem serenissimi*
Domini voluntate cognosceret. Inapte, post pri-
mam culpam in præsumpta ordinatione remis-
sam, testabat vt de Simonix crimine, deq; eo
quod olim excommunicatus Missas facere præ-
sumperat, responderet. Hæc enim in priorè re-
missione excepta, testatur epistola 34 libri 4^{ti}.
Ob hæc igitur quæ restabant, in illis quas dicit
dudum scriptas literas, Maximum suspenderat,
quoad vsq; Mauritiij voluntatem cognosceret:
vnde quia Maximus callide egerat, vt nec eas li-
teras susceperet, hanc tandem epistolam 25^{am}
libri quinti scribit in eandem sententiam. Ita
vtrumq;, quod de posteriore censura apud E-
piscopum dicitur, verum est: Gregorium Im-
pera-

* P. 81. Profe-
Et non paruit.

peratoris arbitrio, si modo certior fieret, eam submisississe, & in hac epistola nō vltà progressum. Verum etiam (vt supra notavi ex ep. 71. & 83. libri septimi) Gregorium Imperatori celsisse, de loco vbi causa cognosceretur: quod non malè etiam ex hac epistola colligitur, vbi apertè profitetur se obœdendum, si veram, non obreptitiam iussionem esse constaret: vnde cum hoc postea constiterit, sequitur, eum tandem & de hac re obœdijsse.

Pag. 163. Gregorius lib. 4. ep. 38. ad Iohannem Constipum, *Decessoris mei Pelagij gravia ad Sanct. Vestr: scripta transmissa sunt: in quibus synodi, quæ apud vos de fratris quondam & confacerdotis nostri Gregorij (Antiocheni) causa congregata est, propter nefandum elationis vocabulum, Acta dissolvit.* Primùm vel non scripsit ista Gregorius, vel non satis cautè scripsit. Quis enim hæc legens non intelligat reliqua Acta, & in ijs eà, quæ significat, Acta de Gregorio Antiocheno, ob decretum de titulo œcumenici, à Pelagio dissoluta esse? At de Antiocheno nihil dissolutum esse, patet ex^f ep. 70. l. 7. vnde etiam patet ipsam Pelagij epistolam, vbi nulla exceptio Actorum de Antiocheno, suspecta esse fidei: quam tamen Baronius tanti facit, vt vnde cum qualiacunq; argumèta pro Prîmatu Pontificio ex ea colligat. Ad rem: non negamus, quin ante hunc Pelagium Romani Episcopi ius sibi reprobandi orientalium synodorum decreta sumpserint: sed id quæritur, vtrum concilii

omnia (inquit)
Gesta eiusdem
Synodi, præter
quæ de causa
Ven. Memor:
Gregorii Anti-
ochi valida di-
finitione cassa-
vit.

occidentalium, cui ipsi præfiderent, nomine, an ex privatis suis judiciis hoc fecerint: Illud enim tolerabilius, modò æquum jus orientalibus (quod quidem ita videtur) permiserint.

Quod Epistola, quæ inter Gregorianas 63 (aliàs 64) libr. 7 collocatur, ait *Const: p^{um} Episcopum subiectum esse Romano, hoc q³ et Imperatorem, & Eusebium Episcopum Const: p^{um} assidue profiteri*. Primum si genuinum Gregorij testimonium esse docuisses, & vero (si fieri posset) verius, nõ tamen inde effecisses, quod hinc cõcludit *Bellarminus*, non aliã esse canonis Chalcedonensis sententiã, quàm vt Constantinopolitanum Episcopum Romano subiectũ esse voluerit. Quidni enim dicamus, hæc & Gregoriũ sensisse, & Constantinopolitanos professos esse, non salvo, sed neglecto canone Chalcedonensi? Certè enim *Bellarminus*, vtcunq; híc in Torto hunc canonem apud Const: p^o tempore Gregorij Magni obtinuisse ait, at & in controversijs *§ L. 2. de Pont. c. 13.* tempore Iustini Imperatoris, apud eos obtinuisse negat. Imo nec ante Trullanum concilium (id est non ante annos penè nonaginta post tẽpora Gregorij) admissum apud Græcos hunc canonem fuisse concedit. Ita quicquid de tota pro fide illius epistolæ disputatione fiet, certè nihil attinet ad id cuius causa eam suscepisti, id est, ad canonem Chalcedonensem. Nec duplicem de auctoritate huius testimonij (vt ineptè híc quoq; *distinguis ob diversas vnus con- *P. 153. & firmationes) sed ynicam responsionem adhibet 158.

Rev:

* P. 153 *Primū
mendax es quod
rem &c.
h Tr. c. i.*

* P. 159.

* P. 154. *Quasi
dicat ille cum
omnium esset
Apostolus, &c.*

* P. 156.

Rev: Episcopus : nempe epistolam suppositiciā esse. Nec negat (vt fingis) rem vllā quā Gregorius affirmat : sed tantum negat rem à Gregorio affirmari. Nec qui ex notissima (vt h docui) historia negavit de confessione Const:prum, *si-
ne testimonio* rem negare dicendus tibi fuerat, Nec vnica (vt * fingis) ratione confirmat respō-
sionem suam de loco adulterino, sed duplici:
primum quod contra fidem historię narret de
Const:prum confessione assidua: deinde (quam
tu solam rationē afferri agnoscis) quod imagi-
narij cuiusdā Eusebij Constantinopolitani tunc
Episcopi mentionem faciat. De priore ratione
dictum in quæstionibus historicis: de qua nihil
nunc restat, nisi vt videamus de locis quibusdā
Grogorianis, quos fidei historicæ opponis.

* Et quid si libro quarto epist. 3 2. & 28, vbi
antithesi Petri Apostoli & Iohānis Const:pi
exponit, simul indicat, & Petrum, cum rem ha-
beret, nomen repudiasse, & Iohannem hunc, cū
rem non haberet, nomen affectasse? An ergo &
nudum nomen affectasse indicat? * Quid si in
hac Antithesi, de Petri in ecclesia principatu, vt
de re minime dubia loquitur? Ergone & de simi-
liter confesso Papæ Romani principatu, & eo
tali, cui ipsi Patriarchæ subditi essent? Sed nec
de alio Petri principatu loquitur, quā quod
totius ecclesiæ curam sibi cōmissam habuerit. Nec
nescis etiam Paulum testari sibi quoq; incum-
bere omnium ecclesiarum sollicitudinem. Quod
vocabuli toties meminit Gregorius, non erat
(vt

(vt credi * vis) quia nudum sine re vocabulum * P. 155.
ambibat Const: p^{us}, sed quia nudum erat vo-
cabulum.

Operæ pretium autem contemplari, quàm
lepidè loca veterum notetis, cum verba sup-
primitis: Sex epistolas Gregorij * notas, vt do- * P. 156.
ceas hoc ipso tempore, quo certabatur de titu-
lo œcumenici, appellatum fuisse à Const: p^o ad
Rom^{um}: quasi scilicet à subiecto ad superiorē
iudicem: quod & Const: p^{um} agnovisse vis, cū
Acta transmitteret. In nulla earum epistolarum
appellationis vlla mentio est. Nec multum fa-
ceret, si esset: scis enim, quod ex i Glossa vestra i *In sexto de Ap*
proferimus, *posse vel ad parem appellari, si de hoc pell. c. Romana.*
est consuetudo. Sed nec appellari tum potuit, ex
quo appellatio ad Romanum ijs, qui extra ejus
Patriarchatum degerent, à Chalcedonensibus
nono & 16to, canone & Novella 123 (cujus cū
approbatione meminit Gregorius lib. 11. ep.
56.) manifestè prohibita est, itaq; non alia sub-
jectione, quàm eā, quā jubemur quinto ad E-
phesios *alijs alijs subijci*, misit Iohannes Constā-
tinopolitanus Acta iudicii sui ad Gregorium.
Nec *absolvit* Gregorius damnatos (vt * fingis)
sed tantum pro ijs intercessit, pro quibus vivo * P. 156. *Qui*
Iohanne illo, quod volebat (etsi cum Impera-
toris cognato, & cū ipso per literas egerit) ob-
tinere non potuit. Testis epistola 5^a libri 6ⁱ, vbi
presbyterum illum quem dicis, Cyriaco Iohā-
nis illius successori commendat.

Tandē de altero supposititiæ illius epistolæ

* P. 159.

argumento videamus. *Primum* (* inquis) *fieri potuit ut Iohannes* Constantinopolitanus (Cyriacum dixisses) *duplici esset vocabulo*: Atq; hinc de epistola Iudæ, & Evangelio Lucæ, ubi quidam aliter, quàm alibi in sacris literis nominantur, excurre. Mox hoc totum * ipse reji-

* *Ead. pag. ex Ioh. Diac. vit. Greg. l. 2. c. 21. mendi hic locus arguitur.*

* P. 160. *con- tuli diversarum Impressionum codices.*

* *Romæ ann. 1588. & Paris. ann. 1605.*

* P. 159. *Ioh. Diaconus ex scriniis Rom. Eccles. cum ad- huc extarent, ipsa regeſta Gre- gorij, hæc de- promſit, & ſu- pra Nullam vi- deo cauſam cur ob nomen Euse- bii in ſuſpicio- nem vocetur cū à Ioh. Diac. ut genuina profe- ratur--*

* -- *cumq; ſy- lus.*

cis: & ex Iohāne Diacono disputas: apud quē, ubi hanc partem hujus epistolæ recitat ne- gas ullam esse nominis Eusebij mentionem. & quidni igitur, & de reliquo suspicemur, cum lo- cum corruptum esse ipse contendas? Mirum au- tem, quod tam diligens * *impressionum collator*, accuratissimam vitæ Gregorij per Iohannē Di- aconum conscriptę, ^k editionem, quę operibus Gregorij, jussu Sixti quinti emendatis, præfigi- tur, omiseris. Ibi certē in recitatione hujus epi- stolę, eodem planē modo quo in Registro Gre- gorij, retinetur nomen Eusebij. * Nec Iohannē hunc Diaconum, ut testem genuinæ epistolæ exceptione majorem obtrude: quin vide Ba- ronium ad annum 581. Vbi de Gregorio deinceps dicturus, nequis miretur, quod ab hoc Di- acono nonnunquam dissentiat, monet nos eum scripsisse post annum 872: id est trecentis fermē annis à tempore Gregorij.

* *Nec stylū Gregorij redolet, ut de vllō præ- decessorum suorum loquens diceret, & id sine verbo principali, sed quia placuit Pontifici cuidā nostro, nescio cui, qui Subdiaconos vestitos proce- dere præcepit. Nec cohærebit, si vel illud (quia) expunxeris: ut in veteri editione abesse ani- mad-*

madverti. Addit enim ex abrupto, *Nam vestra ecclesia, &c.* Quam indignæ autem contradictiones? *In nullo* (inquit) *eorum secuti sumus aliam ecclesiam*: vbi de ijs ritibus loquitur, quorum primum statim ait, *tractum de Hierosolymorum ecclesia.* Nec contentus de secundo dixisse, *antiquam fuisse Rom. ecclesiæ consuetudinem*, statim addit *Siculos à Rom. ecclesiā contrariam consuetudinem hausisse*: & paulò post, *In quibus* (inquit) *alios comprobamur imitari*: vbi iterum obliuiscitur quod dixerat, *In nullo eorum aliam &c.* Mitte ergo de stylo.

*Ne res quidem hic vlla redolet Gregorium: * *resq, ipsa* vbi argumentum epistolæ, diligenter cavere ne *Gregorium re-* si minuti quidam ritus, *de cantando Halleluia* doleat. *extra Pentecosten*, deq; eo quòd *subdiaconi* spoliati procederent, & alijs quibusdam rebus, similibus, à Constantinopolitanis translatæ putentur, indignum videatur, quòd *Const: p. Ec-* *clesiam disponat comprimere*: vnde Iohannem Syracusanum monet, vt de his rebus (de quib⁹ bellè eū cōtradictoria ingerendo instruit) *Ca-* *tanenses & Syracusanos, sed cautè, quasi ex alia* *occasione, admoneat.* Atq; ita tandem in calce Epistolæ ad illa devenit, de sede *Const: p. sub-* *jecta Romanæ*, deq; Imperatore & Episcopo *Const: p.* hoc ipsum assidue profitente: vbi, ne nescias quid ista *redoleant*, accipe, vnde vel manu tangas imposturam.

In Epistola proxima, quæ ad eundem illum Iohannem Syracusanum scripta, ad quam Epi-
sto-

* P. 160. *Alio.*
qui ex Epistola
proxima idem
satis aperte col-
ligitur--

De Const: p^o
Episcopo accu-
sata.

De Pont. l. 2.

c. 14.

Dist. 22. can.

4.

L. 2. c. 66.

* -- *Quod, in-*
quit (Primas
Bizacenus)
se dicit Sedi A-
postolica subiici,
se qua culpa
in Episcopis
(supple pro-
vincialibus,
ut ab iis ap-
pellandum
sit) invenitur:
nescio quis ei
(supple hoc
pacto) subie-
ctus non sit.

stolam infeliciter hic nos * remittis, agitur de Bizaceno in Africa Episcopo confitente, & de Imperatore proficiente, Ecclesiam Bizacenam Romano Episcopo aliquatenus subiectam esse. Quod ut rectè intelligas, notandum, cum de Africa maritima aliquandiu ob ambiguitatem sexti canonis Nicæni dubitatum esset, vtrum Romano, an Alexandrino Patriarchæ subiecta esset: tandem jus Romani præ Alexandrino prævaluisse. Præcipuè postquam Ecclesia Carthaginensis à Iustiniano seniore facta *αὐτονόμος*: vnde de ceteris, in quibus Bizacium, minus laboratum videtur. Hinc ergo illa huius epistolæ, de hac Ecclesia Bizacena subiecta sedi Romanæ. Quæ, quia Constantinopolis olim Byzantium dicta est, à vestris argumentorum pro primatu venatoribus, non solum in vetere huius Epistolæ ^k inscriptione, sed & apud ^l Bellum à ^m Gratiano, & ⁿ Anselino deceptum, de Ecclesia Const: p^a exponuntur. Hinc igitur impostor, cum aliam epistolam ad eundem Iohannem Syracusanum cuderet, illam ipsam, cuius hæc posterior epistola meminit, Imperatoris & Episcopi Bizaceni confessionem de Ecclesia Bizacena cum additionibus ad Ecclesiā Const: p^{am} transfert. Ita ex posteriore hac epistola *idem* quod nos volumus (nempe priorem suppositam esse) *satis aperte colligitur.* * Const: p^o autem ipsos tunc assidue professos Ecclesiam suā Romanæ subiectam, id est *idem*, quod vos ex priore epistola colligitis, quomodo ex hac epistola

stola colligatis? Vbi tantum privata Gregorii
sententia, & ea timidiusculè proposita, quam &
l. 1. ep. 56. correxisse videtur: nec de subjectione simpliciter, sed de subjectione in appella-
tionibus: à qua ad illam jam supra monui infir-
mum esse argumentum.

CAP. 6.

Ad ea quæ de sententia complurium ex
Romano-catholicis, ¹ Occhami, ² Iohannis
Parisiensis, ³ Almaini, ⁴ Iohannis Majoris
& aliorum: s item Sorbonæ, & Anglica-
norum quorundam, qui contra Papalem
potestatem Regum deponendorum profe-
runtur.

Ag. 271. Occhamum in-
ter Schismaticos tunc nu-
merasti: item pag. 282.
Conradus & Occhamus
à te p. 23. inter Theolo-
gos, Venericus, Waltra-
mus, Petrus de vineis in-
ter iurisperitos nume-
rati sunt, [schisma vel hæ-
resim sapientes] Tot falsa, quot homines nomi-
nas. Verba sunt objectionem ex vestra senten-

^a Tort. Tort. p.
23.

^b De Ecclesia
lib. l. A. 6. 7.

^c Cap. 17.

tia proponentis, ^a *At enim vel schisma hi sapiunt, vel haeresim, nihil ex sua sententia dicit.*

Pag. 269. In margine, *Ab haereticorum & Schismaticorum auctoritate argumentatur* Haereticos cur dicatis, ne species quidem vlla rationis. Nec aliter hi vobis. Schismatici, quàm quomodo in Chronico de harum quaestionum initiis Dodechini appendix ad Marianum Scotum, *Per idem* (inquit) *tempus*, circa ann. 1089, cum Papa Romanus classicum contra Henricū 4um caneret, *Catholici in Ecclesia rari habebantur, Schismatici multiplicabantur.* Similiter Catholicos designat ^b Bellarminus: *Catholici* (inquit) *sensum suum sensui unius Pontificis subiiciunt.* Ex talium scilicet Catholicorum auctoritate contra Pontificem disputari vis. Nec alios intellexit Bell^{us}, cum dixit, *inter omnes convenire, Pontificem posse haereticos principes depone-
nere. De Catholicis enim, nō de Schismaticis* (ut in ^c Apologia sua seipsum exponit) *locutus est: nec alios, quàm tales pro Catholicis habet: ceteri huic vel Schismatici, vel Schismaticis peiores.* Id ergo vult, cū ait de hac potestate Pontificia inter omnes convenire, ut nihil dicat, nisi convenire inter omnes, qui sensui unius Pontificis sensum suum subiiciunt: mirum narrat: inter omnes qui Hildebrandinam doctrinam suscepere: digna thesis Cardinali tanto. Quod non ita cum Rev. Episcopus intellexit, causa fuit, quod nondum exierat Apologia Belli: nec credere quivit Bellarminum ita nugatum fuisse;
ne

ne adhuc quidem credidissemus, nisi ipse indicasset.

Pag. 271. *Age, si hi temporalem hanc Papae directam, aut indirectam potestatem non agnoscunt.*

Quam facile de pluribus, quos nominas, primariam quaestionem mutas de Occhamo, Iohanne Parisiensi, Iohanne Maiore ultra non nihil dicit pag. 208. At de Almaino, Zabarella, Alberico de Rosate, Antonio de Rosellis, tantum meminit loco quem recitas ex pag. 23.

nec de iis ultra dicit (testor recitationem tuam) quam notum esse, de hac temporali Papae potestate, non satis inter vos arg. illos convenire. Ita hic (ut ferè ubiq;) exclamare possumus tuum illud o nequam hominem, qui, ut alium mendacem faciat, ipse mentitur.

Pag. 68.

-- cur locum aut librum non annotasti? -- Quia in catalogo testium veritatis, & vulgo à nostris jactantur. Etiam ab Azorio vestra eorum plerique non longè à nobis stare agnoscuntur. Tum nec immorari voluit in diverticulo postquam Bellarminus quaestionem de eo, quod fide Catholica credendum esset, flagitiose mutarat in istam, de eo, quod inter Theologos ac jurisconsultos conveniret. Vides, & ultra statim videbis, cur inducendum, quod ais, locum non annotasti, ne frans detegatur.

Instit. tom. 2. l. 4. c. 19. q. 3.

sin minus alias ob causas, certe ut Bellarminus, qui lib. 5. de Pont. c. 1. Almainum auctorem sententiae suae citaverat, mendacii convinceret. At Torto Belli respondit, non quinto libro de pot.

tifice. Alioqui & in citationibus illis non solum
 de Almaino (quod statim intelliges) sed & de
 alijs errasse Bellum non difficulter ostendisset.
 Nam & pro sua sententia de potestate indirecta
 Iohannem Parisiensem laudat, de quo mox di-
 cendum & Alexandrum Halentem, quem Thomas
 Borius, & Alex. Carerius, pro sua de po-
 testate directa proferunt; cum tamen locus ip-
 se ubi argumenta solvit, contra utramque qua-
 stionem pro nobis faciat. Ad primum (inquit)
 argumentum, expone, Rex a deo tantum est pu-
 niendus, supple, materialis poena. Et iterum non ha-
 bet hominem, qui eius facta diiudicet, supple, ad
 corporalem poenam inferendam. Similiter ad arg-
 uentum tertium. Quod Rex praestitit verum est, in suo or-
 dine scilicet, ad corporalem vindictam exercen-
 dant: quia vindicta, si delinquant, non habet qui
 eum puniat, nisi deum. Gratianum quoque; cau-
 sel. 7. c. 4. r. pro hac sententia laudat. Qui ait
 Regum esse corporalem irrogare poenam: sacer-
 dotum spiritualem inferre vindictam. Poterat &
 Augustinum laudasse, de fide & operibus cap. 2
 ubi testatur, cessare in Ecclesia visibilis gladii
 disciplinam. Item illud Papae Iohannis 8. Ec-
 clesiae corporalia nescientes arma, solum Domi-
 num & propugnatorem suum patienter expectant.
 Sed & Hugonis de Sancto victore verba. lib. 1.
 de sacram. part. 2. c. 4. quae itidem citat pro sua
 sententia Bellarminus, à Iohanne Parisiensi
 longe aliam in sententiam exponuntur. Ita vi-
 des quam infeliciter Bellarminianas illas cita-
 tio-

De Italia sta-
 tu l. 4. c. 5.

De potestate Rom.
 pont. c. 9.

3. Part. sum q.
 40. memb. 5.

De 3. q. 1.

De 3. q. 1.

De 3. q. 1.

3. caus. 2. q. 3. c.
 34.

De potestate. l. 1.
 De pap. cap. 18.
 ad vicefimum
 22.

tiones mendacij convincti postulaveris.

--Sed age singulos si placet inspiciamus.] Ipsi quidem placet, tibi non placet. Quæ autem impudentia? aut quomodo singulos hic inspicias, qui de Occhamo & Iohanne Parisiensi nihil habes, nisi ex relatione Almaini, cum extent ipsorum libri de Alberico autem, & Antonio à Rosellis, nihil omnino contra nos profers. Atq; hunc quidem nunquam tibi visum fateris, de illo autem quæ contra vos clarissima apud Azorium vestrum recitantur, nullus agnoscis? & tamen de utroq; Rev. Episcopum mendacii insimulas. Ne Almaini quidem locum ullum profers, ubi suam sententiam profitetur, sed ubi refert alienam. Sic scilicet *singulos inspicias.*

Pag. 270. *At cui notum?* (nempe id quod ait non satis Parisiensi, Almaino, Majori, Zabarella, Alberico, & Antonio à Rosellis, cum Pontificiis de hac potestate convenire?) *tibi videlicet, aut Impostori alicui.* Nimia iterum impudentia: sed & aliam maiorem addis, quàm nunc prætereo. Satis his vobiscum de hac potestate convenit? aut apud vos satis convenire constat? aut impostor quicumq; negat constare? Impostor ergo Trithemius in Chro. Hirsau, in ann. 1106, ubi cum dixerat, Hêricû 4um primû fuisse inter omnes Imperatores per Papam depositum addit, *Scholastici certât, & adhuc sub iudice lis est, utrum Imperatorem Papa possit deponere.* Impostor etiam Cardinalis Zabarella, in ipsum illud caput, *Novit, unde tua ex eo recitatio petitur.*

De hac (inquit) quaestione disputabitur, donec durabit utraq; potestas Papalis & Imperialis, in ea forma qua nunc sunt: & sunt argumenta pro & contra. Quod dico de elect. c. venerabilem & hic. Sed non proprie possunt fieri argumenta demonstrativa, in eo iudicio, quin possint solvi negando. Aliqua etiam, qua negare non est contra fidem.

Pag. 271. Ex Almaino tract. de potest. q. 2. quæ est de potestate Laica c. 5. ad tertiam allegationem, Notat Doctor (Occhamus) si Imperator sit dignus depositione, propter crimen spirituale, potest deponi à Papa: & post quædam interiecta, Dicit Doctor, quod Papa potest Imperatorem deponere in duobus casibus, Primus pro crimine pure spirituali, ut est hæresis. Secundus quando illi ad quos spectat (puta in crimine civili) negligentes sunt. Fluctuare Almainum in relatione sententiæ Occhami ipse docet recitationibus hisce tuis: ubi disertis verbis ait, rem eandem ab Occhamo, & affirmari & negari. Si enim verum, quod priore recitatione Occhamo tribuit, ut neget, ad Papam spectare Imperatorem deponere propter crimen civile: quomodo verum quod statim recitas, de duobus casibus? Sed & eodem capite, Opinio (inquit) Doctoris probabilior est: quod nec per excommunicationem, nec alio modo potest Papa principem deponere à sua dignitate imperiali, vel regali. Regero nunc tibi tua verba: habes (ex Almaino) Occhami, atq; Almaini sententiam: quos tamen tu tam impudenter pro te citare ausus es. Et si enim fateatur

Oc-

Occhamum, vt qui ex pofeffo nunc Pontificij, nunc Imperatorii personam gerat, etiam illa aliquando statuere: tamen hanc à nobis stantem probabiliorem eius opinionem agnoscit. Vide & cap. 15. vbi narrat, vt idem *multum allegabilem* Innocentij tertij decretalem *o Sollicita*, oppugnet ex pofeffo: nec solum falsam dicat, sed & *hereticalem*. Facere enim, tam in octo quæstionibus, quàm in Dialogo, non potuit Occhamus (etsi vtrobiq; contra pofessus) quin idem in se admitteret, quod ab amico Plinius Iunior p *Ad Suram de pistolarum libro 7. petit: Licet etiam* (inquit) *utramq; in partem, vt soles, disputes, ex altera tamen fortius, ne me suspensum incertumq; dimittas.* Rectè ergo, quas sententias diligentius & fortius inunit; præsertim si cum vitæ ejus & historia consentiunt, ipsius esse statuimus: quales pofecte tam in quæstionibus, quam Dialogo vestræ Scholæ oppositas habet quamplurimas. Aliquas, ne temere dictum putes, notabo.

In octo quæstionibus q. 1. c. 4. *Quare* (inquit) *concluditur quod potestas Laicalis suprema & potestas spiritualis suprema, in eodem cadere minime debent, vt patuit.* Vide & in Dialogo c. 3. l. 6. Vbi, vt est in summario diffusè agit, quod *Papa iurisdictionem coactivam non habet.* Quin & sæpius alibi huc redit: vt quicquid de principib; per Papam deponendis aliquando statuere videtur, tantum sit (vt loquitur) *auctoritativum*, id est, sine vlla parendi necessitate directi-

o L. 1. tit. 33.

c. 6.

p Ad Suram de spectris.

q Vnde apud Genebrardum ex Pighio, vocatur conductivius oppug-nator Papæ. nec ignotum

Dialogum eius ab eo scriptum pro Ludovico Bavaro contra Iohannem 22. & partes quidē posteriores prætermittas testatur Ascensius quod adhuc asseriores essent.

¶ De pot. reg.
c. 11.

* P. 395. Ex
Bernardo gla-
dius materialis
ad nutum sa-
cerdotis, & ad
iussu Impera-
toris.

vum: quod Iohanni Parisiensi * ex Bernardi l.
4. de consideratione ad Eugen: ubi iussa impe-
ratoris à nutibus sacerdotis distinguuntur, in-
nuitivum, seu suasivum dicitur. Nutū enim ex-
ponit innuicionem: id est indicationē, suasum,
& consilium. Vide & in Syntagmate Schardia-
no disputationem inter Militem & clericū, quæ
hui⁹ Occhami esse pro certo affirmatur, ubi Mi-
les qui auctoris personam gerit, hæc ait, inter
alia: *Frivolū est quicquid (vos ecclesiastici) sta-
tulistis de temporalibus, super quæ potestatem non
accepistis à deo, unde nuper mihi risus magnus fu-
it, cum audissem noviter statutum fuisse à Domi-
no Bonifacio 8º, quod ipse est & esse debet super
omnes principatus, & regna. Et sic facile potest si-
bi ius acquirere super rem quamlibet, cum non re-
stat nisi scribere, quia totum erit suum, cum scrip-
serit. Nec latet vos sapientem Clericum, ad quæ-
rum vos deducat ista disputatio ridiculum.*

§ 2. Pag. 274. Ex eodem loco Almaini, Dicit
Iohannes de Parisijs, *Spektat ad Papam senten-
tialiter excommunicare, & finaliter per censurā
excommunicationis cogere, ut illum deponant: &
sic de per accidens deponit solummodo, & non di-
recte*] Almainus hac relatione manifestè respi-
cit, locum apud Parisiensem c. 14. Vbi pro illo
potest per censuram excommunicationis illos co-
gere, verba ipsissima sunt, *Possset Papa facere ali-
quid in populo (excomunicando scilicet omnes qui
illi ut Domino obœdirent) unde privaretur ille
seculari honore. Quid autem illud, unde privare-*

int:

sur? Idemne quod, unde deberet privari? Imò nihil, nisi unde contingere hoc posset, si populus metu excommunicationis tantoperè moveretur. Addit enim verbis proximis, *similiter è converso, si Papa esset criminofus, principem posse ipsum excommunicare indirectè: & deponere per accidens. Posset enim (inquit) aliquid facere in populo, unde Papa vel compelleretur cedere, vel deponeretur à populo. Vide autem (quoniam hunc Theologum pro Catholico agnoscis) caput 24um huius tractatus, ubi docet, pœnam spiritualem esse ultimam, quam ecclesiasticus index potest inferre: atq; adeo, quoties Papa commoveat populum indebitè per abusum gladij spiritualis, si nō speratur quod desistat aliter, ecclesiam in hoc casu contra Papam debere moveri: & agere in ipsum, principemq; posse violentiam gladij (spiritualis) Papa repellere, per gladium suum cum moderamine. Quin & alia in sententia vestra ut quicq; magis præcipuum est, & ut ita dicam fundamentale, hic Theologus, te fatente, catholicus, palam oppugnat.*

Christum, ut homo mortalis erat, habuisse potestatem in Imperatorum temporalia, & potuisse de eorum regnis disponere, scis asserere

& *Bellarminum* contra *Barclaiū*: & nisi asserat Papalem regum deponendorum potestatem in sumum abite intelligis. Negat hoc ipsum *Parisiensis*, & ex professo contra disputat ca. 8. & 9. Nec ferè minus necessariò obtinendum putatis id, quod libro quinto de Pontifice à *Bellarmino*

Vide resp. ad Apologiam Bell. c. 2. p. 62. de hoc & aliis (qua deinceps notantur) dogmatibus. Belli.

pro

Contra Becc-
num pro Tort.
Tort. c. 8, § 4.

pro primario, & penè solo fundamento, ex Ari-
stotele statuitur, potestatem eam cuius finis no-
bilissimus sit, debere ceteris imperare. Falsum
esse, quod assumit: alibi docui: sed & hoc ip-
sum, quod præsupponit, non nos primùm dici-
mus falsum esse: Parisiensis pro nihilo habet
capite quinto. *Quis* (inquit) *diceret, quòd, quia*
doct̃or literarum vel instructor morum, ordinat
omnes de domo ad nobiliorẽ finem, scilicet ad cog-
nitionem veritatis, ideo et medicus qui respicit
inferiorem finem, sit ei subiectus in suis medicina-
libus propinandis? hoc (inquit) non oportet: cum
paterfamilias, qui utrumq; constituit, hunc illi
quoad hoc non supposuerit. Addit Bellarminus
Pontificem esse superiorem Rege quovis in tẽ-
poralibus: Principes non habere potestatem
suam immediatè à deo: clericos ab omni pote-
state principum jure divino eximi. De singulis
contradictionem suam opponit Parisiensis iste.
De primo & tertio, cõmendabiliter (inquit) Hẽ-
ricus Imperator duos de Papatu altercantes, non
solum canonica, sed etiã Imperiali auctoritate de-
posuit. Hęc c. 14. de secundo vide multa capite
quinto: Atq; ita scilicet pro vobis cornici ocu-
los confixit hic Parisiensis.

§ 3. Pag. 271. Almainus (loco supra notato)
ex sua & Occhami sententia respondet. Imo ex
sola Occhami: & id ita, vt exposui: ex sua eodẽ
capite sic loquitur: *Hoc* (inquit) *argumẽtum ab*
excommunicatione, ad depositionem tangit multa
difficilia. Nam habetur ex multis textibus, & ex

Pra-

Practica, quod familiares eius, qui excommunicatus est, possunt participare cum eo, ad minus in rebus civilibus: ergo cum Rege excommunicato vasalli et subditi possunt participare: cū sint quodam modo servi eius: nam obedientiam tenentur illi exhibere. Hæc ibi: vnde addit, quod supra recitavi, de probabiliore Occhami opinione: quod Papa nullo modo possit principem deponere. Vide & Quæstionem in vesperijs conclus. 2. *Dominium* (inquit) *Ecclesiasticum seu Evangelicum nullā habet in temporalibus iurisdictionem annexam.* Audi & secundam probationem: *Secundo* (inquit) *probat*ur. De ratione potestatis Laica est, pœnam civilem posse infligere: ut sunt mors, exilium, bonorum privatio: sed nullam pœnam ex institutione divina infligere potest potestas ecclesiastica. Imò nec incarcerare, ut plerisq; doctoribus placet. Idem sub finem huius quæstionis, probatur (inquit) *antecedēs*, quia, cum quis excommunicatur, eius subditi licitè possunt cum eo communicare (puta qua subditi sunt) uti omnibus doctoribus notum. Vides quàm sine causa dixeris, Almainum impudenter pro nobis citari.

§ 4. Pag. 276. *Quis non videt hæc* (Iohannis Maioris) *ad directam non ad Indirectam potestatem referri?* Similiter etiam pag. 213. de thesi Tanquerelliana, apud Gallos condemnata, & pag. 215. de thesi Iacobi Florentini itidē apud eosdem condemnata, & pag. 236. de Harti Angli confessione respondes. * Sed quis non videt

* P. 237. *Habes utriusq; opinionis discrimen.*

lam

* Vide Celsum
Mancinum de
iuribus princi-
paliu n pagina
94
u Pag. 278.

* P. 278. Quomodo
loquendi ratio-
nem mutati
sunt Scholastici
ex Inn. 3. c. per
venerabilem.

iam esse, & penè verbalem distinctionem. Nam
& qui directam Papæ tribuunt, non tribuunt
Actualem extra orbem Christianum, sed potē-
tialē. Nec omnino inter Christianos extra Pe-
tri patrimonium tribuunt ordinariam, sed ca-
sualem. Casualem autem & indirectā ipse ha-
bes pro iisdem: *indirectē* (inquis) atq; *ut Maior*
loquitur casualiter. Nec plures casus, quorum
respectu hæc potestas dicatur *casualiter exer-*
ceri, admittunt assertores potestatis directæ,
quàm vos indirectæ. Qui enim possent? Cū vos
eiusq; hos casus extendatis, ut Papæ quoties
voluerit, toties liceat se in Regum & regnorum
controversias intromittere. Causæ enim hujus-
modi per temporales iudices definiri quomodo
poterunt, ipsis regibus invitis? At *omnes causæ*
(inquit Bellarminus de Pontif. l. 5. c. 5.) *quæ non*
possunt definiri per temporales iudices, devotun-
tur ad iudicem spirituales. Quin & ipse, ubi ve-
strum *indirectē* exponis *casualiter*, ut sciamus
quid sit istud *casualiter*, * remittis nos ad verba
Innocentij tertij. *In alijs* (inquit) *regionibus, ex-*
tra patrimonium ecclesiæ, certis causis inspectis
temporalem iurisdictionem exorcemus. Ita non
dubium quin indirectam vestram potestatem,
extendas ad quinq; illa genera *certarum causa-*
rum, quas ex Glossa in hæc verba Innocentij
numerat Azorius.

1 Cum non est index civilis, ut vacante Im-
perio aut regno.

2 Cum, qui est index civilis, vel nō vult, vel
non

non potest suo officio fungi.

3 Cum ex ambiguo dissidia oriuntur.

4 In causis criminū qua ad forū ecclesiasticū
pertinēt: vt Vſura, Simonia, hereseos, im-
pietatis, sacrilegij, votifragij, perinrij, &c.

5 Cum per denuntiationē criminis ad eccle-
ſiam causa devolvitur.

Et quando, vbi de Regum sceptris agatur, fieri
poterit, vt nō aliquis ex istis casibus sit? Quan-
quam si nullus sit, at libeat modò Pape se inter-
ponere, dicat casum aliquem ē suis incidisse, cū
nullus incidit, nemini permittitis contradicere:
neq; de ejus judicio cuiquam mortalium judi-
care * conceditis. Ad cæcos ergo hanc nebulā
distinctionulæ, vellusco perlucidam. Qui ne-
gat Bozianum directē sed casualiter, negat &
vestrum indirectē seu casualiter.

Vtrumq; satis diserte negat Iohannes iste
Maior: cum conclusionē illam quā tantum di-
rectam potestatem negari vis, doctrinæ Boni-
facij 8ⁱ vt contrariam 7° opponit. 2 Extravagan-
tem enim illam Bonifacij, de indirecta potesta-
te intelligendā cōtendit Bellarminus de pont.
l. 5. c. 7. Quin & in 2° argumento idem Maior
negat, Pōtiffes vllum titulum habere super reg-
no Francorum, vel Hispaniarum. Nec Bonifacij
solum ausa in Philippum Pulchrū reprehendit,
sed & similia aliorum variorum; vbi quis nou
videt Gregorium 7um, & reliquos, qui ejus ex-
emplum secuti sunt, ab eo notari.

Pag. 277. Post recitata verba Majoris, Hac
Ma-

* Can. Patet &
can. Aliorum 9.
q. 3. item dist.
40. Si Papa, Bt.
de Pontif. l. 4 c.
5. & contr Bar.
cl. c. 12.

7 In 4um dist.
24 q. 3. concl. 3
2 Quæ extat
extrav. com. l. 1.
li. 8 c. 1.

Maiores ex quibus patet, ex eius sententia posse iure suo Pontificem consilys ac Monitionibus subditos in Reges contumaces provocare: quod si agere noluerint, posse exteros principes incitare.] Imo verò, quod ait, unde ista colligis, nō ait verum esse, sed mitius ferendum, quomodo saepe falsa ferimus: & non alienum à suis dictis, qualia etiam falsa quàm plurima: cum veris enim consistere possunt multa falsissima: nec à nostra sententia alienum vulgò dicimus, nisi quod cum ea aliquo modo pugnat, ut simul consistere nequeat. Ipsius enim hanc sententiam nō esse patet ex eo, quod, cū verbis illis, Childerici depositionem respiciat, de ea tamen hoc eodem loco moneat, non esse trahenda ad consequentias, quæ ex devotione ad ecclesiam, et non debito iure fiunt. Nec tamen de vlla re hic loquitur, quam Pontifex suo iure possit facere, potiùs quàm alius quivis, ad quem spectet boni publici procuratio. Alioqui de exemplo illo Childerici depositi, cuius thesin continent verba illa quæ virges, non dixisset ideo Papam aditum, quia Parisiensis Academia nondum florebat: Nec ultra in thesi illa significat, quàm quod de ipso exemplo ait, deposuit, id est fuit aliqua causa motiva.

Pag. 278. Indirectè, atq; ut Maior loquitur casualiter: quam loquendi rationem, Scholastici ex Innocentio tertio c. per venerabilem mutuari sunt.] Imo verò, ut Iohannes Parisiensis, suū per accidens exponit, ut Papa possit facere aliquid in

TRAC

in pop

jor ho

aliore

porali

tione

quod

casua

pam,

obtin

multa

casu

quam

na pr

ad ill

casib

per a

lem,

Pa

dicir

licet

noga

fidio

pau

enim

quod

facia

tu, ia

capit

qui

daim

pinc

in populo, vnde accidat regem deponi, ita Major hoc loco sententiam non suā (vt fingis) sed aliorum de dominio quod Papa habeat in temporalibus super Reges, ad tolerabilem expositionem reducens, vt tantum loquantur de eo quod Papa habeat casualiter, eodē modo istud casualiter interpretatur: vt nihil velint, nisi Papam, quia inter Christianos locum eminentem obtinet, posse (vt in causa Childerici contigit) *multum agere ad depositionem Regis, suadendo, consultando, impetando, ad gladium pro vocando: quando Rex est laborator fidei, & reip. Christiane prorsus inutilis.* Nihil ergo istud casualiter ad illud Innocentij: vt idem sit quod in certis casibus: quin potius perinde accipiendum, vt per accidens accipiendum dixi apud Parisiensem,

Pag. 277. Ex eodem loco Majoris. Tertio dicitur, quod unum gladium Papa habet actu, scilicet spirituale, alium habet habitu, id est potest rogare principes terrenos, quatenus sint sibi subsidio, & sic habet alium in habitu. Addidisses, & pautulum, quod sequitur verbis proximis: quæ enim fides hæc tua, in commate abrumperet, cū quod sequitur ad explicationem, & contra te faciat? Integrum est: & sic habet alium in habitu, id est in potentia; nec capitur hic habitu, vt capitur ab Aristotele secundo Ethicorum. Atqui capitur ibi ab Aristotele, habitus pro quodam potentie genere: nempe pro potētiā propinqua, quæ ad actum producendum instructa

& parata sit: hic ergo, quod in habitu haberi dicit, in potentia remota intelligit, & ut ipse exponit, ita in potentia, quomodo qui potest rogare subsidium, in potentia habet, id ipsum quod rogat: Hoc modo qui habet, si tibi verè habet, profecto cum pernam eleemosynæ nomine petis, aut laridum, etsi nihil auferes, habes tamen quod petis: *potes enim rogare.*

Si piget sic habere, ne fame pereas: fatere nō minus esse tuum de hoc Majore, quā de reliquis, de quibus egimus mendacium. Sicq; nullum hic locum esse misello, sed maligno argumento tuo, quo * de auctoribus, quos ne vidisti quidem, (puta de Eberhardo, & auctore libri cuius initium Rex pacificus) mentitum esse colligis quia in alijs scilicet mendacem deprehendisti. Similiter & de pluribus iterum atque iterum argumentaris: de quibus tamen nihil scire profiteris.

* P. 282.

* Tortius p. 73.

^b Pag. 53.

Pag. 282. *Mendacium, quod Iuriconsultus nobis pro Scholasticis obtrudis*]. At verba * Belli sunt, proferat vel unum, catholicum auctorem. Itaq; Scholasticus, an Iuriconsultus sit nihil interest, modo vobis catholicus sit. Nam & locus ^b Apologiæ, cui opposita illa verba Belli, non Scholasticorum modò, sed & aliorum auctorum meminit. His scilicet neglectis, quia in præcedentibus Bellarminus à certo genere ascendit, ad vniuersum genus, ideo putare debemus vniuersum ad certum, ab eo restringi.

Pag. 279. *Zabarella apertissime mendacij te argu-*

arguit: non solum quòd negari ab eo docēs Papæ potestatem deponendorum principum. Immo verò jam semel monui de hoc & alijs quibusdam nihil dici, nisi notum esse, non satis inter vos atq; illos de hac potestate convenire. Adde etiam si vis, ea ab iis dici, vnde vestram doctrinam ruere necesse sit. Sic docui de alijs: audi breviter, & de hoc Cardinali: quem vocas iuris Pontificij sine controversia consultissimum. Nam & ipsum Pontificem subijcit concilio generali: quod perinde est, ac si omnem Principum deponendorum potestatem Papæ tolleret: dum à Papa ad futurum concilium appellari posse vult. Deinde (vt sonat^d prior recitationum tuarum) requirit, vt de voluntate principum accusetur, & convincatur. Itaq; convictionis arbitros facit ipsos principes. Quanquam ne sic quidem ex sua, sed ex Matthæi sententia deponi posse pronuntiat.

--Sed etiam quòd omnes in hoc convenire negas] Supra recitavi verba ipsissima, quæ tuam recitationem immediatè præcedunt: vnde vides hunc ipsum Zabarellam testari valdè controversam rem esse, & de qua quamdiu utraq; potestas, in ea qua nunc sunt forma durabit, semper futuræ sint controversiæ. Itaq; quod verbis proximis^e ait receptum, à vulgo canonistarum receptum intelligit: vbi cum addit, Item deponit eum: ex altera tua recitatione exponendum, vt ante de voluntate principum, & accusetur & convincatur: vnde restat, vt istud deponere, nihil

^e Tratt de Schismate: ubi citat ex Hieronymo, orbis maior est urbe.
^d In Clement de iureiurando § porro nu. 19.

^e Inc. nov. de iud. paulo post prin: in 2. Decretal.

fit nisi Acta Principum confirmare.

§ Pag. 213. *Non unum* (de condemnata in Gallia anno 1561 thesi Tanquerelliana) *mendacium concinnasti. Nam neq. Tanquerellus palinodiam canere cōpulsus est--*] Ut accusas, facis quod accusas. Non dicit Tanquerellum *cecinisse* Palinodiam: tantum palinodiam quandā ejus fuisse dicit. Nec negabis quin hujus Palinodia dici possit, quod in *Schola Sorbonica, Petrus Gustus* (Academiae minister publicus) *Tanquerelli nomine, quoniam ipse aberat, stans nudo capite, errorem a Bonifacio 8º invecum, & post eius mortem passim damnatum, ignominiosa confessione* (ut habes apud Thuanum) *recantavit.*

--Sed quod Pontificem temporalem omnium dominum facere videretur, cum non distingueret quibus tandem praeceptis suis rebelles principes Papa deponere posset, explicare thesim illum iussus est--] Hæc summa sententiæ? ô os tuum! vide Thuanum lib. 28. & apud Bochemum ipsa Acta lib. 5. tit. 4. cap. 6. Apud quem ne semper oggeras, tantum directam potestatem Papæ in rebus regum disponendis, apud Gallos Romano-catholicos condemnatam fuisse: non solum hæc de Tanquerello Acta consulas velim: * sed & eodem titulo capite 8º de simili thesi fratris Florentini Jacobi, anno 1585. condemnatâ: de qua re credi etiam vis mentitum Rev. Episcopum, quia homo ignarissimus, *nullum huius rei vestigium invenire potuisti.* Discas etiam ex eodem, ut ante annos penè octingentos, contra Papam

* P. 215. Facile inducor ut credā quando neq. tu, ne mendacium suum deprehendatur, quenquā citas, neq. ego vestigium eius rei &c.,

Papam Paschalem primum, qui Lotharium cōtra patrem suum Ludovicum Pium confirmārat, hæc inter alia in Synodo Gallicana decreta sint.

Imperialem Maiestatem plus posse in administranda Ecclesia, quam Pontificiam:

Casarem nō esse de honestando presumptuosam excommunicatione.

Posse unum aliquem Pontificem abiici sine iniuria sedis Apostolicæ.

Privandum Episcopum consortio & honore, qui potius Pontifici, quam Ecclesiæ Gallicæ concilio obædierit.

Addas ex eodem, de concilio Ecclesiæ Gallicanæ sub Ludovico 12°, vbi ad quæstionem si Papa iniuste, non observato iuris ordine procedens, de facto & manu armata publice aliquas censuras, contra Principes sibi resistentes, eorumq; subditos et confæderatos, an ijs parendum sit, conclusum est unanimiter per concilium, talem sententiam nullam esse, nec de iure, vel alio quocunq; modo ligare. Nec nescis credo, qui Parisiensem Scholam Theologicam ita à foro distinguendam clamitas, vt nuperrimè, ipso anno 1611, contra dogma hoc vestrum, de Papa regum depositore consenserint: cum lite, quæ diu agitata fuerat, tandem secundum Academicos contra vestrum ordinem iudicatâ, decretum vt leuitæ à juventutis docendæ munere abstinerent. Simulq; vrgentibus Academicis injunctû, vt quatuor illa capita approbarent, & à gene-

* P. 215. Neq;
aliam tibi vlla
esse Theologicâ
Scholam quam
forum.

2um Conciliū
esse supra Papā:
tertium contra
exemptionem
Clericorū: 4um
contra sigillum
confessionis in
periculo salutis
publicæ: vide
Gallob. tom 9.
l. 1.

rali suo rata haberi curarent, quorum^c primum
est, Pontificem non debere regnis imperare, multo
verò minus potestatem habere Reges etiam in
puncto excommunicationis exauctorandi, & regi-
nis suis privandi. Vis adhuc clariora & recentio-
ra de Sorbona? vide in eiusdem Actis, quæ ex-
tant contra Becani contraversiam Anglicanam.

--Neq; Sorbone, sed senatus sententia illa in
Tāquerellum fuit.] At approbatio Sorbonæ: nec
ultra in Tortura Torti. In Schola Theologica à
publico Academiæ ministro executioni man-
data est: presentibus Decano Facultatis, & The-
ologis numero quinquaginta. Qui post recitatam
Palinodiam, ut refert Thuanus, de fide & obse-
quio erga Regē prefati, eius mādatis, & curiæ, se
satisfacere paratos ostendere. Nec aliter de con-
demnatione libri Bellarminiani contra Barcla-
ium dicendum: vbi et si sententiæ latæ potestas
à curia fuerit, at auctoritas ab Academia.

Pag. 214. Quod crude nimis idq; tempore mi-
nime opportuno.] Intempestivam temporum illo-
rum, cum Tanquerellus thesim suam propone-
ret, cruditatē, non causam condemnatæ these-
os, sed aggravationem culpæ ejus, qui eam pro-
posuerat, fuisse, fusè docetur in Actis apud Bo-
chellum. Idem docent verba Palinodiæ tanquā
contrarium ab ea omnino sentiens. Vbi vides nō
reprehendi, quòd crude locutus esset ea, quæ ob
ambiguitatem digeri non possent: sed quod de
re ipsa errasset. Nec tum ea, quam fingis re-
centis sanguinis bellorum civilium memoria e-
rat

rat: vt iuris diuini normam minùs respicerent. Initium motuum civilium anno sequente, à duplici protestantium laniena Vassiacensi vna, & altera Agendici Senonum.

Pag. 214. *Andisne & quid, & à quo, & cuius rei gratia statutum sit?* Sigillatim jam refutavi ista: de quibus contra Acta certissima mirè acquiescis in vno Iesuita rhetore Richeomo; pro suis contra Arnaldum declamante. Quem de eloquentia laudas, quia de fide non potes. Nam & mulctam honorariam Tanquerello indictam negat: & thesim ei objectam recitat non de regibus deponendis, sed de regibus excommunicandis.

Pag. 239. De Iohannis Harti, viri inter Anglo-Romanocatholicos penè omnium doctissimi, epistola, qua palam testatur, se dixisse opinionem suam esse, quòd Papa non possit principes deponere, & revera se ita sentire, Reginaldi (inquis) testimonio epistola illa & tota (ipsum cum Harto) collatio nititur. Falsissimum: Non tacuisset ipse tandem extra periculum constitutus, saltem post epistolam suam toties cum collatione impressam, non tacuisset, si per cuiusquàm nostrorum malam fidem sibi factam injuriam perspexerat. Sed & Oxoniæ in Archivis Collegii Corporis Christi (quod mihi semper honoris causa nominandum) asservantur varia hujus Harti autographa, vnà cum hujus epistolæ autographo, quod qui cum ceteris contulerit ipsius Harti esse facillè agnoscet. * Et quid si fide

* P. 239. Reginaldus ipse quàm locuples ac fide dignus auctor sit, illud argumentum esse potest, quod capite eius libri 2º div. 12 p. 27. &c

¶ In calce libri
secundi de Ido-
latrariis nem in
tomeis controver-
siarum.

Domini Rainoldi (quem Reginaldum vocas) vel maiora niterentur: certè niterentur fide viri quem scio, & quamplurimi sciunt, integerrimum fuisse. Nec ejus fidei quicquam derogat jamdudum detrita illa, & in ipsius scriptis, quæ excusa extant, ^f semel atq; iterum apertissimè refutata calumnia. Nec mutanda ei fuerant quæ in collatione ante ediderat: postquam serò senserat, locum quem ex manuscriptis Bellarmini prælectionibus citaverat, tandem cum eadem prælectiones excuderentur, non parum mutatum fuisse. Non enim integrum ei sine Harto sua mutante, quicquam mutare. nec posteriores (credo) impressiones ipso consulto editæ.

Pag. 238. *Negat Hartus Pontificem mundi principem esse: Negat esse temporalem regum dominum &c. directam igitur tantum ijs verbis potestatem in principes derogat* At quid de iis verbis dicis, quæ initio hujus loci posui? Sed & in iis quæ recitas ambas condemnat sententias. *Sentio (inquit) nihil Pontifici esse quod cum Regibus agat civiliter quidem: tantum abest ut deponere possit eos, vel de eorum regnis statuere: pars hæc Pontificij muneris nulla est.* Duplicem hic pro tua impudentia ab eo statui vis Regum depositionem: alteram quæ civiliter præstetur, quam fingis solam ab eo negari Pontifici: alteram quæ non civiliter, quam Pontifici concedat: At ille clarè totum depositionis negotium in iis ponit quæ civiliter statuerentur, ut de rebus civilibus: unde & totum genus negat: & in hoc

hoc genere istud vel maximè. Sed tibi indignū,
nisi saltem incivilia quamplurima Papæ con-
cedat.

Pag. 236. *Apertissima est impostura tua* nempe
pe quod Harto tribuat, vt dixerit, *præter fas*
in q̃, usurpatum id, quod, cum constet usurpa-
tum, expressis verbis ab eo dicitur *illicitum esse*,
vel vt ipse recitas, *non posse à Papa fieri.*

Pag. 238. *Parum videlicet ad rem facere vi-*
sa sunt: vt ne facerent negotium, prætermitti
satius esset] Obsuisset scilicet, ne Hartus suam
hac de re sententiam ingenuè protulisse videat-
tur, quod idem suum omnibus de rebus judici-
um omnium doctiorum iudicio submittat.
Quis vnquam ante te, quis præter te in hujus-
modi modestia *natationem*, aut *hesitationem*,
intellexit? Non enim ait *aliorum* (vt recitas)
quasi certos quosdam, aut Romanam Ecclesiā,
dixerat: sed *aliorum omnium*, qui penitus pro-
fundum inprospicere possent. Nec profundum di-
cit *huius rei* (vt recitas, vnde exponis vt viderit
fortè se nimium hic concessisse) sed *profundum*
harum rerum de quibus (inquit) *habita à me col-*
latio.

CAP. 7.

De varijs auctorum citationibus circa
fundamenta omnipotentiae Pontificiae.

1 Interpretum de potestate solvendi, 2 Glossa de scripturarum auctoritate à Pontifice, et Pauli Comitoli de alia Petri quam Pauli potestate, citatio, cum citatione Vasquij & Bellarmini de insana Idololatria, à calumnia mala fidei defenditur. 3 docetur Calvinum & Petrum Martyrem male ab adversario citari pro exemptione clericorum.

Ag. 284. Nisi docuerit uno ore catholicos docere, id omne, quod dominus promisit Matth. 16. (de potestate solvendi) praestitum ab eo 21 (dixisset Io. 20.) sine dubio mēdax est.] Impletionē promissionis Dominicę

de potestate solvendi, non extendi ad iuramenta, leges, & vota (vnde sequitur nec promissionem Matt. 16. sic cum Bellarmino extendendam) ex eo probat^r rev: Episcopus, quod Papa Adrianus sextus in quartū sententiarū de clavis, ex glossa in Io. 20, quæ & Augustinū laudat; item Hugo Cardinalis in Matt. 16. Theophy-

phylactus quoq; & Anselmus, & ex Germania Druthmarus in eundem locum, Scotus deniq; in quartum sent. dist. 19. qu. 1. docent, id quod promissum est Mat. 16. in clavibus, seu potestate solvendi, exhiberi Ioh. 20. in verbis peccata remittendi. His testimonijs ait se *liberare fidē suā de catholicis* (puta ijs qui vobis catholici, & in his de ijs quos dixerat de Schola antiquiore) qui (inquit) *omnes uno ore fatentur, quod Mat. 16. promissum est, exhiberi Ioh. 20.* Nimia iniquitas hæc verba interpretari, ac si de omnibus omnino catholicis sic affirmasset. Ait enim eadem paginā, *novam esse glossam*, quam Bellarminus omnibus Catholicis tribuit, & *Catholicorum quos vocat quorundam modo, non omnium.* Nec multa deinde (ut * fingis) interjicit, unde ex verbis longius remotis non videretur petendam interpretationem: vix novem lineæ intercedunt. Nec fallendi causa scripserunt viri tibi dissimiles. Frustra ergo * vrges, de parte, nō autem de tota promissionis impletione intelligendum, quod docent, impletam promissionem, Ioh. 20. cur enim de potiore parte silerent, cum de min⁹ præcipua, idq; indefinitè loqueretur?

Pag. 285. de loco Adriani in 4um sent. q. 2. de clavibus, vbi ait *claves duas intelligendas scientiæ & potestatis, & vitamq; ab Augustino notari: & post eum à glossa interlineari Ioh. 20, quorum remisistis: Adrianus (inquit) hinc non disputat, utrum eo loco (Ioannis) claves data sint: sed docet, in quorum verborum explicatione harū duas*

* P. 283. Postquam ex patribus multa disputavit, libero (inquit) iam fidem meam.

* P. 284 Credis præstitam alteram Ioh. 20. itē 286. utiū omni ex parte hoc loco tradite.

darum clavium glossa meminerit. *Mentitur ergo cum affirmare ait Adrianum claves Mat. 16. promissas, datas esse Io. 20.* Primum & extremum eorum, quos nominat, carpis: de medijs tacendo confiteris. Sed & de primo, quod prae-
cipuum est, dissimulas. Addit enim hunc Adri-
anum, dictum Petro (*tibi dabo claves*) ad omnes
sacerdotes hoc argumento referre, quod om-
nibus in ordinatione datur spiritus sanctus: *ut*
quorum peccata remiserint, remissa sint. Quā cer-
tē collectionem in eo fundari vides, quod pro-
missionem clavium Matt. 16. (quam à promissi-
one solvendi & ligandi distingui nullo modo
vultis) exhiberi supponat Io. 20. in verbis remit-
tendi peccata. Itaq; & illa quæ recitas similiter
exponenda. Et quorsum glossa in explicatione
verborum peccata remittendi Ioh. 20. duarum
illarum clavium meminisset: nisi in ijs verbis
datas intelligeret? Quin & ipsa hoc satis indi-
cat, cum verba (*quorum remiseritis*) per para-
phrasim exponit, *quos dignos remissione indica-*
veritis, duabus scilicet clavibus potestatis & dis-
cretionis. Nec obscurum, quin Adrianus hic, si
glossæ quam sequitur, & quacū profitetur Au-
gustinum sequi, hanc sententiā esse dicit, simul
& suam hanc esse dicat, & Augustini sententiā.

* P. 286. utrum
autem he sint
claves promisse
Matth. 16, v-

trum omni ex parte hoc loco (Ioh. 20) traditæ, glossa ne meminit quidem. Est ergo
hoc alterum eius mendacium: item pag. 284. Alteram Ioh. 20. simul cum cæteris.
alteram secundum plenitudinem Ioh. 21 verba ovem pascendi soli Petro præstitam
ex omnium Catholicorum sententia dicit Torinus.

20. interpretes clavium mentionem faciunt, eas claves intelligant, quæ promissæ, Mat. 16? Nec inchoatam tantum impletionem Ioannis vicissimo respectu Petri fuisse hic vrge: quam respectu ceterorum eo loco consummatam fuisse negare non potes. Quin sequestrum circumspice, qui magistrum tecum hic reducat in gratiã. Cum enim duplicem potestatem nomine clavium intelligendam moneas, ordinis & iurisdictionis, & alteram nempe ordinis ex Torti sententia datam, dicas omnibus Apostolis Io. 20. certè alteram nempe iurisdictionis ex eiusdem sententia tum datam negas. Quam tamen *Bellarminus* de pont. l. 1. c. 12, vel solã eo loco dari vult: ordinis enim potestatem in vltima cœna datam ibi docet. Idem lib. 4. de pontif. cap. 23. disertè contra sententiam quam hic tum ipsi, tũ omnibus catholicis tribuis, Iurisdictionis potestatem omnibus Apostolis, etiam *secundum plenitudinem*, per verba, *sicut misit me pater*, Io. 20. datam asserit. *Est ergo hoc* (vt tua tibi verba reponam) *alterum tuum mendacium in Bellum, & in tuos.* * *Quod* (vt pergam tuis verbis) *eo etiã illustrius*, quemadmodum & prius illud, *redditur*, quod *Bellarminus* non modò hic in Torto suo, neutrum, sed alibi (vt docui) vtriusq; eorũ, quæ ei imputas, contrarium asserat. Quodq; ne eum quidem jam Catholicum esse sinas, dum ais eam esse *omnium Catholicorum sententiam*, quam tamen *Bellarminus* rejicit. Quàm autem improbabile, si omnibus Apostolis datum est

Ioh.

* P. 386. *Quod eo etiã illustrius redditur, quod subdit, docere tunc Adrianum, tũ glossã non Iob. 21. sed Io. 20. claves eas esse traditas.*

Ioh. 20. quod promissum est Matt. 16. ut idem ceteris præteritis iterum daretur, vni ex Apostolis Ioh. 21? Rectè ergo Episcopus & sine eaque somnias *illustratione mendacii*, necesse esse vult, ut qui promissionem potestatis solvendi & ligandi exhiberi Io. 20. affirmant (affirmat autem etiam^b Bellarminus, et si non de verbis *remittendi peccata*) iidem Io. 21. exhiberi negent.

^b Lib. 4 de Põ. c. 23. vides idem dari Apostolis (quod et statim exponit iurisdictionem plenissimam) per illa verba ego mitto vos Io. 20. quod Petro fuerat promissum, per illud tibi dabo claves.

* P. 297 Mentiris, cum sententiam eam Scoti esse dicis, qui eo loco nihil asseruit.

* 288. In marginè Quæstiones à proposito alienas miscet

* P. 289 Si locum hunc Torti confutare vult, inveniat Catholicum aliquem, qui aut hæc omnia ad Petri potestatem pertinere, aut ex eo scripturæ loco colligi posse negat--

De Scoto, nunc, quia sic opus est, ignoras: alias tamen non nescis, in hoc & similibus sententiæ propriæ dissimulatoribus, quod fortius urgent, & plerumque quod posterius, pro ipsorum sententiâ habendum. Alioqui cum paucis ante paginis Occhami, qui ex professo sic scribit, sententiam disertam protulisti: quomodo non reddi tibi tum ex hoc loco poterant tua verba: *Mentiris cum sententiam eam Occhami esse dicis, qui eo loco nihil asseruit?* Post hæc, pro conclusione huius loci, per tres ferè paginas duas magnas nugas agis. Primum multis reprehendis, quod in eo probando laborarit, quod Bellarminus ne attingit quidem. Quasi verò non in omni disputatione multa huiusmodi probanda veniant: cum ex ijs aliquid contra adversarium sequatur. Deinde (quod æquè ineptum est) è duobus vnum ei probandum fuisse ais, quorum vnum, nempe posterius, tamen eo argumento, quod hæcenus vidimus, quam altero ex Augustini &

Chrysoſtomi teſtimonio certè probat. * Nam -- Addo etiam quod ultra etiam poſtulas: ut refutet pulchrum illud, inveniat Belli fundamentum, quod habes ex Apologia ſcriptorem ea ejus capite 15: quorſum refutaſſet id, quod li- tho-licum alicuius nominis. qui bentiſſimè damus vobis, vel potiùs ex veſtra alius ſcripturae confeſſione nobis arripimus? Cum enim ita di- verbis id effici putet. putatis, Non alibi, ergo hoc loco: confequentiam negamus: antecedens non modò admittimus, ſed & in vos retorquemus. Cum enim nihil Mat. 16. promittatur, niſi quod alibi exhibetur: certè ſi non alibi in exhibitione, nec hic in promiſſione, veſtra illa intelligi convenit.

§ 2. De verbis Gloſſæ veteris in Decret. li. 2. tit. 23. c. 1. vbi dicitur, *textum Proverb. 26, quia eſt Canonizatus, facere fidem, & inducere neceſſitatem. ſicut ſi editus eſſet à Papa: nec facturum fidem. ſicut ſi editus eſſet à Papa, aut valiturū fuiſſe. ſi canonizatus non fuiſſet, ſi Papa evanctori- tatem ſuam non impertiſſet*: Quam non modò manifeſtè, ſed & prolixè his verbis dicitur, *textum illū vim habere ſcripturæ canonicæ, quod eum Papa canonizârît*? Nam quod ita * recitas ex Tortura Torti, ac ſi dixiſſet, *textum ex gloſſæ hujus ſententia inde vim canonicæ ſcripturæ habere, quod eum Papa uſurpârît*, fingis non recitas. Nec de canone aliquo (ut * fingis) qui ex verbis textus per confequentiam educeretur, loquitur gloſſa: ſed diſertè de ipſius *textus canonizatione*: cuius verba ait non eſſe verba Papa, ſed Salomonis. At nos ipſi (* inquis) hunc locū diluimus. Et cur igitur nihil non ſani in ea eſſe cō- & c. ten-

* P. 291.

* P. 290. Men-

tiris: loquitur

enim de aucto-

ritate humana,

ut vim humane

legis habeant,

ita ut iudex ſe-

cundum ea iu-

dicare teneatur

* P. 290. Ridi-

culus & inep-

tus eſt, qui quæ

locum ipſiam

ante diluimus

& c.

tendis? Aut si ita imperitus loquendi glossator fuit, ut quod rectè sentiret hæreticè loqueretur, cur non sublato locutionis vitio, sensum orthodoxum retinuere censores? Planè vel expūctam jam esse hanc glossam tacuisses, vel benè ab initio se habuisse nequaquam addidisses. Quanquam non ita disputat Episcopus ex hac glossa, ut ex ea sola doceat, quid nunc sentiat: quin addit, & ex Stapletono verbis proximis: unde omnibus perpensis appareat, hanc à vobis adhuc obtineri sententiam: etsi nonnunquam cati censores non ferant, nimiam hic loquendi simplicitatem.

De verbis Iesuitæ Pauli Comitoli libr. de 7. Theologis, ubi ad locum, 1. Cor. 5. 12. (*Quid mihi de ijs qui foris sunt indicare?*) respondet loqui Paulum de se, de q̃ sua, non de Petri ac successorum eius potestate: cum nihil in nostro accuses, nisi quod dictum istud Comitoli, nō pro responsione ejus, sed pro argumento recitare videatur: simul & accusas atrociter, & excusas imprudenter, cum ais *insulsum esse eius ac frigidum mendacium, non responsionem Comitoli*. Cur enim ita summam reprehensionis tuę propone- res, nisi verba illa pro Comitoli respōsione protulisset? Atq; ita quidem protulit. Non enim ait (ut *fingis) Comitolū hac interpretatione sententiam suam probare: sed hoc dictum Comitoli, *Bello* (quando aliud quod afferat non habet) pro argumento abutendum^c suggerit.

Adjiciamus ad hunc locum responsionē de qui-

* P. 290.

^c Tert. Tert. p. 225.

quibuldam citationibus, quæ ad Idololatriam vestram pertinent. Nam & in ea fundamentum dominationis Pontificiæ non contemnendum: quod qui nō agnoscit, nec initia rerū sub Gregorijs 2° & 3°, nec progressus v̄tatis attendere videtur.

Pag. 291. *Splendide (inquis) mentitur, Torti in eo Jacobi Regis cum Iuliano Apostata, similitudinem ponere, quod idololatra sit* Ad odiosissimam illam in epistola ad Archipresbyterū cōparationem inter alia respōdet^d Apologia Regia, cum alias insigniter dissimiles sint *summam in eo dissimilitudinem verti, quod ille suos ad idololatriam impulerit, hic cum suis ab Idololatria longissime refugiat.* Ad hæc^e Bellarminus, Imò^e Tort. p. 119. vero (inquit) in hoc ipso maxima similitudo est. Quid hoc nisi maximam similitudinem à Bello statui quoad Idololatriam? Nec vltra quicquam in Tortura Torti. Vide^f locum & agnosce falsam, vt passim, recitationem tuam. ^f p. 312.

De Vasquiano Idololatrię mangonio, cujus hac occasione meminit rev. Episcopus, & nō ait dicere eum in diabolo sub quacunq; specie, aut^g Tort. Tort p. 312. semper, sed sub aliqua & aliquādo adorari posse deum sine peccato. Sic enim convenit, quæ indefinitè dicuntur, si insolita & admirabilia sunt, mitius intelligi. Nam vel hoc ipsum nimium & horrendum, etsi de diabolo se quocunq; modo transfigurante, & sub specie lucidissima fallente exponatur. Hinc enim sequitur, licitam esse artolatriam, etsi transubstantiatio non sit, mo-

modò esse putetur. Hinc quoq; Deum sub specie creaturę adorari posse. Nihil ergo causę cur quod in Tortura Torti indefinite de Valquij sententia dicitur ulterius extendam⁹: ideoq; cū huc vsq; sententiam Valquianam^h agnoscas: nullum profecto de eo, nedum (vt^{*} ais) *splēdidū hīc atq; impudens mendacium*.

Iterum redīs ad hoc genus quęstionum pag. 359. vbi in eo quod Recognitionū pag. 77. dicat *Bellarminus, Christum in Eucharistia sub specie panis delitescere*, nihil novi esse probas ex Hymnis apud vos decantatis: quasi nō maior in loquendo cautio esse deberet scriptoris dogmatici, quā poëtice Hymnorum licētię. Nec ita sollicitē hic^{*} quęsissest. Vbi locutionis novitatem ponat. Quod enim sub aliena specie latet, vel suam speciem in hanc alienam transmutare, vel ipsam alienam superinduere, vel aliquo modo ab ea ita abscondi intelligitur, vt eādē sublata ipsum manifestum & conspicuū fiat. Quo vis modo locutionem intellige, horrenda novitas erit.

Nec melius statim ex Suario (qui conversionem in Eucharistia *productivam*, non *adductivā* esse statuit) nihil novi esse; quod *Bellarminus* Recogn. pag. 81. ait, *conversionem adductivam* esse, eo argumēto^{*} probas, quod agnoscat Suarius complures ex recentiore fēce vestra cum Bello sentire. Vbi, si Suario (vt vis) standum, profecto Bellarminianam sententiam condemnat novitatis, nisi suam ipsius condemnat. Non enim

^hP. 292.

^{*}P. 291.

^{*}P. 359.

^{*}P. 362.

enim credo vtramq; apud antiquos receptam dixeris: apud quos vel monstri simile nomen huiusmodi *adductiva conversionis*; quæ cum nihil aliud sit, nisi successio & substitutio, vnius pro altero, vera tamen dicenda sit vnius in alterum *conversio substantialis*: & (vt loquitur Bellarminus de Euch. l. 3. c. 18) *substantia in substantiam transitio*. Nec significat Episcopus (vt * fingis) Bellarminum in controversiis ita-
 tuisse *conversionem esse productivam*; tantum ait eum, post recognitos veteres errores (id est,
 * nam & hoc quoq; carpis, post recognitas opi-
 niones eas quas ipse habet pro erroribus) e-
 vulgasse novitates varias, & hanc inter ceteras:
 ubi quid impedit, quo min⁹ vel hæc Bellarmini-
 ana novitas, vel forte etiam aliæ ex iis quæ re-
 censentur, in ipsis controversiis à Bell^o vendi-
 tæ fuisse intelligantur? Ita neq; à Suario vni-
 us, neq; ab ipso Bell^o alterius mendacii cōvin-
 citur: sed ipse interim, & de Suario fingis, vt il-
 lud, & de Episcopo nostro, vt hoc assequare,
 sicq; dum de *adductiva conversione* nugaris, v-
 triusq; mendacii crimen in numerum tuorum
 criminum per *adductivam conversionem* rever-
 titur.

* Pag. 361.

* Tort. Tort. p. 81.

* P. 34. Mi-
ror inconstan-
tiam tuam.

§ 3. Pag. 344. Calvinus libro quarto Instit. cap.
 11. § 15. & Petrus Martyr in 13. ad Rom. in
 causis mere Ecclesiasticis negant clericos subie-
 ctos esse Politico magistratui: vt habes apud Bell.
 l. 1. de Cler. c. 28] Calvinus loco quem notas,
 colligit certas esse causas, quas Imperator ju-
 dicio

dicio Ecclesiastico relinquere debeat: Sed primum non negat, quin in his quoq; cognitores dare possit. Tum & de jure humano loquitur, & de consuetudine, quæ ex concessis principum traxit originem: vnde Ambrosium ait Legem Theodosii pro se protulisse: Adhæc expressè loquitur de judiciis, quæ nullam civilem coërcitionem infligant: vnde nullo modo fieri poterit, vt vestram sententiam, de Paulo Cæsarem non vt superiorem suum appellante, adjuvet. Paulus enim iudicio capitali sistebatur. Postremo concludit viros sanctos hac exceptione nihil quesivisse aliud, quàm ne principes minùs religiosi violentia tyrannica Ecclesiam in suo munere impedirent: Neq; enim (inquit) improbabant, si quando suam auctoritatem interponerent principes in rebus Ecclesiasticis, modo disciplina stabilienda, non dissolvenda hoc fieret. Audi & ex loco illo Petri Martyris in 13 ad Romanos: Imo (inquit) quod ad functionem illam subiecti esse debent pio et religioso magistratui: non quòd verbum dei, aut sacramenta putemus subiicienda humanis legibus, sed quòd officium sit magistratus, aut punire, aut summovere ministros, si se in functione sua malè gerant: si veritatem adulterent, aut perperam ministrent sacramenta. Vides vt tibi Aristarcho citationum, in vtroq; teste pulchrè os subleverit Bellarminus.

TRACT. 3°.DE VARIIS VTRIN-
QUE DICTIS.

CAP. I.

*Ade a, quæ apud Adversarium, pro argu-
mentis quibusdam, & responsionibus
Bellarmini.*

1 De argumentis, quibus contendit Bellar-
minus in Iuramento fidelitatis abnegari fidem
Catholicam: & de alio quod Regibus si Sacerdo-
tem tetigerint sicarios minatur.

2 De eo, quod ad varia testimonia respon-
det Bellarminus, non concludi controversum: &
ad alia contemni regulas dialecticas.

3 De responsionibus ad argumenta, quibus
aut summa potestas Ecclesiastica penes nō unum,
sed Ecclesiam statuitur: aut omnis intra Ecclesi-
am continetur, & politico magistratui subordina-
tur.

4 Distinctionem Papa ut Papa est, & ut
summus princeps spiritualis est, Ballarmino recte
attribui: ubi & ad locum, de nomine summi Pon-
tificis.

Vb initium Torti Bel-
larmiani vndecim sūt,
non pauciora, in conse-
quentia. Non pigebit
ob oculos proponere:
vt scias, quid vobis con-
firmandum fuerit. sum-
mā enim præcipuæ defē-
sionis vestræ continent.

^a Tort. p. 15.
Tortura Torti
p. 10.

^a Negatur (inquit) in Iuramento, Primatus
Sedis Apostolicæ.

Ergo negatur Articulus fidei Catholica.

^b T. 16. T. T. 17

^b Negatur Primatus spiritalis Romi Pontif.
Ergo negatur Primatus Apostolicus.

^c T. 16. T. T. 18

^c Negatur Papa potestas deponendi Reges.
Ergo negatur Papa potestas spiritualis.

^d T. 15. & 23,
T. T. 13. & 18.

^d Titulus totius edicti est ad detegendos & re-
primendos Papistas,

Ergo iuramentum conceptum ad distinguē-
dos Protestantes à Papistis.

^e T. 16. T. T. 22.

^e Convenit inter omnes posse deponi Reges à
Pontifice:

Ergo de fide Catholica est.

^f T. 17. T. T. 38.

^f Negatur Regi à Papa excommunicato sub-
trahendam obedientiam.

Ergo negatur Papa potestas excommuni-
candi Regem.

^g T. 18. T. T. 65

^g Negatur Papam posse quenquam ab hoc iu-
ramento absolvere.

Ergo negatur Papa potestas solvendi iura-
menta.

^h Ne-

^h Negatur potestas solvendi iuramenta.

^h T.18.T.T.56

Ergo negatur potestas solvendi.

ⁱ Qui iuramentum suscipit, affirmat. ipsum sibi plena auctoritate delatum.

ⁱ T.19.T.T.68

Ergo idem simul affirmat, Regis supremam potestatem in spiritualibus.

^k Institutum hoc iuramentum ne tam altè bibant de poculo Antichristiano.

^k T.20.T.T.73

Ergo institutum ut abnegetur fides Papistica.

^l Iuramento Henriciano aperte negatur spiritalis Primatus Pontificius:

^l T.19.T.T.71

Ergo idem Primatus isto fidelitatis iuramento negatur.

His argumentis nudè propositis, homo confidentissimus, non dubitat à Catholicis suis Anglicanis postulare, ut mortem potius quam nostrum fidelitatis iuramentum subeant. Sed tua hic vel maior impudentia, non dico decimandi, sed vndecimandi. Vnum defendis de vndecim ab Episcopo refutatis: & tamen non solum rerum, & causæ necessitas, sed & locus opportunus (vbi omnia Belli *Διαλεκτικῶτατα* fuisse contendis) & cetera in tuam tutelam recipi æquè flagitarent. Sed num de vno saltem illo (est autem id ipsum quod postremo loco posui) satisfecisti? Non repugno, quin hic vnus locus pro exemplo sit, vnde sciant omnes, & qualis sit Dialectica Bellarmini, & quantum tuæ defensionis debeat.

Pag.308. Gravis est, & digna cordato homi-

ne coniectura] At Bell^{us} hoc argumentum à se
afferri clarè profitetur, non ad *consiciendum*,
sed ad *probandum*: nec in alium finem quam ce-

* P 307. Ita ratiocinatur. Iam tera (vt exponis) sed ad idem illud,
inde ab Henrico 8° Reges Bri- quod initio probandum proposue-
tanni moliantur, vt abrogato in rat. Tertio (inquit) probamus hoc idē
suis regnis Apostolico Primatu, ex alio simili iuramēto apertiore. Id
suum constituent: quod ex Hen- ipsum ergo hoc argumento proba-
riciana iuramenti formula aper- re sibi proponit, quod in tua lepida
zissimum est. Sed recens hoc ab analysi in præmissis pro confesso
Iacobo Rege institutum iuramē- sumitur, hoc iuramēto requiri abne-
tum, eodem tandem cum priore gationem Primatus Apostolici. Sed
illo definit (id est perinde ab- levia querimus: penè in initio eorū
negat Apostolicum Prima- quæ habes pro Dialectica Bellar-
tum) ergo verendum ne, cum miniana, vt eam insigniter illustres,
Henricianum illud minus huc hanc argumenti huius analysin ex-
vsq; successerit, posterius hoc ob- ponis: ad amussim scilicet regularū
scuri^o instituerit Rex Iacobus, vt
simplices inducat in fraudem.

dialecticarum: vbi propositiones nescio quot,
nec terminorum tolerabilis numerus: nec in
conclusionē, qui in præmissis: nec omnino e-
iusmodi, vt ad formam vllam dialecticam cogi
vllō modo possint. Tum & præcipuæ propo-
sitiones, quas suppressi nullo modo oportuerat,
nullæ apud Bellum inveniuntur. Nec conclusi-
onis, quam affingis vt rei probandæ, vlla apud
eum significatio: quæ & sublato eo omni, quod
habes ex Bell^o de iuramento Henriciano, non
minus ex tuis additiis cōsequitur. Nec rerum
consequentia omnino vlla: quin contra potius
sequitur. Si enim Regibus nostris jamdiu pro-
positum, Pontificio Primatu abrogato, suum
om-

omnium confessione stabilire: quidni ejusmodi consilia caperent, unde ex contra sc̄ientib⁹ quamplurimi volentes prudentesque, potius quàm, unde imprudentes & ignari Pontificio primatui renuntiarent? Postremo & in pramissis falsa complura: Falsum, minus hucusq; successisse juramento Henriciano: falsum, obscuritatem à legislatoribus affectatam: Falsum, vtrumq; juramentum eodem desinere: & omnino hoc fidelitatis juramento negari spiritualē Primatum Pontificium, & Regium in spiritualibus suprematum asseverari, Falsum deniq; , ex Iuramento Henriciano apertissimè colligi propositum vllum Serenissimi Regis nostri Iacobi. In nostrorum argumentis depravandis exercitatus, ne à tuis quidem malam glossā abstines.

Pag. 364. *Vtinam aliquando sanus sis, ne nos ineptijs tuis neces: verba hac (Nolite tangere Christos meos) psalmi sunt 104. v. 15.]* A proposito Sixti quinti, cum de eadē Henrici tertij in consistorio solēni oratione gratularetur, nihil alienius affingi potuisse ait Episcopus: quā quod ei *Bellarminus* quasi per interpretationē imputat: vt cum diceret, deum succurrisse Monacho letaliter ferienti vnum ex ijs, quos scriptura vocat *Christos domini*, simul tamen moneret, *Christos domini non esse tangendos*. Hic, cum alia concoquas, vnum non potes tenell⁹ caco-

dæmon: non jam Græculus esuriens, sed † *Asyndes* † *Asyndes* solā
 τὰς, ὅς ἐστιν μὲν, τοῦ ἐπὶ γούνατι πατρὸς, μύελον διόν solitus glacie
 ἔδισκε. medullam.

Quod

* P. 367. Sed
tibi unde ista
cogitatio ut vo-
cem hanc ad so-
los Reges terre-
nes transferres?

* P. 364. &
365.

* P. 367.

* P. 367. & seq

Quod ait, *locum illum Davidis, nolite tangere Christos meos, nominatim scriptum de regibus nō tangendis*, ita ineptum tibi, ut ineptiā suā nescio quot vestrum *necet*: atq; ita restim & patibulum sua expectatione frustretur. Et tamen non solū ex quarti concilij Toletani Can. 74: sed & ex verbis ipsius Davidis 1. *Sam.* 26. 9. interpretati-
onem suam confirmat. Quam cum ita accipis, ac si vocem Christorum domini *ad solos Reges terrenos transferret*: mala manu accipis. Nec scopus loci, quem exposui, hoc postulat: nec verba omnino innuunt. Ut enim quod vulgō de mendacitate Cretica, & de Græcanicis ineptijs dicitur, de te vtrumq; nominatim & κατ' ἐξοχὴν dici potest, etsi non de te solo ex toto hoc genere intelligatur: ita quoddā hoc loco *nominatim* deregib⁹, quod nō de solis regib⁹. vtroq; ergo genere malē fidei peccas. Quod dixit ad rē, de auctoribus interpretationis suæ, concilio, & Propheta, dissimulas: quod nec dixit, nec cogitavit, id imputas, & refutas fortiter. Sed & eadem fide pergis: cum nullos ab eo Christos domini agnosci vis, nisi qui extrinsecus regali vnguento vincti sint: vnde, cū ne Servator quidem ipse sic vinctus fuerit, de *Iudaismo & abnegatione Christi* vociferaris. Ex falsa imputatione clamosus disputator nihil infers. In vanū etiam tam multa transcribis, ut doceas, non solos Reges in scripturis agnosci pro vinctis à deo: quasi verò hinc sequeretur titulum Christorum domini post Servatorem non esse Regibus

bus peculiarem, præquàm sacerdotibus. De antecedente probas quod fatemur, cōsequentiā, quam negamus, negligis. Nec absimili nugatione, quia *Levit. 4. v. 3. 16.* Summus sacerdos à ceteris sacerdotibus distinguitur nomine *hacohen hammaschiach*, id est nomine sacerdotis illius, qui vinctus est (ceteri enim, vt annotatur in *Exod. 40. 15*, semel in omnem posteritatem vngentur) ideo negari nō posse vis, quin titulus Christorum domini in *ipsis terminis*, sacerdotibus tributus legatur. *P. 374.

§ 2. Pag. 306. *Calumniator aut plumbeus, qui ratiocinationis (Regiæ) propositionē cum assumptione confundit*] Ipsam ratiocinationem nō valde malè proponis: vt ita disputetur in Apologia juramenti.

Civilis obœdientia Regibus debetur:

At nulla nisi civilis obœdientia in Iuramento profitenda proponitur,

Ergo nulla in Iuramento proponitur nisi quæ Regibus debetur.

Non solum minorem hujus syllogismi sic propositi in controversia esse vult Episcopus (id quod & vos libenter conceditis) sed etiam majorem, in Brevibus Pontificis & in Cardinalis epistola negari. Nulla hîc hallucinatio, aut majoris cum minore cōfusio. Nā & Maiorē quoq; ipsam, si tuam Analysim sequimur, in Brevibus & epistola negari ^m probat hoc syllogismo: mTort. T. p. 7.

Civilis obœdientia officiū est, vt Regi in civilibus obœdientia præstetur invito quocunq;
mor-

mortali, & vel papa reclamante.

At hoc in Brevibus & epistola negatur Regibus deberi: Ergo in ijs negatur officium civilis obœdientia Regibus deberi.

Hanc probationem, ne somnium tuum de confusione propositionum confundat, dissimulas: atq; ita pluribus paginis nugaris liberè in imputatione falsa: quasi qui utramq; syllogismi regij propositionem (si quidem secundum tuam Analysis accipiat) in Brevibus & epistola negari contendit, fateatur alteram tantum in ijs negari. Nec tamen dissimulandum faciliore fore hoc loco responsionem, si Regium syllogismum illum primarium, prout disertè in Tortura Torti exponitur, paulo aliter, quam ut apud te redditur, reddiderimus: ut potius hac forma disputet;

Civilis obœdientia Regibus debetur etiam ea qua Regibus, Pontifice invito, præstetur:

At hac in Brevibus & Epistola negatur.

Ergo in ijs negatur, quod Regibus debetur.

Non negabis, credo, quin juxta hanc expositionem, de Minore nullam controversiã esse verè dixerit: ideoq; & Apologiam juramenti rectè in Majoris confirmatione præcipuam operam posuisse: & Bellarminum dum Regi objicit quasi confessum concluderet pro controverso, ipsum pro confesso sumere controversum.

Pag. 302. Nunquam dixit Tortus, ac ne somniavit quidẽ aliquas tantũ ex ijs sententijs (quæ in Apologia regia p. 113. pro jure Regio in re reli-

religionis afferuntur) *(Christianis principibus cōvenire)* Luculentissimum mendacium esse vis, quod Torto tuo imputetur, ac si hoc dixisset: unde nec leniter hic * involas, nec leviter. Atqui recitas verba diserta ex Torto, quibus hoc tam clarè profitetur, quàm quod vîquam clarissimè. Qui enim totum genus convenire Regibus Paganis, aliquas autē etiā Regibus Christianis, quomodo non dicit, aliquas tantum cōvenire Regibus Christianis?

Pag. 237. de quibusdam ex iisdē sententijs, nēpe de eo quod *Luc. 22. 25.* dicitur *Reges gentium dominantur, vos autem non sic: & Ioh. 18. 36.* *Regnum meum non est ex hoc mundo: & Mat. 22. 21.* *Date Cæsari quæ sunt Cæsaris, oras ut expro-* mat, si qua nobis in his argumentationibus latent *Analytica.* Quod urgente Bello ex professo fecit pag. 378, & 379, quasi non agnoscens, oras ut faciat. Idem in hoc quod fecit, etsi factū non agnoscis, * sævis tamen non leviter. Et ubi igitur proditio causæ Regiæ, aut nequissima quam dicis ipsius traductio? Certè de tertio testimonio disertè ait, cum pro Cæsare. (id est pro suprema- tu Regio) sit, luxari à Cardinali, quasi contra Papam esset: id est, quasi allatum fuisset, ut immediatè concluderet contra Papatum. Quomodo ergo * ais, eū his verbis, quibus ita expressè hoc testimonium pro suprematu Regio interpreta- premium proditiōis tuæ ab eo fecis, quem nequissimè traducis. Ne gas ea scripturæ testimonia ad probandum Primat. in Regis facere, sed aliud quippiam spectare ab ea questione diversum.

* P. 303. Neq̃
vides iam per-
di: am tamq̃
prostratam fidē
etc.

n Tortus p. 144
Et quam vis ali-
quæ ex senten-
tijs citatis con-
venire possint
etiam Regibus
Christianis, ta-
men nemo infi-
riari potest, quin
Regibus quoq̃
paganis conve-
niant. Et pau-
lo supra vni-
versè de toto
genere hæc te-
stimonia ad Im-
pe ratores Paga-
nos pertinent.

* P. 337. Oro
te virorum
ἀναλυτικὰ-
τα: & p.
causam Regiam
prodix: eo vno
nō infelix quod

* P. 337. Ne-

tur, fateri istud propositum hoc testimonio *non probari*: aut *aliud* hic ab isto proposito *diversum spectari*? Nec de prioribus duobus, ubi ait *luxari quasi pro Cesare essent, cum cōtra Papam sint*, fatetur (vt fingis) non omnino, sed non immediate pro Cesare esse: vt quæ Regium jus ea ratione astruant, quod Papalem dominationem destruant: vnde potius à *Bello* immediate applicanda ad hanc, non ad illam quæstionē fuissent: etsi etiam ad illam pertineant. Non enim alienum à fine dicendum, quicquid non statim, & sine medio perducit ad finem.

§ 3. Pag. 295. Recitas verba ipsissima ex *Belli* l. 2. de concil. c. 12. (*Postremo debet Pontifex dicere ecclesie, id est sibi ipsi*) quid autem Episcopus pag. 41? *Nimis* (inquit) *violentum sic explicari, iuberi Petrum ecclesie dicere, id est sibi ipsi: quod attoniti legimus apud Dominum tuum*. Nec negari poterit quin *Bellarminus* ad Pontificem *satis propriè pertinere* ea velit, quæ Pontifex debet dicere, aut facere. Frustra ergo ex eo quod addat, *quando hæc verba dicta sunt Petro, non fuisse eum adhuc Pontificem*,* colligis eundē cavisse, ne præceptum istud propriè ad Pontificem pertinere videatur. Nec magis adjuvat, quod

* P. 295.

* Ibidem.

* P. 297.

* *vrget, dicere eū, posse Pontificem quodam modo præceptum hoc implere*: non enim vult vt per alium impleat delegando potestatem suam alteri (quo sensu illud *quodam modo* negligendum non fuisset, & regum, qui in sua causa sic faciūt exemplum quod *affers non nihili esset*) sed aliter

ter

tertium ipse sententiam suam explicat: ubi ait, Pontificem debere eum excommunicare: tum tua etiam paraphrasis adhuc clarius, ut Pontifex personam iudicis induat, & perinde se gerat, ac si iudex ad alterius iniuriam vindicandam vocatus esset. Nec tamen in delegationibus illis, cum Reges in sua causa cognitores dant, rem deferunt (ut vis) ad seipsos: quin aliud auctoritas Regis, aliud Rex, & iudicium Regis. Nam & in arbitrijs auctoritate litigantium iudicatur, non tamen iudicio litigantium, aut ab ipsis litigantibus.

Pag. 345. Hic quoque (nimirum, ubi pag. 81. in novitatibus Recognitionum Belli numerat, quod dicat, *Infideles, hoc ipso quod infideles, etiam innoxios, privari posse dominio suo*) calumniator ac mendax es. Tantum enim loquitur de dominio, quo fideles domini sunt] Atqui etiam ipse Bellarminus similiter, ubi explicat sententiam suam, indefinite loquitur. Si (inquit) non consentur fideles avertere, possent quidem per ecclesiam privari dominio. Quod enim initio meminit dominij, quod habent super fideles, ideo erat, quia loco de Pont. l. 5. c. 7, quem locum hic recognoscit, tantum talis dominij meminerat. Alioqui dic fodes, cum privantur dominio super fideles, non posse & reliquo juxta Belli sententiam ob solam infidelitatem privari. Si dixeris, immittam in te hominem acrem, qui narrationem suam de reconciliatione Henrici 4^{ti} Regis Gallicani, quam anno sequente post rem gestam^o edidit,

Excusam Con-
lonia ann. 1596
in-

inscripsit de victoria Clementis 8ⁱ de 4to Henrico Gallia & Navarra Rege, gloriose triumphantis. Refert ille auctor classicus, ex recepta Romæ sententia, decreto Alexandri 6^{ti} iussu duci lineam à septentrione ad meridiem, quadringentis milliaribus ab insula capi viridis: assignando, ut omne illud, quod indagando inveniretur terrarum orientem versus, esset Portugallia: regnum: reliquum Castilia. Post tamen (inquit) ad deprecationem Portugallia Regis, concessum est, ut linea proiceretur 180 millia magis versus occasum. Quorsum ergo timiditas hæc tua, ut neques Bellarminum id quod hoc loco hac de re docet, docere tanquam certum? Verba enim eius dilerta de sententiâ oppositâ, non approbo: de hac autem, quam Aquinati tribuit, merito pravalere debet. Etiam l. 3. c. 4. de ecclesia militante, ad verba Pauli (quid mihi de ijs qui foris sunt?) Respondens, ait nihilominus ecclesiam posse iudicare de ijs, qui re ipsa intus sunt, vel certè esse debet? Itaque cum nemo non debeat intus esse, certè neminè eximit iudicio ecclesiæ. Et quis non intelligit, illud etiam innoxios, idem esse quod etiam alias innoxios? Sic enim passim (unde & in novo testamento sæpe redditur alioqui) subintelligitur hoc adverbium, ubi manifesta sententia est. Nec obscurum, aut cum dicit juxta Bellarminum posse, non autem debere, idem esse, ac si dixisset non semper juxta eum debere: aut cū dicit juxta hunc Bellarminum privari posse, idem esse, ac si dixisset, juxta eundem ab ecclesia (id est à pontifici-

tifice) privari posse. Hæc * tecum malæ fidei ac-
cuset, qui tecum Momum agat ad omnia. Nec
si Aquinatem citat auctorem *Bellarminus* (ne-
dū si Canonistæ multi directæ potestatis asser-
tores pedibus, aut etiam capitibus præcipites
eunt in hanc sententiam) ideo mendacem * di-
xisses, qui hanc sententiam novitatis arguit. Nō
doces hoc argumento *Bellarminum* à culpa; no-
vitatis immunem esse: sed alios ejusdem culpæ
participes esse.

Similiter, & cum in earundem Recognitio-
num novitatibus numerat, quòd, ad exemplum
Pauli Cæsarem appellantis, respondeatur, *Paulum de iure Cæsari subiectum non fuisse, neq; ad e-
um appellasse tanquam ad suum, sed tanquam ad
Iudaorum superiorē*, longè diversam à * tua no-
vitatis definitione, novitatē intelligit. Nec ne-
gat, quin extiterint aliqui vel nostra, vel patrū
memoria Pontificis addictitij, qui *Bello* viam
adulando præverint. Ipse te ipsum pagina 339
calumniæ convincis: vbi nostros accusas, qua-
si pro antiquis sola Apostolorum scita admitte-
rent. In altero extremo hæc calumniæ. Mediam
definitionē obtinemus. Itaq; frustra tibi, quod
Bellarminus Turre crematam, Maynardus autē,
& Bovius, quem dicis, longam recentiorum se-
cum desipientinum caudam trahāt. Nec refert,
quod *Bellus* non profiteatur, se hanc doctrinam
tanquam novam afferre: nusquam hoc ei obji-
cit Episcopus, ipse tantum * fingis obji-
citur. Ne illud quidem

* P. 346.

* P. 347:

* 342. *Menti-
ris, cum eam
sententiam no-
vitatis accusas.*

* Ead. p. *Men-
tivist neq; enim
eam tanquam
novam doctrinā
aut opinionem
quam nunc pri-
mum amplecti-
tur, assert.*

(vt supra notavi) multum refert, vtrum Bellum nunc primum amplexus sit hanc doctrinā. Nec hoc in Tortura Torti dicitur. Quāquam in hoc non Episcopum modo, sed & Bellum mentiris, atq; adeo accusas mendacij. Hac ipsa enim recognitione fatetur, se in controversijs, cū Pighio aliter statuisse.

* P. 344 vide
sup. tr. secundo
cap. 7. § 3.

* Ead. pag.

* Fingis etiam (vt alibi docui) de confessione Calvini, & petri Martyris. Nusquam fatentur Clericos in causis merè ecclesiasticis non esse subjectos politico magistratui. Nec veri⁹, quod * assumis, fuisse Pauli causam merè Ecclesiasticam. Respectu enim pœnæ, quā eum damnari adversarii volebant, proculdubio merè temporalis fuit: respectu autem causæ, mixtam fuisse testis locus Act. 24. 5, quem depravas, vt pro te faciat. Legendum, *invenimus hominem istum pestilentem, concitantem seditionem inter Iudeos per orbem universum, etiam Antistitem hæreseos Nazæorum*. Sic in Græco: non autem vt recitas, vt accusatus fuerit, quod *Auctor fuerit seditionis sectæ Nazærenorum*. Similiter & Paulus ipse versu 7° huic accusationi respondens, de se testatus est, cum docuit se neq; in Legem, neq; in Templum, neq; in Cæsarem peccasse. Itaq; alia loca, quæ affers, hinc exponenda, vel de probatione, non de accusatione: vel de præcipua accusatione, non de integra.

* P. 345.

Nec Episcopi (vt * fingis) sententia est, *Ethnicos principes in causis Ecclesiasticis ius nullum habere*: quod ideo hic sumus, vt inde saltem concludas,

eludas Pauli causam, si Ecclesiastica fuit, non pertinuisse ad Cæsarem. Disce semel, ne semper hic monitorem egeas. Ius habet & pupillus, & mentem motus: quorum tamen neuter supremus rerum suarum gubernator. Nec ideo Ethnico principi negamus supremam in Ecclesiasticis rebus gubernationem; quasi jus nullum haberet, aut quasi parendum non esset, si quando sine religionis injuria se interponeret, aut quasi nunquam ad eum in his quaestionibus, ut ad superiorem, confugere liceret: sed quia plerumque nihil necesse est summam in vlla harum rerum moderationem ad eum deferri: aut eo consulto administrari.

* Nec alia hic Apostolorum ratio (si Chrysostomo in Rom. 13. credimus) ideoque nec Pontificis Romani, quam quidem Pontifex est, alia ratio est, quam ceterorum clericorum. Nec nescimus, quos laudas testes domesticos, Covarruviam, Sotum, Victoriā, Medinam docere, clericos in rebus civilibus teneri legibus Principum: nec id ex discretione solum, ut vestra schola, sed ex necessitate. Vide in Tortura Torti pag. 392 verba singulorum ipsissima in hanc sententiam. Simulque revoca, quod ais, * docere eos, auctoritatem Pontificis eximere clericos potuisse, atque adeo exemisse. Nec incandida aut iniqua (ut * vis) recitatio verborum Belli, cum ita dicitur negare Pontificem olim Imperatori de iure subiectum fuisse, ut non simul addatur, quod fatetur, de facto subiectum fuisse. Si ne-

* P 350. Quod in Pontifice etiam certum est.

* Pag. ead.

* Pag. 349.

Q

icis,

scis, hoc modo parcitur absurditati sententiæ Bellarminianæ. Ex eo enim, quod de facto piissimis Imperatoribus subiciebatur, rectè colligitur olim dubium non fuisse, quin & de jure subijci deberet.

§ 4. Pag. 294. Bellarminus de Pont. l. 5. c. 6. scribit. Pontificem, ut Pontificem, habere in ordine ad spiritualia summam potestatem disponendi de temporalibus rebus omnium Christianorum] quid ergo? ut Papam? Imò verò eodem capite, cum ait, non potest ut Papa ordinariè, sed potest tanquam summus princeps spiritualis, si necessarium sit ad animarum salutem, ex lege clausularum oppositarum, ut negat, posse ordinariè, quod ait posse si necesse sit ad animarum salutem: ita etià negat de Papa ut Papa est, quod ait de Papa, ut est summus princeps spiritualis. Itaq; quod initio capitis ait, posse ut Pontificem: nō ita accipiendum ac si dixisset posse ut Papam. Sic enim & vulgo Pontificis nomen augustius facitis, quasi P. Omnisfeci, qui vobis omnia faciat: & ita tanta sit: ad summam mero meridie dixeris tenebras esse, crederis. Quin & ante annos octingentos Synodus Gallicana sub Ludovico Pio inter alia, quorum supra memini, decrevit, Episcopum Romanum vocandum Papam, & fratrem, non autem patrem, neq; Pontificem. Vnde & vides merito ab Apologia regia, ut profanum rejici nomen Pontificis Maximi. Vbi, cum Bellum monet Episcopus, hoc nomen, Latinum cum sit, in Græcè aut Hebraicè scriptis scrip-

¶ Quæ sensu
Pontificium rei
apud Gellium
l. 1. c. 13. vide
Alciatum lib. 1.
Parergorum c.
6. quæ codicē
Theodosianum
citat.
¶ Vide notas in
Petronium.
¶ Tr. 2. c. 6. §. 5.
¶ Pag. 118.
¶ Pag. 319.

turis non posse reperiri : non ita disputat, vt
 fingis : Tantum, Bellum reprehendit qui in
 translatione, vbi in Græco legitur *ισχυς μέγας*
 acquiescat.

* P. 334.

* *Tortina. p. 153*

CAP. 2.

*Ad cavillationes contra varia argumenta
 Rev. Episcopi.*

1. De duobus argumentis, in quibus minus
 momenti ponitur.

2. De argumento ex distinctione Regum vt
 Reges, & vt Christiani sunt.

3. De quatuor aliis argumentis, quorum tria
 de potestate solvendi, vnum de conciliis ratis sine
 Papa.

4. De argumento ab exemplis antiquissimi
 regiminis Ecclesiastici.

Cici instruendæ bona
 regula, quam contēnis:
κακὴς ἐς μέσων ἐλασσον.
 Tuorum vt quicq; ina-
 nissimum, & maximè
 frivolum, ita in primâ
 fronte præ cæteris. Vbi
 de adversarij tui argumē-
 tis inspiciendis, magnifi-
 cè proposueras, expectabam aliquid è corpo-
 re disputationum: ante omnia arripis è fimbria:

deinde vix pilum vellicas.

Pag. 326. *Si priorem argumentationem admittis, memineris in prima figura maiore particulari nihil concludi: si posteriorem, insanis*] Nos verò neutram. Quid enim necesse categoricum esse syllogismum? satis, si Hypotheticus sit: ut, cum verba iuramenti de nullo ceterorum generum fidei intelligi possint, nisi insanissimè: ideo de altero duorum generum intelligenda esse colligat: atq; ica, si non de Catholica, certè de civili fide. Ideoq; (hic enim scopus, què negligis) & de civili obœdientia: cum voces pariter conjunctas, eodem modo intelligi oporteat.

Pag. 333. *Obœdientia Regi præstanda unus quidem articulus est, qui licitus esse potest.*] Puta si Papa obœdiri velit: quo casu non obœditur Regi, sed Papæ. Nec iuramentum ob quasdam modò ejus partes illicitas prohibuit Pontifex, sed ob ipsam substantiam, finem, & scopum, quo verba omnia diriguntur. (Sic Bellarminus in Torto mentem Pontificiæ prohibitionis interpretatur) rectè ergo ex hac prohibitione colligitur, si non singulas partes, at hanc tam præcipuam, in qua & scopus est, & substantia ceterarum, à Pontifice, ne sui eam profiteantur, imprimis notatam atq; interdictam. Quanquā & qui totum rejicit, cum de nulla parte nominatim excipit, nisi improbè & superbè nugatur, meritò in totius rejectione, & partes præcipuas rejicere intelligitur.

* P. 30.

§ 2 Pag.

§ 2 Pag. 333. *Perinde facis, ac si quis ita argumentaretur: Lignum comburitur, quâ combustibile, non igitur quâ lignum: ergo lignum non comburitur, ut perinde argumentari diceretur, sic argumentatum fuisse oportuerat: Rex ad forum Papæ pertinet quâ Christianus: non igitur quâ Rex: ergo Rex ad forum Papæ non pertinet. Nec dubium, quin credi velis, ita argumentatum. Itaq; bis peccas: primum, dum quod vobis in tota hac controversia de juramento fidelitatis, non ut verum, sed ut à proposito alienū concedit: id ab eo hic oppugnari fingis. Deinde, cum oppugnari ineptissima ratione, de qua nunquam cogitavit. Accipe genuini argumenti exactam formam dialecticam, quæ omnem fallaciæ suspicionem præcludat:*

Quod Regibus debetur, quâ Reges sunt, non pertinet ad forum Papæ. (fatetur enim Bellarminus ne Reges quidem ipsos, quâ Reges sunt, sed quâ Christiani sunt, ad hoc forum pertinere.)

At fidelitas subditorum pertinet ad Reges, quâ Reges sunt:

Ergo fidelitas subditorum, non pertinet ad forum Papæ.

Eâdem pag. Aliud est querere quæ sit ratio formalis, cur aliquis subiectus alteri sit: aliud secundum quas rationes subiectus sit.] Inepte, cum quærimus secundum quas rationes quippiam hoc aut illo modo se habeat, quærimus de rationibus quibusq; præstantissimis: ideoq;

* P. 334. Quē-
admodum etiā
subditi non qua-
homines sed qua
cives &c.

† Ex cuius au-
toritate, homi-
nus scilicet Pe-
lagian' p. 25.

contumeliæ in
Martinum Tu-
ronensem argu-
it Rev. Episcop.
qui tamen non
iudicium Mar-
tini, ut re vera
fuisse videtur,
sed ut à Sulpi-
tio malè expo-
nitur, reprehen-
dit, vide resp. ad
Apot. Bell' p. 94

* Ead. pag. ut
oculus magni-
tudinem etiam
rei coloratæ vi-
det, sed viden-
di ratio color
est. Ita potest et
Pontificia re-
giā etiam po-
testatem attingit,
sed attingendi ratio est
Christianū esse.

inprimis de ratione formali. Sed id vis, dici
posse aliquem secundum aliquam ratione sub-
jici, etsi ratio illa non sit formalis. Vt * *civis*
magistratus subiicitur secundum rationem ho-
minis: et si hac non sit formalis ratio subiectionis.
Non jam videris brutus quidam atque hebes
Cacodæmon (quod genus legimus apud Sul-
pitium + tuum) non is quem toties susq; deque
jactavimus: sed ipse qui Stoicorum porticum
fulcit Chrysippus. Sed applica distinctionem:
nisi forte, quia res difficilior, comperendinan-
dum putabis de applicatione. Subjici enim Pa-
pæ Regem secundum Regis rationem, etsi ra-
tio formalis hujus subiectionis non sit quia
rex est, id quidem non audes dicere (quanquā
si verum hoc esset, nihil tamē argumento pro-
posito officeret) Quod autem pro hac applica-
tione substituis, *potestatem Pontificiam attingere regiam, et si ratio attingendi sit Christianū*
esse, id verò non est applicatio ad propositum,
sed præter propositum. De hoc enim (ut dixi)
non quæritur. De altero fortè quæstio aliqua:
vbi siquid audebis contradicere, convincam te
exemplo tuo. Vis enim, ut illud Christianum
esse, similiter sit formalis ratio, cur Rex papæ
subjiciatur, quomodo coloratum esse, formalis
ratio est cur magnitudo ab oculo cernatur. I-
taq; ut magnitudo non cernitur ab oculo se-
cundum rationem magnitudinis, quia alia est
formalis ratio cur cernatur, nempe quod colo-
rata sit: ita nec Rex papæ subjicitur secundum
ratio-

rationem Regis, quia alia est formalis ratio cur Papæ subjiatur (supposito scilicet quod subji- citur) nempe quia Christianus est.

§ 3. Pag. 330. *Trāsis ab obiecto potestatis sol- vendi, ad subiectum: ac turpiter halucinariis. Huc enim recidit argumentatio tua. Idem est obiectum potestatis ligandi & solvendi: Pontifex non est subiectum potestatis ligandi iuramenta, &c: ergo nec potestatis ea solvendi: qua argumentatio ha- bet quatuor terminos. Nihil huiusmodi. Genuini*

^b argumenti forma ad amussim dialecticam,

^b Tort. Tort. p.

Quod est extra obiectum potestatis ligandi, idē

est extra obiectum potestatis solvendi:

Iuramenta, leges, vota, sunt extra obiectū po- testatis ligandi: Ergo eadem extra obie- ctum potestatis solvendi.

Vbi hīc transitio vlla ab obiecto ad subiectum?

Vbi quatuor termini? Quorsum hīc ab Episco-

po* postulas probari *neminem solvere posse nisi*

* P. 329. item

quod ipse ligaverit? aut absolute *in quovis rerū*

P. 383.

genere si quis ligandi potestatem habeat, eundem

* Ead. p. 329.

habere etiam absolvendi? Vides ex præmissa a-

In omnibus cer-

nalyfi, neutrum horum magis ei opus esse quā

te rebus p. vin-

tibi. Vtrumq; fatemur falsum esse. Frustra con-

cire possunt qui

tendis in re indubia. Nec si actus ipsos solven-

cognoscere non

di & ligandi reciprocos dixit, ideo in vna ea-

demq; relatione vtrumq; actum comprehendi

voluit: disce errorem tuum: & dedisce sus Mi-

nervæ illudere. Dixit actum vtrumq; relativum

esse, non respectu sui invicem, sed quia alter ad

alterius passivam potentiam refertur. Sic enim

multi actus referuntur, non modò ad suam (vt scientia ad scibile) sed etiam ad contrariam potentiam passivam: vt siccatio ad humectabile: frigefactio ad calefactile: & è converso. Quomodo etiam solutio, de qua agim⁹, ad ligabile, & vicissim ligatio ad solubile. Loquimur autò (ne nugeris) non de toto genere solubilium ligabiliumq;: sed de eo genere, de quo Mat. 16. Itaq; nò modò *simul* sùt opposita ista, de quibus agimus: sed etiam *reciproca*, & æquè latè patentia, verèq; relativa. Nihil opus hic vt dicat, quod ineptè * suggeris, *eorum alterum esse nò posse, nisi alterum præcesserit*: singis quod oppugnes, deinde figmentum tuum, vt castrù Magicù, digitulo evertis fortiter. Nec rectè * colligis, quia pater aut domin⁹ idem multorù esse potest, idcirco sæpe vnum relativorù latius patere quàm alterum. Respòdebunt pueri in schola, Accidens esse quod refertur ad aliud, idq; in vna patris aut domini persona, pro iervorù aut filiorum numero multiplicari. Sed & in ambiguo nugaris: Istud enim quod dicimus æquè latè patère respectu objecti, non est idem cù tuo, respectu correlati.

Pag. 330. de alio argumento contra eandem exaggerationem potestatis solve idi, *Si ad formam syllogisticam revocetur, hanc vim (inquis) habebit: cuius vinculi solvendi potestas est in aliquo, is non debet interdicere, ne vinculù id inducatur. At iuramenti huius solvendi potestas est in Pontifice, ergo nò debet interdicere ne suscipiatur.*

* P. 327. Falsù est solvere & ligare reciproca esse. Nam relativa & reciproca simul sunt.
* Ead p. 184. forte dicere voluisti, eorum alterum, &c.
* Ead, pag.

atur.] Quid mirum, si Philistæus tela Israelitarum, quæ ipse finxit, nullo negotio eludit? Longè à nobis spernimus ἡ χθρῶν ἀδωπα δῶπα : tuum autem istud ἡ χθρῶν βεαῶν longissimè. Nec minus, & quod adjicis, ut vtrum libet eligamus: ^{P. 331.} neutrum volumus. Tantum ex eo quod interpretatio Bellarminiana infirmos aut cupidos spe dispensationis inducit, ut se temerè votis & juramenti obligent: concludit eandem scandalum plenam, nec facilè admittendā esse. *Quidni enim iurent* (sic ipsam hanc interpretationem ^{c Tort. Tort p.} quasi inducit loquentem) *nōne Roma est qui iuramenta sic solvat, ut corrigiam calceamenti sui?* ^{59.}

Pag. 331. Ad argumentum ex Aquinatis testimonio 2. 2. 89. 9. 1. Vbi negatur ea solvi posse quæ assertoriè jurantur: respondes, formam argumenti *constare quatuor terminis*: juxta tuam scilicet depravatricem analysin: alioqui just^o terminorum numerus. Sic ^d disputat, ^{d P. 66.}

Cuius iuramenti ex quatuor partibus tres assertoria sunt, illud solvi non potest (insolubile enim, cui⁹ pars maxima insolubilis.)

At huius iuramenti ex quatuor partibus tres assertoria sunt: Ergo solvi non potest.

Pag. 397. *Quod de Pōtificum depositione dicit* (vnde colligit concilia illa, in quibus depositi Pontifices, supra ipsos Pontifices fuisse) *planè inane ac futile est. In concilijs nullus unquā Pōtifex depositus est, qui aut nō ipse pacis causā cesserit, aut de cuius Pōtificatu gravis dubitatio nō esset.* Vtrumq; falsum: Baronium ad annum 964 vide

vide: nec ei (credo) reclamabis, vbi Iohannem
12um monstrum hominis, & post eum Benedi-
ctum quintū, pro legitimis Pontificibus habet,
Benedictum autem etiam ipse p. 357 (ideoq;
credo, & Iohannem) pro legitimo habes. Et ta-
men neuter eorum pacis causa cessit. Sed Bene-
dictus necessitate: Iohannes autem non om-
nino.

§ 4. Pag. 388, et sequentibus, ad Argumen-
tum ab exemplo populi Iudaici respondes. Ne-
gas primum consequentiam: quia *nobilius Chri-
sti Sacerdotium Aaronico*: quasi verò si Christi,
ideo & ministrorum Christi: in quorū infirmi-
tate *nobilitas sacerdotij Christi* perficitur. De
antecedente quod longa inductione constat,
omnia jam vulgata, vt brevissimè hic agendum
sit, in re proluxa. * Leges Regum Babylonis, &
Ninivensium proferimus argumento à maiore, vt
docet nos Chrysostom^{us}, in 13um ad Rom. Itaq;
satis, quod popul^{us} Israëliticus hanc eorum au-
toritatem approbavit, & approbando suorum
Davidum multo maiorem fuisse agnovit. * De
Iehosaphato vbi tritum ex vitiosa translatione
vrges, responsionem, quam in Tortura Torti le-
geras, dissimulas: idem illud *cōstituere qui indi-
cent*, nihil esse vis nisi velle vt iudicent. * Maca-
baeus *cum tota congregatione*, nō ergo sacerdo-
tali, sed Politica auctoritate festum instituit. E-
sther *cum omni auctoritate per 27. Regis provin-
cias*, ergo per Regis mandatū. Nec si Sacer-
dotali auctoritate templum mundari curasset
Ma-

* p. 388.

* p. 389.

* Ead. pag.

Macabæus 1. *Mac.* 4. 42. seipsum exemisset, cū Sacerdotes designavit, qui negotio præessent.
 * Initio regni Davidis, cum ad tempus, & post Salomonem, cum in perpetuum secessio tribus facta, nō omnes tribus sub nomine Israëlīs cōprehensæ: secus sub Saule. Hic ergo & Levitarum factus dicitur, cum 1. *Sam.* 15, 17 dicitur factus caput tribuum Israëlīs. * De Abiathare * P. 375. & bis agis: priore loco fateris *Bellarminū* hoc vel- 396.
 le, Salomonem, cum Propheta esset, divina monitione deposuisse Abiatharē: posteriore probari postulas cum laude hoc factum: quasi verò dubium esse posset, vtrum cum laude factum, quod divina monitione factum.

CAP. 3.

Ad ea quæ restant de Novitatibus & Contradictionibus.

1 De eo, quòd *Bellarminus*, ut ius populi supra Reges evehat, divina quorundam Regum electioni parum tribuere arguitur.

2 De eo, quòd ex verbo pascendi auctoritatem regio more imperandi Pontifici tribuere dicitur.

3 De eiusdem fluctuatione circa questionem vtrum Episcopi Apostolis succedant.

4 Item circa quatuor alias questiones, quarū præcipua, vtrum de fide sit credere Rom. Pontif. esse successorem Petri.

5. De

5 De eo, quod adversarius pluribus argumē-
tis contendit, ex dictis varijs Reverēdi Episcopi,
aut Regio in rebus Ecclesiasticis suprematui, aut
gloria Christi derogari.

Ag. 357. Non ita insanus
Bell^o, ut existimet, nō po-
tuisse à Deo cuiquam ius
regni cōcedi, nisi populus
cōsēfisset: quod propositio
hæc tua docet.] Quæ autē
propositio? Quod ait
Bellarminum Recogni-
tionū p. 58 docere, Prin-

cipes à deo immediatè electos, opus habuisse cōsen-
sus populi. Et quis non videt, rectè dici, sic ijs o-
pus fuisse, non solum si deus non potuisset, sed
etiam si noluisset, aliter ijs jus regni concedere?
Nihil ergo huiusmodi Bell^o imputat: et si aliud
tamen, & rectè, quod non longè abest ab insa-
nia.

Pag. 358. Vides Bellarminum id tantū docere,
Reges illos à Deo designatos esse, ac iussu populi
eos, quos deus designasset, eligere, & constituere
Reges, ut regno à Deo delato re ipsa potirentur.]
At hoc modo, contra quam contenditis, divina
eorum electio non solum designatio, aut predi-
ctio esset (ut loquitur Bellarminus) sed pleni ju-
ris collatio. Plenissimum enim jus ad ea habe-
mus, quæ deus ad nos detulit: ideoq; à Bell^o cō-
tra ipsius propositum ista dicerentur, ut doce-
ret

rei horum regum jus nullum à populo fuisse: nō autem vt doceret(quomodo ipse profiteris) *jus regum à populo esse*, quia & horum regum idē fuit. Quid mirum, si recitatio apud Episcopum nihil simile habet hujus tux expositionis: cum nec c^{ij}, quod vult *Belharminus*, nec omnino verisimile quicquam habeat? Etsi enim verba *Belli* sint, eos ipsos quos deus immediate elegisse videtur, opus habuisse consensu Populi, vt reipsa regnū obtinerent pacificeq; regnarent: tamen cum Davidem, Saulē, & Ieroboāmum intelligat: & Ieroboāmum dicat à deo electum per prophetam: quod genus electionis pro electione immediata habet: certē illud, qui videntur immediate electi, perinde ei est, ac si dixisset, qui immediate electi sunt. Nec solum ad possessionem, sed & ad jus ipsum regni, opus ijs fuisse vult consensu illo populi: id quod verbis disertis proficitur pagina 59. *David* (inquit): *Saulē defuncto non ausus est sibi regnum vendicare, nisi regiam potestatem* (id est jus regium) *à populo acciperet.* Ne ipse quidem aliter intelligi vis pagina 359, vbi sententiam *Belli* exponis. *Alioquin* (inquis) *quid ei tribuit populus, cui ius omne regni à deo tributum ante fuit?*

* Atq; ita tandem vides indignam hujus sententia novitatē: vt divina siue electio, siue designatio non conferat jus integrum: quod nec vbi mortales eligunt, locū habet, nisi quia horum iudicium varijs corruptionibus vitiatur, vt electionem sēpē examinari oporteat. Nec astip-

* P. 398. Quid hic tua illius calumniae semina?

* aut qua in ea re novitas?

pulatur (vt fingitis) huiusmodi interpretationi
lex vlla, aut historia sacræ scripturæ.

P. 358. Hæc ipsa scripturæ verba sunt quibus non modo potestatem populo facit, vt si visum fuerit priorem formam reip. in regiam administrationem mutent, sed etiam regem eum constituant, quem ipse delegarit.

P. 359. Id postquam ex Deutron. docuit, re ipsa gestum demonstrat in Saule.

De lege Dent. 17. 15. constitues eum, quem Dominus deus tuus elegerit, disce locutiones sacræ scripturæ non pro causæ tuæ necessitate, quasi lutum figuli habere. Alibi enim (vt dixi) nimio contemptui habes, quod Iehosaphat iudices ecclesiasticos constituisse dicitur: nunc eidem voci constituendi nihil non tribuis. Sed vt Exod. 32 versu ultimo, dicitur punitus popul⁹, quod vitulum fecerit, quem Aaron fecit: nec tamen ideo dixeris vitulum, quem Aaron semel fecit, à populo iterum factum: sed populum aliquo modo poscendo, & acceptando fecisse eum, qui Aaronis manu factus est: ita, quoniam dei, qui nutu omnia efficit, nec electio, nec designatio potest esse sine juris plenarij collatione: ideo Dent. 17. v. 15, vbi populo post electionem divinam tribuitur constitutio regis, pro rei evidentia exponendum. Non vt populus jus aliquod conferat: sed tantum vt acceptando constituat, & vt est in Hebræo, ponēdo ponat (id est in solio collocet) super se Regem, quem deus elegerit. Sic (credo) sanius & tutius exposuerimus, quàm vobiscum, qui quod 1. Sam. 12. 17. signis tam terribilibus Samuel docuit, & populus agnovit peccatū ingens fuisse (id dico quod priorem formam reip. in regiam administrationē mutare concupiverint) hoc ipsum in executionem huius legis Mosaicæ, à populo pro suo jure factum interpretamini.

Nec

Nec Davidis (nedum Ieroboami) exemplum quicquam * vos adjuvat : Quid si enim non statim postquam à Samuele vinctus fuerat, jus habuit regni extemplò adeundi? At jam inde jus habuit regni iusto tempore adeundi. Nec magis ad jus huiusmodi, quàm in regno hæreditario completo tempore ad jus primogeniti, opus vlla juris vltioris accessione.

* -- ac David regibus constituenda.

§ 2. Pag. 351. de verbis Belli recognitionum pag. 21, vbi ait, se loco quodam capitis 16ⁱ libri 4ⁱ de pontifice, *brevissimè inditasse ex verbis, pasce oves, colligi auctoritatem imperandi regio more : ideoq, si hic locus obscurus videatur, consulendum caput 15 libri primi: vbi de hac re (nimirum quod ex verbis pasce oves colligatur auctoritas imperandi regio more)* ait scriptum à se satis copiose : imposturam & calumniã esse interpretaris : quod hanc Belli interpretationẽ recitans, vocabulum *auctoritatis* omiserit. At non omisit : qui enim ait Christum cum dixit Pasce, dixisse impera : nisi pro Atheo ab auditoribus habetur, simul intelligitur dicere, Christum hoc verbo dedisse auctoritatẽ imperandi.

Pag. 351. Post recitatum integrum locũ recognitionum, *Vides eam loquendi rationem reprehendit potius, quàm planè probat: quod propter brevitatem obscurior videri possit.*] Falsum, & impudentia plenum. Vis enim cum in recognitione capitis illius 16ⁱ libri quarti de pontifice, quasi metuentem, ne hæc ibi interpretatio verbi pascendi, per regium morem imperandi, male

* P. 352. Huc
igitur recidit
tota Belli novi-
tas, &c.
* P. 350. Sig-
nificat propor-
tione quadam
idem, habere iu-
ris Pontificem
in Ecclesia,
quod reges in
regnorum suorum
administratione

male intelligeretur, iussisse alium locum consu-
li: Atqui non omnino capite illo 16to hanc in-
terpretationem adhibet: neq; regij moris im-
peradi mentionem ibi ullam facit. Nec dictum
istud de regio more imperandi restringit (ut
credi vis) ad ea quæ libro 1. de Pont. c. 15. ha-
bentur: sed hæc ipsa (testor recitationem, quam
initio posui) ad istud extendenda, callidè & ve-
teratoriè innuit. Nec admitte; aut habebit
gratiam, quod regium hunc morem exponas
proportionem quandam, nescio quam. Pontificem
enim (ut quem nullo modo ecclesiæ subiciat;
cum Reges populo vel ad depositionem subji-
ciat) longè regalius ecclesiæ imperare vult, quàm
Reges regnis suis. Nec libenter audit, quod ita
distinguas rerum genera: quasi Pontifici non
liceret *transcendere à genere ad genus*: quem &
in regni cuiusq; Christiani administratione lō-
gè plus ipso Rege pollere vult.

§ 3. Pagina 310 & septem paginis sequen-
tibus, quasi in præmium loci de contradic-
tionib⁹, mera tibi & magna *λογωμαχία* est, de octo
propositionibus, quas negas satis juxta leges
contradictoriorum, articulis juramenti ab E-
piscopo oppositas. Qui tam multa maximi mo-
menti trāsfilire sustines, quomodo ita nunc he-
res in frivolo? Dubitari enim non potest, quàm
quoad vim sensumq; oppositæ sint: nec noster
ultra voluit. Meminit quidem *contradicientium*
in terminis suis: sed hoc modo vndeclm esse o-
portuerat; Itaq; cum pro hoc numero octona-

rium substituit, vides non exactis ad formam dialecticam, de qua ita multis, ita pueriliter nugaris, sed iustas ad sensum rerum contradictiones confectatum.

Tandem majus opus: pagina 318 & septem sequentibus (ut locus ipse protemio ino saltem equalis esset) ex undecim contradictionibus, quas Apologia Regia in exemplum inconstanz Bellarminianæ adducit, quatuor in tuam tutelam recipis. Sed cum ex illis undecim pars major ad nostras, de jure regio aut Papali, quæstiones pertineat: ex hoc quidem genere non nisi vnam defendere voluisti. De ea nunc videndum. Est autem de Episcopis Apostolorum successoribus, & non propriis successoribus.

Queritur hic vtrum libro primo de clericis capite 14, ubi ait, *Episcopus Apostolus succedere*, ita hoc intelligi debeat, ac si dicitur, *proprie succedere*. Sic enim loco alteri, ubi negat proprie succedere, contradicet. Probat Episcopus ita intelligi debere. Tum alijs argumentis certissimis, de quibus fideliter files: tum etiam ex eo quod inter duo illa quæ Bellus distinguit, nempe inter succedere, & proprie succedere, *distin-*
ctio (puta in genere didactico) nulla sit. Hæc enim distinguitur in hoc scribendi genere, præsertim in dogmatica conclusione, nulla Logica finit. Atque hoc quidem est, quod Bellus, qui Logica ignorantiam Apologia hoc loco obicit, de peritiæ rei Logica appellet. Vbi quia

R

* P. 324. Torti
Logica derivat,
dei, quod duo
ista distinxerit,
que non distin-
guat.

Ead. pag. *Apologie alterius loci similitudo ex l. 4. c. 6. fraudem fecerit* Benigne calumniator, qui excusando obtrectas (somnolentum enim fuisse oportet, quem illa, quam dicis, similitudo deciperet) Locus iste ex lib. 4. de pontif. c. 6. tantum ad locutionis explicationem pertinet: ut inue sciamus Bellarminianum illud pie credendum, dici apud eum de his quæ, cum tantum probabilia sint, nec de vlla fidei Catholicæ necessitate: tamen ex devotione creduntur. Obiter ergo hic locus notatus, cui Apologiam imprimis innixam fingis: etsi, ne hic errares invitatus, Tortura Torti pa. 233. disertè cavit. Ex altero loco sic disputatur.

Ius successionis pontificum Romanorum, in eo fundatur, quod Petrus Rome sedem suam domino iubente collocarit: atq; ibidem ad mortem usq; sederit.

At Bellarminum lib. 2 de pontif. c. 12. negat de fide esse, quod Petrus Domino iubente, sedem Rome collocarit.

Ergo ibidem negat illud esse de fide, in quo fundatur ius successionis Pontificum Romanorum.

Ideoq; si ipsum illud de fide esse negat quod Pontifex Rom. sit Petri successor.

De minore nihil respodes. Quid enim poterat? totum apud Episcopum ipsissima Belli verba recitentur pag. 233, Non improbabile est Petri sedem Rome locatam esse domino iubente: item p. 236 ex eodem capite, Non est de fide, divina & inmutabili præcepto Romæ sedem esse constitutam.

* P. 298.

Sed tamen (ut diximus) est probabilissimum, & pie credendum. ¹⁸ Majorem accusas mendacem, quod dicat, coram vobis successionem ex eo pendere, quod Petri sedes Domino iubente locata sit Roma. Et tamen verba his respondentia, quæ in Majore posui, totidem literis habentur apud Bellum lib. 2. de pont. c. 1 sub initium. Itaque dū nostrum Episcopum accusas, magistrum tuum condemnas mendacem. Nec hoc contentus: addis ipsum hoc capite 12° docere se mentitum esse in eo, quod initio huj^o libri habet. Si enim (ut ais) hoc capite 13° docet, et si Petrus nunquam ipse suo sedem suam Romæ fixisset, tamen de fide esse, quod dicitis Rom. Pontis fuisse successorem Petri: certè (cum nihil in eo fundetur sine quo ipsum per se consistit) simul docet falsum esse, quod ait, *ius huius successionis in eo fundari*, quod Petrus domino iubente sedem Romæ fixerit. Et quid si illud, quod ais, docuisset, aut eo capite, aut alibi? an ergo falsum quod dicimus eundem alibi contra statuere? Sic cum disputas, supponis nos tibi gratis concessuros, id ipsum quod hic in questionem vocamus: ubi vnum istud queritur, utrum Be. Iarminus his de rebus pugnantia statuerit. Sed nec docet hoc vquam: nec vnius phili ratio, quam^a subijcis, unde hoc doceatur. Vbi primum, ex eo quod nulla certa sedes à Domino assignata sit, colligis permissum Petro ut sedem, ubi velleret, collocaret: deinde ex hac ipsa permissione, colligis eandem sedem quam Petrus delegit (nōpe Romanam) à domino.

mino assignatam. Atq; ita, cum causa causæ sit causa causati, ex eo quod Dominus nullam certam sedem assignavit, colligis certam sedē à Domino assignatam esse. Sed benè, quòd, ne absurditas rationis tuæ appareat, nihil inferas nisi quod minimè sufficit ad propositum: cum enim concludendum esset, ut proposueras, *et si Petrus nutu ipse sua* (quem nutum à mandato domini directa antichesi distinguis) *sedē Romæ fixerit: tamen fide Catholica credendum, Pontificem Romæ esse successorem Petri*, nihil inferas, nisi, nihilominus *fide Catholica credendum, sedem ibi esse, ubi eam Petrus collocavit.*

Pag. 299 Omitto quod statum quæstionis mutas. Benè & istud, quòd ubi ipse sic, ut dixi, mutas quæstionem, ne hoc tibi obijciatur, adversarium illico accusas, mutatæ quæstionis. Illud minus callidè, quòd quo spiritu eum hujus culpæ semel accusas: eodem bis absolvas. Inde enim doces quæstionem mutari, quia *hic* (inquis) *querimus quid dixerit, non quam verè dixerit Bellarminus*: & tamen quo loco quæstionem mutari vis, ibi eum ais innuere quiddam, quod doceat (ideoq; & quod dicat) Bellarminus; hic ergo semel absolvis. Addis, *innuere eum, quòd Bellarminus ea capite doceat, et si forte non sit de fide Romæ Pontificem, esse successorem B. Petri, omnino tamen asserendum esse ut articulum fidei.* At si hoc docet Bellarminus; habemus id quod hujus loci propositum est: eum de hac repugnantia docere. Iterum ergo absol-

vis: dum quo loco mutata[m] quæstionem accusas, ibi id ipsum, quod acutem tangat, dici faceris.

At nonne tamen *apertissimum mendacium* est, quòd innuit Bellum hoc docere? imo nihil *aperti mendacii* in eo posuisses, ubi simul quereris, *rem ista obscure & involute innui*, ut satis non possit intelligi. Nec tamen obscuritas hic vlla, aut tenebra, nisi Bellarminiana: cui se ipse hic configit suis acuminibus. De re ipsa non multum aberras à mente Episcopi. Vult enim Bellum sic statuere, ut quamvis forte non sit de jure divino, neq; de fide, Romum pontificem esse Petri successorem: tamen utrumq; asserendum sit. Nec vllum hic mendacium imputationis: sic eum statuere, quoad assertionem de jure divino, hinc intellige.

Fatetur (ut ipse p. 299 concedis) non esse certum, Romum Pontificem quatenus Romanus Pontifex est, esse successorem Petri ex iure divino.

Ratio huius
consequentiæ
in eo, quod Ro-
mano Pontifici
non aliter com-
petere vult ut
Petri successor
sit, nisi quia Ro-
manus Pontifex
est.

Ergo simul fatetur non omnino certum esse quòd Romanus Pontifex ex iure divino sit Petri successor. Unde cum dicat omnino asserendum esse quod ex iure divino pastor sit & caput totius Ecclesiæ (quod ei nihil aliud est quam successorem esse Petri) certè assertio vult pro certo, id quod fatetur non esse certum.

Nec dubium, quin (quicquid de Pauli penula nugamini) de fide non sit, quod non est de jure divino. Mandatum enim fidei pars est juris di-

vinis; nec in parte esse potest, quod non est in toto. Itaq; cum fateatur Bellarminus, forte nō esse de jure divino, vt Romanus Pontifex Petri successor sit, certē simul fatetur forte non esse de fide. Vnde cum dicat omnino asserendum esse, quod de fide sit, certē asseri vult, id de fide esse, quod tamen fatetur forte non esse de fide. Nec de penula illa obstreperet: quam vel Troas de amissam mallet; Sanctus Apostolus; vnā cū membranis: quā vt eā nuditatem sententiae vestrae palliaretis. Nec de fide quidem est Paulum habuisse penulam; sed hoc credere de fide aliquo modo est: nec minus & de jure divino tenemur hoc credere.

Pag. 300. *Questionem aliō transfers, atq; ostendere niteris, non esse de fide hunc numero hominem, qui nunc sedet, esse verum Pontificem Romanum.* Ad praxim refertur tota fides catholica: praxis autem omnis circa individua. Itaq; quod neq; de hoc, aut illo Pontifice, nec omnino de vllō individuorū credi potest fide catholica, otiose vrgetur, quasi de specie credendum esset fide catholica.

Pag. 308. Vbi tautologus redis ad hunc locum, *Apologia* (inquis) *quam refellebat Tortus, non certum aliquem ē Romanis Pontificibus, sed Romum Pontificem indistincte, atq; indefinitē opposuit Iacobo Regi.* At etiam certum quemvis intellexit. Quidni enim in comparatione certitudinis successionum, itidem de Pontificia, vt de regia, in individuo loqueretur?

Pag. 301. *Execravat te infana libido calumniandi, ut non modo quid adversarius dixerit, sed ne quid tu quidem de eo scripseris, animadvertes; ubiq; verborum immania monstra perferimus, neq; qua sanitate dei causa videmus.* Ex eo quod tres simul Antipapae semel atq; iterum fuerint, dubitari per ea tempora potuit, non solum de individuo, quis esset Petri successor, sed etiam de specie utrum Christus instituerit, ut perpetua in Ecclesia esset successio in Petri Pontificatum. Nihil ergo hoc argumento imputat sententiae *Bellarminianae*, contra quam ante agnoverat.

Reliqua de contradictionibus *Bellarminianae* à causa nostra longius absunt: nec ferè ullū morae pretium. De divina operatione in peccatis, * fateris apud *Bellarminū* in verbis * esse contradictionem disertam: ut primū affirmaverit, deinde eodem capite aliquot paginis interjetis negaverit, *moraliter à deo moveri voluntatem ad malum.* Nec tamen loco altero omnino agnoscit, quod altero saltem in specie contradiixerat. Quidni ergo & in rebus contradictionem interpretemur?

De fide Iudae docet Episcopus, *Bellarminū* lib. 1. de Pontifice, capite 13° dum laudat sententiam Chrysostomi pro confirmatione ejus quod ait *Iudam non credidisse*, simul ibi cum Chrysostomo statuere Iudam nunquam credidisse. Id quod, ut cunq; tempora distinguantur, nunquam cum eo consistet, quod ait li. 3. c. 14.

* P. 331.

* 2. De amiss.
gratia cap. 13.

* P. 249.

*Indae iustus fuit, et certe bonus. Frustra hic * fingis quasi ubi probandum esset alterum dictum, cum altero pugnare, nihil contenderetur nisi utrumq; non esse verum.*

*De meritum fiducia hoc modo (id est lōgè aliter quàm * fingis) ostendit Bellarminū sibi ipsi contradicere.*

Bellarminus in Torto p. 88, fatetur se in controversiis duo ista statuere: Fiduciam aliquā in meritis proprijs collocari posse (id est benè & sine peccato posse) & tamen, quia utile est ad vitandam superbiam, & quia de proprijs meritis incerti sumus, tutius esse in sola Dei misericordia fiduciam collocare.

At ista contradictionem implicant : tū quia in rebus animæ, & imprimis in hora mortis (de qua in hac questione queritur) id solum benè fit, quod tutius fit: tum quia in his rebus non benè fit, quod inutile est: tum deniq; quia sine peccato non possumus coram Deo fidere, de eo, de quo incerti sumus.

*Ergo de fiducia meritum sibi ipsi cōtradicit. Hanc vim rationis partim sua dissimulādo, partim non sua imputando, de solida ridiculam facis: ut ita etiā regiz Majestati, de malè cōempto defensore tam inepto, asinus absenti leoni * insultes. Tertiam minoris confirmationem ut irrefragabilem prorsus dissimulas. Primæ primū * fingis eam vim esse, ac si simpliciter dixisset, quicquid non tutius est, temerè fieri. Deinde postquam hoc figmentum tuum viriliter refu-*

* P. 329.

* P. 318. Cuius rationis ea vis

est, quod tutius non est id temerè fieri, ac temerè fieri nihil benè potest. Ergo perinde est dicere hoc potest fieri, sed illud tutius est, & hoc potest fieri, sed non potest fieri.

* -- Misere me non ius, &c.

* P. 318. Non temere facit quisquis non Regiomontane &c.

* P. 319. Subie-
cisti stoicum ax-
ioma quod in
rebus animæ,
Ec. nemo igitur
suo iudicio sal-
vus esse poterit,
nisi qui ad eam
normam, Ec.

* Ead. p. Assen-
sior, si consilium
modo sit.

* De contradi-
ctorio contrari-
um factu p. 320.

* P. 379 Petrus
procurandis spi-
ritualibus Ec-
clesia commodis
satis unus non
est. Tiberius,
Ec. si fide modo
Christiana am-
plexi, cetera in
suis secleribus,
Ec.

târas, tandem agnoscis loqui eum tantum de
eo, quod in rebus animæ tutius sit. Sed ne hic
quidem abstines depravationē. Non enim vult
neminem posse esse salvum, nisi in rebus animæ
faciat quod tutissimum sit. Nec necessitatē me-
di hic intelligit, sed præcepti. Quod enim ne
ex necessitate quidem præcepti, sed tantum ex
invitatione consilij, tutissima in rebus animæ
sequenda respondes: Primum falsum est: re-
spectu enim individui etiam illa in hoc rerum
genere rationem præcepti habent, quæ ob di-
versas personarum, & temporum rationes, non
possunt semel & generatim, nisi ut consilia, cō-
mendari. Deinde etiam ad præsens propositum
frivolum est. Belli enim sententia ita tutius esse
statuit, in sola dei misericordia fiduciam collo-
care: ut præcepti istud, non autem meri consilij
esse velit. Nec solum non utilem (ut vrges con-
tra secundam minoris confirmationē) sed pla-
nè noxiam & humilitati inimicā esse hanc me-
ritorum propriorum fiduciam statuit: cum do-
cet, humilitatis esse propria ignorare merita. Nec
dices opinor consuli tantum, non autem præci-
pi, ut ne quis de eo, de quo incertus sit,
coram divino iudicio confidat.

§ 5. Pag. 371. & sequentibus, cōtendis pug-
nantia in Tortura Torti tradi de Pontificia ac
regia potestate. Ante omnia sic disputas

* Ait, ne Petrum quidem ipsam præfecturam to-
tius Ecclesie suscepisse: & iuvant Tiberium,
Caligulam, Neronem, si fide modo Christi-
anam

anam amplexi, cetera in suis sceleribus per-
stitissent, terreno simul et spiritali regno pa-
res futuros fatetur.

Ergo pugnantia de his rebus loquitur.

Falsissimum, quod quasi ex Episcopi sententia
assumis, de Tiberio & similibus: quos ne terre-
no quidem regno pares fuisse vnquam putavit.
Ius autem etiam ad ecclesie regimen habere cu-
um, qui oneri impar sit, quid impedit? Quemad-
modum sepe & pupillum ad regnum terrenum?
Quam horrendum autem, quod obiter hic sup-
ponis, quenquam simul fidem Christianam am-
plecti, simul in ceteris præter infidelitatem sce-
leribus Tiberij, Neronis, & Caligulae persistere
posse?

* Eadem pag. 379. Arg. 2um.

Negat Regi ius censura ecclesiastica, & omni-
no eorum quæ potestatem ordinis consequun-
tur: quæ tamen officio pascendi inseparabiliter
adherent.

Ergo etiam Regi negat ius pascende, & regen-
da ecclesie.

Ex vi metaphoræ, quæ ineptè ad vivum reseca-
tur, infirma consequentia est. nec rectè colligis
de toto genere passionis negari, quod de vna,
aut etiam pluribus speciebus negatur. Nec re-
ctè supponis in altero genere pascendi parum
esse ad justum suprematum. Manifesta ratio à
nobis: In nullo enim genere, supremi guberna-
toris est singulorum officia exequi: sed videre
ut suum quisq; officium exequatur.

* Cui commissa
gregis cura est.
eius ius est pas-
cendi, arcendo
lupos, segregando
ovis agros.

Pag.

Pag. 380. Arg. 3um. *Qua ratione suprema gregis procuratio hoc auctore ad Reges delata est, quibus nihil est spiritualis iuris? Ius spirituale tam latè accipis, quàm jus in spiritualibus. Itaq; ex falsa imputatione disputas. In rebus enim spiritualibus Regi plurimum juris tribuit.*

Ead. pag. Arg. 4um. *Qua ratione praeſci Doctori suo discipulus, in eo genere potest in quo discipulus est? Eadem ratione, qua rex medico pareret in morbi curatione: & eundem etiam in eodem genere punit, si venenū suggerat pro pharmaco.*

Pag. 382. Arg. 5um. *Qui suspendere non potest deponere potest: quid istuc monstri est? Censuræ propriè dictæ spiritualis (id est ejus quæ verbi & sacramentorum administrationi annexa est) Ecclesiastica ministrorum suspensio species nō est, quemadmodum nec eorundē depositio. Ex falsa ergo imputatione disputas. Etsi enim censuræ ejus quæ propriè dicitur ecclesiastica, jus Regi negemus: non tamen ideo & hoc genus censuræ.*

^a Vide sup. ca.
253. sub ini.
sum.

Pag. 383. Arg. 6um. *Si auctore te nemo solvere potest, nisi quod ipse ligaverit: qui fieri potest, ut rex sine vlla ligandi potestate, solvendi vim habeat? His verbis duo pugnancia ab eo asseri vis, qui neutrum asserit: ne species quidem vlla rationis, cur ei horum alterutrū tribueres. Præclare sententiam ejus ex ipsius sententiā refutas: cum nequid quod refutas ipsius sit, nequid unde refutas.*

Ead.

Ead. pag. Arg. 7um. *Rex iure regio apud vos Episcopos constituit, ac si visum fuerit etiam deponit: ius igitur ligandi solvendiq; & dat ipse, & adimit: quod tamen nullum habet*] In terminis ambiguis nulla consequentia necessitas. Regia Episcoporum designatio, quam constitutionem vocas, nihil aliud est nisi nominatio illa, quam pagina 387 admittere videris. ^{Canon Nice. 1.} A Metropolitano, & ab alijs consecrantibus, non ab hac designatione regia, datur Episcopo jus ligandi solvendiq;. Nec villo iure tuo cogere Metropolitanum, aut reliquos potest rex quispiam, ut ^{1. Tim. 5. 22.} *scilicet commuricent peccatis alienis: aut ut cito cuiquam & temerè manum imponant*. Distincta ergo hic effecta sunt: nec omnino dat Rex, id quod ab eo secundum nostram iententiam dari fingis. Adimere autem alteri quencquam id, quod ipse nec habeat, nec habere possit, nihil impedit. Quancquam nec omnino jus ligandi solvendiq;, sed ^{h P. 382. Ex Sylvestro De-} *(ut ipse non malè contra te ipsum^h definis)* tantum executionem adimit Rex, cum Episcopum deponit.

Pag. 383. Arg. 8um. *Primum tuum Regium plane prodidisti. Interroga Puritanos, qui omnem in ecclesia Primum tollunt, qui anarchiam constitunt: id ipsum sine dubio Regi concessuri sunt*] Falsum, eos omnem in ecclesia Primum tollere: tantum enim inferiorum gubernatorum paritatem nimiam faciunt: atq; ita anarchiam tantum aliquatenus, non simpliciter. Nihil ergo mirum, si eum describit suprematum Regium, quem

^{h P. 382. Ex Sylvestro De-} *positio est privatis executionis legitimæ officiorum & beneficiorum Ecclesiasticorum, absq; spe restitutionis.*

quem hi concedunt: ipsissimum enim nostrum, ut saepe surdos vos monuimus, concedunt.

Pag. 384. Arg. 9um. Deniq; nos ipsi id ipsum Regibus non tribuimus modo, sed etiam ab ijs nostro iure exigimus, ut religionē. An verò & illa, quæ simul recitas, & in eodē ordine habes, admittis, Regem in ijs quæ exterioris Politia ecclesiastica sunt, suo iure præcipere: & curam in Regijs primam esse, ut disciplinam ecclesiasticam, si collapsa sit, restitueret? Hæc scilicet cū dicit, *re-*

* P. 383.

* P. 395. Præeat sacerdos, exequatur Rex. & statim si noluerit audire sacerdotis imperia.

* 4 Pag. 384.

* Tr. 2 c. 6 § 1. sub finem.

* P. 395.

* Ead. pag.

puter. Quasi verò hæc vestra essent. * Vestrum est, ut mandata à Pontifice Rex accipiat: & ad imperia Sacerdotalia se sistat executorem fidelē: qui neq; sumptibus pareat, neq; molestijs. Atq; ita quas duas potestates ex Isidoro apud Gratianum 23. q. 5. * de prædicas, Sacerdotis, & Regis ite vera vnicam facitis. Imperantis enim & exequentis, ut animi & corporis, ut domini & servi, vna potestas, vna actio. Imo simul & Isidori hujus verba, quæ recitas, conculeas. Cum enim ait, *quod non prævalent sacerdotes efficere per doctrinam sermonem, potestas hoc imperet per disciplinam terrorem*: vides ut his verbis sacerdotibus doctrinam, Regibus imperia assignet: atq; ita pulchrè scilicet confirmet vestra illa de imperijs Sacerdotis. Quomodo & Bernardi jã supra à me exposita verba, quæ in magno testimonio * recitas: Nec aliter Leo quē * laudas epist. 73, ubi, quod ait collatam Imperatori potestatem ad præsidium ecclesie præstandum, perinde accipis, ac

ac si collatam dixisset *ad imperia* Sacerdotis ex-
equenda. Nec cogitas ex verbis illis cōtrarium
multo rectius colligi: idq; teipso auctore. Qui
enim negas discipulo convenire, vt doctore, in *P. 380.*
eo genere in quo discipul^o est, preficiatur: quo-
modo non agnoscis clienti aut alumno nequa-
quam convenire, vt in eo genere patrono aut
nutritio suo imperet, in quo eum clientem, aut
alumnū esse natura ipsa voluit? Et hæc tamen
vestra de Regibus ecclesiæ defensoribus & nu-
tritijs sententia. * Vt merito hic in oppositum * *P. 385. Nulla*
vestræ sententiæ etiam ea commemorarit Rev. *in eo nobis com-*
Episcopus, de quibus nobiscum verbis consen- *troverſia.*
titis: teipſa enim dissentitis vel maximè. Qui e-
nim defensori suo pro suo jure imperat, sua non
aliena defensione nititur. Nec si pulverem pe-
dum ecclesiæ lingunt Nutritij ej^o, viri & foemi-
næ principes: ideo Isaiā scurilitati suæ * *P. 403. Iam*
serabilem facimus, dum Regem & pontifici ante- *miseror I. aia*
ponimus. Non enim sacerdotibus (necum vt *quis &c.*
vis Pontifici vestro) proprius hic honor, quem
Isaias capite illo 49 prædixit: sed piorum com-
munis: nec subiecti quis, quem abnegamus: sed,
quem admittimus, devotionis. Sic Constanti-
nus Magnus simul Synodo vniuersæ Ecclesiæ
præsedit: simul, cōfessorum (qui multi aderant)
cicatricibus & membris mutilatis oscula im-
pressit. Sic alius non minor adhæsit pulveri pe-
dum Ambrosii: abjiciendo se in pulverem, quē
pedes huius Ambrosii calcarunt. Nec aliter,
credo, lingendum pulverem pedum (necum, vt
in

* P. 382.

insinuas, oscula pedibus Pontificis figenda) prædixit Iliias. Ne in eo quidem satis (vt * fingis) consentimus: quod concedis, si *clerus solutior sit Regi negligendum non esse*. Quantulum enim tribuas in hoc, vt ne negligat, statim indicas: cum ais, non magis hinc sequi, *Regem religionis esse Primatem*, quam sequatur Episcopos aut proceres regni dominos esse, quod *Regem volupciis seruientem reprehendere debeat*.

Pag. 386 Arg. 10um At ista omnia præstare potest, si velit, Rex etiam Ethnicus: ea igitur non sunt dicenda propriae functiones supremi capitis Ecclesiae: puta, nisi revocet quod fatetur Regē Ethnicum non esse caput Ecclesiae? Non sequitur, quia nō statim dicendus supremus in re religionis gubernator, qui potest si velit, supremi gubernatoris officia omnia præstare: nisi simul ita ab eius voluntate dependeant varia ex rebus gravioribus, vt eo Inconsulto aut invito consitui nequeant.

¶ Vide supr. c. i.
§ 3. sub finem.

Pag. 387. Arg. 11um Deniq; tibi ipsi non constas, quod regis muneris partem, & quidem præcipuam, esse dicis curam religionis. Nam simul etiā illud dicis, aut infidelibus præcipuam sui muneris partem perire, aut Reges etiam Ethnicos Ecclesia esse capita rectoresq; Dixisses aut præcipuam partem muneris etiam infidelium Regum esse curam religionis: & hoc certē concedit. Non enim aliter hoc intelligendum, quam vt à seipsis incipiant: nec pugnant (credo) ista, Regem Ethnicum, dum Ethnicus est, non esse supremū Ec-

Ecclesiæ gubernatorem: & oportere eum primum fidelem esse, deinde fideles in re religionis gubernare.

Pag. 398. Arg. 12um perplexum & impeditum illustrabo, ut potero.

* *Totam Ecclesiasticam potestatem, ponit in condendis canonibus, qui conscientias ligent coram deo.*

* *At totam potestatem condendorum canonum, qui conscientias ligent coram deo, fatetur etiamnum residere in concilio iniussu principis congregato.*

Ergo nihil in Ecclesia gubernanda relinquunt Principi, præter nomen Ecclesiasticæ potestatis.

Quid faciemus hac tanta calumniandi insania? Neutrum Episcopi est: nec quod ei in Majore propositione, nec quod in Minore imputas. Nec adjuvant confirmationes: quid enim collectionibus istis ineptius?

Ecclesia sub Ethnicis Imperatoribus, ipso fatente, non habuit ius materialis gladij:

Ergo nullam Ecclesiæ potestatem tunc temporis fuisse agnoscit, nisi condendorum canonum, qui conscientias coram deo ligarent.

Nullum tunc temporis alium in rebus religionis suprematum fuisse agnoscit.

Ergo ne nunc quidem vel Regibus Christianis ullam in his rebus potestatem coactivam, aut ullum ius materialis gladij concedit: plañe q̃ illa canonum ad conscientias ligandas cō-

S

* P. 398. Si Ecclesiæ tunc temporis materialis gladii ius ullum habuisset, tamen aut penes infideles principes suprema Ecclesiæ admini-

stratio, aut non integra Ecclesiastici regiminis

potestas penes Ecclesiā fuit: Ecclesiastica to-

ta potestas in condendis canonibus, qui conscientias

ligent coram deo posita erit: -- Quæ cum

tota etiamnum confessione sua resideat in concilio iniussu

principis congregato, nihil relinquit prin-

cipi præter nomen Ecclesiastici potestatis.

den-

dendorum potestate totam vim Ecclesiastici regiminis definit.

Fatetur, forte aliquando (puta cum Ethnici imperabant) concilia intussu principum cōgregata valuisse ut canones apud fidelium cōscientiis.

Ergo fatetur, etiamnum (puta sub Regibus Christianis) perinde se rem habere.

Quis non in his omnibus manifestum inconsequens agnoscat? primum enim Ecclesiastici regiminis, præter potestatem materialis gladii, & alteram canonum condendorum, partes sūt quamplurimæ. Deinde etsi primis illis temporibus regimen Ecclesiæ imperfectius non fuerit, quam nunc est, externum tamen regimen (cujus defectus abundantiore spiritus sancti gratia suppleti sunt) tunc imperfectius fuisse nihil impedit. Postremo non solum agnoscis hoc loco, sed etiam vrges, Christiano Regi ab Episcopo plus tribui in regimine Ecclesiæ, quā Regi Ethnico: ut mirari satis non possimus, cur in tertia, quam dixi, consequentia, contrarium de ejus sententia circa conciliorum auctoritatem præsumas. Nec minus mirum, cum tam multa hīc probatione egeant, quæ tibi grātis concedi postulas, cur his neglectis, vnum, quo nihil manifestius, anxie probes, fateri Episcopum jus materialis gladij penes concilia Ecclesiastica, cum Ethnici imperabant, non fuisse.

P. 356.

Pag. 402. Arg. 13um Necessario sequitur, Apostolis, cum gregem pascere iussi sunt, quod tum
Re-

Reges Christiani nulli erant, illud præterea iuris esse concessum, quod tu Regibus concedis in Ecclesia, hoc est ut materiale etiam gladium usurparent. De consequentia non pugnabo. In antecedente quanta falsæ imputationis impudētia: quam tamen non semel, quin sæpius ingeminas. Nusquam dicit, ideo iussum Petrum aut ullum Apostolum oves pascere, quia nulli tum erant Reges Christiani: tantum quærenti Bel-larmino, cur non & Regi alicui tum similiter dictum; respondet, ideo non itidem & Regi, alicui dictum, quia tum Reges sub Evangelio non erant, qui pastores esse poterant. Tibi scilicet idē Regi non dictum, quia Rex non erat, & Petro dictum, quia Rex non erat. Vbi fides? Vbi candor? In hanc enim interpretationē (cujus perfidiam recitatio quam habes pag. 40 i evidenter prodit) innixa quæ habes, plus duabus deinde paginis.

§ 6 Restant argumenta quibus sententiam Rev. Episcopi gloriæ Christi derogare contendis. pag. 399. ita disputas.

Fatetur, si Tiberius Caesar, dum Christus in terris ageret, factus fuisset christianus, futurum fuisse, ut utrumq; regnum tum illud Tiberij in rep. tum alterum, quod Christi tunc temporis in Ecclesia fuit, in unum coalesceret: atq; ita unus tantum primus esset, tam in Ecclesia quàm in rep.

At hoc fieri non potuerat, nisi aut Christus Tiberio terrarum imperium, aut Tiberius Chri-

* P. 380. & ta-
men alicubi te
non puduit di-
cere, in sum à
Domino Petri
oves pascere,
quod tum nulli
essent Christiani
Reges.
" Tort. Tort. p
91.

sto supremam Ecclesia administrationem adimeret:

Ergo horum alterum admittat necesse est.

Quod habet de vtraq; potestate in nationibus Christianis in vnum coalescente, atq; ita vnum corpus efficiente, vnde & vnum in corpore sic coalito supremum gubernatorem requiri colligit, ex Bellarmino habet: qui libro quinto de pontif. c. 6. hoc ipsum in qualicunq; magnarū rerum fundamento statuit. Itaq; vt ibi Belli, ita hic Episcopi verba, de Ecclesiis particularium nationum intelligenda. Nec aliter postulat scopus loci Torturæ Torti pag. 177. vbi hoc modo (id est longè aliter quàm explicas) ratio- cinatur.

In vno regno vnum oportet esse primum:

At res pub. & Ecclesia iamdiu in varijs locis vnum faciunt:

Ergo in iisdem locis particularibus vnum oportet esse primum: utcunq; in iisdem locis, cum duo regna erant, merito fuerint duo primi.

Ita vides jam, cur syllogismi tui maiorem nege- mus. Cum enim de particularibus ecclesijs & rebus pub. loquatur, necesse est, *primum illum* (sive vtrumq; sive vnicum) intelligi, non aliter primum esse, quàm post Christum. Sed & in mi- nore falsum: Potest enim ex duobus vnus fieri primus, vt tamè neuter alteri, quod ipsius erat, adimat. Nimirum vt ita ferè sit, quomodo ho- mini, cui manus dextera, quæ dudum exaruerat divi-

divinitus restitueretur. Quo beneficio non diceres sinistra quicquam ademptum, sed multū additum: ut cunq; ipsi sinistra & actionibus ab ea administratis jam demum dextra præsit.

Pagina eadem, *Id* (inquis) *agit, ut persuadeat dum Rex alienus à fide est, duo quædā regna esse, spirituale & Politicum: usq; duos necessario præesse Pontificem uni, Principem Politicum alteri* Pontificis nomine Romanum intelligis aut saltem unum per nationes quascūq;: atq; ita pulchrè ex confessione nostra per omnia regna regum non Catholicorum spirituales quendam unius Primatum constitui. In Episcopi sententia (ut exposui) nihil huiusmodi. Tanrum ut de Rege, ita & de primatu Ecclesiastico loquitur, qui in diversis nationibus alius forte sit atq; alius.

Pag. 400. Arg. 2um.

Negat supremum ecclesia caput esse posse, nisi qui de canonibus leges facere, & contumaces vifranare possit: id quod Christo quatenus homo mortalis erat (ut quem hoc respectu etiam Pilato non solum de facto, sed & de iure subiectū facit) nullo modo concedit. Nec negabit quin Tiberio Casari, si Christo adhuc in terris agēte, Christianus fuisset, competitura etiam tum fuissent ea omnia, quæ ad supremum Ecclesia caput ac Principem constituendum enumerat.

Ergo non modo negat Christum, quatenus homo mortalis erat, supremum fuisse caput ecclesie: sed etiam Tiberium, si Christianus fuisset, supe-

riorem Christo in regimine Ecclesia futurum
fuisse asserit.

Neutrum sequitur: quia quicquid vel affirmat,
vel negat de supremo ecclesiæ gubernatore, de
ejusmodi supremo intelligendum, non qui sim-
pliciter, sed qui post Christum supremus esset. Sed
& in Antecedente insignis calumnia. Nus-
quam enim negat caput ecclesiæ supremum,
id est supremum in terris gubernatorem,
esse posse, nisi qui de canonib⁹ leges face-
re possit. Quid enim? Cum duos primos agnos-
cit, alterum in ecclesia, alterum in rep. hanc po-
testatem Primati ecclesiastico cōcedi ab eo pu-
tas? An fortè jam ab eo negari Regem Angliæ
in suis dicionibus supremum esse Ecclesiæ gu-
bernatores? Certè enim Rex Angliæ politicā
legem per se sine ordinum consensu ferre non
solet. * Ne illud quidem, quod pro blasphemia
imputas, de Pilati jure in Christum, usquā, cre-
do, aut ait, aut negat. Quanquam locus Joh. 19.
v. 10. 11. (non haberes nisi tibi datū esset superne)
satis indicat nullam hic omnino esse blasphemiam.

* P. 404. Etiam
libertatē & spolia-
tum non de fa-
cto solum, sed de
jure Pilato sub-
iectum blasphemie
matis.

* Reges, Christi,
non quā homi-
nis, sed quā dei
aucto e se hac
eadem p. 177.
vicarii sunt.
* ut homo ante
Ecclesia sue
præst, ut in i-
bidem. Reliquū
igitur, &c.

Pag. 401. Arg. 3um.

* Christo nō nunc quidem, ut homo est, regim ius
vllum concedit in Regum diones (vult enim
pag. 177. Reges Christi vicarios esse, non quā
hominis, sed quā dei.)

* At idem Christum ecclesia caput esse vult tantū
ut homo est:

Ergo Christo, quā caput est ecclesiæ, ne nunc qui-
dem

dem ius ullum in Regnorum temporalibus concedit. Ideoq; ne nunc quidem eum pro vero Ecclesie capite agnoscit: cum ius istud in temporalibus necessario requirat ad caput ecclesie.

* Atq; ita dñ Regi Iacobo tribuit, quod Christo negat, huic illum anteposit. Ut mirandum sit hunc Regem talia sibi honorifica ducere.

* P. 409 Et Antichristum nobis obicitis, cñ Regem vestrum supra Christum extollatis? & honorificum sibi ducit &c.

Falsa propositio utraq; vnde totum istud conclusionis educis. Nusquā dicit, quod ad maiore cōfirmadā recitas, quasi exp. 177. verba ipsissima sunt, Regna quidē mundi a Christo etiā sunt, & Christi sunt, non quā homo, et quā Deus. Hic tu, quod ait hypotheticē, si non quā homo, categoricē sumis, ac si dixisset, non quā homo. Tum, quod respectu conjunctæ enuntiationis dubitantiū dixerat, (quia durius forte sonaret, si diceremus, regna mundi à Christo esse, quā homo est) ad clausulam posteriorem, de qua minor difficultas, restringis. Atq; ita pulchrē colligis his verbis dici, Reges Christi & arias esse, nō quā hominis, sed quā Dei. Nec minor in minore propositione calumnia, Regnum (inquit) etiam illi quā & homo, peculiare & suum, ecclesia scilicet. Quid hic illud, quā & homo? Certē idem, quod quā etiam homo: id est, non solum quā Deus est, sed etiam quā homo. Contrarium ergo hic statuit ejus, quod imputas. Hac tua magna fides, geminam nunc iterum adversarij confessionem fingere: atq; inde quod libet educere. Sic librū hunc tuum ubiq; sui similem obsignas, reliquo ne discrepet imum: quin ubiq; exactissima paral-

lela dederis, non eorum, de quibus in te suscepisti, sed tui, ut initio monui, & ejus cui nomen
 ἀπὸ διαβολῆς:

*Ambo falsifici, perfricti frontibus ambo:
 Et simulare pares, & dissimulare parati.*

LECTORI.

QUod ordinem, & titulos (qui apud adversarium etiam foediores sunt, quam ut libens proferre) neglexerim, ne mireris: De rebus enim (ut patet) satisfacio aliquanto lucidiore ordine, & sub titulis longè civilioribus, & Theologo dignioribus. Nec legenti hac nostra, deesse poterit, et si non adsit, liber Adversarii. Obiectiones enim omnes alicuius momenti expressi fide sanctâ: easq; unâ cum iustis responsionibus, breviori volumine, quam quo ipse obiectiones complectitur, comprehendere. Portentosam lingua intemperantiâ imitari nolui. Mendaciorum crimina sigillatim, non tam verbis, quam rerum luce retorsi. Non, quin ipse dignus esset cui suum mentiris, mētiris, ad singula regereretur: sed quia indignus ego, qui sic responderem; & quia de humili istius persona nihil moror. Itaq; immania bacchantem, quasi insanum lapides iacientem, plerumq; tacitus, ne rerum demonstrationem interromperem, præterij.

AP.

APPENDIX, VBI AVCTORIS

ante biennium edita Responsio, ad Martini Becani Refutationem (quam vocat) *Tortura Torti*, defenditur adversus ea qua haftenus ab eodem Becano, vel in *Dissidio suo Anglicano*, vel alibi carpi potuerunt.

Ibid. Anglic. pa. 16. Sic (inquit) scribit Burhillus, pag. 133, *Et si Regi tribuimus Primatum in Ecclesiā: non tamen Primatum spiritualem, aut ecclesiasticum ei tribuimus: sed potius Primatū quoad res & personas spirituales & ecclesiasticas.* Ex his verbis probat titulum Regij Primatus ecclesiastici, qui post antiquationē sub Maria Regina, mox sub Elisabetha restitutus est in Angliā, jam à nobis in controversiam vocari: adeoq; jam ex mea & aliorū simili sententia, Regem Iacobum quod ad Primatum ecclesiae minus habere, quam Henricus

8us, Edovardus 6us & Elisabeta Regina habuerunt: tã brevis (scilicet) intervallo accisum et imminutum esse Primatum Regis in Anglia. Vnum hic malæ fidei vitium, quod parentheses istam (si, ut alibi monui, satis proprie loquendum est) omittit. Hac enim additione satis indico, etsi hic ob loquendi proprietatem discedamus ab usu aliquo sermonis, quem forte in harum rerum scriptoribus reperias, à sententia tamē minimè discedi. Aliud ejusdem generis vitium, quod cū in parenthesi illa de alio libri mei loco consulendo monuerim, & expressè nota marginali locum capitis 21 designārim: quo loco plurib⁹ data opera rem explico: & utrovis modo loqui nos posse doceo: nec aliud velle eos, qui Regis Primatum vocant spiritualem, nec omnino de re ipsa vllum inter nos esse diffensum: etsi ob cavillationes & calumnias adversariorum opus jam tandem sit, ut cautiùs loquamur: nugator homo nihil horum agnoscens, planè contrariā ei, quā ibi explico, sententiam mihi imputat. Nondum videram Belli responsionem contra Barclajum, sed Becanus viderat. Itaq; ex c. 12. § 3 intelligere poterat, eodem jure retorqueri in Bellum posse hanc reprehensionem: ubi ait quando propriè loquimur dicimus Pontificem habere potestatem in temporalibus: non autem habere potestatem temporalem quā Pontifex est. Certè enim librum quintum de Pōtifice ubi de hac indirecta potestate in primis agitur, inscripsit Bellarminus de temporali dominio & potestate Pon-

Pontificis. Sed tandem animadvertit, docendi & objectionibus occurrēdi causa, Pontificiam potestatem in regna mundi potius dicendam spirituales in tēporalibus, quā temporale: quomodo & nos Regiam potestatem in ecclesiam potius dicendam temporalem in spiritualibus, quā spirituales. Vtq; ille formam loquendi mutans de re ipsa nihil dissentit à se ipso, vbi aliter loquitur: ita nec nos à nostris, dissentim⁹ vbi aliter loquuntur, quā nos loquimur.

Pag. 17. Sic (inquit) habet *Burhillus* p. 133, *Nec Primatem quidem omnino Regem nostrū dicimus: multo verò minus Primatē Ecclesiasticū.* Id vult (quemadmodum ex conclusione hujus loci apparet) vt, cum dicimus Regem habere Primatum ecclesiæ, & tamen non esse Primatē ecclesiæ, simul fateamur eum nullo iure habere hunc Primatum: quomodo, cum dicim⁹ aliquē habere Episcopatum, & tamen nō esse Episcopum, simul eundem significamus vsurpatione, potius quā iure habere Episcopatū. Hic quoq; mala fide peccat, dum quod quæstione prima ab aliquibus nostrū negari viderat (nempe vocabulo *Primatūs* satis propriè exprimi potestatem eā, quam Regi in spiritualibus tribuimus) id ipsum nunc citra omnem controversiā admitti supponit. Alioqui enim nullum incommodum, si in locutionibus improprijs nolumus argumentum à conjugatis suam vim obtinere: præsertim cum vsus loquendi nō vtriq;, sed tantum alteri locutioni faveat: vnde hanc quidem
ad-

admittere, illam autem repudiare liberiùs possimus.

P. 22. *Titulum* (inquit) *capitis ecclesie Burhillus* à rege repudiat: dum p. 133. reprehendit quendam, tanquam petulcū, & audaculū, quod dixisset Regem (puta secundum sententiam Ecclesie Anglicanæ) esse caput, Pastorem, & Primatem Episcoporum. Duplex hic peccatum malæ fidei: Capite enim decimo pag. 102, ubi quatuor de hoc titulo docenda propono, secundum sic effero, Si qui de nostris vocant Regē caput ecclesie in suo regno, habet hæc locutio rationem idoneam, & sensum orthodoxum. Deinde nec pagina illa 133, reprehendo quenquam, ut audaculum aut petulcū quod Regem ex sententia nostra vocet caput, Pastorem, & Primatem Episcoporum: sed quod in verbis, quæ ex ipso recito (illis nimirum *Regem tuum, caput tuum, Pastorem tuum*) odiosa sit, & in Regem potentissimum parum honorifica ingeminatio pronominis possessivi. Quod &, ne invitus erraret, explico nota marginali: quam homo fidei pessimæ agnoscere noluit.

P. 25. *Ad questionem* (inquit) *An Rex quatenus est Primas, seu caput ecclesie, habeat, aliquam iurisdictionem ecclesiasticam seu spiritualem fori exterioris, sic respondendum est cum Burhillop. 234, nullā, nullā penitus habet.* Insignis nugacissimi falsatoris impudētia. Sic loquor loco ad quem nos remittit. Quia de rebus non de verbis contendimus, vocetur sanè, ut vis, iurisdictione Ec-

Ecclesiastica, quicquid in questione de Primatu ecclesie cōtrovertitur etia fori exterioris iurisdictio vocetur (sic enim vocat in Prolegomenis contra Regem) vera quidem erit hoc sensu Maior propositio (nempe cum non habere Primatū ecclesie qui nullam habet iurisdictionē ecclesiasticam, nec in foro interiore nec exteriori) sed Minor falsa (nempe Regem nullam habere iurisdictionem Ecclesiasticam, nec in foro interiore, nec exteriori:) Quomodo ait hoc loco concedi à me hanc propositionem negativam; de Rege nullam habente iurisdictionem Ecclesiasticam, quam ita disertè aio falsam esse, si nomē iurisdictionis Ecclesiasticæ eo sensu accipiatur quo ab ipso accipitur? Quomodo nullam, nullā penitus huiusmodi iurisdictionem Regi esse aio his verbis, ubi propositionē qua hoc asseratur, falsam esse pronuntio?

P. 36. *Posteriorem (inquit) partē, nempe Regem posse à suis subditis excommunicari, & ex Ecclesia Anglicana expelli, tradit Burhillus pa. 137, cum ait, quod Ambrosio licuit in Theodosiū idem & alijs in Regē simili de causa liceat. Id est (inquit Becanus) sicut Ambrosio Episcopo licuit excommunicare Theodosium Imperatorem, ita & nostris Episcopis licet excommunicare Iacobum Regem, si similiter peccet. Vide & Becani huius librum execrabilem quem vocat controversiam Anglicanam p. 90. Vbi his iisdem verbis iterū utitur quasi sine dubio sic statuerim, ut imputar. Et quò tādē evadet hæc tanta insulsissimi*
fal-

falsatoris audacia? Primum parentheses prudēs
omittit: qua apertè nōneo id, quod fecit Am-
brosius in Theodosium, *longè abfuisse ab eiectione ex ecclesia*. Reddat integrum locum: utrumq;
asserō: licere iterum fieri quod fecit Ambrosi⁹,
& quod fecit Ambrosius *longè abfuisse ab ejectione ex ecclesia*: sic (scilicet) pulchrè ex prio-
re mea assertionē sequetur, *licere Episcopis Regem ex ecclesia eicere*. Etiam eodem loco mul-
tis doceo, excommunicationē ab eiectione ex
ecclesia longissimè abesse. Itaq; si hic affirma-
sem Regem excommunicari posse, non tamē i-
deo & ab ecclesia expelli posse. Sed & addo co-
dem loco, non minus scandali esse in Rege, quā
in multitudine excommunicata: vnde quod re-
cito ex Augustino, excommunicationem mul-
titudinis *perniciosa, sacrilega, impia, & su-
perba* esse: itidem & de Regis excommunica-
tione intelligō. Factum enim Ambrosianum de
abstentione potius quā de excommunicatione
cum Iunio, Surlivio, & Saravia, haecenus in-
tellexi. Nec obstat quod Sozomenus ait ἀκοι-
νωμένων ἐποίνων: nec enim verba excommunica-
tionē (nisi fallor) nō significāt: sed tantū ad prae-
cedentia verba Ambrosij referūtur: ubi dicitur
ἐθελον θεῶν μυστηρίων κοινωεῖν. Alioqui cur non
idem Ambrosius potius Iustinam & Valentini-
anum excommunicavit? nec magis obstat illud
ἀρχου τῶν δεσποτῶν apud Theodoretum. Nō enim
sequitur, si ligatus fuit Imperator, & excommu-
nicatum fuisse. Sed utcunq; fortè aliter de hac
histo-

historia statuendum, at certè hæc ten° sic statui. Nec alia causa nugatori, cur minorem propositionem (nempe *Ambrosium à Theodosio excommunicatum fuisse*) à me concedi putaret : nisi quia Majorem (nempe *id quod fecit Ambrosius, & alijs simili de causa licere*) non invitatus concedo. Sed nec simpliciter concedo & alijs simili de causa licere, quod licuit Ambrosio: nec omnino ulli itidem simili de causa licere, nisi si cui præter Episcopalem potestatem adest *Ambrosianus spiritus, et parilis ex vita sanctitate auctoritas*. Ita in paucorum verborum recitatione quater falsatorem agit.

Ead. p. 36. recitat ex pagina responsionis meæ 242, ac si dixissem *Supremum Ecclesie gubernatorem, nempe Regem, ejici posse ex ecclesia*. Verba mea ipsissima hæc sunt, et si Rex forte non sit, qui neminem potest è rep. ejicere, cum ipse tamen ab alijs possit ejici: Ecclesia tamen supremus in terris gubernator esse potest : in quo ita se res habeat, quoad electionem ex ecclesia. His verbis nego Majorem cujusdam argumenti Becaniani : ad Minorem (qua asseritur ex nostra sententia Regem ejici posse ex ecclesia) nondum descendendo: quam tamen in sequentibus nego. Quod iste nihil curans, ut priore loco ex eo quod Majorem concedam, ita hic, ex eo quod Majorem negè, Minorem à me concedi fingit. Similiter & in tertio loco, quem ibidem recitat ex pag. 267. ac si dixissem *Regem etsi iustissime, excommunicatum non amittere Primum ecclesie*, Majoris nega-

negationem accipit pro concessione Minoris, quam tamen eodem loco satis aperte nego. Sed nec de Majore ita ut recitat sententiam meam pronuntio : tantum *similiter* (id est æquè probabiliter) dici posse aio, atq; aliud quoddam, quod nemo pro absurdo rejiciat, qui Constantiensis concilij principia admittat.

Pag. 43. ex his ij (dè m verbis, de Rege, ut-
eunq; excommunicato, non amittentè Prima-
tum ecclesiæ, & ex verbis paginæ 251, ubi di-
co, Regē titulo Regis temporalis posse sibi ven-
dicare Primatum ecclesiæ, colligit quasi ex sen-
tentia mea *omnes Reges, sive Christiani, sive
Ethnici sint, sive cuiuscunq; sectæ, ac religionis
sint, habere Primatum ecclesiæ in suis regnis.*
Non temerè dixerim, ita hoc absurdum esse,
ut præsumit: vide supra quid sententiamus p.
24. Sed nec bona fide agit, dum ex locis prædi-
ctis sic colligit. Vbi enim loquor de Rege ne
per excommunicationem quidem amittente
Primatum Ecclesiæ, ibidem, quoniam de his
rebus Becanus quæstionem moverat, ex pro-
fesso doceo tam supremam Ecclesiæ gubernan-
dæ potestatem in Rege, quàm potestatem Sa-
cerdotalem in Sacerdotè, longè maxima qui-
dem ex parte pertinere ad bona propria, quæ
habent à speciali vocatione divina (quæ bona
in Rege jùs terrenum, seu jùs Regis tempora-
lis faciunt) Sed & addo, ex parte tamen aliqua,
tam in Rege, quàm in Sacerdotè has potesta-
tes pertinere ad bona communia, quorum par-
tici-

icipes sunt omnes baptizati. Itaq; quod pagina 251 dico de Ecclesiæ Primatu debito Regi ex titulo Regis temporalis: & pag. 267 de Rege nec per excommunicationem quidem jus istud amittente: ita intelligendum fuerat, ut nō magis inde sequatur, Ethnicum Regem, dum Ethnicus est, posse esse supremum Ecclesiæ gubernatorem, quā ex altera parte ex eo, quod Sacerdos titulo specialis vocationis *vendicet sibi ius ordinis sacerdotalis*, quodq; sacerdos *excommunicatus non amittat* jus hujus ordinis, sequitur Ethnicum hominem dum Ethnicus est, posse esse sacerdotem Ecclesiæ. Mox unde objectionem hausit, reipositionem, quæ se ibidem insignitè ei obtulit, agnoscere noluit.

Idem Becanus Controversiæ Anglicanæ p. 95, & totidem verbis in appendice hujus libri, *Burhillus* (inquit) *scribit, Regem* (vbi de Puritanorum perfidia loquitur) *loqui de Puritanis in Scotia*. Auctorem Torturæ Torti (vbi ait Puritanos ingenuè jurare in Regis Primatum) *loqui de Puritanis in Anglia. Hos ingenuos, illos perfidos esse. Qui tam fideliter ex vna parte libri sui in alteram transcribere potuit hæc verba, vnā cum aliis pluribus, cur non hic saltem ex libro meo fideliter transcriberet?* Verba mea pag. 42, quem locum hic intuetur, diserta sunt, *Rex de quibusdam olim in Scotia, Episcopus de Anglicanis*. Ita non dico Regem loqui de iis qui sunt, sed qui olim fuerunt in Scotia: nec de his indefinitè (quasi totū

T

genus

genus intelligerem eorum qui olim in Scotia) sed de quibuldam horum. Nec de his (vt insinuat) Regi contradico: cum nego vitio opinionum de religione, refractarios aut infidos fuisse. Nam & ab alijs eorum moribus qui à sectæ dogmatibus minimè emanarint, accidere potuit, vt Rex ad eorum opiniones amplectendas minùs propensus fuerit: ideoq; ille quidem cum ait *egone Puritanus, qui ab hoc genere hominum à nativitate vexatus &c.* bene vel secundum meam interpretationem argumentatus est. Becanus autē cū, ex eo quod quidā dicuntur ingenuè iurare in *Primatum Regium*, colligit eosdem dici ingenuos, cumq; ita argumentatur, *Monet Rex, loqui se de Puritanis sibi subiectis, non de extraneis: ergo ex eius sententia Puritani, qui in Anglia degunt, sunt incendiarii, regicide, perfidi,* quomodo bene argumentari dicetar? Quidni enim vnum aliquid ingenuè iuretur à non ingenuo? quidni de sibi subiectis Rex loquatur, & tamen non de Anglicanis? Ne à Thomsonio quidem quicquam hic dissideo: qui nec de Puritanis in Anglia (vt iste credi vult) interpretatur verba regia: nec omnino de iis qui nunc in Scotia, nec de eo quod à totà sectā, aut quod opinionum potius quàm hominum vitio peccatum fuisset. Nihil horum colligitur ex verbis ejus, quæ Becanus recitat: quin contrarium ex iis, quæ suppressit. Sed mihi nunc satis (vt proposui) pro mea tantū parte respondisse: unde & de alijs existimari poterit, quā

quâ fide hîc Iesuita vsus sit, qui ne vnum quidē
adhuc locum ex libro meo bonâ fide proferre
vsquam potuerit. Bonâ fide protulisset, *concor-*
diam, quam noster Harrisius jamdudum ei op-
posuit, non *dissidium Anglicanum* indicasset.

FINIS.

1. *De la nature et des propriétés de la terre.*
 2. *De la formation et de l'évolution de la terre.*
 3. *De la structure et de la composition de la terre.*
 4. *De la tectonique et de la géologie.*
 5. *De la météorologie et de la climatologie.*
 6. *De la biologie et de l'écologie.*
 7. *De la chimie et de la physique.*
 8. *De la médecine et de la pharmacologie.*
 9. *De la législation et de la jurisprudence.*
 10. *De la philosophie et de l'éthique.*

22413

